

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

D 43978

A V E M A R I A

KOLEDAR 1961

Vsebina Koledarja 1961

Kvaterni dnevi; Premakljivi dnevi cer. koledarja; Zapovedani prazniki;	2
Zapovedani prazniki; Narodni prazniki; Molitveni nameni.....	2
Koledarski del.	4
Nekaj naukov pok. škofa: Naloge sodobnega katoličana.	4
Marijina krona.	8
Marija - naša Kraljica.	18
Pomen lista AVE MARIA.	26
Kaj nam ima škof dr. Gregorij Rožman povedati za bodočnost - Karel Mauser. .	28
Iz mladih let škofa dr. Gregorija Rožmana - Alojzij Vauti.	31
Govor škofa Gregorija Rožmana v ljubljanski stolnici (12.dec.1943).	42
Na škofovem grobu - pesem - Marjan Jakopič.	45
Rt. Rev. Msgr. Louis Baznik: Žalni govor (21.nov.1959).	46
Posmrtna maska škofa Rožmana - France Gorše.	49
Slovo ob grobu 23. novembra 1959 (slike).	50
Dragoceni osebni spomini na škofa Rožmana - P.Odilo Hajnšek, OFM.	52
Spomini: Misijon na tihi teden 1952 na Gilbertu - Lojzka Verbič.	63
Prevzvišeni v naši šoli - Lojzka Verbič.	65
Slovensko izseljensko semenišče - Rožmanova romantika - Dr. Filip Žakelj. .	68
Ob smrti kardinala Stepinca - Katoliški glas.	85
Papež o pokojnem kardinalu.	87
Kardinal Montini slavi kard. Stepinca.	89
Duhovna oporoka nadpastirja.	89
Pismo sodnikom.	91
Stara Gora pri Čedadu - P.Odilo Hajnšek, OFM.	94
Spomini misijonarja Fr. Weninger-ja - P.Bertrand Kotnik, OFM.	112
Srečanje z Marijo - M.P.	132
Skladatelj p.Vendelin Špendov, OFM - Alfred Fishinger, B.M.	143
P.Čirilu v spomin.	147
Pri sprevodu - pesem - Simon Gregorčič.	148
Pok. brat Viktorijan, OFM.	149
Pok. brat Akurzij, OFM.	149
Čas - pesem - Simon Gregorčič.	150
Iz njenega dnevnika - Luka Lukic.	151
Nov cerkveni koledar.	151
Evharistični post.	154
Postna postava.	155
Slovenski duhovniki.	156
Osmi Slovenski Socialni dan.	157
Pomoč zaostalim deželam.	160

No. 11 VOLUME 48.

OVITEK: Spominska plošča na grobu ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana pri Mariji Pomagaj v Lemontu.

Subscription rate: For U.S.A. and Canada \$2.50; Foreign \$3.00. Published once monthly - twice in October - by the Slovene Franciscan Fathers, Lemont, Illinois, in the interests of the Commissariat of the Holy Cross. - Entered as second class matter at the post office at Lemont, Illinois, under the act of March 3, 1879. Acceptance of mailing at special rate of postage provided for in section 1103, act of October 3, 1917. - Authorized July 14, 1945.

CENA KOLEDARJA JE EN DOLAR

Printed by AVE MARIA PRINTERY, Lemont, Illinois

AVE MARIA KOLEDAR 1961

POSVEČEN SPOMINU POKOJNEGA
ŠKOFA DR. GREGORIJA ROŽMANA

UREDILI
IN IZDALI
SLOVENSKI FRANČISKANI
NA AMERIŠKIH BREZJAH
TISK AVE MARIA
LEMONT ILL. U.S.A.

Leto 1961

Molitveni nameni

...se prične na nedeljo in se konča na nedeljo; je navadno leto in ima 365 sončnih dni.

Ima tri nedelje po Razglasenju Gospodovem in 27 pobinkoštnih nedelj.

KVATRNI DNEVI

Pomladni (postni): 22., 24. in 25. februarja
Poletni (bink.): 24., 26. in 27. maja
Jesenski: 20., 22. in 23. septembra
Zimski (adv.): 20., 22. in 23. decembra

Premakljivi dnevi cer. koledarja:

Prva predpostna nedelja29. januarja
Pepelnična sreda15. februarja
Velikonočna nedelja2. aprila
Vnebohod11. maja
Binkošti21. maja
Telovo1. junija
Srce Jezusovo9. junija
Kristus Kralj29. oktobra
Prva adventna nedelja3. decembra

* * *

ZAPOVEDANI PRAZNIKI

Novo leto1. januarja
Vnebohod11. maja
Vnebovzetje15. avgusta
Vsi sveti1. novembra
Brezmadežna8. decembra
Božič25. decembra

NARODNI PRAZNIKI V U.S.A.

Novo leto1. januarja
Lincolnov rojstni dan12. februarja
Washingtonov rojstni dan ...22. februarja
Spominski dan30. maja
Dan neodvisnosti4. julija
Praznik dela4. septembra
Dan premirja11. novembra
Zahvalni dan23. novembra
Božič25. decembra

Splošni in misijonski molitveni nameni, ki jih priporoča sv. oče Janez XXIII. "Apostolatu molitve" za leto 1961

SPLOŠNI:

Januar: ZDRUŽENJE KRISTJANOV

Da bi resnica in ljubezen Kristusova odstranili ovire, ki preprečujejo učinkovito krščansko edinost.

Februar: VESOLJNI ZBOR

Dober napredek v pripravah za vesoljni cerkveni zbor.

Marec: DRUŽINSKO ŽIVLJENJE

Da bi bile družine sredi nevarnosti sodobnega napredka utrjene po naukih katoliške Cerkve in pogostnem prejemanju zakramentov.

April: KATOLIŠKA AKCIJA

Da bi pravilna vođena pomoč Katoliške akcije in njej sličnih organizacij v potrebni meri olajšala hierarhiji breme, ki ga povzroča pomanjkanje duhovnikov.

Maj: ENA ČREDA

Da bi okrepčujoča moč Svetega Duha uničila versko brezbržnost.

Junij: POBOŽNOST SRCA JEZUSOVEGA

Širjenje pobožnosti do Srca Jezusovega v skladu z mišljenjem Cerkve in s sredstvi, ki so primerni sodobni generaciji.

Julij: PRAVILNA UPORABA POČITKA

Da bi uporabljali čas počitka skladno z božjimi zapovedmi v korist duha in telesa.

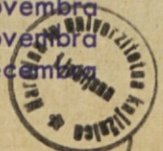
Avгust: OPOZICIJA KOMUNIZMU

Da zaradi želje po navideznem miru ne bi popuščali v čuječnosti proti grozeči nevarnosti komunizma, ki je sedaj dejaven v teoriji in praksi.

September:

POKRISTJANJENJE JAVNEGA MNENJA

Vestna in skrbna vzgoja javnega mnenja v

D 452/1972

skladu z zdravim razumom in dejanskimi nauki Cerkve.

Oktober: KATOLIŠKE UNIVERZE

Da bi katoliška središča višje izobrazbe narasla po številu in virih.

November: OSTARELI

Pravilno presojanje in spoštovanje visoke starosti.

December: SOCIALNA PRAVIČNOST

Razdelitev zemeljskih dobrin med ljudmi v skladu s pravičnostjo in enakopravnostjo.

MISIJSKI:

Januar: IZPREOBRNENJE PO MAŠI

Da bi vredno liturgično opravljanje oltarne daritve vodilo vsa ljudstva v pravo Kristusovo Cerkev.

Februar: GIBANJA ZA NEODVISNOST

Da bi narode, ki težijo po politični svobodi, ne vodili cilji, ki so nasprotni skupni blaginji.

Marec: DOMAČA DUHOVŠČINA

Da bi številni domači duhovniki bili deležni trdne in primerne vzgoje v skladu z današnjimi potrebami.

April: POKLICI

Goreče podpiranje misijonskih poklicev med katoličani.

Maj: LAIČNI MISIJONARJI

Da bi se močno utrdila verska vzgoja laikov za misijonski apostolat.

Junij: MISIJSKE ŠOLE

Da bi v misijonskih šolah katoliški učitelji vzgajali katoličane, ki bodo vredni tega imena.

Julij: KATOLIŠKA AKCIJA

Primerna prilagoditev Katoliške akcije in podobnih skupin krajevnim razmeram in potrebam.

Avgust: KRŠČANSKI SOCIALNI RED

Da bi bil po oznanjevanju evangelija in nauk svete Cerkve upostavljen pravi družabni red med poganskimi rodovi.

September: MISIOLOGIJA

Da bi oni, ki oznanjajo evangelijski nauk, ohranili kulturo in civilizacijo posameznih rodov in jo modro povezali s katoliškimi nauki.

Oktober: SPREOBRNENJA MED IZOBRAŽENCI

Bolj uspešno pospeševanje apostolata med izobraženci, ki še niso spoznali luči vere.

November: KRŠČANSKA TEHNOLOGIJA

Da bi bili mladi ljudje v misijonskih ozemljih vzgojeni v verskem duhu, četudi so zaposleni le s tehničnim delom.

December: ŠIRJENJE VERE

Da bi pod vodstvom kongregacije za širjenje vere odrešujoča luč evangelija dosegla najbolj oddaljene kraje zemlje.

“Božje Srce Jezusovo po brezmadežnem Srcu Marijinem darujem. . .”

Nekaj naukov

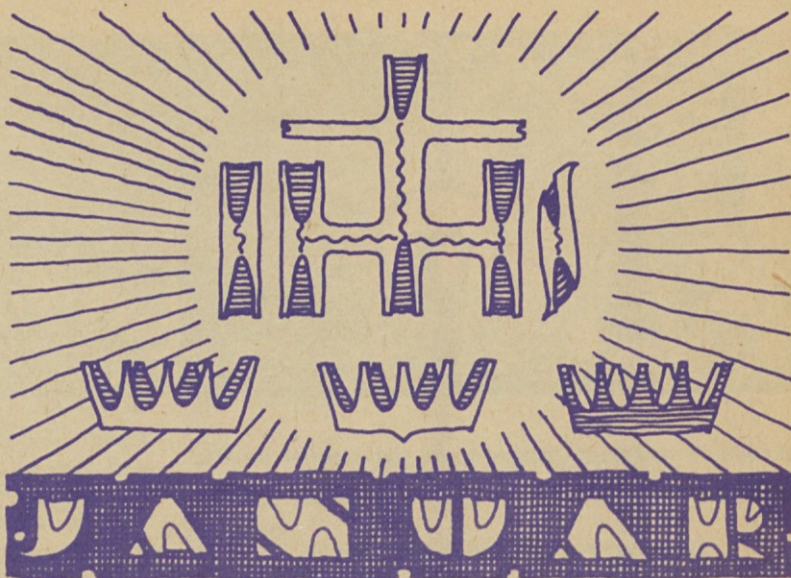
pok. škofa

Na 12 straneh - na robu ob posameznih mesecih - približujemo nekatere nauke gorečega pridigarja pok. škofa Gregorija Rožmana,

NALOGE SODOBNEGA KATOLIČANA

V sedanji dobi se noben katoličan ne sme zadovoljiti, da le sebi ohrani vero in le v svoji duši goji nadnaravno življenje milosti, za apostolske dolžnosti pa bi se ne menil in bi ničesar ne poskušal storiti, da bi še druge pridobil za pravo krščansko življenje in še med druge širil božje kraljestvo. Danes ni čas za takšno "sebično" krščanstvo; danes mora biti vsak apostol, da bo Kristusovih apostolov več kakor satanovih in da bodo bolj vneti, vztrajni in požrtvovalni kot so brezbožniki.

"Otresimo se torej vsake lenivosti, obnovimo in utrdimo krščanske kreposti v svojem vsakdanjem življenju", nas papež opominja. Naše krščansko življenje ne sme biti samo nekaj zunanjih dejanj, da hodimo k božji službi, držimo v glavnem post, sprejemamo zakramente vsaj

1 NEDELJA	OBREZOVANJE GOSPODOVO - Novo leto
2 Ponedeljek	Sveto ime Jezusovo; Makarij (Blaženko), opat
3 Torek	Genovefa, devica; Anter, papež
4 Sreda	Angela Folinjska; Tit, škof; Hermes, mučenec
5 Četrtek	Telesfor, papež in mučenec
6 Petek	Razglasenje Gospodovo; prvi petek v mesecu
7 Sobota	Lucijan, mučenec; Kanut, muč.; prva sobota v m.
8 NEDELJA	Sveta Družina - Teofil (Bogoljub) muč.; Severin
9 Ponedeljek	Julijan in Bazilisa, muč.; Marcijana, d.; Vital
10 Torek	Viljem, škof; Gregor X., papež; Agaton, papež
11 Sreda	Higin, papež in mučenec; Pavlin Oglejski, škof
12 Četrtek	Alfred, opat; Tatjana (Tanja), mučenka
13 Petek	Spomin Jezusovega krsta v Jordanu; Veronika
14 Sobota	Hilarij (Radovan), cer. u.; Feliks Nolanski
15 NEDELJA	2. ned. po Razgl. G. - Pavel, p.; Maver, opat
16 Ponedeljek	Marcel, papež in mučenec; Berard in tov. muč.
17 Torek	Anton (Zvonko), puščavnik
18 Sreda	Stol sv. Petra v Rimu; Molitvena osmina za c.e.
19 Četrtek	Marijin tovariši mučenci; Pija, mučenka
20 Petek	Fabijan in Sebastijan (Boštjan), mučenca
21 Sobota	Agnes (Neža, Janja), devica in mučenka
22 NEDELJA	3. ned. po Razgl. G.; Vincencij in Anastazij, m.
23 Ponedeljek	Zaroka Device Marije; Rajmund Penjafort, spozn.
24 Torek	Timotej, škof in mučenec; Evgenij, mučenec
25 Sreda	Spreobrnjenje sv. Pavla; Konec osmine za c.e.
26 Četrtek	Polikarp, škof; Alberik, opat; Pavla, vdova
27 Petek	Janez Zlatousti, š., cerkveni učitelj
28 Sobota	Peter Nolasko, spoznavalec; Roger in tov. sp.
29 NEDELJA	1. predpostna nedelja; Frančišek Saleški, c. u.
30 Ponedeljek	Martina, devica in mučenka; Hijacinta, devica
31 Torek	Janez Bosko, spoznavalec; Marcela, vdova

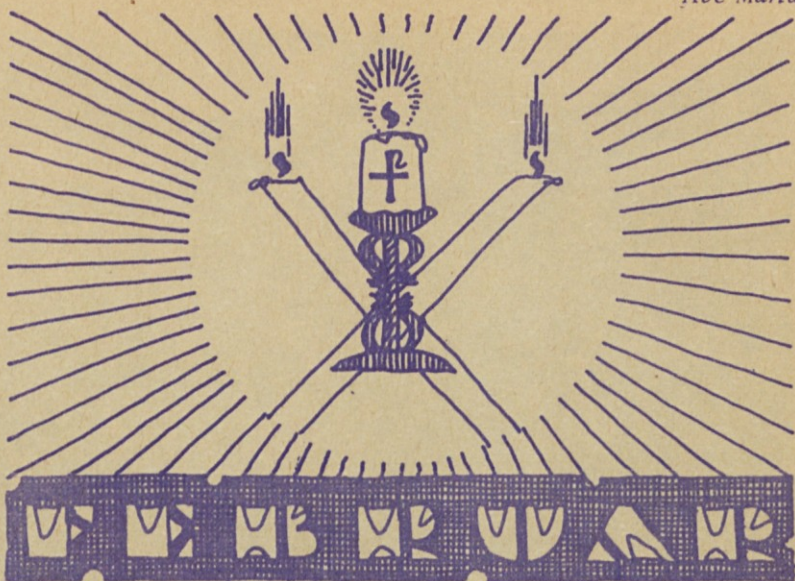
Aljažev dom v Vratih - Triglav

ZAPISKI ZA JANUAR

Misliti na Marijo in premišljevati njen zgled je koristno za našo duši. Ona je namreč najčistejše ogledalo božje popolnosti. V njej so najbolj uresničene Jezusove besede: "Bodite popolni kakor je vaš nebeški Oče popoln!" Pot zveličanja, pot posvečenja je hoja za Kristusom ali posnemanje Kristusa. "Hodi za menoj!" je Jezusovo naročilo, ki velja vsakemu, ker je naš cilj zveličanje; v nebesih bomo šele popolnoma vršili nalogo, za katero smo ustvarjeni: slava Boga. Jezus je prišel zato na svet, da nas vodi v nebesa. Najpopolneje je hodila za njim Marija. Zato je ona naš najpopolnejši vzor hoje za Kristusom. Iti moramo k Mariji, se združiti z njo, da nas bo ona oblikovala in vtisnila v našo dušo božjo podobo, ki je bila v njej popolna in neskaljena.

nekajkrat na leto - vse to je prav in naša dolžnost. Pa vsa ta zunanja dejanja morajo izhajati iz kleno krščanskega mišljenja v naši duši. Moramo krščansko misliti in čutiti, po Jezusovem nauku presojati sebe in dogajanja v svetu okrog nas, da drugoverci, med katerimi živimo, in mlačni katoličani, ki nosijo samo ime brez vsebine, v nas kmalu spoznajo pravega katoličana, ki ne živi krščansko samo iz navade, ampak iz globokega notranjega prepričanja. Tak katoličan je luč, ki sveti z zgledom v temno okolje. Luč sveti, ali jo tema rada sprejme ali ne. In če je res, kar ameriški pisatelj Arthur Gordon pravi, da na vsem svetu ni dovolj teme, da bi pogasila luč male svečke, potem tudi ni tako brezverskega in nekrščanskega okolja, ki bi moglo ugasiti luč zgleda, ki sveti iz trdnega krščanskega prepričanja. Pisatelj še dostavlja, da nihče ni tako ubog, da ne bi imel nekaj malih svečk. Če jih prižge, tema zgine. To se pravi, nihče ni tako nesposoben ali tako neopažen v svetu, da ne bi pregnal vsaj nekaj teme, če nosi v sebi globoko krščansko prepričanje in po njem živi ter tako s svojim zgledom sveti.

Poleg zgleda pa recimo ob priložnosti tudi besedo, govorimo o krščanskih načelih, o Kristusu in Njegovih Cerkvi. Ne bodimo nemi in gluhi, kadar se nam ponuja priložnost, da v lačno dušo vsejemo seme

1 Sreda	Ignacij (Ognjeslav), škof in mučenec; Brigita, d.
2 Četrtek	Svečnica - Darovanje Gospodovo; Kornelij, škof
3 Petek	Blaž, škof in mučenec; Oskar, š.; prvi petek vm.
4 Sobota	Andrej Korzini, škof; prva sobota v mesecu
5 NEDELJA	2. predpostna; Agata, dev. in muč.; Albin, š.
6 Ponedeljek	Doroteja (Rotija, Dora), dev. in muč.; Tit, š.
7 Torek	Romuald, opat; Rihard, spoznavalec
8 Sreda	Janez iz Mate, spoznavalec; Juvencij, š.; Štefan
9 Četrtek	Ciril Aleksandrijski, cer. učitelj; Apolonija, d.
10 Petek	Sholastika devica; Sotera, devica in mučenka
11 Sobota	Lurška Mati božja; Adolf, škof; Saturnin, muč.
12 NEDELJA	3. predpostna; Sedem svetih ustanoviteljev
13 Ponedeljek	Albin, škof; Katarina de Ricci, devica; Julijan
14 Torek	Valentin (Zdravko), mučenec
15 Sreda	Pepelnica; Favstin in Jovita, muč.; Jordan, sp.
16 Četrtek	Onetim, škof in mučenec; Julijana, dev. in muč.
17 Petek	Frančišek Kle, m.; Silvin, š.; Hildegarda, vdova
18 Sobota	Bernardka Lurška, devica; Simeon, š.; Flavijan
19 NEDELJA	1. postna; Konrad Plac., puščavnik; Julijan, m.
20 Ponedeljek	Eleverij, škof in mučenec; Leon, škof; Amata
21 Torek	Irena, devica; Feliks, škof; Eleonora, devica
22 Sreda	kvatna; Stol sv. Petra v Antiohiji; Marjeta K.
23 Četrtek	Peter Damijan, škof in cer. uč.; Romana, devica
24 Petek	kvatni; Matija, apostol
25 Sobota	kvatna; Valburga, devica; Modest, škof in sp.
26 NEDELJA	2. postna; Viktorin in tovariši mučenci; Donat
27 Ponedeljek	Gabrijel Žalostne Matere božje, sp.; Matilda
28 Torek	Roman, opat; Antonija Florentinska, vdova

Zimski motiv na deželi

ZAPISKI ZA FEBRUAR

Marija ni vpraševala in prosila Boga, naj ji razodene in pojasni naloge božjega materinstva in vse, kar je izviralo iz njega. Prepustila je Bogu, da sam izbira sredstva, da izvede načrt po svoji neskončni modrosti. Za svojo vero ni stavila nobenih pogojev, ker je verovala, da se mora človek ukloniti Bogu in ne Bog človeku. Njene sodbe so bile v vseh položajih prav usmirjene. Verovala je, da je nad njo Bog, ki je popolna resnica, ki se ne more motiti, obenem pa želi, da svojim stvarjem razodene vse potrebne in bistvene resnice. Kako bi mogel Bog dopustiti, da bi bila zmota podobna resnici ali da bi se iskanje resnice končalo samo v strahu in dvomu! Tako je šla Marija v otroško vdani preprostosti k Bogu in se mu predala v veri. Preblaženi Devici moramo slediti tudi mi.

božje resnice, ki bo vzkiilo in obrodilo sad za večnost. - In še nekaj storimo! Z molitvijo podpirajmo apostolsko delo duhovnikov in vseh kristjanov, tudi svoje lastne apostolske poskuse izročajmo Svetemu Duhu, od katerega prihaja v duše razsvetljenje in ogenj božje ljubezni. K temu pridenimo še vsakdanje žrtve, telesno in duševno trpljenje, ki nas zadene. Ne smemo pozabljati, da nas je Jezus s trpljenjem in križem odrešil, tako tudi mi sebi in drugim ne bomo pridobili odrešenja brez trpljenja in križa. Čas je, da postanemo vsi apostoli Kristusovi. Nikdo naj tega časa ne zamudi; ne vemo, kako dolgo nam bo še na razpolago.

Iz "Koledarja Ave Maria 1954"

MARIJINA KRONA

Govor škofa Gregorija Rožmana ob priliki jubileja lemontske Marije 1. jul. 1951

Z veliko slovesnostjo je pred petindvajsetimi leti tedanji ljubljanski škof Anton Bonaventura Jeglič kronal posnetek milostne brezjanske podobe Marije Pomagaj, ki jo tu na lemontskem griču častijo. Danes obhajamo srebrni jubilej tega dogodka.

Čemu ta krona na slikano podobo, ki se mnogim zdi nasprotna umetniškimi estetičnim pravilom? Kakšen pomen ima?

1 Sreda	Albin, škof; Feliks III., papež; Leon, mučenec
2 Četrtek	Simplicij, papež; Neža Praška, devica; Milena
3 Petek	Kunigunda, cesarica; Marin, m.; prvi petek v m.
4 Sobota	Kazimir, spoznavalec; Hadrijan, m.; prva sobota
5 NEDELJA	3. postna; Janez Jožef od Križa, spoznavalec
6 Ponedeljek	Perpetua in Felicita, mučenki; Fridolin, opat
7 Torek	Tomaž Akvinski, cerkveni užitelj; Gavdioz, sp.
8 Sreda	Janez od Boga, sp.; Julijan, š.; Beata, muč.
9 Četrtek	Frančiška Rimska, vdova; Gregor Niški, spozn.
10 Petek	40 mučencev; Makarij, škof; Viktor (Zmago)
11 Sobota	Krištof Milanski, spoznavalec; Sofronij, škof
12 NEDELJA	4. postna; Gregor Veliki, p. in c. uč.; Bernard, š.
13 Ponedeljek	Toedora, muč.; Kristina, dev. in muč.; Nicefor
14 Torek	Matilda, kraljica; Leon, škof; Evthij, mučenec
15 Sreda	Klemen Marija Dvorak, spoznavalec; Ludovika
16 Četrtek	Hilarij in Tacijan, mučenca; Herbert, škof
17 Petek	Patricij, škof; Jedrt (Jera), devica; Jožef iz A.
18 Sobota	Ciril Jeruzalemski cer. učitelj; Edvard, muč.
19 NEDELJA	Pasijonska ali tiha; Jožef, ženin Marije Device
20 Ponedeljek	Feliks, Larg, Dionizij, mučenci
21 Torek	Benedikt (Blago), opat; Serapion, škof; Filemon
22 Sreda	Izidor, kmet; Lea, vdova; Vasilij, mučenec
23 Četrtek	Jožef Oriol, spoznavalec; Pelagija, mučenka
24 Petek	Marija Sedem žalosti; Gabrijel, nadangel; Simon
25 Sobota	Oznanjenje Device Marije; Dizma, desni razboj.
26 NEDELJA	2. pasijonska ali cvetna; Tekla, muč.; Maksima
27 Ponedeljek	Janez Damašcan, cer. učitelj; Rupert, škof
28 Torek	Janez Kapistran, spoznavalec; Sikst III., papež
29 Sreda	Ciril, diakon, mučenec; Bertold, spoznavalec
30 Četrtek	VELIKI ČETRTEK
31 Petek	VELIKI PETEK

Maribor - Mestni grad

ZAPISKI ZA MAREC

Globoka in trdna vera nas obvaruje pred drznostjo farizejev, ki so bili slepi tudi pred čudeži, ki jih je delal Gospod. Sami so hoteli postavljati pogoje vere. Taki primeri se še ponavljajo. A marsikdo v iskanju resnice postavlja pogoje iz svoje nepoučenosti in želje, da bi našel gotovost in mir trdne vere. Mi, ki smo že prejeli milost vere, moramo ponižno sprejeti dokaze in razloge, ki nam jih je dal Bog. Svoj slaboten razum ponižno prepustimo božji modrosti. Marija je preprosto verovala, da je Bog res Bog in da želi biti njen Bog; to je: uklonila se je Bogu iz svoje globoke vere v najvišjega Gospoda in mu pustila, da je kraljeval nad njenim razumom, njenim srcem in njeno voljo. Njena vera je bila popolna in zavestna predaja Resnici.

Marija je Kraljica. Bog sam jo je postavil za Kraljico v nebesih in na zemlji. Opremil je njeno dušo z milostmi in nadnaravnimi darovi, ki so vredni njene kraljevske časti. Marija je pa tudi s telesom v nebesih, zato je Bog tudi njenemu telesu dal vidno odliko, ki jo označuje za kraljico. Po našem je krona znak kraljevske oblasti in časti. Ali je Bog Mariji dal krono, kakor si jo mi mislimo, ali ji je dal drugačen nebeški znak, ne vemo. Sveti evangelist Janez je v svojih videnjih gledal nebeško kraljico in njeno "krono", ki je ni mogel drugače opisati, kakor da je primerjal žareči diadem okrog njene glave z vencem zvezd: "Žena, obdana s soncem, in na njeni glavi venec iz dvanajstih zvezd." Če pa je Bog Marijo "kronal", ji smemo in moramo tudi mi dati znak kraljice, krono, saj je v svoji slavi vredna vseh kron. S krono jo počastimo, jo priznamo za svojo Kraljico, se ji izročimo in ji izrazimo svojo vdanost: "NAŠA Kraljica si, Marija Pomagaj, mi pa Tvoji vdani, zvesti in pokorni služabniki!"

Toda, kakšna krona bi bila vredna nje, ki je slavljen nad vse stvari? Če bi spletli v njeno krono najsvetlejši diamante, najbolj živobarvne drage kamne in najdražje bisere, kar jih zemlja ima, bi krona še ne bila vredno počeščenje nebeške Kraljice. Vsaka krona, ki je delo

1 Sobota	VELIKA SOBOTA
2 NEDELJA	VELIKA NOČ - VSTAJENJE GOSPODOVO
3 Ponedeljek	Velikonočni ponedeljek; Rihard, škof; Sikst I.
4 Torek	Velikonočni torek; Izidor Seviljski, škof in c. u.
5 Sreda	Vincencij Ferreri, spoznavalec; Irena, dev. in m.
6 Četrtek	Krescencija, devica
7 Petek	Herman Jožef, spoznavalec; prvi p. v mesecu
8 Sobota	Albert, škof in mučenec; prva sobota v mesecu
9 NEDELJA	1. povelikonočna ali bela; Tomaž Tolentin, sp.
10 Ponedeljek	Ezekiel, pr.; Mehtilda, m.; Apolonij in tov. m.
11 Torek	Leon Veliki, papež in cer. učitelj; Domnij, š.
12 Sreda	Lazar Tržaški, mučenec; Julij I., papež
13 Četrtek	Hermenegild, muč.; Ida, dev.; Maksim in t. m.
14 Petek	Valerijan, muč.; Justin, muč.; Lidvina, dev.
15 Sobota	Peter Gonzales, spoznavalec; Helena, ces.
16 NEDELJA	2. povelikonočna; Benedikt Jožef Labre, sp.
17 Ponedeljek	Anicet, papež in muč.; Štefan, opat; Rudolf, m.
18 Torek	Apolonij, mučenec; Matilda
19 Sreda	Leon IX., papež; Konrad Askulski, spoznavalec
20 Četrtek	Neža Montepulčanska, devica; Sulpicij, muč.
21 Petek	Anzelm, škof in cer. uč.; Konrad Parzham, sp.
22 Sobota	Soter in Gaj, papeža, muč.; Leonida, mučenka
23 NEDELJA	3. povelikonočna; Vojteh (Adalbert), š.; Gerard
24 Ponedeljek	Jurij, mučenec; Fidelis iz Sigmaringena, muč.
25 Torek	Marko evangelist; litanijske vse svetnikov
26 Sreda	Klet in Marcelin, p.; Mati bož. dobrega sveta
27 Četrtek	Peter Kanizij, cer. uč.; Hozana Katorska, dev.
28 Petek	Pavel od Križa, op.; Vital, m.; Valerija, muč.
29 Sobota	Peter iz Verone, mučenec; Robert, o.; Hugon, o.
30 NEDELJA	4. povelikonočna; Katarina Sienska, devica

Gozd - Martuljek

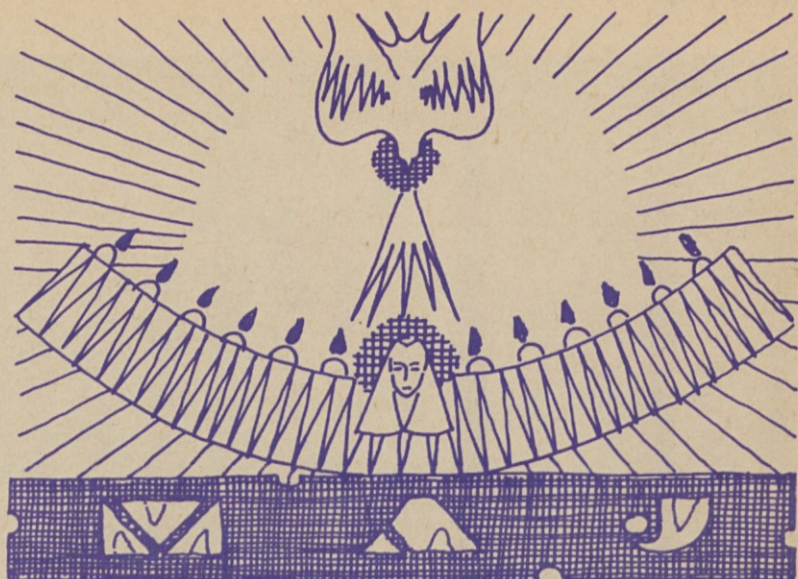
ZAPISKI ZA APRIL

Smo slabotni in pod vplivom razpoloženja in čustev ne znamo ločiti važno od nevažnega, pomembno od nepomembnega. Prepustimo se enemu dogodku ali eni stvari, ki je močno vplivala na nas in razgibala našo notranjost. Na nebistvene stvari gradimo pravilne in nepravilne stvari. Še celo naše pobožnosti so včasih odvisne od kakega močnega doživetja. Tako doživetje je bilo koristno, ker je po njem morda delovala milost. Ako je milost s pomočjo močnega doživetja razgibala našo notranjost in uklonila našo voljo, moramo iti naprej in nadaljni razvoj v duhovnem življenju graditi na vero in iz vere. - Marija je bila vedno globoko uko-reninjena v veri tudi sredi težav, bridkosti in trpljenja. Tako je lahko ravnala, ker ji je bil Bog vse.

človeških rok, je samo simbol, znak tiste krone, ki jo Marija želi od nas prejeti, ki je nje res vredna.

Mi smo njena krona! Tako nam Marija pravi, kakor je sv. Pavel pisal Filipljanom, prvim kristjanom v Evropi: "Vi ste moje veselje in moja krona" (4,1). Da, mi smo kakor pester venec cvetic okrog nje, mi smo njena krona, ki se blesti v lepoti božje milosti, katero nam ona posreduje, ki je Srednica vseh milosti. Kakor smo različni po značajih in sposobnostih, kakor je različno naše življenje in njegove razmere, tako je njena krona čudovita v raznolikosti in pestrosti, seveda če smo res njeno veselje in njena krona.

Ali smo taki, da nas more biti Marija vesela? Ali smo taki, da njeno poveljano in poduhovljeno oko vidi v naših dušah lepoto posvečujoče milosti in vzvišenost božjega življenja? Ali smo taki, da njeno brezmadežno Srce čuti toploto božje ljubezni, ki gori v naših srcih in žari iz nas v dejanjih ljubezni do bližnjega? Kaj pa, če namesto tega vidi v nas gnilobo smrti brez posvečujoče milosti, da smo pred njo pobeljeni grobovi, zunaj s cvetjem okrašeni, znotraj pa polni trohnobe, polni nevoščljivosti, napuha, grešne poželjivosti? Če smo takšni pred Marijo, potem nismo njeno veselje, nismo njena krona. Potem ji tudi zlate krone, ki jih

1 Ponedeljek	Jožef, delavec; Jeremija, prerok
2 Torek	Atanazij, škof in cerkveni učitelj; Boris, spozn.
3 Sreda	Najdenje sv. križa; Aleksander, papež in muč.
4 Četrtek	Monika, vdova; Florijan (Cvetko), mučenec
5 Petek	Pij V., papež; Irenej, škof in muč.; prvi petek
6 Sobota	Janez Ev. pred Latinskimi vrati; prva sobota
7 NEDELJA	5. povelikonočna; Stanislav, š. in m.; Gizela, op.
8 Ponedeljek	Mihael nadangel
9 Torek	Gregor Nacianski, c. u.
10 Sreda	Antonin, škof
11 Četrtek	VNEBOHOD GOSPODOV; Filip in Jakob, ap.
12 Petek	Pankracij, Nerej, Ahilej in Domitila, mučenci
13 Sobota	Robert Belarmin, škof in cer. uč.; Servacij, m.
14 NEDELJA	Med. po Vnebohodu ali 6. pov.; Materinski dan
15 Ponedeljek	Janez Salle, spoznavalec; Zofija, muč.; Izidor
16 Torek	Janez Nepomuk, mučenec; Ubald, škof
17 Sreda	Pashal Bajlonski, spoznavalec; Brunon, škof
18 Četrtek	Venancij, škof; Erik, kralj; Klavdija, mučenka
19 Petek	Peter Celestin, papež; Pudencijana, devica
20 Sobota	Binkoštna vigilijs; Bernardin Sienski, spozn.
21 NEDELJA	BINKOŠTI - Andrej Bobola, mučenec
22 Ponedeljek	Helena, devica; Emil (Milan), m.; Renata, vdova
23 Torek	Janez de Rossi, spoznavalec; Deziderij, š., m.;
24 Sreda	kvatrna; Marija Pomagaj; Ivana, vdova
25 Četrtek	Urban I., papež in mučenec; Gregorij VII., p.
26 Petek	kvatni; Filip Nerej, spoznavalec; Eleuterij, p.
27 Sobota	kvatma; Beda Častitljivi, cer. učitelj
28 NEDELJA	PRESVETA TROJICA; Avguštin, škof; Viljem
29 Ponedeljek	Marija Magdalena Paciška, devica; Maksim, š.
30 Torek	Ivana Orleanska, devica in muč.; Ferdinand, k.
31 Sreda	Marija Kraljica; Kancij in tovariši mučenci

Križev teden ali
prošnji dnevi

Vrba

ZAPISKI ZA MAJ

Vera je srečanje z Bogom, ki pride k nam z neba, živi z nami in v nas in nas vodi v nebo. Vera je torej združenje naših duš z vzvišeno in neizrekljivo Resnico; je luč, ki nas varuje pred zmoto. Nobeno znanje, ki ga imamo, ne doseže tako visoke točke. Nobena življenjska izkušnja ni tako bogata kot samo en iskren in trdni dej vere. Nobeno znanje ni tako gotovo in na tako trdni podlagi ter nam ne daje tako vzvišenih in blagoslovljenih moči kot eno samo dejanje vere. Vera nam odpre nadnaraven pogled poti v večno življenje. Otožna tema duhovne smrti zajame človeka, ako ugasne njegova vera. Skrbno moramo bdeti nad svojo vero tudi tako, da ima za nas božja beseda vedno večjo veljavo kot človeška. Prosimo Marijo za milost trdne in globoke vere!

darujemo njenim slikam in kipom, ne ugajajo, ker ničesar ne značijo, same posebi pa v nebesih nimajo vrednosti.

Ob spominu na kronanje te slike pred petindvajsetimi leti se moramo znova jasno zavedati: Mi moramo biti krona Mariji, Mi ji moramo biti v veselje, potem šele ji bo zlata krona ugajala, ker bo vnanji znak naše notranje čistosti, svetosti in pestre lepote naših krščanskih kreposti. Obnovimo si to spoznanje! Zakaj, če mi, verni Slovenci, nismo živa Marijina krona, potem je Marija pri nas še brez krone, pa čeprav smo sliko Marije Pomagaj na Brezjah in v Lemontu okrasili z zlato krono.

Ko je sv. Pavel imenoval Filipljane svoje veselje in svojo krono, jih poziva, naj stanovitno taki ostanejo: "Tako stojte v Gospodu!" To je Pavlu priljubljen izraz, ki ga v svojih pismih pogosto ponavlja: Stojte v veri! Isto nam pravi Marija. Da bomo torej njeno veselje in njena krona, stojmo trdni v veri. Trdno verujemo vse resnice, ki jih Cerkev uči. Svoji Cerkvi je Kristus izročil ves nauk, ves zaklad božjega razodetja. Njej je poslal Svetega Duha, da jo razsvetljuje in varuje vsake zmote, da božjo resnico nepoplačeno in čisto uči in izroča iz roda do roda do konca dni. Vera ni nekaj nedoločnega, megljena predstava nekega višjega bitja,

1 Četrtek	Presveto Rešnje Telo ali Telovo; Juvencij, m.
2 Petek	Marcelin in drugi mučenci; prvi petek v mesecu
3 Sobota	Klotilda, dev.; Oliva, dev.; prva sobota v mes.
4 NEDELJA	2. pobinkošna; Frančišek Karacciolo, spozn.
5 Ponedeljek	Bonifacij, škof in mučenec
6 Torek	Norbert, spoznavalec; Bertrand Oglejski, škof
7 Sreda	Robert, opat, Baptista Varani, d.; Ana Garzia, d.
8 Četrtek	Medard, škof; Viljem, škof; Viktorin, škof
9 Petek	Presveto Srce Jezusovo, Primož in Felicijan, m.
10 Sobota	Marjeta Škotska, kr.; Bogomil, š.; Timotej, š.
11 NEDELJA	3. pobinkošna; Barnaba, ap.; Flora (Cvetka), d.
12 Ponedeljek	Janez Fakund, spoznavalec; Leon III., papež
13 Torek	Anton Padovanski, cerkveni učitelj; Peregrin
14 Sreda	Bazilij Veliki, cerkveni učitelj; Elizej, prerok
15 Četrtek	Vid, Modest in Krescencija, mučenci; Germana
16 Petek	Feliks in Fortunat, m.; Jošt, o.; Benon, škof
17 Sobota	Cirijaka in Muska, muč.; Adolf, škof; Lavra
18 NEDELJA	4. pobinkošna; Efrem, cer. uč.; Očetovski dan
19 Ponedeljek	Julijana Falkoneri, devica; Gervazij in Protazij
20 Torek	Silverij, papež; Prakseda, d.; Florentina, dev.
21 Sreda	Alozij Gonzaga (Vekoslav), spoznavalec
22 Četrtek	Pavlin Nolanski, škof; Ahacij, muč.; Inocenc V.
23 Petek	Jožef Cafasso, spoznavalec; Agripina, d. in m.
24 Sobota	Rojstvo Janeza Krstnika - Kres; Neronovi m.
25 NEDELJA	5. pobinkošna; Viljem, opat; Henrik, š.; Prosper
26 Ponedeljek	Janez in Pavel, mučenca; Vigili, škof in muč.
27 Torek	Ema Krška, vdova; Ladislav, kralj, spoznavalec
28 Sreda	Irenej, škof, mučenec; Pavel I., papež; Leon II.
29 Četrtek	Peter in Pavel, apostola, prvaka; Marcel, muč.
30 Petek	Spomin sv. Pavla; Emilijana, mučenka; Lucijana

Bohinjska pastirica

ZAPISKI ZA JUNIJ

Marija je zaupala v Boga v vseh okoliščinah svojega življenja, nikoli pa v sebe. Kakor njena vera ni bila odvisna od zunanjih okoliščin, tako tudi ne njeno upanje. Verovala je, da se v vsem vrši božja volja, zato je stala trdno v upanju v vseh najtežjih okoliščinah življenja. Boječa zaskrbljenost ni našla prostora v njenem srcu. Nikoli ni ničesar želela proti božji volji. V svoji notranjosti je lahko doživljala bojazen in grozo, a ob vseh takih čustvih je ostala trdna. Upala je proti upanju. (Primerjaj: Rim 4, 18). Vsa najbolj junaška dejanja, ki jih najdemo v življenju svetnikov, najdemo tudi pri Mariji, ako ne na zunaj, pa v njenem srcu. Njena navidezna nemoč ni omajala njenega upanja. Nikoli ni dvomila, zakaj vedela je, da moč Boga žari najbolj svetlo sredi slabosti, majhnosti in uboštv.

o katerem se ne ve prav, kaj je, kakor mnogi ljudje mislijo. Vera je določen in jasen nauk o Bogu, ki je OČE in Stvarnik vsega vidnega in nevidnega, ki je SIN, učlovečeni Odrešenik, ki je SVETI DUH, delujoč v svetih zakramentih v naše posvečenje in v sveti Cerkvi, ki je kraljestvo božje na zemlji.

V tej veri stojte, ne kakor otrok na majavih nogah, ki pri vsakem tretjem koraku pada: ne kot bolnik, ki le s težavo prestavlja noge v katerih ni več moči. Stojte s trdnimi nogami kakor hrasti, pripravljeni na nepričakovane sunke od vseh strani, da jih vzdržite in ne padete. Stojte, kadar Bog dopušča, da se vaša vera boleče preizkuša: Kadar ste prezirani, preganjani in krivično obsojeni zaradi svojega verskega prepričanja in zvestobe Kristusu in Cerkvi, kakor v teh časih naši rodni bratje in sestre v domovini; kadar vas omamlja pogansko živeči svet, v katerega vas je poslal Bog, ne da v njem utonete, marveč da z zgledom krščanskega življenja kažete, kako naj dobrine tega sveta uporabljamo, da bolj gotovo večne dosežemo. Stojte v vseh preizkušnjah kakor je stala Marija v uri najtežje preizkušnje pod križem, na katerem je umiral njen Sin v naše odrešenje. Tako stojte v veri iz moči Jezusove milosti.

Iz trdne vere je prišel na

1 Sobota	Presveta Rešnja Kri; Teobald, puščav.; prva s.
2 NEDELJA	6. pobinkoštna; Obiskovanje Marije Device
3 Ponedeljek	Leon II., papež
4 Torek	Urh, škof; Berta, vdova; Ozej in Agej, preroka
5 Sreda	Ciril in Metod, slovanska apostola, Anton, sp.
6 Četrtek	Izaija, prerok; Bogumila, vdova; Dominika, muč.
7 Petek	Ciril in Metod (Cerkev obhaja njun spomin danes)
8 Sobota	Elizabeta, kraljica, vdova; Evgenij III., papež
9 NEDELJA	7. pobinkoštna; Nikolaj in tovariši, gorkumski m.
10 Ponedeljek	Sedem svetih bratov mučencev; Amalija, devica
11 Torek	Pij I., papež in muč.; Olga, kneginja; Pelagija
12 Sreda	Mohor in Fortunat, mučenca; Janez Gualbert, op.
13 Četrtek	Anaklet, papež in mučenec; Evgen, škof in muč.
14 Petek	Bonavetura, š. in cer. uč.; Frančišek Solan
15 Sobota	Vladimir, kralj, spoznavalec; Henrik I., ces., sp.
16 NEDELJA	8. pobinkoštna; Karmelska Mati božja; Evstahij
17 Ponedeljek	Aleš, spoznavalec; Marcelina, d.; Donata in t. m.
18 Torek	Kamil Lelijski, opat; Friderik (Miroslav), muč.
19 Sreda	Vincencij Pavlanski, sp.; Avrea (Zlata), devica
20 Četrtek	Marjeta, devica in muč.; Hieronim Emiliani, sp.
21 Petek	Lavrencij iz Brindizija, cer. uč.; Prakseda, d.
22 Sobota	Marija Magdalena, spokornica
23 NEDELJA	9. pobinkoštna; Apolinarij, š. in m.; Liborij, š.
24 Ponedeljek	Kristina, devica in muč.; Kunigunda, devica
25 Torek	Jakob (Rado), apostol; Krištof, muč.; Pavel, m.
26 Sreda	Ana, mati Marije Device; Valens, škof; Kamila
27 Četrtek	Pantaleon, muč.; Natalija, muč.; Sergij, mučenec
28 Petek	Nazarij in tov. mučenci; Viktor I., papež in m.
29 Sobota	Marta, devica; Feliks II., papež; in tov. muč.
30 NEDELJA	10. pobinkoštna; Julita, m.; Maksima, mučenka
31 Ponedeljek	Ignacij Lojolski, spoznavalec; Fabij, mučenec

Bohinjsko jezero

ZAPISKI ZA JULIJ

Predstavljajmo si Marijino preprostost in ponižnost, nato veličino njenega poslanstva, junaštvo njene odločitve, veličino njenih žrtev in njenega trpljenja. Ni se zbala velikosti svojega poslanstva, čeprav je bila ponižna. Čas ni omajal njene odločitve. Trpljenje je ni vodilo v obup. Kaj je skrivnost njene stanovitnosti? Upanje! - Upanje daje pogum naši duši, da se dviga nad vsako preizkušnjo. Te misli nas morajo prepričati o neprecenljivi vrednosti kreposti upanja. Upanje nas krepča, da vztrajamo v kljub neuspehom; vodi nas do končne zmage; pomaga nam premagati sovražnika našega zveličanja. "Hvaljen Bog in Oče Gospoda našega Jezusa Kristusa, ki nas je po svojem obilnem usmiljenju prerodil za živo upanje" (1 Pet 1, 3). Obujajmo pogosto dejanje upanja!

Marijo ves blagor, kakor ji je povedala Elizabeta: "Blagor ti, ki si verovala, zakaj spolnilo se bo, kar ti je povedal Gospod." Tako bo blagor tudi nam, če bomo stali trdno in stanoviti v veri, zakaj Gospod bo izpolnil vse, kar je obljubil tistim, ki vztrajajo v veri do konca.

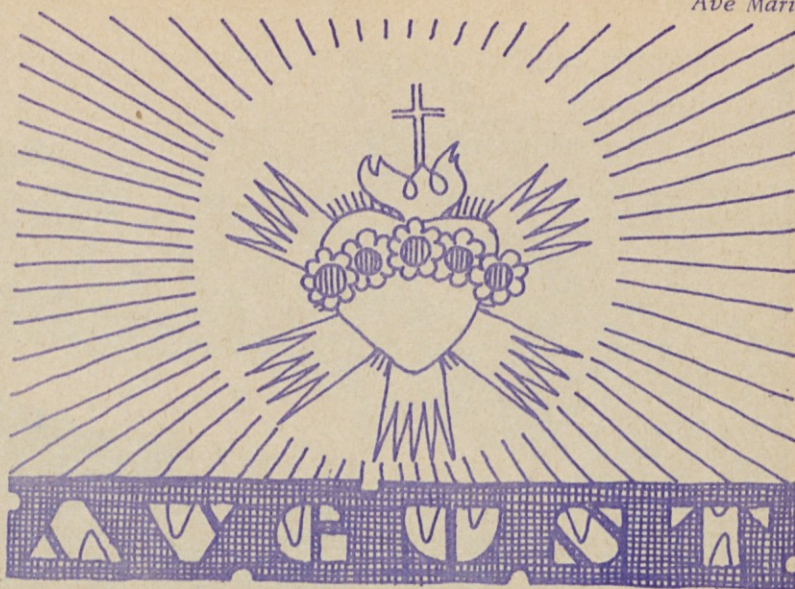
MARIJA - NAŠA KRALJICA

Nikdar nismo imeli kraljev in kraljic svojega rodu in krvi. Zgodovina našega naroda ne našteva dolgih rodovnikov slavnih vladarjev. Majhni smo in nepoznani, tako majhni, da se počutimo kot otrok, ki se veličanstva kraljice boji, ker le mater pozna in njeno ljubeznivo oblast.

Marija, v nebesih kronana, ki si naša Mati: Ti nam bodi KRALJICA, druge ne potrebujemo! Tebi, Marija, smo ponudili krono, skromno in preprosto, kakor smo pač sami neznatni po številu in pomembnosti.

MARIJA, TI NAS VODI IN VLADAJ! Za Teboj bomo hodili, Tvoje močne roke se bomo držali. Tako bomo šli stanovito po križevem potu trpljenja k Tebi in s Teboj v slavo Tvojega Sina Jezusa.

MARIJA, TI NAS VARUJ, "daj nam moč zoper sovražnike svoje"! Vsi Tvoji sovražniki so tudi naši sovražniki. Mi smo šibki in nestalni, Ti pa si Devica mogočna, ki si s svojim zarodom peklenski

1 Torek	Vezi sv. Petra; Makabejski bratje, muč., Vera
2 Sreda	Porcijunkula; Alfonz Marija Ligorij, cer. uč.
3 Četrtek	Najdenje trupla sv. Štefana - muč.; Lidiya, vdova
4 Petek	Dominik, spoznavalec; Perpetua, vd.; prvi p.
5 Sobota	Marija Snežna; Ožbalt, kr., sp.; prva sobota v m.
6 NEDELJA	11. pobinkoštna; Gospodovo spremenjenje
7 Ponedeljek	Kajetan, spoznavalec; Donat, škof in mučenec
8 Torek	Cirjak, Larg in Smaragd, mučenci; Marin, muč.
9 Sreda	Janez Marija Vijanej, spoznavalec; Peter Faber
10 Četrtek	Lavrencij, mučenec; Pavla, devica in mučenka
11 Petek	Tiburcij in Suzana, muč.; Filomena, mučenka
12 Sobota	Klara, devica; Hilarija, mučenka; Herkulan, š.
13 NEDELJA	12. pobinkoštna; Janez Berhmans, sp.; Hipolit
14 Ponedeljek	Vigilija Vnesovzetja; Evzebij, sp.; Atanazija, vd.
15 Torek	VNEBOVŽETJE M. D. ali VEL. GOSPOJNICA
16 Sreda	Joahim, oče Marije Device; Rok, spoznavalec
17 Četrtek	Hijacint, spoznavalec; Julijana, devica in muč.
18 Petek	Agapit, mučenec; Helena, cesarica, vdova
19 Sobota	Janez Eudes, spoznavalec; Ludovik Tol., š.
20 NEDELJA	13. pobinkoštna; Bernard, op.; Samuel, prerok
21 Ponedeljek	Ivana Frančiška Šantalska, vdova; Fidelis, m.
22 Torek	Brezmadežno Srce Marijino; Timotej in dr. m.
23 Sreda	Filip Benicij, spoznavalec; Flavijan, škof
24 Četrtek	Jernej, apostol; Avrea (Zlata), m.; Roman, škof
25 Petek	Ludovik IX., kralj; Patricija, devica; Lucila
26 Sobota	Ceferin, papež in mučenec; Bernard Of., spozn.
27 NEDELJA	14. pobinkoštna; Jožef Kalasancij, spoznavalec
28 Ponedeljek	Avguštin, škof in cerkveni učitelj; Pelagij, m.
29 Torek	Obglavljenje Janeza Krstnika; Sabina, mučenka
30 Sreda	Roza iz Lime, dev.; Feliks in Adavkt, mučenca
31 Četrtek	Rajmund (Rajko), spoznavalec; Pavlin, škof

Planike (Očnice)

ZAPISKI ZA AVGUST

Samozadovoljstvu zapade oni, ki je odvisen od svojih zamisli in načrtov. Njegovo upanje je zgrajeno na mnenju, da zase sam vse najboljše ve. Manjka mu ponižnosti, zato ni učljiv. Taki ljudje so nestalni in spremenljivi. Mirni so za nekaj časa, a nikoli nimajo prave gotovosti, zakaj tudi sredi miru se hitro pode-re, kar je zgrajeno iz samozadovoljstva. V njih vstaja strah pred vsemi različni-mi možnostmi, ki se morda nikoli ne bodo uresničile. Strah, dvom, zle slutnje se jih polasčajo, ker vidijo povsod ovire proti izvedbi svojih načrtov. To povzro-či pogostokrat hitre sodbe in druge napake, ki jih store v upanju, da jih bo to vo-dilo do osebnih uspehov. Na koncu jim ne ostane drugega kot prevara in razoča-nje. Upanje v Boga nas obvaruje pred nevarnostjo samozadovoljstva.

kači glavo strla. Pod Tvoje močno varstvo pribežimo.

Naša Kraljica si - TEBI ČAST! Tebe naj naše ustnice časte, Tebe naj naše pesmi slave! Ob zgodnji zori, ob poldnevni luči in ob večerni zarji se Tvojega božjega materinstva hvaležno spominjamo.

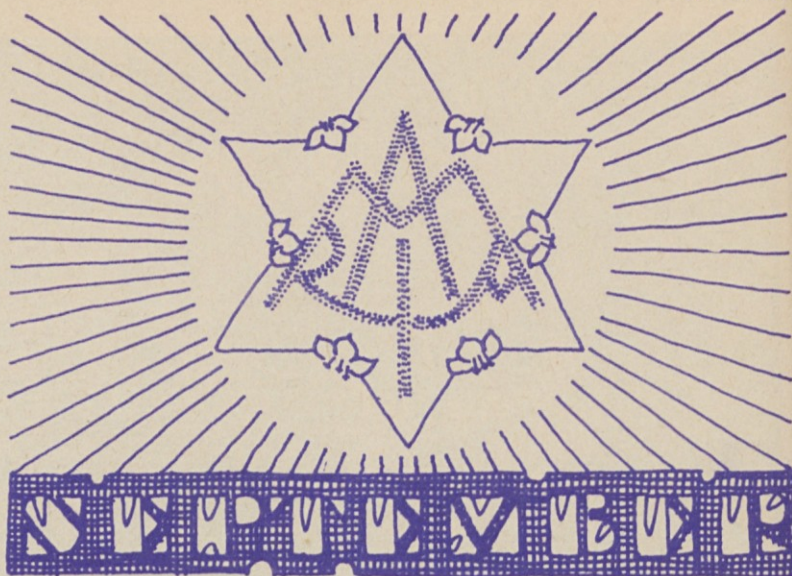
Naša Kraljica si - TEBI POKORŠČINO! Tebe posnemamo, ko božje zapovedi spolnujemo in božjo voljo vršimo po Tvojem življenjskem geslu: Glej, dekla sem Gospodova, zgo-di se mi po tvoji besedi!

Naša Kraljica si - TEBI ZVESTOBO: do konca, do zadnjega diha, v življenju in smrti - in potem vso večnost!

Ave Maria, Julij, 1951

MARIJINA VERA

V radijskem nagovoru, ki ga je imel papež Pij XII. tri tedne pred smrtjo k sklepu marijanskega kongresa v Lurdu, je med drugim rekel: "Marija, ki je s svojo vidno navzočnostjo posvetila kraj v Lurdu, je s potrpežljivostjo in vzgojno modrostjo matere svojim otrokom na zemlji pokazala dvojno bistveno sredstvo, s katerim morejo doseči visoki nadnaravni cilj, zveličanje, to sta: goreča in zaupljiva molitev in pa za kristjana neizogibno samopremagovanje, ki molitev podpira in vzdržuje". Molitev in pokora je geslo, ki ga Marija ponavlja že več ko

1 Petek	Egidij (Tilen, Ilj), opat; Verona, d.; prvi petek
2 Sobota	Štefan, kralj; Maksima, muč.; prva sobota v m.
3 NEDELJA	15. pobinkoštna; Pij X., papež; Evfemija, muč.
4 Ponedeljek	Rozalija, devica; Ida grofinja; Delavski dan
5 Torek	Lovrencij Justinijani, škof; Viktorin, škof in m.
6 Sreda	Caharija, prerok; Onezifor, muč.; Petronij, škof
7 Četrtek	Marko Križevčan in tovariši muč.; Bronislava
8 Petek	Rojstvo Marije Device ali Mala Gospojnica
9 Sobota	Peter Klaver, spoznavalec; Gorgonij, mučenec
10 NEDELJA	16. pobinkoštna; Nikolaj Tolentinski, sp.; Viktor
11 Ponedeljek	Prot in Hijacint, mučenca; Erna, dev.; Emilijan
12 Torek	Sveto Ime Marijino; Gvido, spoznavalec; Silvin
13 Sreda	Notburga, devica; Filip (Zdenko), mučenec
14 Četrtek	Povišanje sv. križa; Ciprijan, škof; Krescencij
15 Petek	Žalostna Mati božja; Nikomed, mučenec; Melita
16 Sobota	Kornelij, papež, in Ciprijan, š., m.; Ljudmila
17 NEDELJA	17. pobinkoštna; Rane sv. Frančiška; Lambert, š.
18 Ponedeljek	Jožef Kupertinski, spoznavalec; Irena, mučenka
19 Torek	Januarij in tovariši mučenci; Suzana, dev. in m.
20 Sreda	Kvatrna; Evstahij in tov. mučenci; Dionizij, m.
21 Četrtek	Matej, apostol in evangelist; Jona, prerok
22 Petek	kvatni; Tomaž Vilanovski, sp.; Mavricij in t. m.
23 Sobota	kvatrna; Lin, papež; Tekla, d.; Andrej in tov. m.
24 NEDELJA	18. pobinkoštna; Marija Devica - Rešiteljica jet.
25 Ponedeljek	Nikolaj iz Flüe, spoznavalec; Kleofa, uč. Gosp.
26 Torek	Izak in ostali ameriški mučenci; Vigilij, škof
27 Sreda	Kozma in Damijan, mučenca; Hiltruda, devica
28 Četrtek	Venčeslav, kralj in mučenec; Salomon, škof
29 Petek	Mihael, nadangel; Evtihij, Plavt, Herakleja, m.
30 Sobota	Hieronim (Jerko), cerkveni učitelj; Zofija, vdova

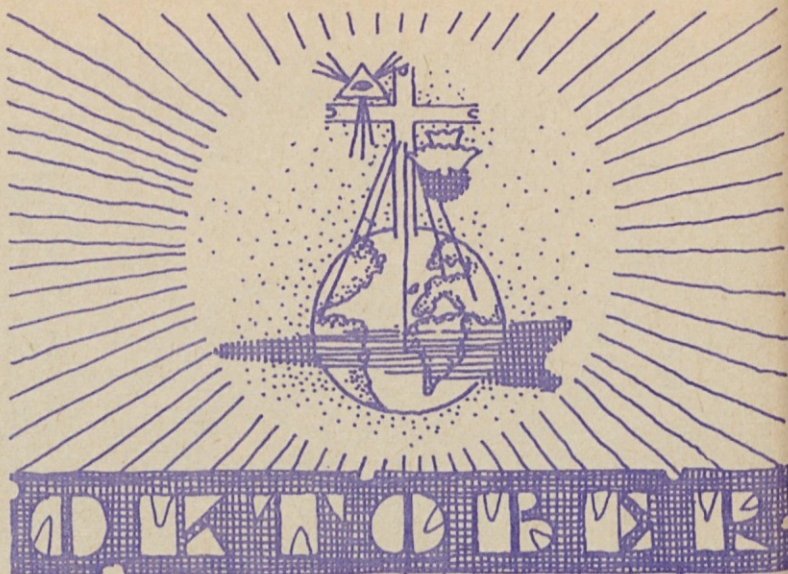
Spodnje jezero pod Managartom

ZAPISKI ZA SEPTEMBER

Marija je verovala, da jo Bog ljubi. Verovala je v vse darove, ki jih je prejela od Boga. Ponižnost ne zanika božjih darov, ampak jih sprejema s preprostim in ljubečim srcem. Hudobni duh hoče doseči, da ne bi verovali v Jezusovo ljubezen, da ne bi vračali Jezusu ljubezni. Zakaj oni, ki verujejo, kako jih Jezus ljubi, vračajo ljubezen z ljubeznijo. Pridobiti si moramo Marijino razpoloženje, da bomo videli v svojem življenju dokaze božje ljubezni. Toda ne smemo imeti o tem zmotnih misli. Nekateri cenijo samo to, kar se nanaša na njihovo osebo. Nič se ne menijo za božje darove, ki so jih prejeli vsi ali vsaj mnogi, kakor da kaj zgubijo, ako so jih dobili tudi drugi. Tako duše ne znajo sprejemati božje ljubezni. Prava ljubezen se veseli darov, ki so jih prejeli tudi drugi.

sto let, in to geslo je označila za edino zdravilo, ki more rešiti bolno človeštvo, da ne zapade v pogubo, ampak se ob njeni materinski roki reši iz te solzne doline v srečno večnost. Upanje na zveličanje daje človeku v vseh stiskah in preizkušnjah tega življenja pogum in potrpežljivost in ohranja dušam sveto veselje kot ga je imela Marija.

V molitvi in vdanem spolnjevanju volje Gospodove je rastlo Marijino spoznanje in se poglobljala njena vera. Marija je živela v veri in iz vere, kakor bi morali tudi mi. Ko ji je angel Gabriel označil, da jo je Bog izbral za mater Odrešeniku, ni mogla še doumeti, kaj vsebuje in pomeni ta ponudba, le verovala je v božjo besedo, sprejela ponudbo in se "slepo" v polnem zaupanju vdala: "Glej, dekla sem Gospodova, zgodi se mi po tvoji besedi." Česar še ni razumela, je ponižno sprejela in prepustila Bogu, da ji odkrije in da spoznati, kadar bo on sam hotel; dotlej pa dela in živi v veri vanj. Zaradi te ponižne vere jo je Elizabeta, h kateri je prišla na obisk, blagrovala: "Blagor ti, ki si verovala, zakaj spolnilo se bo, kar ti je povedal Gospod". Ko je Marija poslušala, kaj so pastirji pripovedovali pri jaslicah, se je čudila, ohranila njih besede v srcu in jih premišljevala, da bi jih po razsvetljenju Svetega Duha mogla bolje razumeti. Prav

1 NEDELJA	19. pobinkoštna; rožnovenska; Janez Duklanski
2 Ponedeljek	Angeli varuhi; Teofil (Bogoljub), spoznavalec
3 Torek	Terezija Deteta Jezusa, devica; Kandid, muč.
4 Sreda	Francišek Asiški, spoznavalec; Edvin, kralj
5 Četrtek	Placid in tovariši, mučenci; Flavijana, devica
6 Petek	Erunon, spoznavalec; prvi petek v mesecu
7 Sobota	Marija Kraljica rožnega venca; prva sobota v m.
8 NEDELJA	20. pobinkoštna; Brigita, vdova; Simeon, starček
9 Ponedeljek	Janez Leonard, spoznavalec; Dionizij in tov. m.
10 Torek	Francišek Borgia, spoznavalec; Danijel in t. m.
11 Sreda	Materinstvo Device Marije
12 Četrtek	Maksimilijan Celjski, škof; Serafin, spoznavalec
13 Petek	Naša Gospa Fatimska; Edvard, kralj; Koloman
14 Sobota	Kalist I., papež, mučenec; Just, škof; Domicijan
15 NEDELJA	21. pobinkoštna; Terezija Avilska, devica
16 Ponedeljek	Hedviga (Jadviga, Vika), vdova; Florentin, škof
17 Torek	Marjeta Marija Alakok, devica; Viktor in tov., m.
18 Sreda	Luka, evangelist
19 Četrtek	Peter Alkantarski, spoznavalec; Etbin, škof
20 Petek	Janez Kancij, spoznavalec; Irena, d.; Felicijan
21 Sobota	Uršula in tov., device in muč.; Florijan, opat
22 NEDELJA	22. pobinkoštna; Vendelin, opat; Marija Salome
23 Ponedeljek	Klotilda, devica in mučenka
24 Torek	Rafael, nadangel; Kristina, muč.; Feliks, muč.
25 Sreda	Krizant in Darija, muč.; Krispin, muč.; Hilarij
26 Četrtek	Evarist, papež, mučenec; Lucijan in tov., muč.
27 Petek	Frumencij, škof; Vincencij in Sabina, mučenca
28 Sobota	Simon in Juda, apostola; Cirila, devica
29 NEDELJA	23. pobinkoštna; KRISTUS KRALJ; Ida, devica
30 Ponedeljek	Klavdij in tovariši, mučenci; Alfonz Rodriguez
31 Torek	Volbenk, škof; Antonin, škof; Krištof, mučenec

Pogled s Prisanka na Jalovec in Mangart

ZAPISKI ZA OKTOBER

Kdo je tako ljubil Jezusa kot ga je ljubila Marija? Prosimo jo, naj nas uči pravega pomena Jezusovih nauk o ljubezni. Navadno mislimo, da je močna ljubezen združena s čustvi in doživetji, ki prinašajo radost v srce. Prava ljubezen ni odvisna od čustev. Ljubezen je zadeva volje. Zato lahko rečemo, da Jezusa ljubimo, kolikor ga hočemo ljubiti. Mera tvoje ljubezni je odvisna od jakosti tvoje volje in čistosti tvojega namena. Ljubezen nas združuje z Bogom. To združenje pomeni, da se odrečemo svojim mislim in nagnjenjem in molimo z Jezusom: "Ne moja volja, ampak tvoja, Oče, naj se zgodi!" Zato nas Gospod uči: "Kdor ima moje zapovedi in jih spolnuje, ta je, ki me ljubi." Bistvo ljubezni je spolnjevanje božjih zapovedi, značilni znak ljubezni pa je: širiti ljubezen.

tako se je čudila, kar ji je povedal starček Simeon v templju, ko je prinesla tja dete Jezusa, in ni mogla vsega razumeti. Ko je z Jožefom našla dvanaajstletnega Jezusa v templju, kjer je bil zaostal, ga je naravnost vprašala: "Otrok, zakaj si nama to storil?" Ni si mogla raztolmačiti, zakaj, in ni našla nobenega razloga za njegovo ravnanje, pa tudi njegovega odgovora, da mora biti v tem, kar je njegovega Očeta, ni razumela. V molitvi in premišljevanju je skušala vedno bolj umevati čudna pota božja, vedno pa se je brez dvomov in omahovanja vdala v njegovo voljo, čeprav ji je večkrat nerazumljiva. Tako je napredovala v tej božji šoli in rastla v veri vse življenje. Ko je stala pod križem ob umirajočem Sinu, ni več vpraševala, ni se več čudila, ampak v trdni živi veri je svojo materinsko bol združila z Njegovimi smrtnimi mukami in jih darovala nebeškemu Očetu v tiste namene, za katere se je Odrešenik sam daroval.

Marija je hodila vse življenje po poti vere. S to vero si je zaslužila poveličanje po smrti. Tudi naša pot je pot vere, tudi mi ne moremo nikdar vsega do dna spoznati in razumeti. Marsikaj v življenju nam ostane uganka, ki nam bo razrešena tedaj, ko bomo Boga gledali. Marija razume težave take poti in rada sprejema naše prošnje za pravo spoznanje in za

1 Sreda	VSI SVETI
2 Četrtek	Spomin vernih duš
3 Petek	Valentin in tov. muč.; Silvija, vd.; prvi petek
4 Sobota	Karel Boromejski, škof in sp.; prva sobota v m.
5 NEDELJA	24. pobinkoštna; Zaharija in Elizabeta; Emerik
6 Ponedeljek	Lenart, opat
7 Torek	Janez Gabrijel, mučenec; Engelbert, škof
8 Sreda	Štirje kronani mučenci; Bogomir, škof; Maver, š.
9 Četrtek	Posvečenje bazilike presv. Odrešenika; Teodor
10 Petek	Andrej Avelinski, spoznavalec
11 Sobota	Martin, škof in spozn.; Menas, mučenec; Teodor
12 NEDELJA	25. pobinkoštna; Martin I., papež in mučenec
13 Ponedeljek	Stanislav Kostka, spozn.; Didak, spoznavalec
14 Torek	Jozafat Kuncevič, muč.; Nikolaj Tavelič, muč.
15 Sreda	Albert Veliki, cerkveni učitelj; Leopold, spozn.
16 Četrtek	Gertruda (Jedrt, Jera), devica; Otmar, opat
17 Petek	Gregor Čudodelnik, spoznavalec
18 Sobota	Posvečenje bazilike sv. Petra in Pavla; Roman
19 NEDELJA	26. pobinkoštna; Elizabeta, kraljica; Poncijan
20 Ponedeljek	Feliks Valoaški, spoznavalec; Edmund, mučenec
21 Torek	Darovanje Device Marije; Kolumban, opat
22 Sreda	Cecilija, devica in muč.; Filemon in tov. muč.
23 Četrtek	Klemen I., papež in mučenec; zahvalni dan
24 Petek	Janez od Križa, cerkveni učitelj; Krizogon, m.
25 Sobota	Katarina, devica in mučenka; Erazem, mučenec
26 NEDELJA	27. pobinkoštna, Silvester, opat; Peter Aleksan.
27 Ponedeljek	Virgilij, škof, apostol Koroške
28 Torek	Gregorij III., papež; Ruf in tovariši mučenci
29 Sreda	Saturnin, mučenec; Iluminata, devica; Gelazij
30 Četrtek	Andrej, apostol; Justina, devica in mučenka

Srečanje s smrtjo v samotnih skalah

ZAPISKI ZA NOVEMBER

Značilnost ljubezni do Boga je želja to ljubezen deliti tudi drugim. Nemogoče je imeti pravo ljubezen in ostati zaprt v sebičnost. Kdor misli, da ljubi Jezusa, pa ostane sebičen, ne pozna ljubezni, ki zapusti sebičnost, da na njeno mesto pride oni, ki ga ljubi. Božja ljubezen mora postati tako močna v nas, da bomo pustili Bogu, da bo iz naših src delil ljubezen drugim. Marija je vedno živela v želji, da ostane združena z Bogom in z vsemi dušami, ki jih je Bog ustvaril iz ljubezni in jim dal Odrešenika. Hrepenela je, da bi dala dušam vse, kar je prejela od Boga. Razumela je načrte Ljubezni, ki segajo nazaj do stvarjenja. Zato je živela iz božje volje; hotela je, kar je hotel Bog. Njena ljubezen je ljubezen Matere Odrešnikov, ki želi zveličanje vseh ljudi.

popolno vdanost v božjo voljo. Le zatekajmo se k njej v svojih osebnih zadevah pa tudi - in še bolj - v zadevah svete Cerkve in vsega človeštva.

Ave Maria, Januar 1959

+

List "Ave Maria" je glasnik Marije Pomagaj, v tem smislu je edinstven list v našem jeziku. V domovini Marija Pomagaj ni imela posebnega glasila; morda ga ni toliko potrebovala, ker je bilo tedaj - hvala Bogu - kar lepo število verskih listov. Za izseljenke v Združenih državah pa je Marija potrebovala glasilo, da svoje zbegane otroke, vržene v tujino in živeče sredi sveta, Bogu odtujenem in veri nasprotnem, ohranja v sveti veri in vodi k Bogu...

Sicer so uredniki in so-trudniki pisali verske članke, poučne zgodbe in koristne zglede ter zbirali novice in vesti, a vse je bilo povezano z Marijo. Ni številke, ki bi ne bila govorila o Mariji; vsebina vseh letnikov je marijansko pobarvana. Po Mariji k Jezusu, k zakramentalnemu življenju, v živo zvezo z Bogom po milosti, v to smer je vodil list. Kdor ga je čital, je spoznal in vzljubil Marijo, jo začel bolj iskreno častiti in se njeni priprošnji z večjim zaupanjem priporočati - s tem pa je stopil na tisto pot, ki ob Marijini materinski roki vodi v zveličanje.

Ave Maria, Januar 1958

1 Petek	Marijan in tov. mučenci; Natalija, vd.; prvi p.
2 Sobota	Bibijana, devica; Herta, devica; prva sobota
3 NEDELJA	1. adventna; Francišek Ksaverij, sp.; Sofonija
4 Ponedeljek	Peter Krizolog, škof in cer. učitelj; Barbara, m.
5 Torek	Saba, opat; Julijan, muč.; Krispin, muč.; Gerald
6 Sreda	Nikolaj (Miklavž), š.; Apolinarij, tržaški muč.
7 Četrtek	Ambrozij, škof in cerkveni učitelj
8 Petek	BREZMADEŽNO SPOČETJE DEVICE MARIJE
9 Sobota	Peter Furje, spoznavalec; Valerija, mučenka
10 NEDELJA	2. adventna; Melkijod, papež in mučenec
11 Ponedeljek	Damaz I., papež in mučenec; Evtihij, m.; Sabin
12 Torek	Guadalupska Mati božja; Maksencij in tov. muč.
13 Sreda	Lucija, devica in mučenka; Otilija, dev.; Orest
14 Četrtek	Spiridijon, škof; Nikazij, muč.; Just, mučenec
15 Petek	Konrad Ofiški, spoznavalec
16 Sobota	Evzebij, škof in mučenec; Albina, devica; Adon
17 NEDELJA	3. adventna, Lazar, š.; Vivina, devica; Jolanda
18 Ponedeljek	Gracijan, škof; Teotim, mučenec
19 Torek	Teja, mučenica; Urban V., papež
20 Sreda	kvatrna; Evgenij in Makarij, muč.; Julij, muč.
21 Četrtek	Tomaž, apostol; Severin, škof
22 Petek	kvatni; Frančiška Ksaverija Kabrini, devica
23 Sobota	kvatrna; Viktorija, devica in mučenica; Servul
24 NEDELJA	4. adventna; Sveti večer; Adam in Eva
25 Ponedeljek	BOŽIČ - ROJSTVO GOSPODOVO
26 Torek	Štefan, diakon, prvi mučenec
27 Sreda	Janez, apostol in evangelist; Fabiola, vdova
28 Četrtek	Nedolžni otročiči
29 Petek	Tomaž, škof in mučenec; David, kralj; Marcel
30 Sobota	Evgenij, škof; Anizija, mučenica; Liberij, škof
31 NEDELJA	nedelja med božično osmino; Silvester, papež

Jaslice

ZAPISKI ZA DECEMBER

Marijino poslanstvo je, da dela za mir in edinstvo med ljudmi. Ta misel nas bo še bolj prepričala o neizmerni moči njenega posredovanja. Marija nikoli ni prenehala s svojim velikim delom. Zato zaupaj njej vse one hrepeneče želje, ki jih navdihuje ljubezen: delo in trud za mir in edinstvo v družini in družbi. V njene roke izročaj delo svetega očeta in vse Cerkve. Med udi Cerkve mora biti edinstvo vere, edinstvo življenja, edinstvo načel in medsebojne ljubezni, ki ima svoje središče v božjem Srcu Jezusovem. V vsem medsebojnem delu in v delu za druge so potrebne žrtve in premagovanja vsakega posameznika. Več je sodelovati z drugimi kot pa delati sam zase. Pri skupnem delu se najlažje izognemo sebičnosti, ki ovira edinstvo med ljudmi.

Kaj nam ima škof

dr. Gregorij Rožman

povedati za bodočnost?

Vsi veliki ljudje zapuste s svojo smrtjo veliko praznino. Bili so na svetu kot svetilniki in kadar se utrne velika luč, vsako oko začuti, da je postalo temnejše.

Ko so slovenski ljudje, posebno Slovenci izven domovine, izgubili svojega škofa Gregorija, se je takoj pokazalo, da se je utrnila velika luč, ki je sicer svetila iz preprostega farovža pri Sv. Lovrencu, kjer je pokojnik preživel svoja težka leta, toda je svetila na daleč in dosegla Slovence tja do Južne Amerike in Avstralije. Morda Slovenci še nikoli v življenju niso tako občutili kakor doslej, kaj je škof - duhovni pastir in duhovni voditelj.

Vendar mrtvi nikoli ne odidejo brez zapuščine, nikoli ne odidejo tako, da ne bi zapustili vsaj neke duhovne dediščine. Ta duhovna dediščina je ravno tisto, kar nas z mrtvim povezuje. Po tej dediščini mrtvi govorijo naprej in naprej žive.

Bodočnost Slovencev izven domovine bo slonela na dveh velikih temeljih iz zapuščine škofa Gregorija, na dveh velikih geslih, ki jih je pokojni tolikokrat ponavljal. Po naključju sem nekoč v roki obračal poldolarski ameriški kovanec, na katerega je stari duh ameriških pionirjev udaril taisti gesli, ki sta bili škofu Gregoriju tako sveti.

E pluribus unum na eni strani. In God we trust na drugi strani.

Iz mnogih eno - V Boga zaupamo.

Nikoli v življenju ne bomo mogli razumeti globokega pomena teh dveh gesel kakor ravno zdaj, v času, ko smo svojega duhovnega vodnika zgubili. In morda smo ga zgubili prav zato v tem času, da nas je njegova smrt in velika praznina po njej, mogla opomniti, da je zadnji čas, da se teh dveh njegovih gesel oprimemo, da zberemo svoje sile v zaupanju na Boga, da ne bomo svojih upov gradili samo na svoje zmožnosti in svojo veliko kulturnost.

E pluribus unum - Iz mnogih eno. Veliko nas je, iz različnih krajev smo, različno mislimo, v svojih glavah nosimo različne načrte in smo po organizacijah, ki imajo te in one cilje. Mnogokrat se vzdignejo prepiri, ki so brez pomena, ki so marsikdaj samo odsevi notranje neubranosti, ki so v primeri s tem, kar moramo kot celota doseči, tako abotni, da se moramo ob uri notranje zbranosti vprašati: zakaj? Pokojni, ki je več kot leto dni stal na robu tostranosti in onostranosti, ki je

Truplo pok. škofa Gregorija Rožmana na mrtvaškem odru pri Sv. Lovrencu

že čutil zarjo one strani pa bil vendar še na robu tega našega zemskega pehanja, je videl nevarnost, je čutil dobro, kaj nam je za bodočnost treba.

Iz mnogih eno. Iz mnogih členov ena veriga, iz mnogih kamnov ena hiša, iz mnogih klasov eno polje. To je bila njegova misel vsa leta v tujini, to misel je povdaril na zadnjem Slovenskem dnevu, ko nam je zadnjič govoril. Ne drobcev, ki vsak plava v svojem svetu, ustvariti je treba iz drobcev celoto, ki se bo mogla upirati toku, ki je proti nam. Posamezni drobci se vedno izgube, celota vedno ostane. Če boš spustil v močan tok reke samo posamezne liste z drevesa, se bodo na dolgi poti izgubili. Če spuštiš celo drevo, si lahko prepričan, da bo prišlo do cilja. Morda bodo mnogi listi odpadli, se ob ozkih bregov razstrgali, tudi drevo bo trpelo ob kamnih in čerih, toda prišlo bo na cilj.

Iz mnogih eno. V tem je sila, v to silo je pokojni škof Gregorij veroval in to svojo vero je hotel v nas vlti. To nam ponavlja tudi od one strani, ko gleda na nas, ko je še vedno z nami in pričakuje, da bomo vsaj po njegovi smrti bliže drug drugemu kakor smo si bili ob času njegovega življenja.

V Boga zaupamo. Stari ameriški pionirji, ki so ustvarili zvezo, je niso postavili na svoje zasluge, ne na svojo borbo, ne na ljudi z visoko izobrazbo. Postavili so jo na vero v Boga, na zaupanje vanj. Tudi pokojnemu škofu Gregoriju je bilo to živo pred očmi. Dobro se je zavedal, da mora grupe ljudi, da more mnoge organizacije vezati predvsem tisto, kar nas povezuje v bratstvo po izvoru. Vsi smo otroci istega Očeta, vsi, čeprav imamo te ali one zemske cilje, imamo skupni cilj, da pridemo v občestvo za katerega smo rojeni. V tistem občestvu se bodo zbrali nekoč vsi slovenski ljudje, ki so želeli priti tja, ki so sredi pehanja za tem ali onim ciljem verovali, da je konec posameznika in konec celega naroda v občestvu, ki nas bo za vekomaj povezalo v veliko družino narodov v enim Kraljem, ki bo obenem naš veliki Brat.

To veliko misel je naš pokojni mnogokrat povdaril in mnogo je molil zanjo. Želel je ustvariti veliko slogo, ki naj bi bila predpodoba tiste zadnje sloge, kjer bodo ljudje eno.

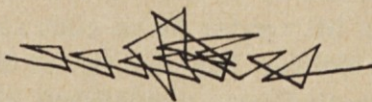
Rajni žive po svoji duhovni sili, po mislih, ki so nam jih dali za časa svojega življenja in po moči, ki mora biti tolikšna, da nas tudi po njih smrti še vleče k sebi. Vse to imamo v svojem rajnem škofu. Od nas je zdaj odvisno ali bomo znali biti toliko modri, da bomo v času, ko se hoče ustvariti ta in oni spor, poiskali iz velike dediščine rajnega tisto, kar bi nam povedal, če bi živel, kar bi nam povedal, če bi ga obiskali v sobici tam pri Sv. Lovrencu. Bodimo toliko pogumni, da bomo poiskali tisto iz dediščine in se tudi po tistem ravnali.

V tem bo naša rešitev. Iz mnogih eno, ena velika skupnost, ki bo reševala svoje spore, če pridejo, skupno, z rajnim v svoji sredi.

V tem bo naša rešitev; V Boga zaupamo. Ne v sebe, ne v svoje namene, ki so največkrat človeško sebični.

Zaupajmo v Boga in prosimo svojega rajnega škofa, da bi še ob pravem času spoznali, kaj nam more biti v rešitev. Prisluhnimo besedam, ki nam jih govori za bodočnost, da popravimo tisto, kar smo premalo naredili v preteklosti.

Karel Mauser

Komunizem je brezbožen že po svoji temeljni ideji ali zamisli, ki je materializem, to je naziranje, da obstoji samo snov, ni pa duha in nič duhovnega. Iz te svoje osnovne misli komunizem taji Boga, neumrljivo dušo, večno življenje po telesni smrti in odgovornost pred večnim Sodnikom, ki ga po njegovem nauku ni. Zaradi tega ne priznava božjih zapovedi in se jim ne pokorji. Za komunista obstoji le to bedno minljivo življenje na zemlji, tu si skuša ustvariti raj, po smrti ga zanj ne bo. Četudi so doslej vsi poizkusili, napraviti na zemlji raj, klaverno spodleteli, ker brez Boga raja ne more biti, vendar komunizem trdovratno trdi, da bo na zemlji raj, kadar bo s svojimi nauki popolnoma zmagal, a prav gotovo bo tedaj na zemlji pravi pekel. Ker komunizem svojih načrtov ne more izvesti, dokler ljudje še verujejo v Boga in se zavedajo odgovornosti pred Bogom za svoja dejanja, zaradi tega vero in Cerkev preganja in jo skuša z vsemi sredstvi uničiti. (Iz pastirskega pisma škofa dr. Gregorija Rožmana za advent 1943)

Alojzij Vauti:

Iz mladih let škofa dr. Gregorija Rožmana

Župnija Šmihel pri Piberku je ena najstarejših v Podjuni. Iz listin je razvidno, da je bila samostojna že l. 1050. Bila pa je takrat zelo obširna. Obsegala je tudi današnje župnije Kazaze, Pliberk, Vogrče, Globasnico, Šteben, Mežico, Črno s Kropivno in Jaborjem. Spadala je, kakor drugi kraji južno od Drave, pod oblast oglejskega patriarha. Ko pa je l. 1461 cesar Friderik III. ustanovil ljubljansko škofijo, ji je za dotacijo podaril tudi šmihelsko župnijo. Leta 1784 je prišla pod lavantinsko, l. 1859 pa končno pod krško škofijo. Dobrih 300 let je bila torej včlenjena v ljubljanski škofiji. Kdo bi bil mislil, da bo čez 150 let nato eden njenih sinov zasedel kot vladika stolico te škofije! To je sedanja ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman.

Otroška doba

Na jugu šmihelske župnije ob vznožju Pece leži vasica Dolinčiče. Tam se je v kmečkem domu p. d. pri Pongracu rodil dne 9. marca 1883 Gregor kot šesti in najmlajši otrok.

Oče je bil trden, delaven kmet, resnega značaja, redkobeseden, mati pa mirna, tiha, skromna, požrtvovalna, globokoverna. "Katera mati ima dosti otrok, nikdar nima praznih rok." Tako opeva ljudski pesnik Lesičjak kmečko ženo tistih časov. Obvladati mora delo v hiši, v hlevu, na polju in zraven oskrbovati kopico otrok.

Pongračeva mati ni imela varučke (pestrne), zato je jemala male otroke kar v zibeli s seboj na polje. Z drugimi ni imela posebnih težav, z malim Gregorjem pa je bil križ. Kar ni hotel biti na polju, kričal je in jokal, da je morala mati večkrat delo pustiti in ga nesti domov. Končno ga sploh ni več jemala s seboj na polje. Nekoč mu je ob taki priliki rekla: "Na polju že ne boš delal, to že vidim; ti boš ali berač ali gospod!"

Uresničilo se je drugo. Ko je fantek zrasel in začel obiskovati šolo v Šmihelu, je kmalu pokazal veselje do učenja. Sovrstnikov v Dolinčičah ni imel; bil je pa itak rajši sam in se je ukvarjal s tablico in knjigami. Dopadla se mu je cerkev in njeno bogoslužje. Postavil si je doma oltar in ob njem posnemal mašnikova opravila.

Kmečko delo ga ni veselilo. "Na polju ne bom delal! Dajte me študirat, če ne, grem v kloster!" Tako je zatrjeval in silil, končno pa premagal očetove pomisleke. Dali so ga v šolo v Pliberk, da bi se bolj priučil nemščine. Prosili so učitelja, da ga v nemškem jeziku še posebej poučuje, pa ni bilo potrebno, ker je prav lahko dohajal součence. Za nadarjenega in marljivega učenca sta se zavzela takratni pliberški dekan dr. Jožef Somer in kaplan Valentin Podgorc, da je jeseni 1896 stopil v celovško gimnazijo in bil sprejet v deško semenišče Marijanišče.

Dijak

V Marijanišču je ostal Rožman vsa leta gimnazijskega študija od jeseni 1896 do mature 1904. Iz vsakoletnih zavodovih izkazov o vedenju in učnih uspehih dijakov v šoli je razvidno, da je bil v vedenju in hišnem redu vzoren. Neke vrste odlikovanje je dosegel s tem, da mu

je bila poverjena služba zakristana v zavodovi kapeli. Opravljal jo je vestno v zadovoljnost predstojnikov.

Šolska spričevala vseh osmih let kažejo odlične rede v verouku, zemljepisju in zgodovini, v slovenščini in filozofiji, ki je v učnem načrtu v 7. in 8. razredu. V naravoslovju je bil dober, v latinščini, grščini, nemščini in matematiki je dosegal povoljne rede; v zadnjih dveh razredih je bil še boljši. V petih šolskih letih je bil odličnjak, v drugem, tretjem in petem razredu pa blizu odlike. Tudi maturo je dovršil z odličnim uspehom.

V počitnicah je dijak Rožman doma pomagal pri delu, kadar so ga domači zaradi nujne potrebe k temu primorali. Navadno pa je tičal pri knjigah ali potoval k sošolcem. Rad je tudi prihajal k sv. maši. Mlajši študentje smo imeli do njega veliko spoštovanje, on pa se ni pred nami s svojim znanjem ponašal ali nas preziral; bil nam je prijeten, včasih prav zabaven tovariš. Prirejali smo manjše izlete v okolico, n. pr. k izviru Bistrice pod Peco. Ko smo ga nekoč l. 1902 obiskali na domu, nas je njegov nečak Janko na kupu kamenja fotografiral.

Šmihelski župnik Marinič je bil ponosen na pridnega in nadobudnega Rožmana. Stavil nam ga je za zgled. Po maturi mu je hotel napraviti posebno veselje: potovala sta na Dunaj, da si ogledata zanimivosti glavnega mesta države. Za študenta, ki bi si sam kaj takega vsled pomanjkanja sredstev nikoli ne mogel privoščiti, je bilo to potovanje kljub poletni vročini lepo doživetje. Nove maše, ki so bile v tistih letih pravi dijaški sestanki ob pripravah in potem pri obloženih mizah, so prijetno izpolnile abiturientske počitnice.

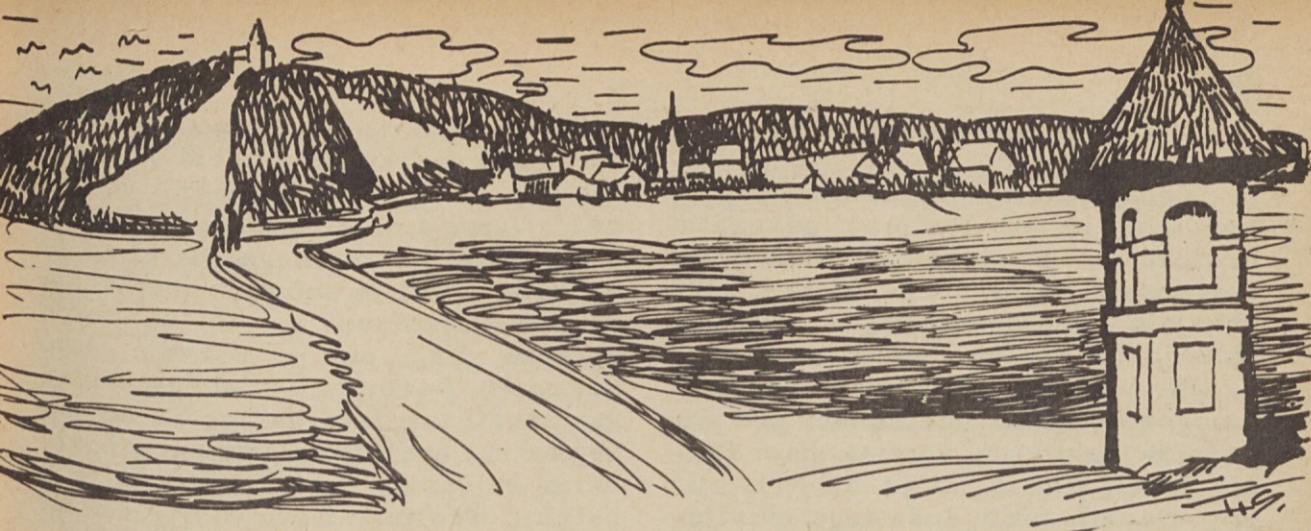

Bogoslovec

Rožmanov ideal še izza otroških let je bil: biti duhovnik. Pri izbiri življenjskega poklica ni torej imel nobenih pomislekov ali težkoč. Isto željo so gojili tudi starši in domači. Tako je jeseni l. 1904 stopil v celovško bogoslovje. Tudi tam so mu izročili službo zakristana. Eden njegovih tovarišev ga popisuje takole: "Kmalu smo ga vzljubili: Njegova prijaznost je bila kakor sonce. Nikjer vsiljiv, nikoli nadležen. Značaj čist kakor kristal. V narodnem oziru nepristranski in pravičen. Znal se je vživeti v mišljenje drugega in je vse prav presojal. Bral je veliko. Opozoril nas je rad na kako lepo knjigo. Njegova pobožnost je bila naravna, vesela."

V počitnicah po drugem letniku je potoval skozi Češko v Nemčijo in se udeležil mednarodnega krščanskosocialnega tečaja v München-Gladbachu v Porenju. V velikonočnih počitnicah tretjega letnika pa je s tovarišem iz četrtega letnika sedanjim tinjskim proštom Antonom Benetkom romal v Rim. Za to potovanje sta se prej pripravila s študiranjem cerkvene zgodovine in opisom rimskih zanimivosti. Peljala sta se skozi Ljubljano na Reko in se vkrcala na parnik, da se po morju prepeljeta v Jakin (Ancona). Za obrambo proti morski bolezni sta kupila steklenico dobre slivovke. Na ladji sta imela v kabini posteljo eno nad drugo. Benetek zapiči svoj nož v leseno steno in obesi nanj svoj jopič. Iz žepa je vabljivo kukala steklenica, obema lahko dostopna, Benetku od zgoraj, Rožmanu od spodaj. Zjutraj je bila steklenica prazna, Tone in Gregor pa zdrava.

V Rimu sta si posle lepo razdelila. Benetek je maševal, Rožman pa mu ministriral. Prvi je skrbel za telesni dobrobit, drugi pa, da obogatita svoje znanje. Čas sta

ŠMIHEL Z OKOLICO

dobro izrabljala. Tudi v avdienco pri sv. očetu Piju X. sta bila sprejeta. V koledarju Mohorjeve družbe za leto 1952 škof Rožman pod naslovom "Svetnika sem videl" lepo popisuje potek te avdience. Prosil je sv. očeta za dovoljenje, da bi mogel na dan svoje nove maše vernikom podeliti papežev blagoslov. Očetovsko ljubeznivo se pripogne papež k njemu in mu podeli to dovoljenje s pristavkom, da s popolnim odpustkom vsem, ki ob tej priliki premejo sv. zakramente. Nekaj pa je prevzvišeni škof v tem spisu zamolčal, da namreč nosi on kot škof prstan Pija X.; morda ravno isti prstan, ki ga je on na papeževi roki v avdienci kot bodoči novomašnik poljubil. Gotovo mu je ta prstan dvakrat dragocen, ker ga je pred njim nosil svetniški papež.

Novomašnik

Dne 21. julija 1907 je bogoslovec - tretjeletnik Rožman od škofa dr. Jožefa Kahna prejel sv. mašniško posvečenje in je 14 dni navrh, dne 4. avgusta pel slovesno novo mašo v šmihelski cerkvi. Star pregovor pravi, da je na primicijo vredno iti, čeprav bi pri tem strgal par novih čevljev. Tisti dan je od vseh strani privrelo v Šmihel ljudi, da je bila prostorna šmihelska cerkev nabito

natlačena, veliko pa jih je moralo ostati zunaj. Župnik Marinič ceni v župnijski kroniki udeležbo na 3000 ljudi.

Kakor piše prevzvišeni v zgoraj omenjenem članku, je k tej izredni udeležbi mnogo pripomogla želja vernikov, prejeti od novomašnika ne le novomašniški, marveč tudi papežev blagoslov s popolnim odpustkom. Pridigoval je živahni žrelski župnik dr. Janko Arnejc, kako duhovnik nadaljuje Kristusovo delo. Ni pa se v pridigi niti z besedo dotaknil novomašnika in njegovih staršev. Očividno mu je novomašnik to izrecno prepovedal.

Za novomašnika samega je bil ta dan zelo naporen. Ves dopoldan je bil v cerkvi in še čez poldan je do pol dveh delil blagoslov. Bil je zelo vroč dan. Pa še na gostiji pri Šercerju se je trajno potil, ker je bil njegov sedež ravno pred steno, skozi katero je vodil dimnik. Stena je bila že dva dni razgreta, ker so kuharice spodaj v kuhinji kuhale, pekle in cvrle na vse pretege. Hvala "hvala Bogu" se je slavlencu zvečer izvil iz ust, ko je po končani slovesnosti mogel leči k počitku.

Pri opisu Rožmanove nove maše v župnijski kroniki dostavlja župnik Marinič željo: "Bog podeli mlademu in nadobudnemu duhovniku svojo milost in blagoslov ad multos annos!"

Semeniški duhovnik

Zadnje leto v bogoslovnem semenišču je bil Rožman generalni prefekt in predsednik Akademije slovenskih bogoslovcev, ki je l. 1908 obhajala šestdesetletnico svojega obstoja na izreden način.

Na jubilejni akademiji sta pred mnogoštevilnimi udeleženci kot govornika nastopila šentjakobski župnik Matej Ražun, ki je bil v svojih bogoslovnih letih duša tega oživljenega društva slovenskih bogoslovcev, in ljubljanski profesor bogoslovja dr. Janez Ev. Krek. Temeljita izvajanja obeh slavnostnih govornikov so žela burno odobravanje. Predsednik Rožman je slavnostno zborovanje zelo spretno vodil.

Kaplan v Borovljah

V Borovljah stari župnik Klemenčič ni več zmagoval vsega dušnopastirskega dela. Škofijstvo mu je julija 1908 dodelilo pomočnika, mladega, idealnega Rožmana. Z njegovim prihodom je župnija kar oživela. V šoli so ga otroci vzljubili, zlasti večji dečki so hoteli biti vedno pri njem, tudi odraščajoči fantje so ga zelo cenili kot dobrohotnega prijatelja.

Njegove pridige so bile preproste, jasne in zelo privlačne. Obisk cerkve je rasel. Nekoč mu reče star Borovčič, ves navdušen zaradi njegovih pridig: "Gospod, vi boste nekoč še škof postali!"

Tudi duhovni sobratje so ga zelo cenili. V Glinjah je dolga leta pastiroval župnik Primožič, zaradi dobrosrčnosti in originalnosti znan daleč naokoli. Kaplan Rožman pride nekoč k njemu na obisk in ga najprej prosi: "Rad bi opravil pri vas sveto spoved!" Primožič ga pa začuden gleda in potem počasi odgovori:

"Kaj? Vi - k meni - k spovedi?! Vi ste sami veliko bolj učeni kot jaz! Malico vam dam, spovem vas pa ne!" V svoji originalni preprostosti se ni imel za vrednega, da bi ga še spovedal. Bil je pač tudi prepričan, da pri Rožmanu za to ni večje potrebe. Pač pa je pozneje sam večkrat v Borovljah mladega kaplana prosil za isto uslugo in se mu vsakokrat hvaležnega skazal z bratskim objemom, pri čemer ga je z ostrimi ščetinami svojih največkrat neobritih lic kar neprijetno zbodel.

Na Dunaju

Kljub raznim nevšečnostim, ki jih nikjer ne manjka, se je Rožman v Borovljah udomačil in bi prav rad še nadalje tam kaplanoval. Priljubile so se mu tako, da je še l. 1913, ko je bila ta župnija razpisana, kot prefekt v Marijanišču prav resno mislil prositi za njo. Pa se je uklonil škofovi volji. Že jeseni 1909 je po enoletnem kaplanovanju odšel na Dunaj v zavod Augustineum (Frintaneum), da na univerzi nadaljuje bogoslovne študije in jih dokonča z doktoratom.

V počitnicah se je pridno udeleževal. Tista leta je bilo na Koroškem prosvetno delo v polnem razmahu. V "Slovenski krščanski socialni zvezi", katero je vodil dr. Lambert Ehrlich s tajnikom Vajncerlom, včlanjena društva so za svoje prireditve potrebovala govornike. Doktorand Rožman je bil za kaj takega vedno pripravljen. Kmalu ga je poznala vsa slovenska Koroška. Nič manj pa ni radevolje pomagal v dušnem pastirstvu, bodisi da je kje nadomestoval župnika ali sodeloval pri verskih prireditvah. Na katoliškem shodu na Dunaju septembra 1902 je organiziral vse potrebno za preskrbo naših udeležencev.

Bogoslovni profesor

Po končanih študijah na Dunaju je bil mladi doktor bogoslovja jeseni 1912 nameščen kot prefekt v Marijanišču. Izkazal se je kot dober poznavalec fantovske duše. Leto navrh je že prevzel mesto docenta cerkvenega prava na bogoslovnem učilišču, leta 1914 tudi mesto profesorja moralke in važno službo spirituala kakor 80 let prej škof A. M. Slomšek.

Med prvo svetovno vojno se je bogoslovno semenišče iz Celovca preselilo na Plešivec (Tanzenberg) nad Gospo Sveto. V počitnicah je zopet nudil različno pomoč v dušnem pastirstvu. Izdal je v Mohorjevi družbi molitvenika "Presveta Eucharistija" in "Resnice za večnost", v vojnem času pa tolažilno brošuro "Nebesa vidimo odprta".

V počitnicah je rad bival na visokih Djekšah in v Selah. Ljubil je gore in bil vztrajen turist. Tudi desetletnico svoje nove maše 4. avgusta 1917 je sam v božji naravi obhajal na vrhu Hajnževega Turna v Košuti.

Po vojni

Po koncu vojne je profesor dr. Rožman nekaj mesecev bival v Pliберку, ki je bil že pod jugoslovansko upravo.

Ko so konec maja 1918 jugoslovanske čete zasedle slovensko Koroško in je pozneje pariška mirovna konferenca odredila za Koroško ljudsko glasovanje (plebiscit), je bila julija 1919 za ozemlje jugoslovanske uprave ustanovljena posebna cerkvena oblast, namreč generalni vikariat v Dobrli vesi. Generalni vikar je bil prošt Randl, dr. Rožman njegov svetovalec in kancler, Franc Lasser pa tajnik.

Dobro leto je dr. Rožman opravljal ta posel in se tudi udeleževal

dela za slovensko stvar. Profesor-ske službe ni mogel vršiti, ker za njegov predmet, cerkveno pravo, ni bilo slušateljev. To je bila posledica vojne.

V Ljubljano

Tu mu pride iz Ljubljane povabilo, naj prevzeme stolico za cerkveno pravo na novoustanovljenem vseučilišču. Sprejel je ponudbo in na pristojno mesto sporočil, da odhaja za toliko časa, dokler na bogoslovnem učilišču v Celovcu ne bo slušateljev. Ko ga bodo kot profesorja zopet potrebovali, naj ga pokličejo.

Tega povabila pa ni bilo. Na njegovo profesorsko mesto so namestili drugega profesorja. Zanj ni bilo več tega mesta v domači škofiji. Božja previdnost je imela z njim druge načrte. Vse svoje znanje, zmožnosti, vso svojo vnemo in gorečnost naj posveti drugemu delokrogu: ljubljanski škofiji. Koroška ga je izgubila. Ne popolnoma! Vedno je ohranil zanimanje za njo, še je prihajal kot profesor na obisk, tudi kot škof jo je parkrat počastil s svojim obiskom. A to so bili le obiski. Božja volja ga je pridržala v Ljubljani, da ga tam odlikuje z visoko častjo, a mu tudi naloži težko breme. S tem so se tudi končala mlada, lažja leta njegovega življenja. -

Teža križa

Naj dodam še značilen dogodek, kakor ga opisuje tinjski prošt Benetek:

"Odzval sem se vabilu svojega dolgoletnega prijatelja dr. Rožmana, ko me je povabil na slovesnost svojega škofovskega posvečenja 14. julija 1929. v Ljubljano. Slučajno je nanese, ko smo prišli po končani slovesnosti iz stolnice v škofijo, da

smo za nekaj minut sedli skupaj prevzvišeni nadškof Jeglič, novoposvečeni škof-koadjutor Rožman in jaz. Da pretrgam molk, rečem nadškofu: "Prevzvišeni, najraje bi vam rekli: Pustite ga, da gre z nami na Koroško!"

Odgovori mi: "Saj ste ga imeli prej kot mi; obdržali bi ga bili!"

Škof Rožman pa, kakor bi se nekam zamislil, reče: "Zdaj sem se sprijaznil z mislijo, da bom nekoč visel na cestni svetilki v Ljubljani."

Osupnjen mu prestrižem temne slutnje: "Pa danes, na ta slovesni dan, pa take misli!"

Kratko mi odvrne: "Da!"

Vtem nas pokličejo, češ, deputacije že čakajo! Ta njegov pritrdilni "Da"! V tem kratkem vzdihu je

izražena vsa njegova vdanost v voljo božjo, ves križev pot njegov in njegove škofije!

14. julij 1929! Ali je res že takrat slutil razdejanje, ki so ga grabežljivi volkovi čez 14 - 17 let pozneje uprizarjali med čredo njegovih ovčic? Ali odtod njegov grb: roža s trni? Ali zato njegovo geslo: *Crucis pondus et praemium* - križa teža in plačilo? Brezbožne tolpe bi ga bile najbrže res obesile na trgu, da ga ni pravočasno iz domovine povzal opomin, naj se umakne.

In sprejela ga je zopet rojstna domovina kot - begunca. Tuja oblast pa mu je še tu v domovini odrekla svobodo, dokler ga ni Bog premestil v svobodnejšo deželo med razkropljene slovenske ovčice.

Škof dr. Gregorij Rožman deli sveto mašniško posvečenje v cerkvi Marije Pomagaj v Lemontu 13. junija 1953. Novomašniki so bili (od desne na levo): p. Mark Hochevar, O.F.M., p. Blaž Chemazar, O.F.M., in p. Lawrence Grom, O.F.M.

Pok. škof dr. Gregorij Rožman deli red svetega mašniškega posvečenja
v Lemontu 13. junija 1953

Podoba velikega voditelja

Za 25letni jubilej škofovstva dr. Gregorija Rožmana, ki ga je veliki pokojnik obhajal 14. julija 1954, je č. g. Alojzij Vauti orisal njegovo podobo takole:

Oris te podobe je načrtal s krepko potezo škof Rožman sam, ko je ob prevzemu vodstva škofije (leta 1930) zapisal: "Nedoumljiva so pota božje Previdnosti, ki so me pripe-ljala v ljubljansko škofijo. Pot in način, po katerem me je Bog prive-del na ljubljansko škofijsko stolico, je tako izreden in čudovit, da sem - da tako rečem - prisiljen verovati v Previdnost božjo."

O poteku njegovih otroških in študijskih let kakor tudi o prvih letih službovanja (kot dušni pastir in bogoslovni profesor v Celovcu) smo govorili že v prejšnjem članku. Tu hočemo spregovoriti o njegovem uspešnem in blagoslova polnem de-lovanju po letu 1918.

Prišel je torej prevrat po prvi svetovni vojni. Države razpadajo, ustvarjajo se nove. Nastane Jugo-slavija, v kateri naj Slovenci končno pridejo do svojih narodnostnih pra-vic. Nova ustanovljena slovenska univerza v Ljubljani se ozira po možeh, ki naj ji ustvarjajo najvišjo zgradbo znanosti. Tudi profesor Rožmandobi povabilo, naj se preseli v kulturno središče Slovencev, v Ljubljano. Odzove se, ne vedoč, kakšno delovno polje se mu s tem odpira. V januarju 1920 začne pre-davati cerkveno pravo na bogoslovni fakulteti. Toda dogodi se, kar je doživeljal na Koroškem: srce ga vleče in potegne v dušno pastirstvo, zlasti med mladino. Ni mu pod čast, da prevzame kot vseučiliški profe-sor mesto prefekta v dijaškem konviktu v Marijanišču. Po tej mla-dini najde pot do Orlov, takrat

cvetoče telovadne in prosvetne or-ganizacije katoliške kmečke in de-lavske mladine. Nešteto duhovnih vaj vodi zanje, teden za tednom jim širom po Sloveniji predava in jim napiše molitvenik. Nič ga ne moti, če ga zaradi tega poklicni kolegi gledajo postrani. Čuti, da je dušni pastir in da bi svoje duhovniške službe ne opravil, če ne bi vršil te. Ljubljanski škof Jeglič je čutil že takrat, kar mu je bil zapisal več let pozneje: "Vi bi ne bili nikdar prav učen profesor. Vse Vaše življenje in delovanje je kazalo na poklic v duhovnem pastirstvu."

In zgodilo se je, da si je hotel imeti škof Jeglič prav tega tako vnetega dušnega pastirja za svojega naslednika. Profesor Rožman je postal 1. 1929 Jegličev koadjutor (pomožni škof) s pravico nasledstva in čez eno leto, po Jegličevem od-stopu, ljubljanski škof. Ko je od-hajal škof Jeglič v pokoj, je izrekel o svojem koadjutorju javno pred duhovniki: "Tolaži me okoliščina, da je dobro poskrbljeno za naslednika. Božja Previdnost je vse tako urav-nala, da morem z lahkim srcem izročiti vodstvo ljubljanske škofije svojemu dosedanjemu koadjutorju, ki je mož na svojem mestu in bo mogel upravljati škofijo tako, kakor bo prav, ter veliko storiti za Boga, Cerkev in narod."

Kaj je škof Jeglič napovedal, se je povsem zgodilo in izpolnilo. Že 24 let vodi škof Rožman ljubljansko škofijo. Oznaka njegovega škofova-nja je smotrno urejeno dušno pa-stirstvo. V središču tega škofovanja stoji kakor visok svetilnik njegova škofijska sinoda iz leta 1940 s cerkvenim zakonikom ljubljanske škofije in s pastoralnimi instrukci-jami. Njegov zakonik je edinstven na področju cerkvenih zakonodajnih knjig in moremo o njem reči, da si je postavil škof Rožman z njim trajen spomenik za mnoge bodoče

rodove. Z njim je opravil veliko zakonodajno delo ter v njem uzakonil ves dušnopastirski načrt za poedinca, družine, stanove in narod. Žal, da je ta zakonik izšel tik pred drugo svetovno vojno in se do danes ni mogel polno uveljaviti.

Drugi njegov trajni spomenik je novo poslopje duhovskega semenišča v Ljubljani - "Baragovega". Z njim se je postavil škof Rožman v vrsto s svojim prednikom Jegličem, ki je zgradil na ljubljanskem polju mogočno stavbo - Zavod sv. Stanislava v Št. Vidu. Dva velika ljubljanska škofa, dva odlična dušna pastirja, polna skrbi in truda za dober dijaški in s tem duhovski naraščaj.

Toda škof Rožman hodi zvesto po vseh potih svojega velikega prednika: tako kot pastir pastirjev, svojih duhovnikov, kakor tudi kot pastir vernikov. Naj pogledamo na katero koli področje, povsod vidimo razveseljiv pogled. Njegove kano-nične vizitacije so bile pravi prazniki za župnije, čeprav zanj obremenjeni z dolgotrajnim spovedovanjem in ognjevitimi govori. Kot cerkveni govornik sploh ni imel tekmece v škofiji in kdo ne pomni nabito polne ljubljanske stolnice v postu ali ob raznih cerkvenih slovesnostih, kadar je nastopal škof Rožman kot govornik. Njegovi pastirski listi, razumljivi za vsakega človeka, so polni srčne toplote in odraz velike škofovske skrbi za duhovno rast posameznika in stanov. Da bi prekvasil vso škofijo s pravim Kristusovim duhom ter vzgojil za ta namen goreče Kristusove apostole med vsemi stanovi, je organiziral v svoji škofiji po papeških smernicah urejeno Katoliško akcijo, ki po svoji preciznosti gotovo prednjači pred mnogimi drugimi škofijami. V češčenju evharističnega Boga, Kristusa Kralja, si je utrdil trajen spomin z mogočnimi ljubljanskimi kongresi v letih 1933, 1935 in 1939. Novo nad

vse uspešno sredstvo v dušnem pastirstvu mu je bilo češčenje brezmadežnega Marijinega Srca. Z družinskimi posvetitvami Marijinemu Srcu in obhajanju prvih sobot je prednjačila ljubljanska škofija že pred desetimi leti, vtem ko še danes mnoge škofije po svetu niso prisluhnile naročilu iz Fatime in pozivom iz Rima.

Zlasti pa se je izkazal škof Rožman kot nadvse skrben dušni pastir izročeni mu vernikov v zadnji dobi svojega škofovanja, ko je grabežljivi brezbožnik napadel njegovo čredo in grozil, da jo uniči. Je to najbolj razburljiva doba v zgodovini slovenskega naroda, a ta doba častno uvršča škofa Rožmana med največje ljubljanske škofove: Hrena, Missia in Jegliča.

Prišel je veliki čas, ki ga je nadškof Jeglič preroško napovedal v svojem zadnjem govoru pred smrtjo: ko sta si stopili nasproti dve fronti: satanova in božja, brezboštvo in krščanstvo. Takrat so se obzorja strahotno zatemnila in je valovje časa viharo pljusknilo čez našo slovensko zemljo ter jo zalilo v morje solza in krvi.

Ob tej usodni uri je škof Rožman povzdignil svoj glas, da se je čul v mesta in vasi, čez polja in v gozdove: Komunizem je največja nevarnost in največja nesreča za slovenski narod. Mnogi so se čudili temu pogumu. Toda škof Rožman se je zavedal resnice, ki jo uči naša zgodovina: Slovenski škof je lahko samo dvoje: prerok ali mutec. Škof Rožman je postal takrat prvo, postal je mogočen klicar, voditelj razbičanega slovenskega naroda, da je ta narod v svojem najbolj nevarnem času našel v njem svojo oporo. Nič zato, če je bil škof za ta svoj pogum oklevetan, obsojen od lastnih bratov v ječo kot zločinec in je ostal v enem - zelo malenkostnem delu

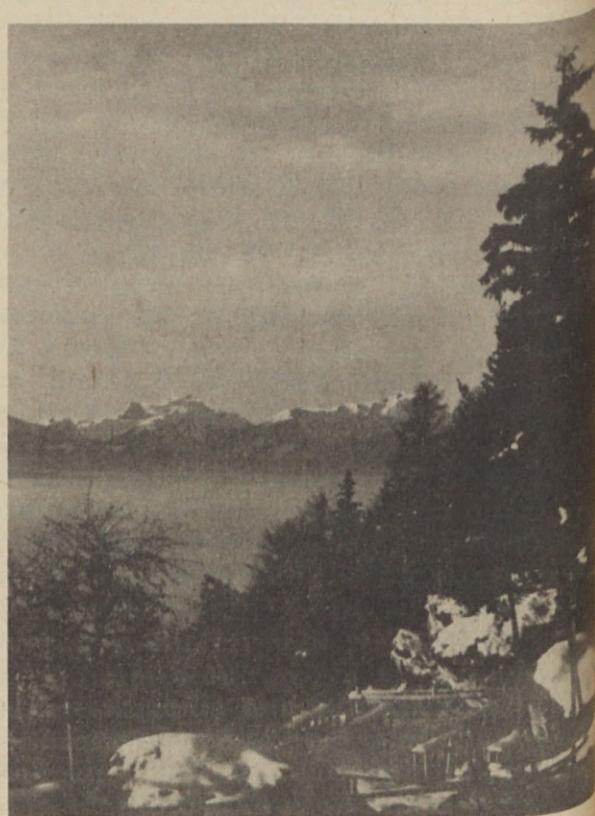
naroda kot ena najbolj osporavanih osebnosti našega javnega življenja v

zadnjem desetletju: danes mu daje svet, ki ga takrat ni razumel, prav.

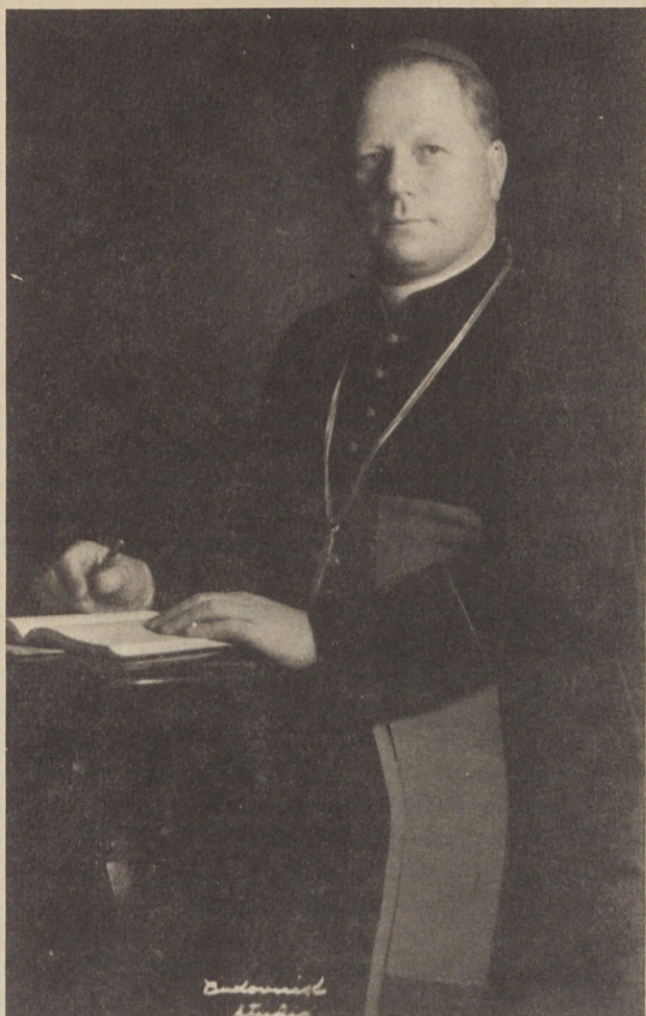

Šmihel pri Pliberku

Zimsko jutro - pogled proti Karavankam ➡

Pokojni škof je ljubil svoj narod. Najbolj mu je bil pri srcu tisti kosček slovenskega raja, ki že dolga stoletja ni svobodno zadihal, njegova Koroška, kjer je slišal prvo slovensko besedo o Bogu, o Mariji, o nebesih. Vse svoje življenje do zadnjega diha je z veliko ljubeznijo ljubil svojo Koroško. Spremljal je vse njene boje za priznanje narodnih pravic in za svobodo. Morda ga je božja previdnost povedla iz rodne Koroške prav zato, da je lahko razvil vse svoje duhovne sposobnosti, jih posvetil celotnemu slovenskemu narodu in tako svojim Koroščem pokazal, da so samo del slovenskega naroda in da kot del dajejo življenjsko moč celoti. Dar, ki ga je dala Koroška s svojim velikim sinom slovenskemu narodu, je utrdil narodno zavest med koroškimi rojaki in jim vlil novih moči.

Pok. škof Gregorij Rožman leta 1935

Duhovniška revija "Omnes Unum", ki izhaja v Argentini, je opisala v januarski številki leta 1960 podobo škofa dr. Gregorija Rožmana tako:

"To je podoba dobrega kmečkega človeka, odličnega dijaka, vzornega bogoslovca, neomadeževanega duhovnika, moža molitve, otroško pobožnega častilca Matere božje, resničnega prijatelja Jezusa v presvetem Rešnjem Telesu, gorečega, Cerkvi nad vse zvestega škofa, vnetega dobrega pastirja, ki ljubi mladino, vzgaja mlade bogoslovske duše, vodi duhovne vaje, oznanja božjo besedo, kakor je znal le malokdo, išče uboge slovenske ovčice v Evropi in obeh Amerikah, z očetovsko ljubeznijo skrbi za svoje semenišče in Škofov zavod v Adroguéju, se z apostolsko odločnostjo bori proti brezbožnemu komunizmu, pa z naravnost svetniško vdanostjo prenaša preganjanje, krivice in obrekovanje. Velik in dolg je bil njegov križev pot, težak njegov križ. Trdno upamo, da bo njegovo plačilo veliko."

Govor škofa Gregorija Rožmana v ljubljanski stolnici

(12. decembra 1943)

"Bodite poslušni svojim predstojnikom; zakaj oni čuvajo nad vašimi dušami kot taki, ki bodo odgovor dajali." (Hebr 13, 17.)

Škofova služba

V berilu iz lista Hebrejcem, ki ga Cerkev bere na god sv. Nikolaja, spoznavalca škofa, opozarja sv. Pavel škofo in vernike na njihove dolžnosti. Verniki: poslušni bodite predstojnikom - škofom, "ravnajte se po njih ver" - škofje pa? čujte nad dušami. Varuhi, čuvarji jim morajo biti, da ne zaidejo v zmote in grehe; pastirji, ki prav vodijo zaupano jim čredo, pri tem pa se naj zavedajo, da bodo za to svojo službo Bogu odgovor dajali, verniki pa naj jim s poslušnostjo in pokorščino to odgovornost olajšajo.

Vam, dragi verniki, je božja Previdnost v najtežjih časih, kar jih je naš narod doživel, postavila za škofa mene, brez mojih zaslug in proti pričakovanju. Služba škofova: čuvati in voditi vaše duše, je vedno težka, a v teh časih stokrat težja, in verjemite mi, da me teža škofovskega križa silno tare in me v duši žge zavest težke, pretežke odgovornosti.

Škof je postavljen na vidno mesto - na svetilnik, vsi verniki ga vidijo in opazujejo, sodijo ga dobri verniki, vdani in poslušni, pa tudi nasprotni in sovražni ga sodijo in obsojajo. Izpostavljen je kritiki, pravični in krivični.

Laži in klevete

Kako v teh zmedenih razmerah sodijo mene, vašega škofa, eni kakor drugi veste le predobro. Slišite te sodbe in obsodbe: da sem največji izdajalec, da pomagam tujcem uničevati lastni narod. Kaj vse so govorili in zatrjevali o meni! Videli so me v fašistični uniformi n.pr. na pogrebu fašistkinje Ariele Rea, drugič zopet v uniformi nemškega generala, ko sem pomagal voditi napade na komuniste na Goriškem in Notranjskem, drugi zopet so me videli na Bledu v razgovorih in posvetih z nemškimi oblastmi, kako bi bolj gotovo zatrli Slovence, drugi zopet so me istočasno videli v Zalogu s puško in to v času, ko nisem prestopil niti praga svoje sobe, kaj šele svoje hiše. Na Gorenjsko stran, odkar smo v vojski, nisem prišel dalje kot do stare mitnice na Celovški cesti. . .

Ne bi o tem govoril, da me niso verniki sami prosili, naj vendar proti tem klevetam kaj rečem. Doslej tega nisem storil, saj nisem bil užaljen, niti jezen, niti me ni bolelo, če sem slišal nove laži. V teh težkih časih mi je v zabavo neverjetno živahna domišljija nekaterih ljudi in še bolj neumnost tistih, ki so te izrodke domišljije verjeli in še kako verjeli! In morda še verjamejo.

Gospodu gre sodba

Bral sem v tem času liste sv. Pavla, tega najbolj gorečega in najbolj svetega škofa, in sem videl, da so njega Korinčani prav tako klevetali in obsojali. Kaj jim je odgovoril? "Meni je prav malo mar, da me sodite vi ali človeško sodišče... Gospod je,

ki me sodi." (1 Kor 4, 3 in 4.) Za škofa ni merodajno in odločilno, kako ga ljudje sodijo - od ljudske sodbe ni in ne bo odvisna njegova večna usoda. Gospod Jezus je sodnik, ki bo sodil škofa in vernike, mene in vas. Njegova sodba nam mora biti mar, ne pa ljudska. Sv. Pavel prav tam pravi, da je škof služabnik Kristusov in oskrbnik božjih skrivnosti. Bog bo škofa sodil, ali je bil v svoji službi zvest, ali je bil zvest služabnik Kristusov, ali je zvesto oskrboval božje skrivnosti. In sodba božja bo veljala. - Verniki pa boste sojeni o tem, ali ste škofove nauke poslušali, sprejemali in po njih živeli ali ne! O tem bo vaš odgovor.

S sv. Pavlom si upam reči: Nič tega, kar mi očitata, nimam na vesti, vendar s tem še nisem opravičen, sodil me bo Gospod. Z mirno vestjo, ne da bi se bal vsevednega Sodnika, si upam trditi, da po moji krivdi, po mojem sodelovanju in stikih z raznimi oblastmi ni bila nikomur hiša požgana, nikomur imetje izropano, nihče zaprt ali poslan v taborišče, nihče umorjen, pač pa sem - hvala Bogu - mogel marsikoga rešiti iz ujetništva, tudi smrti in po posredovanju sv. očeta so bile mnoge notranjske vasi ohranjene, ki so bile že določene za požig.

Žal, da nisem mogel v vseh sto- in stoterih slučajih uspeti, v katerih so me za pomoč prosili ljudje vseh slojev in vseh naziranj. Trdno upam, da mi večni Sodnik, ko bo na meni gotovo našel marsikaj graje vrednega, ne bo očital izdajstva nad lastnim narodom.

Dasi se sv. Pavel pred Korinčani ni maral zagovarjati, ker je imel to za nespametno, je končno le moral odgovarjati svojim klevetnikom in je ob koncu svojega zagovora zapisal: "Postal sem nespameten, vi ste me prisilili" (2 Kor 12, 11). Kako prisilili? Nasprotniki Pavlovi so s svojimi klevetami uspeli, da so vzeli Pavlu pri Korinčanih ugled in spoštovanje, tako da je bila nevarnost, da ga ne bodo več poslušali in ne sprejemali več njegovih naukov. Tu pa je sv. Pavel nastopil za svojo službeno čast, za ugled svojega apostolskega poslanstva in pokazal vso lažnivost in zahrbtnost nasprotnikov in naštel dovolj podrobno, kaj vse je storil, žrtvoval in pretrpel za vernike po toliko deželah, kjer je oznanjal Kristusov nauk, in tudi med Korinčani. Tako je sv. Pavel prisilil nasprotnike k molku, vernike pa prepričal, da njihovim lažem niso več verjeli. To je storil sveti Pavel ne za svojo osebno čast, ampak za ugled svoje apostolske službe, da je mogel še naprej uspešno širiti kraljestvo božje tudi v Korintu.

Načrti nasprotnikov

In glejte, za to gre danes tudi pri nas! Malo mi je mar, kako kdo sodi ali obsoja mojo osebo; ne bi se zmenil za to, niti besedice bi o tem ne govoril, najmanj še na tem svetem kraju, a tu gre za ugled in čast škofa, ki je za pastirja in učenika postavljen. Namen nasprotnikov ni ogrditi mojo neznatno osebo, ki je brez pomena, ampak ogrditi službo škofovo, vzeti iz vaših src spoštovanje do škofa, da ga ne bi več poslušali, da bi odklanjali njegove nauke, se ne dali več od njega voditi v verskih in nravnih zadevah, ne več voditi po potu božje resnice in božje volje v srečno večnost.

"Udaril bom pastirja in razkropile se bodo ovce črede" (Mt 26, 31). Te besede starozaveznega preroka uporablja tudi Kristus za se in za apostole in njihove naslednike. Udarite pastirja, to je, umažite škofa, prignusite ga vernikom, da se bodo obrnili od njega, ga zaničevali kot narodnega izdajalca, kot protinarodnega sluga tujih oblastnikov itd., pa se bo čreda razkropila in lahko jo bo ropati in uničiti.

Tako škofa oklevetajte, potem pa naj govori kar hoče, saj ga nihče več poslušal ne bo, nihče mu ne bo verjel. Tedaj bi se z vami, verniki, zgodilo ono strašno, o čemer beremo pri preroku Izaiju, ki ga je Bog poslal k njegovemu narodu, a narod,

četudi je poslušal njegove besede, mu ni verjel. Bog mu je naročil:

"Oslepi temu ljudstvu srce in zamaši mu usta in zatisni mu oči, da kje ne vidi s svojimi očmi in ne sliši s svojimi ušesi in ne čuti s svojim srcem in se ne spreobrne in ga ne ozdravim" (Iz 6, 10).

Tega se bojim, to me skrbi, da bi moje ljudstvo, kateremu sem za učenika in pastirja dan, ne postalo takšno; da bi imelo oči, pa ne videlo; da bi imelo ušesa, pa ne slišalo in ne razumelo, da bi imelo srce, a ne čutilo - o mnogi so že taki postali - in če bi večina taka postala, se bojim, da bi se nazadnje izpolnilo še, kar je Gospod Izaiju napovedal na vprašanje, doklej bo ljudstvo tako zaslepljeno:

"Dokler ne bodo mesta pustota brez prebivalca, in hiše brez ljudi in dežela zapuščena puščava" (ibid. 11). Ali ne gremo takemu opustošenju že naproti?

"Vpij in ne jenjaj!"

Moja službena dolžnost, od Boga mi naložena, je, da vam oznanjam resnico, pa naj bo komu prav ali ne, da preganjam temo zmot in laži in prižigam luč božjih resnic, da vam sveti na poti življenja. To moram delati zvesto, če ne, bom poklican na strog odgovor, bom obsojen pred sodnim stolom božjim.

Ukaz imam od Boga: Pojdi in uči...kakor apostoli. In še posebno danes, ko se širi toliko zmot, velja božji ukaz Izaiju: "Vpij in ne jenjaj!" (Iz 58, 1). In ne smem se strašiti tistih, ki mi zaradi tega grozijo z mučenjem in smrtjo.

Vpiti in klicati moram, prilično ali neprilično, in zavračati zmote. Ne zmot, ki so pred 100, 500 ali tisoč let begale vernike, ne zmot, ki so morda nevarne v Franciji ali Španiji, ampak zavračati moram zmote, ki so danes nevarne slovenskim vernikom, ki danes motijo glave in srca slovenskega naroda.

In ta nevarna zmota je brezbožni komunizem. Vpiti, klicati in učiti moram, da bi slovenski ljudje vsaj k pravi pameti prišli in se rešili pogina, če že nočejo sprejeti vsega jasnega in rešilnega nauka Cerkve.

V to me sili ljubezen do vas in do vsega naroda. In ta ljubezen, ki ima korenine v božji ljubezni, me sili, da dolžnost učenja vršim tudi tedaj, če bi moral še toliko trpeti. Pripravljen moram biti in sem! S sv. Pavlom vam ponovno zatrjujem:

"Jaz pa bom prav rad vse žrtvoval, tudi samega sebe popolnoma žrtvoval za vaše duše, tudi če bi me vi tem manj ljubili, čim bolj vas ljubim" (2 Kor 12, 15).

Bogu sem se dal na razpolago, rad žrtvujem sebe in svoje življenje za narod, da bi ga Bog ohranil v sveti veri. Če bo Bogu všeč, bo to moje žrtev sprejel - vnaprej bodi njegova volja češčena -. Že ko sem duhovnik postal, sem se Bogu daroval v službo svojega naroda, ne zaradi svojih osebnih koristi, ampak za večno zveličanje duš, med katere me bo božja volja postavila. V tem smislu želim in hočem do zadnjega diha delati, moliti in trpeti, zlasti pa učiti in vedno zopet učiti, ker je to prva in glavna dolžnost škofova.

Da satan in njegovi pomočniki tudi v bodoče ne bodo mirovali, kot doslej niso, to vem, saj je tako napovedal Gospod Jezus sam, da bodo vse hudo zoper nas lažnivo govorili zaradi njegovega imena - tega se ne bojim. Bojim se samo za vas, da bi vas satanove laži ne zapeljale in bi vi vaše duše pogubili. To me skrbi in zato trpim.

Največje zlo, največja nesreča

Z božjo pomočjo hočem - in moram - vztrajati na mestu, kamor me je Bog postavil. In do zadnjega bom isto učil in opominjal. Naj pride tudi to, kar mi grozijo: naj me na kose razsekajo ali pa, kar ljubljanske komunistke želijo, da me na Kongresnem

trgu živega zažgo – do zadnjega bom trdil in učil, da je brezbožni komunizem največje zlo in najhujša nesreča za slovenski narod.

In ko že več govoriti ne bom mogel, se mi bo iz umirajočega srca še dvignila poslednja prošnja, tista, ki jo za svoj narod vsak dan ponavljam: Razsvetli, Gospod, zaslepljene, da spoznajo časno in večno nesrečo, v katero jih peha brezbožni komunizem, da se obrnejo in spreobrnejo. Privedi jih, Gospod, nazaj k resnici in v božje kraljestvo!

Na škofovem grobu

Večer je tih, zvezde šelestijo
pobožno pesem Stvarniku sveta.
Na Tvojem grobu sveče v mrak drhtijo
kot prošnje, ki nam vrejo iz srca.

Poklekamo na kamen mrzlosivi.
In v duhu stiskamo ti dobro dlan.
Lepo je tu na sveti božji njivi,
v viharji poti nam je tih pristan.

O oče, zdaj ko tebe ni med nami,
še bolj tujine kruh nam je grenak.
Ne veš, kako smo raztepeni, čisto sami,
kako nam negotov je vsak korak.

Na Tvojem grobu luč ljubezni sije,
za narod ves, ves razkropljeni rod.
Saj prosiš: Bratje, prav vse razprtije
pozabite, kot dela naš Gospod...

O oče, hvala ti za vse dobrote,
besedo jasno, zvesti kažipot,
saj veš, kako negotovne smo sirote,
veš, naša srca so prepolna zmot.

Marjan Jakopič

Rt. Rev. Msgr. Louis Baznik

ŽALNI GOVOR

med pogrebno mašo 21. novembra 1959 v stolnici sv. Janeza Evangelista v Clevelandu, Ohio.

"Vem kako hudo si preizkušan, kako Te tepe uboštvo. (In vendar si pri vsem tem tako zelo bogat), kako zelo Tvoje ime zaničujejo, sramote, klevetajo in zasmehujejo. Ne boj se trpljenja, ki ga moraš prenašati. Ne bo dolgo, ko bo hudič nekatere med Vami vrgel v ječe, da bo tam preizkušal Vašo vero in deset dni boste v hudih stiskah. Vztrajajte v veri z menoj prav do smrti in kronal Te bom z življenjem"...

Te besede so iz drugega poglavja Apokalipse. Govoril jih je naš Gospod po sv. Janezu, hudo zasramovanemu in preganjanemu škofu v Smirni.

V imenu Očeta in Sina in sv. Duha, Amen.

Excelenca, prevzvišeni škof Krol, milostljivi gospod, prevzvišeni nadškof Hurley, excelenca, prevzvišeni škof Begin, velečastiti gospod opat Teodor, Monsignori, častiti gospodje duhovniki, častite sestre in prijatelji!

Prišli smo k pogrebu škofa katoliške Cerkve, prevzvišenega gospoda Gregorija Rožmana. -Tu je govornik omenjal glavne življenjske podatke. Ko je prišel do posvetitve za škofa je navajal:

17. marca 1929 ga je Sveta Stolica imenovala za pomožnega škofa s pravico nasledstva škofu Antonu Jegliču v ljubljanski škofiji. Ko je posvečujoči škof takrat, dne 14. julija 1929, potem, ko je mazilil njegovo glavo s sveto krizmo, rekel duhovniku Rožmanu:

"Tvoja glava naj bo maziljena in z nebeškim blagoslovom posvečena za škofovski red," je molil k Vsemogočnemu Bogu in dodal: Naj bo v njem obilje stalne vere, čiste ljubezni in iskrene pobožnosti. Naj bo po Tvoji obdaritvi dobrodošel, ko bo hodil oznanjat veselo vest miru. Podeli mu, o Gospod, duhovništvo sprave v besedi in dejanju. Daj, da njegovo govorjenje in pridigovanje ne bo le v prepričljivih besedah človeške učenosti, ampak v izkazovanju duha in moči. Daj mu, o Gospod, ključne nebeškega kraljestva: Karkoli bo zavezal na zemlji naj bo enako zavezano v nebesih, in karkoli bo razvezal na zemlji, naj bo enako razvezano tudi v

nebesih. Kogarkoli grehe bo zadržal, naj bodo zadržani in Ti odpusti grehe, komurkoli jih bo on odpustil. Dopusti, da bo sam preklet, kdor ga bo preklinjal in da bo z blagoslovom napolnjen tisti, ki ga bo blagoslavljal. Naj bo neumorno skrben in gorečega duha. Naj mrzi ošabnost, ljubi ponižnost in resnico, da je ne bo nikdar zapustil, da bi ga nikdar ne zmagala niti laskanje niti strah. Naj nikdar ne stavi in ne sprejme luči namesto teme niti teme namesto luči. Daj mu, o Gospod, škofovski sedež, da bo vladal v Tvoji Cerkvi in ljudstvu, ki mu bo zaupano. Naj ima oblast, naj ima vlado, naj ima moč.

Po Tvoji milosti naj bo zvest"...

Dragi prijatelji! Ta molitev škofa-posvečevalca je vodila vsako delovanje novoposvečenega škofa ves ostali del njegovega življenja. Ko so v Jugoslavijo vdrlí fašisti in nacisti in kasneje komunisti, zakrinkani v Osvobodilni fronti, je njegova škofija postala bojišče za bratomorno vojno. Katoliški zastopniki so postali žrtve krutega preganjanja. Stotine članov njegove črede je bilo neusmiljeno pomorjenih. Tisoči in tisoči bogaboječih in miroljubnih državljanov so bežali iz dežele. Jugoslovanski škofje so bili lažno obsojeni in zasledovani kot zločinci.

Ko bodo minula leta in se bodo strasti druge svetovne vojne ohladile, bodo tega škofa častili kot enega velikih mož v jugoslovanski zgodovini. Velik zločin škofa Rožmana je bil pomnjenju sedanje totalitarne vlade v tem, da je preveč ljubil Boga in svojo Cerkev. Bil se je za suverene pravice Kristusa in za svobodo Cerkve. Ljubil je svojo domovino. Srce mu je bilo težko ranjeno zaradi nesrečno - žalostne civilne vojne, ki je divjala v njegovi ljubljani Sloveniji. Studil se mu je komunizem. Videl in vedel je, kako bo ta moderna oblika malikovanja razjedla tkivo zdrave morale in versko svobodo za katoličane v Jugoslaviji. Videl je, da bo novo poganstvo podjar-milo njegovo ljudstvo in ga pontžalo do suženjskih razmer. Temeljito je razumel bistvo komunizma. Razumel njegovo globoko hudobnost. Bilo je treba poštenosti in poguma, da je napisal tisto znamenito pastirsko pismo v adventu leta 1943, ki je v njem svaril svoje vernike pred nevarnostmi komunizma. V slavnem govoru pridigi - 12. decembra istega leta je smelo ugotovil: "Kljub pretnjam grožnjam bom še nadalje učil in trdil prav do konca, da je brez"

božni komunizem največje zlo in največja nesreča, kar jih je kdaj prišlo nad Slovenijo." Pri klevetniški burki, ki so jo vprizarili kasneje v obliki sojenja, so predložili te besede in pa adventno pastirsko pismo v dokaz, da je izdajalec in nelojalen proti "vladi ljudstva". Takozvano "ljudsko sodišče" je dobrega škofa obsodilo na osemnajst let ječe. Znano je bilo, da nameravajo napraviti atentat na njegovo življenje. Toda Previdnost je odredila, da je tedaj odšel v Avstrijo, kjer so ga vzele britanske oblasti v zaščito.

Čim več bo minilo časa, tem bolj bo mogoče očistiti njegovo ime in dati njegovemu spominu primerno čast.

Škof Rožman je prišel v to deželo leta 1948 in je na prisrčno povabilo Monsignorja Omana imel svoj dom v župnišču pri Sv. Lovrencu. Ni pa bila to njegova prva pot na našo obalo, kajti obiskal je naše mesto leta 1935, da je prisostvoval Evharističnemu kongresu. Enajst let, ki jih je preživel v begunstvu v našem mestu, je posvetil svoji ljubljeni čredi, ki je raztresena po vsem svetu. Globoko se je žalostil nad izgubo 70 svojih duhovnikov in 37 svojih bogoslovcev, ki so bili žrtve rdečega pravosodja. 195 drugih njegovih duhovnikov se je rešilo pred vlado komunističnega nasilja in dobilo zatočišče v Združenih Državah, Kanadi, Avstriji, Veliki Britaniji, Italiji, Nemčiji, Franciji, Španiji, Belgiji, Argentini, Ecuadorju, Čilu, Peruju, Boliviji ali na Japonskem. Škof si je neprestano dopisoval s svojimi duhovnimi sinovi, ki domujejo po vseh krajih in koncih sveta, jih navduševal v njihovem delu in jih rotil naj žive kot drugi Kristusi. Kolikor so mu dopuščala sredstva, jim je tudi pomagal z darili za sv. maše. Po navodilu Sv. Stolice je tudi ustanovil slovensko semenišče v Argentini za dijake in profesorje svoje, ki žive tamkaj v begunstvu. Utemeljeno se je radoval tega uspeha, kajti tako je mogel nuditi svojim škofovskim sobratom 71 mladih duhovnikov, ki jih je vzgojil in poslal v službo v njihove škofije.

Naj tole zadostuje k utemeljitvi trditve, da je bilo breme njegove službe v zvezi s skrbmi in odgovornostmi težko na ramah tega božjega moža.

Toda preko vsega tega je kazal vedno močnega duha vdanosti, odpovedi in hladnokrvnosti. Mi, ki smo ga poznali, smo bili prešinjeni z globokim vtisom njegovega duhovništva, njegove praktične pobožnosti, njegovega sijajnega razpoloženja, njegovega demokratičnega ravnanja in občevanja, njegovega častitljivega vedenja, bistrosti njegovega duha, prav posebno pa njegove pristne ponižnosti.

Zadnji dnevi njegovega življenja na zemlji so bil resnično najvzgojnejši. Predno je vstopil v bolnišnico, je zapisal v svoj dnevnik: "Uspeh laboratorijskih preizkav kaže škodljivo, divjo rast. Kaže potrebo operacije. Zaupam v Boga. Dajem se v njegove roke. Bogu hvala."

Duhovnikom, ki so ga obiskali, je rekel: "Bog nam daje zelo močno željo po življenju. Toda, ko pride naš čas, On nam milo odstrani to željo in smrt pride kot blagoslov... Samo v smrti dobi življenje svoj smisel in pomen in... pripravljen sem. Silno žal mi je človeka, ki ne veruje. Obžalujem ga, ko pride njegova zadnja ura."

Minulega ponedeljka zjutraj je škof Rožman naglo oslabil in Cerkev je govorila v njegovo umirajoče uho tele veličastne besede: "Pojdi, krščanska duša, v imenu Boga Očeta Vsemogočnega, ki te je ustvaril, v imenu Boga Sina, ki te je odrešil in v imenu Boga Svetega Duha, ki se je razlil nad teboj."

Z levico je stiskal rožni venec, desnico je dvigal za blagoslov, njegovo utrujeno srce pa je popustilo in prenehalo. Apostolska duša ga je zapustila, da bi počivala z Dobrim Pastirjem.

Sedaj je naša dolžnost, da ga priporočimo Večnemu Velikemu Duhovniku in skrbno izpolnimo opozorilo sv. Ambroža: "Ljubili smo ga v življenju, ne zapustimo ga, dokler ga ne pripeljemo s svojimi molitvami v hišo Gospodovo."

Škof Gregorij - naj ostane z nami Vaš pogum, Vaša vera in Vaše zaupanje. Pogum, da bomo znali svoje križe tako nositi kakor ste jih Vi, vera, da bomo vedeli, kako jih nositi, in zaupanje, da bo onstran križa spet srečanje z Vami.

Karel Mauser

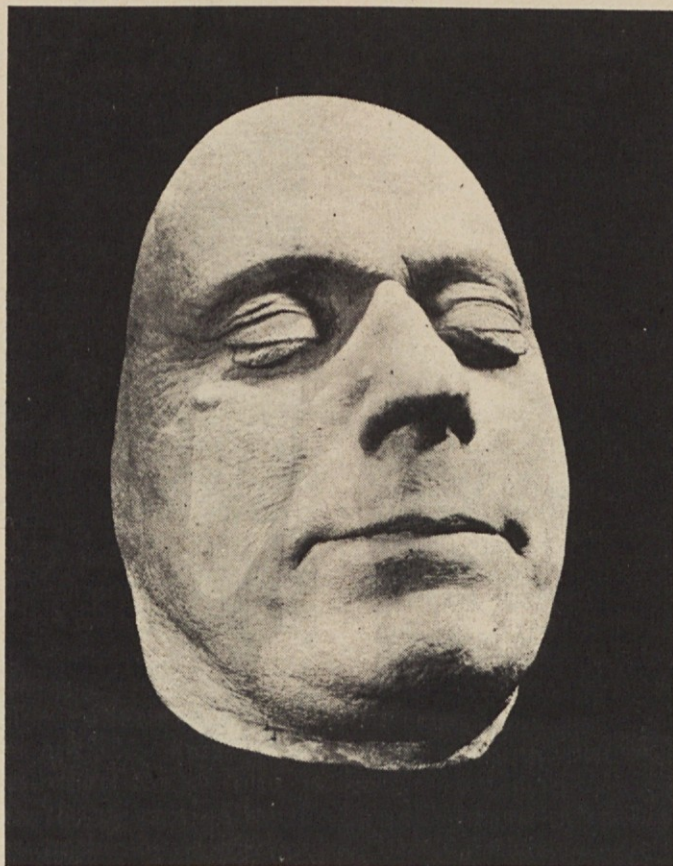
Žalni sprevod iz clevelandske stolnice
po pogrebni maši 21. novembra 1959

Spodnja slika:

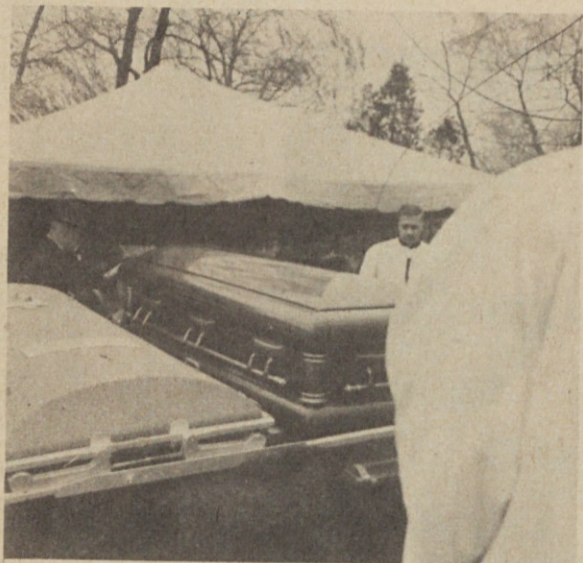
Slovesna peta črna maša pred pogrebom v Lemontu 23. novembra 1959. Darovala se je ob navzočnosti čikaskega pomožnega škofa Most Rev. Raymonda P. Hillingerja. Maševal je p. Benedikt Hoge, O.F.M. Asistirala sta mu Rev. Alojzij Žitko, ki je bil diakon, in Rev. Viktor Cimperman; obredničar je bil Rev. Josphe Mavsar. Po maši je bila najprej slovenska pridiga, nato pa angleška, ki jo je imel škof Hillinger. Po svoji pridigi je škof Hillinger opravil obrede ob molitvi "Reši me"; takoj nato se je razvil sprevod na samostansko pokopališče.

France Gorše: POSMRTNA MASKA ŠKOFA D^r. GREGORIJA ROŽMANA

Slava ob grobu 23. nov. 1959

Krsta nad grobom med zadnjimi pogrebnimi molitvami

Rt. Rev. Msgr. Matija Butala; za njim Rev. Francis Baraga in Rev. Edward Gabrenja, O.F.M.

Spodnja slika (od desne na levo): Rev. Roman Malavašič, Rt. Rev. Msgr. Janez Kraljič, Rev. J. McDermott in Rev. Jožef Cvelbar

Spodnja slika (od desne na levo): Rev. Jošt Martelanc, Rev. Franc Gaber, Rev. Lawrence Grom, O.F.M., in Rev. John Suštaršič

Rev. Vital Vodušek

Rev. Nande Babnik, zastopnik Koroške

Spodnja slika: Šolske Sestre v sprevodu

Spodnja slika: Mr. Joseph Gregorich

Spodnja slika: Rev. Julij Slapšak

Spodnja slika: Dr. Miha Krek

P. Odilo Hajnšek, O.F.M.

Dragoceni osebni spomini na škofa Rožmana

Tople, iskrene spomine imam na pokojnega škofa dr. Gregorija Rožmana. Velikega pokojnika sem spoznal par mesecev po svoji novi maši in sicer meseca oktobra 1921. Spoznala sva se v šoli – skupaj sva hodila namreč v šolo. Da! Toda jaz kot učenec, Rožman kot profesor. Morda sem ga že kdaj prej srečal na ljubljanskih ulicah, toda ne spominjam se, da bi bila kdaj prej govorila. Prvič sem ga bolj od blizu videl, ko je sedel za katedrom kot profesor cerkvenega prava na bogoslovni fakulteti v Ljubljani. Kot profesor je bil silno jasen, resen, toda vedno prijazen in ljubezniv. Pri izpitih je bil očetovski, prijateljski, domač. Za njegov predmet si se moral zanimati, ker ga je podajal s tako ljubeznijo. Pri izpitu je pomagal: njemu je bilo bolj sitno, če študent ni pravilno odgovoril, kakor dijaku samemu. Slušatelj ni smel pasti, to bi bila sramota za profesorja, se je včasih izrazil.

V Ljubljano je prišel s svoje prelepe Koroške kot priznani mladino ljub. Mladina je povsod kar drvela za njim. Imel je v sebi neko skrivno privlačno moč: v svojem govorjenju, v svojem odkritem nasmehu, v svojem pogledu in v vsem svojem obnašanju. Mladino ljub Rožman se je držal načela velikega našega Slomška: "Primi otroka za roko, pa si zagrabil mater in očeta za srce!" Saj je pa Rožman bil res vedno med mladino: V Celovcu je bil med dijaki kot prefekt v Marijanišču. Bil je profesor v bogoslovju in spiritual, duhovni oče bogoslovcev. Potem je bil neprekosljivi voditelj mladinskih duhovnih vaj že na Koroškem, posebno pa se mu je na tem področju odprlo široko polje v ljubljanski škofiji. In na tem polju sva se s profesorjem Rožmanom srečala. Bil sem takrat nastavljen v Nazarjih v Savinjski dolini. Tja je profesor Rožman zelo rad

zahajal, ker je bil tam nekaj časa kot begunec med prvo svetovno vojno in pri upravi škofijskih posestev je bilo zaposlenih tudi nekaj koroških Slovencev, katere je profesor Rožman rad obiskal.

Za mladinske duhovne vaje so hoteli profesorja Rožmana naravnost raztrgati, tako so prosili na vse strani. Preveč je bilo za njega in ni mogel vseh duhovnih vaj sprejeti. In je nasvetoval mene. Sam mi je pisal: "P. Odilo, prosim sprejmite!" Sprejel sem, če sem le mogel. Seveda je rad tudi vrnil, kadar jaz nisem mogel sprejeti.

ŠKOF ROŽMAN PRVIČ V AMERIKI

Leta 1926 sem se odločil, da grem misijonarit med ameriške Slovence. P. Kazimir Zakrajšek je odhajal v domovino in so določili mene, da prevzamem to delo. Profesor Rožman je kar gorel od veselja in navdušenja, ko sem mu povedal, da grem na misijone med Slovence v Ameriko. "Kar z vami bi rad šel!" mi je rekel. Skoraj lahko rečem in trdim: Če bi jaz ne bil šel v Ameriko, bi škofa Rožmana najbrž nikoli ne bilo v Združene države! Odšel sem takoj po Novem letu 1927.

Za praznike sva si vedno pisala in tudi na njegov god nisem pozabil. Takrat sem mu navadno poslal tudi vedno nekaj ameriških maš, ki jih je z veliko hvaležnostjo sprejel. Kot je pisal, je vse uporabil za svoje študente.

Leta 1929, dober mesec po Rožmanovem posvečenju za škofa in po našem ameriškem Vseslovenskem katoliškem shodu, sem prišel na obisk v domovino. Takoj sem obiskal pomožnega škofa dr. Gregorija Rožmana v ljubljanski škofijski palači. Kako odkrito se me je razveselil! Ker je bil zelo zaposlen, sva se dogovorila, da bova šla skupaj v planine – Rožman je bil namreč velik ljubitelj naših gora. Na določen dan sem ga čakal v Nazarjih v Savinjski dolini. Od tam naju je upravitelj škofijskih posestev z avtom odpeljal v Solčavo. Tam sva ostala preko noči pri župniku Milošu Šmidu. Moj sošolec Vinko Kolman je bil takrat za kaplana v Solčavi. Naslednje jutro sva odmaševala v staro

davni cerkvi Marije Snežne, nato sva šla s škofom peš v Logarsko dolino. Živo se je zanimal za naše Slovence v Severni Ameriki in vse sem mu moral po vrsti pripovedovati. Škof je bil izredno dobro razpoložen in ves je bil srečen v božji naravi.

Čudovite stvari mi je razlagal o gorah, o planinah: Kako je kot prvošolec prvokrat prišel z gore Kralja Matjaža, s sive Pece. Zatrjeval je, da se nekaj dni kar ni mogel znajti v domačem vaškem življenju. Rekel je: "Čutil sem se duhovno prenovljenega in neizmerno bogatega. Po vrnitvi z moje gore "Tabor", kjer se mi je Gospod na svoj način razodel v delih svoje moči in lepote, se mi je zdelo vse prerekanje, opravljanje, vsa neodkritost in nedoslednost tako majhna in ogabna. Takrat sem se prepričal, da pomeni planinstvo za vsakega, ki hodi z odprto dušo in s čutečim srcem po veličastnih sledovih božje lepote, duhovno ozdravljenje in etično poglobitev... Med planinci izginejo vse socialne in stanovske razlike, ki tvorijo v dolini neredko visoke zidove, kateri nas ločijo. Planine nas zbližajo. Zato je v planinah duhovno zdravje; toda le za tistega, ki je vreden, da vstopi v skrivnostno svetišče božjih lepote... Znak razkroja je, če se pričnejo mešati med planince taki, katerih srca so za duhovne vplive božje narave zaprta. Čemu hoditi v planine po to, kar lahko na vsak korak najdeš ob široki cesti?..." To je bil Rožman! Onih planinskih dni s škofom Rožmanom ne morem nikdar pozabiti, kakor ga ne more pozabiti nihče, ki se je z njim kdaj bolj potanko spoznal. Tri dni sva bila v Solčavskih planinah. Svoje planinske misli je pozneje enkrat zapisal v Planinskem Vestniku.

"Kdaj se bova zopet videla?" me je vprašal škof Rožman, ko so mi potekle počitnice in sem se vračal nazaj v Ameriko. "Zdaj morate pa Vi priti mene obiskat preko Atlantika!" sem ga podražil. Nasmejale se je in je rekel: "Pa bi res rad enkrat prišel!" Tako sva se ločila. Po nekaj mesecih - leta 1930 sem škofu Rožmanu pristrčno čestital, ko je postal ljubljanski ordinarij. Toplo mi je odpisal

in mi poslal svoj blagoslov za moja misijonska pota. Takrat je bilo teh potov mnogo.

Leto 1935 je bilo pomenljivo Rožmanovo leto, leto ljubljanskega evharističnega kongresa. Takrat ko so se v Ljubljani in po vsej Sloveniji s tako vneto vršile skrbne priprave za veliko evharistično slavlje, takrat je previdnost božja pripravljala pot v Združene Ameriške države ljubljanskemu škofu dr. Gregoriju Rožmanu. Bogu sem posebno hvaležen, da je ravno ista previdnost božja izbrala mene, da sem škofu Rožmanu utrl pot v Ameriko. To so res dragoceni spomini, posebno zdaj po 25. letih. Zgodilo se je pa tako le:

V postnem času leta 1935 sem vodil misijone v Železnem okrožju v Minnesoti: Eveleth, Chisholm in Ely. Na Ely sem bil, ko dobim pismo od pokojnega Mr. Antona Grdina. "Pater, svetujte mi!" prosi Grdina. "V jeseni imamo v Clevelandu in sicer v Kulturnem vrtu odkritje spomenika svetniškemu škofu Baragu. Kdo naj spomenik odkrije? Dobiti moramo za to kakega vidnega in odličnega Slovenca. Mislil sem na dr. Antona Korošca, voditelja naroda, ali na dr. Juro Adlešiča, ljubljanskega župana. Kaj mislite vi, p. Odilo?" Takoj sem odpisal: "Mr. Grdinal Baraga je bil škof, poleg tega pa še doma iz ljubljanske škofije. Nihče drugi ni upravičen odkriti njegovega spomenika v tej deželi kot ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman. Njega je treba povabiti!"

Grdina je takoj odpisal: "Da, da! Nihče drugi kot ljubljanski škof Rožman!" Zdaj pa: kdo naj ga povabi? Škofa mora povabiti cerkvena oblast. Ali vsaj kakšna cerkvena organizacija. Spočetka smo mislili, da bi ga povabila Baragova Zveza, katere predsednik je bil tačas jolietški župnik Rev. John Plevnik. Toda on je to odsvetoval, češ naj ga povabi Cleveland, ker bo slovesnost v Clevelandu!

Ko sem se vračal iz Minnesote, sem se ustavil v Clevelandu - bil sem takrat namreč nastavljen v Johnstown, Pa. Na posvet sem šel najprej k Father Omanu, ki je bil takoj s celim srcem za idejo, da pride škof Rožman v Ameriko. Father

Ljubljanska stolnica

Oman je takoj sklical sejo in sicer pri najstarejšem slovenskem duhovniku v Clevelandu, pri pokojnem Father Vidu Hribarju. Sestali so se vsi štirje slovenski župniki in jaz. Bilo nas je torej pet. Monsignor takrat ni bil še nobeden.

Midva s Father Omanom sva razložila stališče in zadevo. Pri seji smo seveda obravnavali, da bo treba obvestiti clevelandskega škofa, kar je pa bilo tisto leto zelo lahko: v Clevelandu je bil namreč koncem septembra narodni evharistični kongres in so bili tako povabljeni vsi škofje sveta. Pa je bil škof Rožman še posebej povabljen na kongres.

Potem smo načeli misel, kdo bo poravnal stroške za škofovo potovanje? Pokojni g. Jernej Ponikvar je kratko rešil to vprašanje: "Škofa Rožmana bom naprosil, da bi imel pri Sv. Vidu sv. misijon in naša velika fara bo škofu toliko dala, da bodo stroški z lahkoto poravnani. Ako bi pa kaj majnkalo, bom jaz zato skrbel, da v tem oziru ne bo nobenih težav!"

Dali smo zadevo na glasovanje. G. Hribar in g. Bombač sta malo dvomila, ako

je potrebno, da vabimo ljubljanskega škofa, saj bi lahko spomenik odkril clevelandski škof. Toda, če bo glasovanje v prid ljubljanskemu škofu, bosta rada sodelovala. Glasovanje je izpadlo; trije glasovi proti dvema. Pustili so tudi mene glasovati.

Takoj na to je izjavil g. Oman: Nekaj mislim in "rajtam", da bi šel letos obiskat domovino svojih staršev ter bi se ob tej priliki udeležil rad tudi ljubljanskega evharističnega kongresa, nazaj grede bi pa spremljal ljubljanskega škofa na poti v Ameriko, da ne bo imel v tem oziru nobenih težav. Tako se je ona seja končala.

Jaz sem škofu Rožmanu pisal že iz Minnesote, kaj se plete in po tej seji sem mu tudi takoj naznanil, naj čaka na povabilo. Odpisal mi je obakrat: "Če bom povabljen, pridem gotovo in zelo rad pridem!"

In 17. septembra 1935 je ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman prišel v spremstvu Father Omana v Ameriko. Potovala sta na ladji in se izkrcala v New Yorku. Seveda sem ga čakal v pristanišču.

Po velikih slovesnostih evharističnega kongresa v Clevelandu, ki se jih je škof Rožman udeleževal, se je vršilo odkritje spomenika v Kulturnem clevelandskem vrtu. Dopoldne, bila je nedelja, je imel škof Rožman v novi cerkvi sv. Vida slovesno pontifikalno sv. mašo in navdušeno pridigo, popoldne pa je med velikimi slovesnostmi odkril Baragov spomenik. S svojim nastopom si je škof Rožman takoj osvojil vsa srca. Nato pa je škof Rožman napravil zmagoslavno pot v vse slovenske naselbine od New Yorka do San Francisca. Za spremljevalca na vseh teh potih posebno po zapadu je bil škofu naš dragi Father Oman. Po vzhodu od Clevelanda dalje proti New Yorku sva ga spremljala midva z g. Slapšakom. Vsi duhovniki in verniki so imeli priliko spoznati v škofu Rožmanu velikega in kristalnega moža in izklesanega cerkvenega dostojanstvenika. Največ prilike za to spoznanje pa je imel Father Oman, ki je škofa spremljal. Da je škof Rožman pred 25. leti bil v Ameriki, to je bila resnično posebna previdnost božja, sicer bi po drugi svetovni vojni ne mogel priti sem kot begunec, ker bi se ga vsi bali, ko so zločinski komunisti namerjali na njega toliko laži in toliko umazanega blata.

Leta 1936 sem se za stalno vrnil v domovino. Nastavljen sem bil v Ljubljani in sva bila s škofom Rožmanom najbližja sosedata. Toda Ljubljanec nisem poznal in tudi Slovenije ne, ko sem se po desetih letih vrnil. Taka sprememba! Kakšna? Ljubljana in Slovenija ste bili Rožmanovili. To prebujenje, to navdušenje, ta katoliška borbenost, udarnost. Rožman je bil magnet, ki je privlačil vse za seboj, zlasti mladino. Moral si iti na mladinske tabore, kako je to gorelo, plamtelo! Moral si biti enkrat navzoč v stolnici, ko je mladina slavila svoj praznik Brezmadežne vsako leto 8. decembra. Natlačena stolnica same mladine, med mladino pa škof Rožman, ki je s svojo ognjevito besedo vžigal, razplamteval mlada srca. Moj najbolj svetel spomin: Škof Rožman med slovensko mladino. Komunistem bi nikdar ne slavil svoje zmage nad Sloveni-

jo, če bi ne bili komunizmu od zunaj prodani, izdani, ker je bila Slovenija Rožmanova. To je vzrok: zakaj so se Rožmana komunisti tako bali. Zato je moral škof Rožman biti strelovod, ki je moral prestrezati vse peklenške puščice. Organizirano brezboštvo je hotelo škofa Rožmana uničiti, podtaknilo mu je najhujše zločine. Hvala Bogu pa: Vsi pošteni ljudje dobro vedo in so prepričani: Kar trde brezbožni komunisti, je gotova laž!

Prekrasen zgled, kako je mladina ljubila škofa Rožmana, je sledeča zgodba:

MED DRUGO SVETOVNO VOJNO

Na praznik Marijinega oznanenja 25. marca 1944 je prišel škof Rožman maševat in pridigat za farno patrono k frančiškonom v Ljubljani. Jaz sem imel svoj dijaški ali križarski pevski zbor. Letos moramo škofu za sprejem zapeti, so menili fantje. Zelo radi so peli latinsko. Eni so hoteli, da bi zapeli darovanjski spev za praznik sv. Frančiška Asiškega: "Mihi vivere Christus et mori lucrum!" Kristus mi je življenje, smrt pa mi je dobiček. Pa se oglasi eden najbolj modrih fantov in pravi: "Saj veste, kaj se govori po Ljubljani in po naših gozdovih: Škofa Rožmana bomo ubili, razsekali, obesili na Kongresnem trgu! Toda škofa imamo v Ljubljani samo enega in ta mora živeti. Zapojmo mu, kar smo peli na Veliki četrtek pri darovanju: "Dextera Domini fecit virtutem... Non moriar sed vivam et narrabo opera Domini." Desnica božja je naredila veliko delo... Ne bom umrl, temveč živel bom in bom oznanjal dela Gospodova! S kakšnim srcem so fantje to zapeli; kako hvaležno jih je poslušal škof Rožman! In res je potem škof Rožman še 15 let oznanjal dela Gospodova: najprej po taboriščih, potem pri sestrah v Avstriji in Švici, nato v Severni Ameriki, v Južni Ameriki, v Italiji, Belgiji, Nemčiji, Kanadi, v Franciji in Holandiji. V Lurdu je zbral in pritegnil škof Rožman leta 1958 blizu 1500 Slovencev. Še nikdar v zgodovini ni bilo toliko Slovencev obenem v Lurdu. Ker Slovenci iz domovine niso

mogli in smeli priti, je to skoraj čudež, da se jih je toliko zbralo. Takrat so Rožmana zadnjikrat slišali.

Beg Škofa Rožmana: Mnogi so škofu Rožmanu očitali in mu še mrtvemu očitajo: Zakaj je zbežal? Zakaj je zapustil svojo čredo? O tem lahko jaz dam dragocena pojasnila.

Po drugi svetovni vojni je v Sloveniji izšla knjiga, kjer je jasno zapisano, da je bil škof Rožman že med vojno obsojen na smrt. Seveda po krivem. Vsak človek ima pravico in dolžnost, da si reši življenje. Toda škof Rožman sam je javno povedal v ljubljanski stolnici: "Z božjo pomočjo hočem in moram vztrajati na mestu, kamor me je postavil Bog. In do zadnjega bom isto učil in opominjal". (Govor 12. dec. 1943.) Ostanem na svojem mestu! To je bila odločna volja škofova. Niti mislil ni na beg. Toda mi smo se bali za njega. Slovenski fantje in možje so sklenili: Škofa je treba rešiti! In prav mene so poslali oz. naprosili, da škofu to povem. Kakih 14 dni pred razpadom se je to zgodilo. "Prevzvišenil!" sem mu rekel, "pripravite se, umakniti se morate iz Ljubljane. Ubili vas bodo, saj veste, da ste obsojeni na smrt!" In škof Rožman mi je odločno rekel: "Ostanem! Nikamor ne grem! Pastir mora biti pri čredil!" Potem sem škofu povedal: "Vaši dobri fantje tega ne bodo pustili; sklenili so, da morate oditi. Če se boste upirali, vas bodo s silo odpeljali na varno. Tako so mi naročili za vas!" Škof je takrat odgovoril: "Sili se ne morem upirati, toda storili bodo proti moji volji!" To sem potem takoj povedal onim, ki so me poslali.

Pa je Previdnost božja sama posegla vmes. Kako? Tiste dni pred prevratom so slovenski komunisti prišli h g. župniku in dekanu Kristijanu Koširju na Žihpoljah ob Dravi na Koroškem. Bili so malo vinjeni, pa že tudi malo pijani svoje zmage in g. dekanu so odkrito povedali, kaj bodo v nekaj dneh naredili z ljubljanskim škofom: "V kletki za prašiče ga bomo vozili po vsej Sloveniji, pretepali in mučili ga bomo, jermene bomo rezali z njegovega hrbta; oči mu bomo iztaknili in jezik

izruvali; končno ga bomo na Kongresnem trgu v Ljubljani obesili in bo tam tri dni visel."

Dekan Košir je rekel na to: "Pa tega vendar ne boste naredili z ljubljanskim škofom?" Odgovor se je glasil: "Tako je sklenjeno!"

Zgodbo je g. Košir pripovedoval meseca januarja 1946 na dnevu češčenja v Kotmari vasi pri Celovcu. Navzoči smo bili takrat trije duhovniki, vsi begunci: g. Jože Volk, ki je zdaj v Minnesoti, g. Anton Vukšinič, ki je zdaj v Kanadi, in jaz.

Dekan Košir pripoveduje dalje: "Tako sem sklenil: kar je v moji moči, moramo storiti, da škofa Rožmana rešimo. Nemudoma sem hitel v Celovec k škofu Rohrachnerju, ki je bil ravno takrat imenovan že za salzburškega nadškofa, pa je še upravljal krško škofijo. Razložil sem škofu Rohrachnerju vse in sem ga prosil, da takoj na kak način pokliče škofa Rožmana v Celovec."

Škof Rohrachner je nemudoma napisal pismo, ali dal nalog za tako pismo - saj še živi - Celovec so takrat že zasedali Angleži in Amerikanci. Pismo je bilo poslano jezuitu Hainzu, ki se je takrat mudil še v Kranju. P. Hainz je takoj poslal pismo po varni in takrat edino možni poti v Ljubljano. Ali je bila v pismu neka sveta zvijača, ali pa v onem kočljivem in razburljivem času velika previdnost. Celovška škofija ni škofu Rožmanu naravnost svetovala: "Umaknite se, ubili vas bodo!" temveč v pismu je stalo menda: "Pridite nemudoma na važen dušnopastirski razgovor v Celovec! Tu so že zasedbene oblasti, ki se da z njimi pametno govoriti!"

Tako nekako mi je škof Rožman pravil o tem celovškem pismu. Saj mora to pismo najbrž še obstojati. Škof mi je tudi pravil, da je pismo prejel zgodaj zjutraj na prvi petek meseca maja 1945. Zaupal mi je tudi, da je celo tisto noč prebedel in premolil v škofijski kapeli. Ob času škofove maše pride v kapelo škofov tajnik in škof mu takoj pove vse glede celovškega pisma. Tajnik mu pravi: "Prevzvišenil!"

Celovec s Košuto (2095m)

to je prst božji, hitro se odpravite na pot, da ne bo prepozno!" Škof je še odmaševal in je počakal korarske maše, ki je bila ob 9. uri zjutraj v stolnici. Takoj po sv. maši je sklical kanonike ali stolni kapitelj. Kot se spominjam, je škof rekel, je bilo posvetovanje na stanovanju stolnega prošta Ignacija Nadraha. Škof je kanonikom prebral celovško pismo in je vprašal za svet in mnenje. Vsi kanoniki so škofa prosili, naj takoj odide; naj se vendar reši. To potrjuje tudi g. Msgr. dr. Jože Jagodic, ki je za 25 letnico škofovanja Rožmanovega napisal v Duhovnem življenju: "Kapitelj je škofa rotil, naj odide v inozemstvo, da bi mogel na višjem mestu sv. Cerkve posredovati za svoj narod." Škof Rožman je izročil škofijo kapitolu ter je določil namestnike. Kmalu je bil pripravljen na škofijskem dvorišču. Škofov avto.

Škof Rožman ni imel nikdar namen oditi. Skozi je mislil, da odhaja samo začasno, da "posreduje za narod", zato odhaja, potem se vrne.

Na sedanji avstrijski meji, na Ljubljano, so Nemci škofov avtomobil ustavili in so zahtevali lastninsko listino. Škof te

listine ni vzel s seboj. Pokazal je samo potno dovoljenje s pripombo: "Saj se vrnem!" Na podlagi potnega dovoljenja so ga Nemci pustili naprej. To je eden dokaz, da se je škof Rožman nameraval vrniti nazaj v Ljubljano.

Ko je škof Rožman prišel v Celovec, so mu na sedežu krške škofije povedali, zakaj so ga poklicali: da ga rešijo in ohranijo. Dvigala ga je misel in zavest: Ohraniti se moram za narod in za svojo čredo, za svojo škofijo!

V Celovcu je takrat mrgolelo slovenskih komunistov in škof Rožman se je začasno umaknil na Tirolsko. Tja so kmalu prišli ostali tisoči slovenskih beguncev in so se nastanili v vojaškem taborišču v Lienzu. Kakšna tolažba je bil za te uboge ljudi škof Rožman; kako jih je bodril, dvigal, pa tudi jokal z njimi. Saj je znana njegova pridiga v Marijini cerkvi blizu Lienza, kako je škofa premagala britka misel na grozno usodo naroda, ko so v enem samem mesecu kruto pomorili 11.000 najboljših slovenskih fantov in mož. Med pridigo je začel krčevito jokati.

Naravno je, da komunisti niso radi videli škofa Rožmana, kako je prihajal

med begunce in so začeli pritiskati na angleško zasedbeno oblast, naj škofa odstrani. Skoraj gotovo pa je tudi Angleže skrbelo usoda ljubljanskega škofa in vsaj radi javnosti ne bi radi videli, da bi se škofu v njihovi zasedbeni zoni pripetilo kaj usodnega. Zato so Angleži škofa Rožmana poklicali v Celovec in so ga nastanili, seveda z vednostjo ordinarija, v celovski škofijski palači. Ker je škofu povsod pretila nevarnost, se je smel gibati samo po mestu.

Tam v Celovcu sva prišla potem s škofom Rožmanom pogosto skupaj, včasih kar vsak dan: Ali sem šel jaz k njemu v škofijo, ali pa je prišel on k meni v kapiteljsko hišo, kjer me je vzel pod streho zdaj že pokojni prelat in kanonik V. Podgorc. Pri prelatu Podgorcu je bil škof Rožman kot doma. Sam škof mi je povedal, da se ima njemu, Podgorcu, največ zahvaliti, da je postal duhovnik; tako velik vpliv je imel Podgorc na dijaka Rožmana. Pri Podgorcu je bila za gospodinjo dobra, plemenita žena Urška Lužnik, ki je škofa Rožmana globoko spoštovala in se je vedno razsolzila, kadar ga je videla, ko je vedela kakšne laži trosijo o njem. Urška Lužnikova je ena tistih žen, ki je tako lepo združila značaja obeh svetopisemskih sester: Marije in Marte in zato je škof Rožman tako rad prišel k nam, kot Gospod v hišo Lazarjevo.

V jeseni 1945 smo že dobili redno zvezo z Ameriko. Jaz sem navezal stike na p. Bernarda Ambrožiča. Začel mi je tudi pošiljati pakete. Škofa Rožmana sem takrat vprašal: "Prevzvišeni, ali kaj posebnega potrebujete? Imam namreč že zvezo s p. Bernardom." Takrat mi je škof Rožman povedal: "P. Odilo, veste kaj, nobenega spodnjega perila nimam. Samo za enkrat preobleči sem vzel s seboj, ko sem vedno mislil, da se bom kmalu vrnil." Škofu sem dal dve novi srajci, ki sem jih dobil iz Amerike; za spodnje hlače pa sem škofu ponudil dve novi rjuhi, ki mi jih je podarila neka dobra koroška Slovenka. Rekel sem škofu naj si da narediti spodnje hlače. Z veseljem je vzel in je tako naredil, kot sem mu svetoval. Ko je škof

odšel, sem hitro pisal p. Bernardu v Ameriko, da škof nima nobenega perila. P. Bernard je dal moje pismo kar natisniti v Ameriški Domovini in je tudi določil Rev. Julija Slapšaka, naj zbira obleko in perilo za škofa Rožmana. Po nekaj mesecih je škof dobil visoko goro paketov iz Amerike. Notri je bilo tudi na ducate novih svilenih srajc in drugega perila. Škof je vzel za sebe najpotrebnejše, ostalo pa je razdelil ubogim begunskim družinam. Svilene srajce pa ni niti ene obdržal. Sam mi je rekel, da še nikdar ni nosil židane srajce in je tudi ne bo. Je to sicer malenkost, pa škofa Rožmana prekrasno karakterizira. Glavno pa je, kar je treba poudariti: Škof Rožman se je nameraval vrniti v Ljubljano in ni mislil bežati, sicer bi bil vzel vsaj malo več perila s seboj! Da, na celovške dni, ki sem jih preživel s škofom Rožmanom, so navezani res dragoceni in značilni spomini!

Ono jesen 1945 sva enkrat govorila v njegovi sobi v škofiji. Mimogrede povedano: Škof Rožman je imel eno najlepših sob v palači, vsedal se je k isti mizi kot celovski škof. Celovškemu škofu dr. Jožefu Křstner-ju vsa čast: bratovsko, sinovsko in očetovsko je ravnal z našim ubogim škofom. Škof Rožman mi je to mnogokrat pozneje zatrjeval in omenjal.

Torej v jeseni 1945 sem prišel k škofu Rožmanu v njegovo sobo. Govorila sva mnogo in dolgo. Tisti dan je bil sicer nasmejan, kot vedno, pa le nekako vznemirjen radi trpljenja v domovini: blizu 200 njegovih duhovnikov je bilo obsojenih in vrženih v ječe. Na to je mislil ubogi škof in je molil, veliko molil za trpeče. In takrat mi je zaupal sledeče: "Vidite, tam le pred posteljo vsak večer po eno uro klečim in molim za uboge duhovnike, ki morajo spati na cementu po ječah. Ves dan morajo težko garati na prisiljenem delu, ponoči pa pravega počitka nimajo. Ta misel mi gre na živce. Nikdar prej nisem mislil na to, kakšna dobrota je postelja, kjer se človek odpočije in okrepča za novo delo!" To je bil, tak je bil mehki, sočutni naš škof Gregorij.

One dni so nekateri fantje prihajali v

Celovec. Rešili so se iz komunističnih klavnic in morišč. Oglasili so se pri meni, da sem jih peljal k škofu Rožmanu. Kako jih je blagoslavljal! Kako je hotel vedeti vse podrobnosti. Fantje so pripovedovali, kakšne so zdaj šole v katoliški Sloveniji: kako trgajo mladini Boga in vero iz srca. Kako je trepetalo in krvavelo očetovsko srce ljubljanskega škofa! Ure in ure je potem preklečal pred Najsvetejšim v škofijski kapeli. Ko so prihajali obiskovalci, so škofa navadno vedno morali poklicati iz kapele.

Nekoč je bil radi slovenske mladine ves vznemirjen, pa mi je rekel: "Z Marijo se kregam in spokojnim škofom Jegličem!" "Kaj pa je, prevzvišeni?" sem ga vprašal. In škof je odgovoril: "Marija Pomagaj, ali ne veš, kako te je slovenska mladina sprejemala, ko si prišla v Ljubljano na evharistični kongres? Ti, ki si peklenski kači glavo strla, ali boš pustila, da bo satan vse uničil, vse razrušil, kar smo pozidali?" In takrat je škof Rožman jokal v strahu za svojo ljubljeno mladino, ki jo je tako ljubil in ki je bila na njega tako navezana ter ga je ljubila kot svojega najboljšega očeta!

In o Jegliču je rekel škof Rožman: "Prepričan sem, da je škof Jeglič v nebesih, saj je tako svetniško živel in umrl. Pa se v molitvi kregam z njim: "Jeglič, ki si ves tako gorel za slovensko mladino, za svoje fante in si se 85 leten med njimi vedno pomladil, kje si, ali ne vidiš, kaj se godi? Ali boš pustil, da bo zmagala satanova fronta, Kristusova pa propadla? Vstani, ti slovenski vojvoda in nastopi s svojo znano odločnostjo. Jaz sem zvezan in ne morem nič storiti v svoji nemoči!" O to so bile bridke, prepridke ure, težki dnevi Rožmana, skrbnega pastirja, dobrega očeta!

Poleg tega pa še toliko drugega trpljenja! Kako so ga poniževali! Vsak teden se je moral iti osebno javit na angleški urad. Včasih in največkrat ga je sprejel navaden vojak in zaznamoval, da se je javil ljubljanski škof.

Potem so se zopet in zopet ponavljale one vznemirljive novice: Škofa Rožmana

bodo Angleži poslali nazaj v Ljubljano; izročili ga bodo komunistom, da bo kaznovan za svoje "zločine", umorjen, prej silno mučen. O Bog daj slovenskemu narodu mnogo, celo nepregledno množico takih zločincev, kakor je bil pokojni škof Rožman! Dvakrat je škof Rožman v Celovcu prinesel k meni mali paketič rekoč: "P. Odilo! Zanesljivo poročilo imam, da me bodo danes ponoči odpeljali v Ljubljano. Tukaj notri v tem zavitku so najzaupnejše stvari, ki jih imam pri sebi glede ljubljanske škofije. Ko me odpeljejo, izročite to, prosim, mojemu kanclerju Msgr. dr. Jagodicu."

Škofa sem prosil: Ostanite nocoj pri meni in ne hodite nazaj v škofijo. Na moji postelji boste spali, jaz bom pa zase vrgel modroc na tla. Pa mi je ubogi škof odgovoril: "Ne morem, ne smem. Jaz sem jetnik in Angležem sem obljubil, da ne grem nikamor. Celovski škof pa je za mene odgovoren. On bi imel sitnosti, če bi me prišli iskat, pa bi me ne našli."

"Prevzvišeni!" sem rekel, "to se ne bo zgodilo, to se ne sme zgoditi. Jutri se bova zopet videla. Pridem k Vam v škofijo takoj zjutraj po sv. maši." Najraje bi bil pokleknil pred škofa in bi ga prosil za zadnji blagoslov, pa mu nisem upal srčne rane še bolj razširiti. Poljubil sem mu samo prstan na roki. Tisto noč je menda škof Rožman napisal ono pretresljivo in klasično poslovilno pismo, ki je bilo prebrano na njegovem pogrebu v Lemontu.

Hvala Bogu! Hvala Mariji Pomočnici! Prihodnje jutro sem Rožmana še našel v škofiji.

Takrat sem mu pa nehote odprl veliko srčno rano, mesto bi mu jo bil zavezal. "Prevzvišeni!" sem mu rekel, "te dni grem v Vašo rojstno faro, v Šmihel na misijon. Ali naj koga pozdravim?" In takrat mi je škof Rožman povedal nekaj takega, kar me je do mozga pretreslo. Rekel mi je:

"Samo Jezusa v tabernaklju pozdravite!"

Dobro sem razumel in začelo me je tresti. Poznal sem razmere predobro. Prej so šmihelski farani imeli svojega visokega rojaka za pol-boga, toda lažna propagan-

da proti škofu je bila tako huda, tako kruta, da se škofu spočetka nihče ali skoraj nihče ni upal približati, celo duhovniki ne. Od vseh je bil škof zapuščen. Ne zapišem tega koroškim Slovincem v grajo, niso si mogli pomagati pri tej silni propagandi, ki so jo imeli komunisti, mi pa nobene. Ko sem poslušal in gledal škofa Rožmana, se mi je v srce zasmilil in videl sem in vedel: večjega trpina, večjega mučenca ni na svetu kot je bil v tistih dneh naš veliki škof Rožman. Omagoval je pod težo križa, pa ni omagal. Le zaupno se je tupačam razodel, kako silno trpi v svoji duši. Splošno pa se je do vseh obiskovalcev kazal vedno le vedrega, nasmejanega, tako da je vse čudovito dvigal in je vsak prišel od njega ves oživiljen, poln poguma in korajže.

Koroškim Slovincem v dobro moram povedati, kako kmalu so spoznali prevaro. Ko se je škof Rožman dobro leto pred smrtjo prišel poslovit od ljube Koroške, takrat se je vsa slovenska Koroška v velikem spoštovanju zgrnila okrog svojega največjega sina in se mu poklonila, ga s svojim navdušenjem molče prosila odpuščanja, da je bil Rožmanov Gregorij ves srečen in se je že takrat začela izpolnjevati druga polovica njegovega škofovskega gesla: "KRIŽA PLAČILO!"

ŠKOF ROŽMAN ZAPUSTI CELOVEC

Toda v Celovcu je bil položaj za škofa Rožmana takoj po vojski vedno bolj zaostren, živci so postajali vedno bolj napeti. Prišla je rešitev prav kot od Boga. Vatikan sam se je zavzel za velikega našega trpina, za škofa Rožmana. Iz Rima so naprosili salzburškega nadškofa Rohracherja, naj izposluje od ameriških zasedbenih oblasti, da prepeljejo škofa Rožmana iz Celovca v Salzburg. Ekspedicijo je vodil neki ameriški vojni kurat in njegov strežnik, ki je bil frančiškanski samostanski brat. Vse priprave so se vršile tajno. Ali so angleške zasedbene oblasti o tem kaj vedele, ne morem reči nič gotovega. Po eni strani bi človek sklepal, da so vedele, po drugi bi pa rekel, da niso o

tem nič slutile. Vem samo to, kar mi je povedal škof Rožman:

Dve dni, preden je odšel iz Celovca, je škof prišel k meni. V Celovcu sem vedel za odhod samo jaz; tudi celovški škof ni vedel, ker ni smel vedeti. Škof Rožman mi je rekel: "Pojutrnjim pridejo ameriški vojaki, med njimi je tudi neki ameriški frančiškan. Točno so napovedali uro in sicer večerno uro za odhod. Imam vse pripravljeno. Celovški škof ne sme za enkrat nič vedeti, kaj se plete." Rožman mi je naročil, naj pridem naslednje jutro po njegovem odhodu v škofijo v njegovo sobo. Ker so me poznali in sem vedno prihajal k škofu v redovni obleki, mi ni bilo treba zvoniti in nikjer trkati. Lahko sem šel kar pred vrata škofove sobe. "V moji sobi," je naročil škof Rožman, "boste našli na pisalni mizi časopis in notri bo listič z besedami 'Odšel sem!' Potem pojdite k celovškemu škofu ter mu povejte, kaj se je zgodilo, pa naj oprostí, da mu nisem povedal, ker nisem smel in je tudi za njega boljše, da sploh ni ničesar vedel. Povejte tudi škofu, da mu bom iz Salzburga takoj pisal." Tisto jutro pridem v škofijo in sem našel v sobi kakor mi je bilo povedano. V škofiji so bili že v skrbeh: Strežnica me je vprašala: Kje so škof? Njej nisem upal še povedati. Na hodniku srečam celovškega škofa, ki mi pove: "Sinoči so prišli vojaki in so škofa Rožmana odpeljali - rekli so; na zaslišanje, pa ga še niso pripeljali nazaj." Takrat sem celovškemu škofu povedal: "Ne bodite v skrbeh! Oni vojaki so bili Amerikanci in so škofa Rožmana odpeljali v Salzburg. Škof vam bo takoj pisal, ko dospe tja. Vaša naloga je, da takoj naznanite oz. vprašate na angleško oblast: Kje je škof Rožman, ki so ga včeraj vojaki odpeljali in se še do zdaj ni vrnil?" Celovški škof je kazal, da o zadevi res ni nič vedel.

Kmalu sta prišla v škofijo dva vojaka, ki sta vprašala po sobi škofa Rožmana. Pogledala sta v sobo samo pri vratih in nista nobene stvari preiskavala. Ali jima je bilo tako naročeno, ali pa sta za vso zadevo dobro vedela. S tem je bila zadeva

končana in angleška oblast ni nikoli več vpraševala po škofu Rožmanu. Izgledalo, je, da so bili Angleži veseli, ker bi jim bilo le malo nerodno, če bi se škofu kaj usodnega primerilo v njihovi zasedbeni zoni.

Škof Rožman je potem kratko časa ostal v Salzburgu, kjer ga je prisrčno pozdravil in sprejel njegov stari znanec nadškof Rohrer. Stanoval pa je Rožman pri sestrah redovnicah. Kmalu je odšel v Švico, od koder je po nekaj mesecih odpotoval v Združene države Amerike. Cardinal in nadškof Samuel Stritch iz Chicage je bil Rožmanov sponzor.

ROŽMAN V AMERIKI

Skoraj istočasno je bilo urejeno škofa Rožmana potno dovoljenje v Švici kot moje v Rimu. Škof Rožman je prišel koncem junija 1948 z letalom v New York, jaz pa dva dni prej z ladjo. V New Yorku me je čakalo Rožmanovo pismo: "Počakajte me v New Yorku, da potujeva skupaj v Cleveland. Kam pa drugam? Tam je imel svojega kanonika Omana in k njemu je prišel kot domov. Tudi o tem sva se s škofom Rožmanom pogovarjala, ko je bil prvič tukaj v Ameriki: naj g. Omana imenuje za častnega ljubljanskega kanonika, da se mu vsaj malo skaže hvaležnega za vse njegove velike zasluge, ko je bil škof prvič v Ameriki. Kako je Bog čudovito pripravljaj škofu Rožmanu pot v to deželo!

Father Oman je ob škofovem prvem obisku Clevelandu 1935 Rožmana predstavil clevelandskemu županu. Bil je slovesno sprejet v mestni hiši. Ob oni priliki je župan izročil škofu Rožmanu zlat ključ od Clevelanda. Župan mu je ključ izročil z besedami: "Ekscelenca! Tukaj je ključ do mesta Clevelanda. Mesto vam je vedno odprto. Tukaj je vaš drugi dom!" Kaj ne vodi Bog res tako čudovito naša pota! Oni ključ je visel na najbolj vidnem mestu v škofovi sprejemnici v Ljubljani. Škof Rožman je ostal ves čas do smrti gost kanonika in pozneje Monsignora Omana, za kar je dobremu Monsignoru ves sloven-

ski narod iz srca hvaležen. Škof Rožman je tudi ob vsaki priliki povdarjal, kako prijeten dom ima pri Sv. Lovrencu v Clevelandu.

S spomini na škofa Rožmana v tej deželi bi ne prišel nikdar do konca, če bi hotel vse naštet. Samo nekaj bežnih stvari:

Ko je škof Rožman prišel v to deželo po drugi svetovni vojni, je postal misijonar med slovenskim ljudstvom. Tako je sam večkrat povdarjal. Jaz sem takoj po svojem prihodu v Ameriko postal župni upravitelj fare sv. Družine na Willard, Wis. Povabil sem škofa, da je imel prvi misijon v tej deželi po svojem prihodu. Uredila sva tako, da sem jaz govoril zjutraj, vodil sem ljudsko petje, opravil vsa potrebna oznanila, škof pa je imel glavne misijonske govore vsak večer. Ves je bil vesel in mi je izrazil željo: "Jo! p. Odilo, če bi se dalo tako urediti, da bi vi hodili z menoj na misijone, jaz bi se lahko potem posvetil samo glavnim govorom in pa spovedovanju." Pa seveda ni bilo mogoče, ker sem moral ostati na fari. Tudi veliko manj utrudljivo bi bilo za starega škofa!

Leta 1954 sva s škofom organizirala Marijin kongres v Lemontu pri Mariji Pomagaj. Vsako leto je prišel skoraj dvakrat na romanje na Ameriške Brezje. Ko je bilo vse opravljeno in so romarji odšli, je škof še rad ostal nekaj dni pri Mariji Pomagaj. Takrat se je zelo veliko gibal na prostem zraku. Sprehajala sva se in pogovarjala. Prišla sva na samostansko pokopališče. Vse je videl in vsako stvar je pravilno ocenil: "Vrbe žalujke imate na pokopališču! Navzdol kažejo, kamor bodo spustili mrtvo truplo. Toda one le ciprese se mi bolj dopadejo, ki kažejo kvišku proti Bogu, proti nebesom!"

Pri enem teh obiskov na pokopališču, bila sta takrat zraven Father Slapšak in p. Bazilij Valentin - je škof Rožman izrazil željo: "Tukaj le v senci križa bi rad enkrat počival!" Od nas s pokopališča je šel škof obiskat slovenske šolske sestre, ki so naše sosede in takrat je povedal tedanji provincialki Sestri Febroniji: "Sestra provincialka! Danes sem si pa izbral grob na

samostanskem pokopališču pri frančiškanih." Seveda je to bila le želja, ki mu je bila izpolnjena, sicer pa je vse prepustil drugim in je na smrtni postelji rekel samo: "Pokopljite me kamor koli, samo v blagoslovljeni zemlji bi rad počival!" Ustreženo je bilo obojni njegovi želji.

Zanimiv je ta le spomin na škofa Rožmana: Na Koroškem se je sprožila misel: Ali bodo koroške slovenske otroke še poučevali veronauk v materinem jeziku ali pa v nemščini. Vprašal sem škofa Rožmana: "Prezvišeni! Kako mislite Vi o tem?" Škof mi je odgovoril z lastne skušnje: "Ko sem bil v Ljubljani, je prišla na škofijstvo zapoved beograjske vlade in istočasno od banovinske oblasti, da moramo začeti na kočevskih šolah s slovenskim veronaukom. Jaz sem se obojni oblasti uprl in sem rekel: Ne bom ubogal ker je treba Boga bolj ubogati kot ljudi, temveč vsem duhovnikom na Kočevskem bom ponovno zabičal, da morajo otroke učiti krščanski nauk samo nemško. Tam, kjer se doma nemško govori in nemško moli, tam mora biti tudi nemški veronauk v šoli!" Pri tem je ostalo: Kočevarji so namreč Nemci. In škof je dostavil: "Kako naj pričakujemo, da bodo koroške slovenske otroke poučevali v Avstriji slovensko, če mi to odrekamo Nemcem? Kako naj pričakujemo, da bodo otroke na Primorskem poučevali verske resnice slovensko, ko spadajo vendar pod Italijo. Prepričan sem tudi, da se bo na Koroškem še nadaljeval krščanski nauk v slovenščini. Predobro poznam celovškega škofa dr. Köstnerja, kako je uvideven in pravičen in vem, da take krivice ne bi nikdar

dopustil. Izjaviti namreč morem zopet iz skušnje: Kar se spominjam, so vsi krški škofje po rodu Nemci, vzljubili slovenske vernike, ko so jih spoznali in od strani škofov se koroškim Slovencem ni godilo krivica. Tako bo tudi sedanji škof krški, ki ga globoko spoštujem, toliko uvideven, da bo Slovencem pustil slovenski krščanski nauk. O tem niti malo ne dvomim."

In še eden – malo bolj kočljiv spomin: Škof Rožman se je včasih za malenkost silno razburil. Na videz je koga tudi razžalil! Sam sem imel par takih slučajev z njim. Če bi bilo treba, bi slučaj povedal. Tudi svetnikom Bog narave ne odvzame. Že na Koroškem so me včasih, predvsem duhovniki, vprašali: "Kaj pa Rožmanova razburljivost." Takrat še škofa nisem tako poznal in nisem vedel na to odgovoriti. Prav pa mi je povedal neki duhovnik: "Cerkev je res božje delo, da lahko vjame v pravo in tesno strugo tak hudournik, kakor je bil Rožman!" To je prekrasna ocena škofa Rožmana. Razburljiv je bil, toda razburil se je vedno le za dobro stvar. Če je pa videl, da je šel tupatam predaleč, je takoj priznal. Prišel je po kratkem času do tebe in te je prosil za odpuščanje. V mojih očeh in prav gotovo tudi v očeh božjih je to Rožmana bolj povišalo kot ponižalo. Priznal je napako in po kratkem času se je obnašal do tebe kot bi se ne bilo ničesar zgodilo. Po priznanju si imel škofa Rožmana še bolj rad in še bolj si ga cenil ter spoštoval.

Velik je bil naš škof dr. Gregorij Rožman! Na njega imam v svojem srcu najdragocenejše spomine!

V drugi svetovni vojni se je prezvišeni dr. Rožman odločno postavil na protikomunistično stran, pri čemer je ostajal dosledno zvest interesom svojega naroda in se zavzemal za vse preganjane in trpeče. Veliko je storil za združitev slovenskih demokratskih sil in marsikdaj je posredoval za izravnavo njihovih medsebojnih trenj. Fanatizem mu je bil tuj in svoje poslanstvo je dvignil nad dnevno politiko. Če je pri tem ostal dosleden nasprotnik komunistov, je s tem kvečjemu dokazal svojo dalekovidnost.

(Demokracija, Trst-Gorica, 1. dec. 1959)

V zadnjem letu svojega življenja je bil škof Rožman dvakrat pri Mariji Pomagaj v Lemontu: od 10. do 15. jan. 1959 (slika na levi) ter 9. in 10. jul. (slika na desni)

Lojzka Verbič

Spomini

Misijon tihi teden l. 1952

na Gilbertu

Na Gilbertu v Minnesoti je mnogo Slovencev, starih in novih naseljencev. Na sestanku Lige so se slednji zmenili, da poprosijo Fr. Schweigerja, naj povabi g. škofa dr. Gregorija Rožmana za misijonske govore; pripravljeni so poravnati sami stroške za misijon.

Ko smo zvedeli, da pride g. škof tihi teden, smo razmišljali, kako bi ga najlepše sprejeli. Ligin predsednik g. Bajda in vsi ostali so bili mnenja, da mora slovenska šola predvsem storiti "svoje", ker vemo, da je mladina škofu najbolj pri srcu.

V slovenski šoli smo sestavili spored za sprejem na tiho nedeljo.

Kako navdušena je bila moja dobra mladina! Vsakdo je hotel nekaj povedati gospodu škofu. Medvedov Franci je začel: "Prevzvišenega sem videl prvič, ko sem bil še majhen fantiček doma v Trbojah. Tudi jaz sem stal pred cerkvenimi vrati pod zvonikom in so mi dali podobico. In še pobožali so me po licu, ko so me birmali. Drugič sem jih videl v taborišču. Proč od doma! Joj, kako smo se jih takrat razveselili! In zdaj bo tretjič na Gilbertu."

Za sprejem smo bili malo v zadregi. Skoro vsaka hiša je imela kakega bolnika, influenza je razsajala. France kot najstarejši naj bi predvsem povedal kaj lepega. Revež pa je bil ravno tisti dan zelo bolan in se je ves tresel od "vročega mraza" kot je sam pisal v Minnesotskem Zvonu. Brat Albin naj bi ga nadomestil, a ta je ugotovil: "Če boš lahko sedel in poslušal druge, boš tudi lahko prebral svoj govor,

☞ Medvedov Franci pozdravlja g. škofa

☞ Škorjančev Jožko je zelo lepo pozdravil g. škofa

saj se ti ni treba učiti napamet, ko si bolan."

Pevci so zapeli pod vodstvom g. Viljema Kuntare "Ti si Peter, Skala" in takrat smo se vsi begunci počutili kot doma v naši prelepi domovini. Nato je predsednik g. Bajda v imenu Lige pozdravil g. škofa prav pristrčno. Rekel je, da smo tega obiska zelo veseli, obujal je spomine na taborišče, kjer je g. škof toliko prestal in bi mu radi odvzeli težo križa. A on nas je tolažil in bodril. Naš vzor naj bodo mučenci, ki so padli za vero in domovino.

Naš zborček je nato zapel "Tam kjer teče bistra Zila". Nato je začel Jožko Škorjanec. Kar trikrat se je priklonil pred g. škofom, a se je pošteno "odrezal". V poročilu Minnesotskega Zvona stoji, da bo nekdo v daljni Indiji že vedel, da smo njegovo pozdravno pesem o priliki sv. birme v Logatcu po svoje pri-
krojili. Medvedov Albin je kar hitro naredil verze. Kako pristrčno so se g. škof zahvalili Jožku, tega ne bo pozabil.

Dolenčeva Milena je s šopkom nageljnov v roki povedala, da nam je prinesel g. škof košček doma, ker je naš ljubljanski škof, ki ga imamo vsi radi.

In ko je stopil pred g. škofa Medvedov Franci in zagledal njegov prijazni, smehljajoči obraz, ga je vsa skrb zaradi vročine minila. Ko so ga še prijazno nagovorili, je pozabil na vse težave. G. škof je pohvalil Minnesotski Zvon in se zanimal za vse one, ki tako pridno pomagajo. Danes bi bil vesel, ko bi bral v Ameriški Domovini, kako napreduje Kosmov Marijan, ki je vsako številko mesečnika na "čisto" pretipkal. Vesel bi bil Peričevega Petra, ki čuti veselje do duhovniškega poklica.

Zborček je zapel "Na zeleni gori" in "Mačice ob vodi". Učitelj

Koledar 1961

ca slovenske šole je naglašala zvestobo in vdanost prevzvišenega slovenskemu narodu in rekla, da zgodovina tega ne bo mogla prezreti.

Še je zapel zborček "Lastovička drobna ptička". Medvedova Nardka, Vidmarjeva Mila in Anica ter vsa štiri Krulčeva dekleta so bila cvet mladinskega zbora. Prevzvišeni je naglašal, naj otroci ne pozabijo, kaj se uče v slovenski šoli.

Otroci so bili vsi srečni, pa tudi odrasli, ko se je g. škof tako preprosto menil z vsakomur in nazadnje povedal, kako žive naši Slovenci v Argentini in kako se razvija njegovo semenišče. Rekel jim je, da bi jim rad prinesel tisto sladko grozdje, ki ga je dobil v Argentini.

Koliko duhovnega užitka pa smo imeli o priliki misijonskih govorov. Vsak dan je prišlo več poslušalcev v cerkev. Staronaseljenci se kar niso mogli načuditi prijaznosti in dobroti g. škofa in mnogi so rekli: "Joj, kako smo veseli, da smo poslušali takega govornika, ki je znal tako prepričevalno povedati."

Pred svojim odhodom iz Gilberta pa je obiskal še bolnike in slednji so še danes hvaležni za ta obisk.

Prevzvišeni v naši šoli

Tako je pisala Dolenčeva Milena v majski številki Minnesotskega Zvona 1. 1952.

Naši otroci so pridno prihajali k misijonskim govorom in vsak dan je bil v šoli razgovor o pridigi prejšnjega večera. Nekega dne mi pravi Milena:

"Sv. Pavel je moral biti pa res velik, učen apostol."

"Iz česa sklepaš to?"

"Vsak dan nam g. škof pove nekaj o njem, tako rada ga poslušam."

Otroci so si dobro zapomnili in

🏠 Dolenčeva Milena pozdravlja g. škofa

🏠 G. škof se zahvaljuje za pozdrave slovenske šole

Škof Rožman med otroki na Gilbertu v dvorani

vsakdo je vedel povedati nekaj, kar mu je bilo posebno všeč.

Vika Bajdova pa pravi:

"Ali ne bi bilo lepo, če bi g. škofa povabili v našo šolo, da bi videl in slišal, kaj se učimo."

Vsi so pritrdili in hiteli praviti, kaj bodo prevzvišenega vprašali. Nekaterih stvari kar niso mogli razumeti.

Ko sem g. škofu omenila, da bi bili otroci zelo srečni, če bi jih obiskal, je dejal:

"Sem že mislil na to in bom prosil g. župnika, da me bo spremilita."

"Jutri pridejo, jutri pridejo!", so zažvrgoleli naši mali in veliki otroci slovenske šole, ko sem jim povedala dan obiska. Takoj so začeli razmišljati, kaj bodo vprašali g. škofa. Učiteljica si je zapisala na listek vprašanja, tako piše Milena, a je listek izgubila. Zdaj so morali dobro misliti, kakšna vprašanja bodo zastavili.

V četrtek pred cvetnim petkom so res prišli v spremstvu g. župnika Schweigerja. Vsi otroci slov. šole

na Gilbertu so se zbrali okoli dveh velikih miz. Veselo so pozdravili oba gospoda ter ju povabili k mizi. Že preje so se prerekali, kje naj bi sedel g. škof in Milena piše dalje:

"Deklice, smo zmagale, no, pa je bil res najbolj pripraven prostor, da so lahko gledali po vsej sobi in dečki so sedeli ravno nasproti g. škofa. Tako je bil zadovoljen Grudnov Miče, Bajdov Janez, Škorjančeva dva in drugi.

V trenutku si je g. škof osvojil srca vseh; z vsakim je prijazno govoril in pojasnjeval.

V šoli smo se tudi učili verouk in našim malim kar ni šlo v glavo, da ni potrebno odraslemu človeku, ki prejme krst, opraviti preje spovedi.

"Takoj so nas vprašali", pravi Milena v svojem poročilu, "kaj je sv. krst in ko smo odgovorili, da je prvi in najpotrebnejši zakrament, smo se tudi poučili, da izbriše človeku vse pred krstom storjene grehe, zato ni potrebno, da gre odrasel človek, ki hoče prejeti krst - prej k spovedi."

Pa še o nesrečnem Judežu smo se pogovarjali, kako je izdal svojega Učenika in nato v obupu naredil strašen konec.

Fr. Schweiger pa je rekel nato Škorjančevemu Jožku, naj še enkrat pove to, kar je govoril prevzvišene-mu ob sprejemu na tiho nedeljo. Kako se je Jožek branil in nazadnje celo jokal. Mislili smo, da je trmast, pa se je revček bal, da bi ga kaj "polomil", ker so bili v zadnji vrstici verzi tako težko zasukani. Ko pa so g. škof rekli, naj le pove, da bo ustregel g. župniku, se je ojunačil in prav lepo povedal. (Joško je sedaj v 10. razredu na Gilbertu in piše prav lepo, ker očka doma nadaljuje učenje slovenskega jezika.)

Pa so zapeli naši šolarčki svojo priljubljeno "Sem šolarček mlad" in pa koroško o Zili. G. škof so takrat pozabili na svoje trpljenje in so ob sklepu še prav lepo povedali, kako so veseli, da se naši otroci tako radi uče svoj materin jezik. Nazadnje smo še odmolili in ko so odšli, so vsi otroci rekli, da tako prijaznega škofa gotovo ni daleč naokrog kot so

naš prevzvišeni. Kako so pa tudi pohvalili Minnesotski Zvon in rekli, da preberejo vse, kar je v njem zapisano. Čudili so se, da na Pinevillu Medvedovi fantje toliko delajo, ko "tiskajo" Zvon.

Drugidan po obisku je rekla Milena:

"Jaz sem jih tako rada poslušala, nobenega govora nisem zamudila. Tako lepi so bili vsi dnevi."

K sklepu naj omenim, da nam je dal vso moralno podporo za slovensko šolo g. p. Bernard Ambrožič, ki je bil takrat tajnik Lige v New Yorku. Ko je nekoč vprašal g. škofa, kakšna je slov. šola na Gilbertu, je g. škof odgovoril: "Od - lič - na!" P. Bernard je povedal, da je bil vsak zlog povdarjen.

Kadarkoli srečam kakega bivšega učenca moje slov. šole, sem vesela, ker vidim, da trud tisti dve letini bil zamen. Vselej jih ob svojih počitnicah na Gilbertu obiščem in mlajše tudi poslušam, kako bero.

Daj Bog, da bi vsi ohranili slovensko besedo in jo nudili poznejšemu rodu.

Del pevskega zborčka na Gilbertu z učiteljico gdč. Lojzko Verbic

Dr. Filip Žakelj

SLOVENSKO IZSELJENSKO SEMENIŠČE -

ROŽMANOVA ROMATIKA

Če bi mogli zbrati vse, kar je rajni ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman govoril o slovenskem begunskem oziroma izseljen-skem semenišču, o njem pisal zlasti ravnateljema, spiritualom, gojencem in dobrotnikom, in naredil za to ustanovo, bi mogli napisati kar debelo knjigo, iz katere bi lepo spoznali škofov značaj, srčno dobroto in veliko skrb, ki jo je posvetil tej najdražji slovenski begunski oziroma izseljenski ustanovi. Knjiga bi bila tudi slovenskim duhovnikom, bogoslovcem, bivšim in sedanjim gojencem ter vsem vernikom v veliko spodbudo. Po njegovi smrti smo slišali, da je bilo slovensko semenišče in z njim združen Škofov zavod Rožmanova romantika. Res se je za svoje semenišče in za svoj Škofov zavod z materinsko ljubeznijo in očetovsko skrbnostjo popolnoma žrtvoval, doživel včasih kako razočaranje, kar je zaradi človeških slabosti razumljivo, po drugi strani pa mu je morda ta ustanova v grenki kelih trpljenja vlivala največ radosti ter ga tolažila pod težkim bremenom begunskega in izseljenskega križa. Tu bomo kolikor mogoče zgodovinsko natančno omenili vsaj nekatere njegove pristrčne vezi s semeniščem in Škofovim zavodom, vmes pa vpletli še kake druge dogodke, zlasti ob njegovem trojnem obisku semenišča v Argentinii.

"HVALA BOGU ZA FAKULTETO!"

25. junija 1945 je Kongregacija za semenišča in vseučilišča potrdila po posvetovanju kardinala Pizzarda Jožefa s sv. očetom Pijem XII. slovensko begunsko semenišče in bogoslovno fakulteto. Za rektorja semenišča in hkrati za dekana bogoslovne fakul-

tete je določila rajnega g. prelata dr. Alojzija Odarja, dokler bo ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman odsoten. Gospod prelat Odar je rajnega gospoda škofa o vsem obvestil. Pisma so prenašali nekateri zanesljivi ljudje, ki so prihajali iz Avstrije v Italijo, ali pa odhajali iz Italije skrivaj čez mejo v Avstrijo.

Tako je n.pr. rajni gospod škof na praznik vezi sv. Petra 1945, ko je v velikih bridkostih sestavljal poročilo za sveto stolico o naših slovenskih razmerah doma in v begunstvu, odgovarjal g. prelatu Odarju v Pragliu: "Hvala Bogu za fakulteto! Kolikor je še raztresenih ostankov duhovniškega podmladka po tukajšnjih hribih in planinah, bodo skušali priti doli..."

Od takrat vezi z rajnim gospodom škofom nikoli niso bile pretrgane. Tudi takrat ne ko je doživljal svoja res huda ponižanja v Celovcu, ko se je moral teden za tednom javljati angleškimi vojaškim oblastem ter

Dr. Filip Žakelj s proobhajankami iz revnega sanluiskega predmestja, kamor je hodil ob nedeljah maševat; skoro misijonske razmere!

trpel hude muke ob misli, da ga bodo Angleži najbrž vrnila ter izročili v roke Titu. Izdajal je vseh petnajst let za svoje ljubljanske bogoslovce dovoljenja, da jih smejo posvetiti tuji škofje; vsem bogoslovcem skupaj in posameznim gojencem je napisal celo vrsto pisem. Nanj sta se obračala po nasvete in mu poročala o težavah, uspehih in dvomih oba rektorja semenišča: rajni g. prelat Odar in sedanji rektor dr. Franc Gnidovec. Prvi spiritual je bil dr. Karel Vladimir Truhlar, ki je že meseca novembra 1946 odšel v Jezusovo družbo ter je sedaj profesor za ascetiko in mistiko na papeški univerzi Gregorijani v Rimu; druge tri je imenoval rajni g. škof: najprej kanonika dr. Janeza Kraljiča, ki je bil pred imenovanjem za kanonika že spiritual ljubljanskega semenišča; za njim duhovnega svetnika g. Alojzija Košmerlja, šentpeterskega župnika, in končno sredi maja 1950 dr. Filipa Žaklja, ki je dve leti prej začel poučevati na izseljenjski bogoslovni fakulteti; vsem je v pismih dajal lepa vzgojna navodila, po vsebini res bogata. Kot ljubljanski škof je redno tudi vsakega novega semeniščnika sprejel. Vsak gojenec je moral napisati prošnjo za sprejem, ki jo je poslal škofu rektor semenišča s svojim priporočilom in opombami, kakor pač zahtevajo cerkvene postave. Tako je bil rajni gospod škof res v živih stikih s semeniščem.

"OKOLJE V ARGENTINI BO ZA VSE... ČISTO NOVO."

Semenišče s teološko fakulteto je leta 1945 našlo svojo streho v benediktinskem samostanu v Pragli; za drugo šolsko leto so se preselili v semenišče v Brixen. Po daljšem razmišljanju se je vodstvo odločilo, da bo šlo s semeniščniki čez morje v Argentino, kjer jih je sanluisški škof dr. A. E. diPasquo obljubil sprejeti v svoje novo semenišče. Rajni prelat Odar je delal v tej važni zadevi v soglasju z rajnim škofom Gregorijem, kakor poudarja rajni prelat v svojem pismu kongregaciji za semenišča in univerze dne 8. februarja 1947. Prva skupina bogoslovcev je odšla iz Brixena v Bagnoli pri Neaplju, da se pripravi na dolgo pot čez

lužo, že jeseni 1947. Spremljala sta jih rajni prelat Odar in rajni profesor dr. Ivan Ahčin. Ta dva sta odpotovala na posebni ladji na svoj račun z nekaterimi drugimi spremljevalci in prav za sveti večer dospela v Rosario v Argentini. Okoli novega leta 1948 pa sta bila že v San Luisu. Prva skupina bogoslovcev pa se je odpeljala na ladji "Santa Cruz" v Argentino proti koncu leta 1947. Druga skupina bogoslovcev pa se je poslovila od Brixena v začetku februarja 1948. Vodil jo je g. profesor dr. Ignacij Lenček. V Bagnoli so čakali do prvih dni marca 1948. Na god sv. Tomaža Akvinskega 1948 se je zopet zazibala v Neaplju ladja "Santa Cruz" in je to skupino potegnila čez morje do Buenos Airesa v Argentino. S to skupino je odpotoval tudi dr. Filip Žakelj, ki ga je rajni prelat povabil s seboj v semenišče. Za njimi sta kmalu prišla še duhovni svetnik Alojzij Košmerlj šentpeterski župnik, ter dr. Franc Gnidovec. Že prej pa je došel v San Luis g. Jože Košiček, bivši ravnatelj Jugoslovanske oz. Ljudske tiskarne, ki je med prvimi stopil na argentinska tla. V težkih okoliščinah je rajni prelat zbiral profesorje in iskal primernega spirituala, ker je dotedanji spiritual kanonik dr. Janes Kraljič odšel v Združene države. Prvi spiritual v slovenskem semenišču v San Luisu je postal omenjeni šentpeterski župnik in duhovni svetnik Alojzij Košmerlj. Dr. Filip Žakelj, na katerega je skraja prelat Odar mislil, da bi prevzel spiritualske dolžnosti, pa je postal docent za sv. pismo stare in nove zaveze. Ker je bil rajni gospod škof dr. Gregorij Rožman obveščen, da bo najbrž dr. Filip Žakelj moral vršiti spiritualske dolžnosti, mu je že v Bagnoli pri Neaplju poslal pismo, polno skrbnih navodil za vzgojo slovenskih bogoslovcev v novih razmerah. Pismo navajamo zaradi tega, da vidimo, s koliko skrbnostjo je škof, ki je imel prav takrat toliko osebnih skrbi, spremljal selitev bogoslovcev v tujino. Pismo je napisal v Salzburgu 25. februarja 1948. Navajamo samo nekaj odlomkov:

"Zelo me veseli, da Vas je g. prelat Odar povabil seboj. Moja želja bi res bila, da prevzamete duhovno vodstvo kot spiritual. V spovednici ste si pri vodstvu duš nabrali

že dragocene izkušnje. Tudi meditacije boste znali primerno pripravljati. O tem ne dvomim. Želim pa od spirituala še več: specielno duhovno vodstvo, deloma v obliki Bogoslovske zveze. Ne vem, če je Vam o tem kaj znano. Ustanovil jo je dr. Truhlar in kar odlično vodil. Dajte se od bogoslovcev, ki so člani, informirati točneje, da boste videli, kaj je. Članstvo je prostovoljno. Posvetite se Bogoslovski zvezi z vso vnetostjo in dušo. Okolje v Argentini bo za vse, zlasti za mlade bogoslovce, čisto novo, nevarnosti drugačne (že klimatični vplivi drugi!) kakor pa v domovini. Tu je treba velike modrosti in previdnosti. Marija ...ki je posebna zaščitnica našega duha. semenišča, Vas bo s svojo priprošnjo podpirala."

"DOŽIVLJAJI V ARGENTINI SAMO V KORIST"

Nekako v tistem času, ko smo se pripravljali na preselitev v Argentino, se je rajni gospod škof rešil iz Celovca najprej v tako imenovano ameriško cono na avstrijskem ozemlju, od tam pa za nekaj mesecev v Švico. Bogoslovcem je za njihovo slovo od Evrope napisal posebno pismo. Prva skupina bogoslovcev mu je, kakor se zdi, iz San Luisa, poslala velikonočne pozdrave v Evropo; velika noč je bila 1. 1948 proti koncu marca in druga skupina je prav na velikonočni ponedeljek zjutraj stopila z ladje v Buenos Airesu.

Rajni gospod škof je bogoslovcem odgovoril 21. aprila 1948; takrat je bival že v Švici v Institut Menzingen. Takole modruje:

"Dragi bogoslovci! Za Vaše velikonočne pozdrave in želje se Vam najlepše zahvaljujem. Upam, da ste tudi Vi, v čisto novih razmerah, v Gospodu vsaj nekoliko svetega veselja užili ob praznikih vstajenja. Vem, da ste v marsikaterih težavah, kakor sem Vam za slovo iz Evrope pisal, da Vas čakajo. Izven Evrope je občutek tujine še večji. Pa Gospod je tudi tam blizu Vam. Če nas bo pustil nazaj v domovino, Vam bodo doživljaji v Argentini samo v korist za uspešno pastirovanje doma, zlasti nev-

šečni doživljaji. Če nas je pa Bog namenil za svoje delavce v tujem vinogradu, potem bo njegov namen pač ta, da, kar je pri nas dobrega in pravilnega, presadimo drugam - previdno, ponižno in v zaupanju na Gospoda, ki daje naši setvi rast. V vsem mu zaupajmo. V majniku pa bomo Marijo, Kraljico miru še posebno goreče in zaupljivo prosili: Izkaži se Kraljico miru vsemu svetu, posebno našemu ubogemu narodu! - Zase pa; da bi bili vredni postati taki duhovniki, ki bodo Mariji v posebno veselje kot njeni posebni ljubljeni sinovi. Pozdrav in blagoslov!"

PRVI PRIHOD V ARGENTINO

Meseca aprila 1948 smo začeli z rednim delom v semenišču. Le dva bogoslovca sta malo zamudila. Spiritual je bil prvi dve leti bivši šentpeterski župnik duhovni svetnik Alojzij Košmerlj, poučevali pa so: prelat dr. Alojzij Odar, dr. Ivan Ahčin, dr. Ignacij Lenček, dr. Franc Gnidovec, dr. Filip Žakelj in praktično katehetiko g. Jože Košiček, ki je bil skraja tudi kos ekonoma. Toda že po nekaj tednih se je preselil v sanluisko bolnišnico kot kaplan ter od tam hodil poučevat v semenišče, ki je bilo zunaj mesta. Deloma je pri pouku pomagal tudi spiritual Alojzij Košmerlj: poučeval je cerkveno govornišvo in vodil govorniške vaje ter razlagal ascetiko in mistiko. Z bogoslovci so prišli tudi trije mladi duhovniki: Kavalar Stanko, Kladnik Franc in Novak Štefan ter Levstek Franc. G. Levstek Franc jo je kmalu mahnil proti Cordobi ter tam postal profesor v malem in velikem semenišču, drugi trije pa so začeli kmalu z dušnim pastirstvom v zelo zapuščeni pampski škofiji. Spiritual in profesorji so po svojih močeh tudi pomagali v dušnem pastirstvu zlasti s spovedovanjem in nedeljskimi sv. mašami in pridigami na treh oziroma štirih krajih v mestu. Duhovniki iz semenišča in bogoslovci pa so zlasti sodelovali pri slovesnih škofovih sv. mašah v stolnici.

Počasi smo spoznavali razmere v škofiji, ki so bile precej neurejene. Škof msgr. E. A. di Pasquo je bil šele drugi škof. Škofija je ob našem prihodu obstajala nekako dobrih dvanajst let. Kljub sicer majhnemu številu

Bogoslovci s škofom dr. Gregorijem Rožmanom in profesorji ob škofovem obisku od 24. do 29. oktobra 1949. Od leve proti desni sede: Julček Slapšak, škofov spremljevalec (kaplan pri sv. Lovrencu v Clevelandu), dr. Filip Žakelj, rajni profesor dr. Ivan Ahčin, rajni prelat dr. Alojzij Odar, škof dr. Gregorij Rožman, Alojzij Košmerlj, takratni spiritual, dr. Ignacij Lenček (profesor), dr. Franc Gnidovec takratni profesor in sedanjí rektor ustanove, Lovše Ivan, takrat kaplan v San Luisu, sedaj župnik v La Toma. - V prvi vrsti stoje od leve proti desni takratni bogoslovci: Puš Jože, sedaj v Nemčiji, Škerbec Jože, sedaj vikar pri cerkvi luj. M. b. v Lomas de Zamora, Flek Vinko, sedaj v Nemčiji, Ramon Rezzano (Argentinec), sedaj župnik na župniji sv. Roka v Argentini, Ignacij Fink (izstopil), Kukavica Lojze, sedaj v Jezusovi družbi v Münstru v Zap. Nemčiji, Ogrin Tone, sedaj kaplan pri svojem bratu v Lujanu (sanluisška škofija), Janez Sušteršič, kaplan v Eveleth, Minn., Župančič Lojze, župnik in srednješolski profesor v San Francisco (sanluisška škofija), Hlebš Milan, kaplan v San Francisco v Kaliforniji, Kunčič Jože, v službi v tržaški škofiji, Gaber Franc, župnik pri cerkvi sv. Ludovika v Floodwood, Minn., Grilc Janez, kaplan v Chacao in dušni pastir slovenskih izseljencev v Venezueli, Dominik Wa (Japonček), sedaj župnik v moronski škofiji. - V zadnji vrsti pa od leve proti desni: Škulj Tone, sedaj župnik v župniji Matere božje cvetja v Moronu, Ogrin Janez, sedaj župnik v Lujanu in konzultor sanluisške škofije, Martelanc Jošt, kaplan pri sv. Vidu v Clevelandu, Povše Milan, sedaj župnik v župniji sv. Roze v La Plata, Venčeslav Rijavec, sedaj župnik v Ekvadorju, Bogdan Makovec, sedaj študira za doktorat v Rimu, Horn Jože, dušni pastir slovenskih izseljencev v Mendози, Legan Alojzij, sedaj kaplan v velikem zavetišču za onemogle v Colonia (Ituzaingo v moronski škofiji), Rozman Branko, sedaj prefekt v Škof. zavodu, ekonom in profesor v semenišču, Stare Lojze, sedaj pomočnik g. Toneta Oreharja pri dušnem pastirstvu med Slovenci v Buenos Airesu in okolici, Jože Šuštar, sedaj jezuit (goreč misijonar ob reki Parana) v Argentini, Dejak Tone, sedaj izseljenski misijonar v Franciji, Okorn Franc, sedaj kaplan v Curacautinu v Čilu, Čuk Julij, sedaj župnik v Ekvadorju, Himmelreich Franc, sedaj kaplan v stolnici v Moronu.

župnij je bilo precej govorjenja o bivših župnikih, ki so odpadli. Skraja je bilo videti, da tamkajšnja duhovščina slovenskim duhovnikom in semenišču ne bo prav posebno naklonjena. Škof dr. Gregorij Rožman je vedno poudarjal, da nam je sanluiški gospod škof izkazal veliko dobroto, ko nas je v stiski z ljubeznijo sprejel. Vendar so nastopile težave: pogosto smo slišali prikritke očitke, koliko vzdrževanje semenišča stane (vendar so stalno poudarjali, da stroške krije država, ne škofija); krajevni škof je začel posegati v notranje zadeve semenišča, ko je kar na svoje hotel prestaviti g. Jožeta Košička na župnijo La Toma, ki je bila okoli 100 km oddaljena od San Luisa (tako ne bi mogel več poučevati v semenišču); pogosto smo čuli pritožbe, da je naš škof vsaj deset tisoč km daleč; da bi bilo zato bolje, ako ima popolno oblast nad nami krajevni škof; gospod prelat Odar je branil samostojnost ljubljanske bogoslovne fakultete, a domač škof bi rad videl, da se fakulteta počasi spremeni v sanluiško škofijsko semenišče, bogoslovci pa se vključijo (inkardinirajo) v sanluiško škofijo. Hkrati pa je vsak pameten človek videl, da bi bilo toliko novih duhovnikov za tako škofijo in tamkajšnje neurejene razmere preveč. Težave so se javljale glede sprejemanja morebitnih novih bogoslovcev. Zato smo si silno želeli, da bi ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman, ki se je nekaj mesecev po našem prihodu v San Luis iz Evrope preselil v Združene države, kjer mu je v Clevelandu msgr. John Oman, št. lovrenski župnik, ponudil stanovanje v svojem župnišču, sam dospel v Argentino ter se osebno pogovoril s sanluiškim škofom.

Kmalu po svojem prihodu v Združene države je škof dr. Gregorij Rožman začel z misijoni in duhovnimi vajami med Slovenci v Združenih državah. Marsikatera dobra roka mu je stisnila kak dar. S petimi mašami pri Sv. Lovrencu pa si je služil svoj kruhek. Sam zase je bil, kakor toliko prič izpoveduje, izredno skromen in malo zahteven. Pač pa je že takoj skraja mislil na semenišče v San Luisu ter ponovno pošiljal takratnemu spiritualu Alojziju Košmerlju darove za bogoslovce, da jih je gospod spiritual po

svoji uvidevnosti razdeljeval potrebnim bogoslovcem.

Ker so škofa vabili tudi drugi slovenski novonaseljenci v Argentini, se je končno odločil, da jih bo res obiskal.

Na 12. oktobra obhajajo v Argentini vsako leto praznik varstva lujanske Matere božje, njihove posebne nebeške zaščitnice, ki jo prav posebno časte v Lujanu, kakor mi častimo na Brezjah svojo ljubo Marijo Pomagaj. Prav ta dan opolnoči leta 1949 je letalo prineslo iz Združenih držav Slovincem v Argentino tako preizkušane škofa dr. Gregorija Rožmana. Spremljal ga je prečastiti gospod Julče Slapšak, kaplan na slovenski župniji sv. Lovrenca v Clevelandu. Nikoli se mu Slovenci - posebej slovensko semenišče v tujini - ne bomo mogli zadosti zahvaliti, ker je s toliko sinovsko pozornostjo skrbel za rajnega gospoda škofa, toliko dobrot izkazal slovenskim beguncem in misijonarjem, posebej pa gospoda škofa razumel pri njegovi očetovski skrbi za izseljensko semenišče. Na prvem škofovem velikem potovanju v Argentino, Čile in Ekvador je bil gospodu škofu ves čas v oporo.

Gospod škof je še isti dan šel na obisk najprej v Lujan. Saj tam v "camarinu" - v Marijini kamrici - že visi slovenska zastava, ki so jo Slovenci tam obesili na svojem skupnem romanju leta 1948; tam pa vsak Slovenec lahko počasti tudi ljubo brezjansko podobo Marija Pomagaj, ki so jo Slovenci prinesli s seboj na svojem drugem skupnem romanju 22. maja 1949, ko je v Marijini baziliki pel novo mašo gojenec slovenskega izseljenskega semenišča Ivan Lovše. Kako gbreče je moral preganjani škof priporočati Marijinemu varstvu svoje Slovence, posebej svoje ovčice in semeniščnike!

Na 13. oktobra se je gospod škof poklonil apostolskemu nunciju nadškofu Jožefu Fietta, ki ga je sv. oče Janez XXIII. kot apostolskega nuncija pri italijanski vladi imenoval za kardinala, ter takratnemu buenosairesškemu nadškofu in kardinalu dr. Alojziju Jakobu Copello; pozdravil pa se je tudi z buenosairesškima pomožnima škofoma.

Škof dr. Gregorij Rožman s profesorji in drugimi duhovniki v sanluiškem semenišču proti koncu oktobra 1949; sede od leve proti desni: rajni profesor dr. Ivan Ahčin, rajni prelat dr. Alojzij Odar, škof dr. Gregorij Rožman, takratni spiritual Alojzij Košmerlj, profesor dr. Ignacij Lenček. Stojе od leve proti desni: Grčar, dr. Filip Žakelj, Mirko Gogala, takratni doktorand, sedaj vojaški kaplan in profesor za cerkveno pravo v izs. semenišču, Julček Slapšak, škofov spremljevalec in kaplan pri sv. Lovrencu v Clevelandu, Lovše Ivan, takratni kaplan v San Luisu, sedaj župnik v La Toma, dr. Franc Gnidovec, sedanji rektor semeniške ustanove.

MED SVOJIMI LJUBIMI DUHOVNIKI IN VERNIKI

Na 14. oktobra 1949 se je v cerkvi sv. Julije zbralo okoli gospoda škofa 32 slovenskih duhovnikov. Govoril jim je o ljubezni do Jezusa v presv. Rešnjem Telesu, o zaupanju v Marijo, Mater velikega duhovnika Gospoda Jezusa Kristusa, o združenju z Jezusom po molitvi, žrtvi, trpljenju in delu, da bo vsak res duhovnik po Jezusovem Srcu; o skrbi za svoje zveličanje in za rešitev drugih duš, da jih reši odpada od Boga in večnega pogubljenja.

Z njimi je skupaj kosil. Po kosilu pa so se duhovniki razgovarjali s svojim škofom o dušnopastirskih vprašanjih, ki so nastala za slovenske duhovnike v tujini. Proti večeru pa je obiskal Lanus in blagoslovil tisti kraj, kjer so si v naslednjih letih novonaseljenci postavili svojo Slovensko vas.

K svojemu škofu so začeli prihajati novonaseljenci in dobro misleči staronaseljenci, najrazličnejši odbori in zastopniki številnih organizacij. Za vse je našel gospod škof pravo besedo in iskren nasvet. V soboto 15. oktobra pa je dobri pastir šel

Škof dr. Gregorij Rožman z bogoslovci, katerim je podelil prve redove. Na škofovi desnici sedi Janez Ogrin (prejel diakonat), na levici Lojze Legan (prejel subdiakonat). Stoje: četrti na sredi Janez Šušteršič (prejel tonsuro), drugih šest od leve proti desni: Zupančič Lojze, Kukovica Alojzij, Grilc Janez, Ogrin Tone, Hlebš Milan, Gaber Franc (prejeli zadnja dva nižja redova).

v spovednico in delil slovenskim ovcam odpustčenje grehov.

Tudi v nedeljo 16. oktobra 1949 so že na vse zgodaj slovenski verniki oblegali škofovo spovednico. Ob osmih zjutraj pa je gospod škof maševal, med mašo je 42 slovenskih otročičev iz rok sivolasega škofa prejelo prvo sv. obhajilo. Velika cerkev sv. Julije je bila nabito polna. Pevski zbor Gallus je krasno prepeval slovenske pesmi. Ob štirih popoldne pa so spet Slovenci napolnili velikansko dvorano jezuitskega zavoda Salvador, kjer so Slovenci svojemu škofu priredili slavnostno akademijo.

Ker je bil takrat pod Peronom 17. oktobra državni praznik, so bili naši slovenski delavci prosti. Zato so ta dan izbrali za birmo slovenskih otrok. Gospodje salezijanci

so radi dovolili, da je ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman mogel opraviti slovesno škofovsko mašo v njihovi veliki baziliki sv. Karla. Po evangeliju je škof govoril o veri, ki naj jo Sv. Duh v nas utrdi, in o molitvi, katero naj gojimo, da bomo ostali v resnični zvezi z Bogom. Po sv. maši pa je gospod škof 118 slovenskim otrokom podelil zakrament sv. birme. To je bil res lep praznik Sv. Duha za slovenske otroke in odrasle.

V župniji Ciudadela je bil tedaj za župnika g. Avgustin Elizalde, po rodu Francoz in zgleden duhovnik, ki je sedaj že v večnosti. Slovencem je bil vedno naklonjen. Njegova cerkev in dvorana sta bila Slovencem vedno na razpolago. V svoji reskatorliški širokosrčnosti je župnik s svojimi verniki hotel pozdraviti tistega škofa, ki je

Duhovne vaje za slovenske fante, člane zveze mladih katoliških delavcev v Buenos Airesu ob prvem škofovem obisku v Argentini. Trije duhovniki, ki sede z gospodom škofom od leve proti desni: dr. Filip Žakelj, voditelj duhovnih vaj, Anton Orehar, glavni dušni pastir slovenskih izseljencev, p. Ciril Petelin, takratni duhovni voditelj zveze mladih katoliških delavcev.

znal tako odločno nastopiti proti najnevarnejši krivi veri sedanje dobe: proti brezbožnemu komunizmu. Župnik je hotel s tem tudi izraziti priznanje tistim slovenskim vernikom, ki so živeli v njegovi župniji in dajali drugim tako lep zgled verskega življenja. Seveda se je gospod škof dobremu župniku in vernikom iskreno zahvalil za iskren sprejem in ljubezen, ki jo župnik izkazuje slovenskim vernikom.

MED FANTI PRI DUHOVNIH VAJAH

Tisti čas je bil g. Peter Klobovs predsednik Zveze mladih katoliških delavcev. Za škofov prihod v Argentino je organiziral zanje duhovne vaje. Kar 44 mladih slovenskih delavskih fantov se je zbralo v domu duhovnih vaj (Retiro cardenal Copello) poleg župnijske cerkve sv. Alfonza v Buenos Airesu, ki jo vodijo redemptoristi. Od 15. oktobra do 18. oktobra 1949 jutraj so fantje urejali račune z Bogom in delali načrte za

prihodnost. Duhovne vaje je vodil dr. Filip Žakelj. Na 17. oktobra popoldne pa so fantje bili tako srečni, da so smeli pozdraviti gospoda škofa dr. Gregorija Rožmana. Imel je zanje sklepno premišljevanje ter jim po petih litanijah Matere božje podelil blagoslov s presvetim Rešnjim Telesom. Ostal je z njimi pri večerji, katere se je udeležil tudi takratni generalni asistent argentinskih žosistov. V nagovoru je posebno pohvalil zgledno življenje slovenskih delavskih fantov ter njihovo podjetnost. Pri teh duhovnih vajah sta bila tudi dva fanta: Matija Borštnar in Grom France, katera je dobri dve leti kasneje gospod škof sprejel v slovensko izseljensko semenišče. Mašniško posvečenje sta prejela 20. decembra 1959. Matija Borštnar je sedaj kaplan v Floridi zraven Buenos Airesa, Grom France pa kaplan v nastajoči župniji Churuca blizu Buenos Airesa. V njuni okolici živi več slovenskih družin, katerim moreta kot dušna pastirja pomagati v dušnih zadevah.

Škof dr. Gregorij Rožman deli tonzuro g. Janezu Šuštaršiču. Na škofovi desnici je takratni spiritual duhovni svetnik Alojzij Košmerlj.

KAR PO VSEH SLOVENSKIH SREDIŠČIH OKOLI BUENOS AIRESA

Za god sv. evangelista Luka je gospod škof obiskal najprej salezijanske zavode, v katerih je bilo tedaj precej slovenskih fantov, pomolil na grobu svetniškega salezijanskega škofa Costamagna, ki je bil precej podoben po misijonskem delu našemu božjemu služabniku škofu Frideriku Baragi, ter se zanimal za božjega služabnika Cefirina Namuncura, sina araukanskega indijanskega poglavarja in salezijanskega gojenca, ki je prav mlad umrl v sluhu svetosti.

Isti dan proti večeru pa so se zbrali Slovenci v Ramos Mejia v cerkvi karmelske Matere božje, kjer je župnik P. Grondona dovolil slovenskim vernikom sv. mašo v slovensko pridigo. Slovencem naklonjeni laplaški nadškof dr. Tomaž Solari pa je tam nastavljal za kaplana g. Janeza Kalana, da more skrbeti tudi za duše Slovencev, ki se jih je mnogo naselilo v tej okolici. Ne daleč od cerkve so dobili v najem neki bivši sanatorij, kamor se je skraja naselilo kar 25 slovenskih družin. Malo stran od tam pa so začeli celo s svojo restavracijo. Škof je v cerkvi vse spodbujal k zvestobi Mariji Pomagaj, katere podobo so smeli ustoličiti v ramoški cerkvi.

Devetnajstega oktobra zjutraj je gospod škof opravil sv. mašo v kapeli šolskih

Ave Maria

sester na Paternalu. Tam okoli je živel precej časa mnogo slovenskih staronaseljencev. Kljub delavnemu dnevu se jih je precej zbralo v hiši šolskih sester, da vidijo in pozdravijo po komunistih tako razvpitega škofa ter so pri njegovi sv. maši. Iz mesta Rosario in iz kraja San Lorenzo so prihitele tudi druge šolske sestre na Paternal. Sestra provincijalka Avrelija je škofa v imenu slovenskih šolskih sester prav lepo pozdravila. Po sv. maši je hotel škofa pozdraviti tudi argentinski župnik fare sv. Neže, kjer je bila za slovenske staronaseljence dolga leta slovenska služba božja.

Precej novih slovenskih prišlekov v Argentino se je naselilo v San Martinu in njegovi okolici. Slovencem res naklonjeni laplaški nadškof dr. Tomaž Solari je v sanmartinsko župnijo poslal duhovnega svetnika Karla Škulja, bivšega župnika v Dolenji vasi in narodnega poslanca, da bi deloma pomagal na župniji, hkrati pa skrbel za slovenske ovce. Gospod škof je te slovenske ovce obiskal zvečer 19. oktobra. G. svetnik Škulj Karel ga je pozdravil v cerkvi latinsko in slovensko. Kljub dežju se je zbralo v cerkvi veliko Slovencev. Dobri pastir in škof je stopil na prižnico ter svoje drage slovenske ovce goreče opominjal, naj ostanejo zveste tistim svetim izročilom, zaradi katerih so morale zapustiti domovino.

SREČANJE S SANLUIŠKIM ŠKOFOM DR. ANTONOM EMILIJEM DIPASQUO

Sanluiški škof dr. Anton Emilij di Pasquo se je prav tiste dni odpravljaj na uradni obisk k sv. očetu v Rim. Že je došel v Buenos Aires iz San Luisa. Do Slovencev tako prijazni gospod Figallo, župnik velike župnije sv. Julije v Buenos Airesu, je gospodu škofu dr. Gregoriju Rožmanu ponudil stanovanje v svojem župnišču. Tam sta se 19. oktobra zvečer dobila s sanluiškim gospodom škofom. Zato je moral iz San Martina kar pohiteti. Pogovarjala sta se o slovenskih duhovnikih v sanluiški škofiji, zlasti pa o slovenskem semenišču. Razumljivo je, da se je ubogi begunski škof dr. Gregorij Rožman sanluiškemu gospodu škofu najprej res iskreno zahvalil, da je sprejel

Ljubljansko semenišče v svojo revno škofijo. Rajni gospod prelat dr. Alojzij Odar je dr. Filipa Žaklja, ki je tiste dni odšel iz San Luisa vodit v Buenos Aires duhovne vaje za slovenske delavce, prosil, naj gospodu škofu dr. Gregoriju Rožmanu v imenu vodstva skuša razložiti težave, na katere je slovensko semenišče v San Luisu naletelo. Vseh točk je bilo kakih deset; gospod škof se je o vseli, z njim natančno razgovoril. Vendar pa je bilo tako obzirnemu škofu in povrh tega še beguncu najbrž silno težko sanluisškemu gospodu škofu sploh omeniti kako težavo. Nekdo je ta večer fotografiral oba škofa in župnika Figallo ter še tri druge duhovnike. Sredi za pisalno mizico sedi sanluisški škof, na njegovi levici župnik Figallo, na njegovi desnici pa prav skromno in ponižno srebrnolasi škof dr. Gregorij Rožman.

NOVA VRSTA OBISKOV MED SLOVENC

Na 20. oktobra je gospod škof napravil nekaj uradnih obiskov ter opravkov v zvezi s semeniščem. Zvečer pa je šel v Florido. Staronaseljenci so temu kraju dali ime "Cvetrož". Tudi več begunskih Slovencev se je naselilo v tem velikem kraju poleg Buenos Airesa, pa tudi v okolici: v Villa Martelli, Munro, Carapachay. Dobri nadškof dr. Tomaž Solari je tudi pri cerkvi Matere božje varstva (Nuestra Senora de guardia) v Floridi nastavljal slovenskega kaplana g. Albina Avgušтина, ki je skrbel tudi za Slovence. S svojo ljubeznivostjo je privabil tudi precej staronaseljencev. Gospoda škofa so ta večer res v velikem številu in naravnost lepo sprejeli. Goreče jih je spodbujal, naj ob spominih na staro domovino na večno ne pozabijo. Kako lepo so potem škof, duhovniki in slovenski verniki peli v Marijini cerkvi litanije Matere božje!

Sredi Buenos Airesa je krasna bazilika sv. Roza Limanske. Tam je bil devet let za kaplana g. Janez Hladnik, dušni pastir slovenskih staronaseljencev. Tudi g. Jože Košiček, bivši ravnatelj Jugoslovanske tiskarne, ki je med prvimi prišel v Argentino pripravljat pot novonaseljencem, je nekaj časa tam stanoval. Res zgledni župnik dr.

Škof dr. Gregorij Rožman z birmančki in botri v semenišču v San Luisu. Dr. Franc Gnidovec boter Šuštaršiču Mikiju, Franc Gaber, boter Martinu Povšetu.

Rudolf Carboni, ki je proti koncu meseca julija 1960 odšel v večnost, je pokazal za slovenske staronaseljence in novonaseljence dosti razumevanja. Prva leta so na sveto noč imeli Slovenci svojo polnočnico kar v kripti bazilike sv. Roze. Gospod škof je v tej baziliki 21. oktobra maševal, obenem pa se zahvalil gospodu župniku za vse dobrote, ki jih je doslej izkazal slovenskim duhovnikom in vernikom.

Tisti dan je obiskal tudi provincialno hišo gospodov lazaristov in provincialno hišo usmiljenk. Tam ga je čakalo 10 slovenskih usmiljenk in 8 novink, ki so vstopile v noviciat za jugoslovansko provinco. Gospod škof jih je v kapeli več kot pol ure z govorom spodbujal k dobremu.

Zvečer ob devetih pa je gospod škof šel med prekmurske Slovence v Avellanedi. Prisrčno so ga pozdravljali. V cerkvi jih je opozarjal na ljubezen do Jezusa, do Marije in na molitveno življenje.

RAZGOVOR Z LAPLAŠKIM NADŠKOFOM DR. TOMAŽEM SOLARIJEM

Na god sv. Uršule popoldne se je gospod škof odpeljal v LaPlato na obisk k tamkajšnjemu nadškofu Solariju. Dokler se laplaška nadškofija ni razdelila na več novih škofij, je bilo največ slovenskih duhovnikov, ki so se preselili v Argentino,

Škof dr. Gregorij Rožman z birmanci
v semenišču San Luisu

v laplaški nadškofiji. Skoraj desetina vseh svetnih duhovnikov v tej nadškofiji je bila slovenska. Nadškof jih je rad imel. Več jih je nastavil okoli slovenskih središč, da so mogli skrbeti za svoje rojake. Gospoda škofa dr. Gregorija Rožmana je z vso ljubeznivostjo sprejel. Gospod škof se je izrazil kasneje, da je v svojem življenju srečal veliko škofov, a nobeden ni napravil nanj takega vtisa kot laplaški nadškof dr. Tomaž Solari. Leta 1951 je dovolil, da se semenišče sme naseliti na ozemlju njegove nadškofije. Ko je bilo semenišče po velikem šmarnu leta 1951 tako rekoč na cesti, se ga je nadškof usmilil ter kljub slabemu glasu, ki se je o tem revnem semenišču širil, dovoljenja ni preklical. Sedaj sta oba: škof dr. Gregorij Rožman in nadškof dr. Tomaž Solari že v večnosti. Slovensko semenišče mora biti najbolj hvaležno svojemu ljubemu škofu dr. Gregoriju Rožmanu, v hvaležnem spominu pa mora ohraniti tudi tega tako razumevajočega nadškofa dr. Tomaža Solarija.

SKOZI ROSARIO V CORDOBO

Na 22. oktobra 1949 se je gospod škof v spremstvu g. Julčka Slapšaka in g. Antona Oreharja odpeljal z vlakom čez Rosario v Cordobo. Vlak se je za nekaj časa ustavil v Rosario, kjer so ga pozdravili slovenske šolske sestre, novonaseljenci in zastopnik staronaseljencev. Gospoda škofa so prosili, naj posreduje, da bi tudi v Rosario prišel

kak slovenski duhovnik.

V Cordobi pa sta bila že tedaj dva slovenska duhovnika: dr. Rudolf Hanzelič, kaplan pri šolskih bratih v Arguello blizu Cordobe, ter g. France Levstik, profesor v malem in velikem semenišču. Tam je bil v noviciatu tudi g. Silvin Eiletz, D.J., ki je sedaj že duhovnik vzhodnega obreda, ter salezijanska bogoslovca Zupan in Kump, ki sta že dolgo vrsto let duhovnika. Tam je bila tedaj tudi sestra takratnega kitajskega misijonarja g. Janeza Kopača, C.M., kot redovnica Klaverjeve družbe. Pri teh redovnicah so se zbrali slovenski staronaseljenci in novonaseljenci, da so pozdravili gospoda škofa. V kapelici Matere božje dobrega sveta, kjer so se Slovenci dlje časa zbirali k svoji maši, so imeli litanije z blagoslovom; obenem pa jih je škof spodbujal k zvestobi Bogu in pobožnosti do Srca Marijinega. Tudi drugi dan v nedeljo jih je gospod škof pri sv. maši v pridigi prosil, naj ne pozabijo na molitev, zlasti naj radi molijo sv. rožni venec. Škof je bil na kosilu pri šolskih bratih v Arguello; tja so v popoldanskih urah prispeli slovenski rojaki, kjer so v kapelici Lujanske Matere božje peli za slovo od škofa litanije Matere božje. Nato so obiskali še salezijansko bogoslovje v bližini Arguello, kjer so gospoda škofa prav iskreno pozdravili, škof pa jim je govoril o mladih slovenskih mučencih.

PRVI, NAJSILNEJSI NAGIB: VIDETI SVOJE BOGOSLOVCE.

Na 23. oktobra zvečer so gospod škof in oba spremljevalca sedli v omnibus, ki naj bi jih malo čez sedmo uro zjutraj pripeljal v San Luis. Omnibus je vozil skozi nevihtov tik pred mestom Villa Maria, pa je spustila pneumatika. Tako so zamudili brž debeli dve uri. V San Luis so dospeli šele okoli pol enajstih dopoldne. Na omnibusni postaji so ga čakali takratni stolni kaplan Andrej Pogačar, Stanko Kavalar, takratni kaplan v kraju Renca, ter bogoslovec Janez Ogrin, sedaj župnik v pampski župniji Lujanske Matere božje in konzultor sanluiske škofije. Ob 11 dopoldne ga je škofijski avto s

spremljevalcema pripeljal v semenišče. Duhovniki in dolga vrsta semeniščnikov ga je hitela pozdravljati k vhodu. Po štirih letih in pol približno smo ga zopet videli. Močno se je postaral in hude skrbi so zaznale svoje poteze v njegov obraz. Dospel je zelo utrujen. Takoj so povedali, kako je bila nerodna vožnja iz Cordobe v San Luis. Saj so se po nerodnih potih vozili več kot štirinajst ur in bili popolnoma neprespani. Gospod škof je dejal, da si je samo to še želel, da bi končno le videl svoje semeniščnike v San Luisu.

Gospod škof se je najprej pripravil na sv. mašo. Ob vstopu v semeniško kapelo Marije Pomočnice so zapeli: "Ecce, sacerdos magnus", ob koncu maše pa: Jubilate. Med sv. mašo so prepevali latinske in slovenske pesmi.

Po sv. maši so se zbrali vsi v dvoranci, da bi gospoda škofa pozdravili. Bogoslovec Branko Rožman, sedaj prefekt v Škofovem zavodu, semeniški ekonom in profesor je kot pesnik pripravil za pozdrav škofu posebno besedilo, ki ga je prav čedno uglasbil g. Andrej Pogačar, stolni kaplan in učitelj petja na bogoslovni fakulteti. Rajni gospod prelat dr. Alojzij Odar je kot dekan fakultete in rektor semenišča najprej izrekel pozdrav gospodu škofu. Poudarjal je, kako so si dolgo želeli, da bi jih končno gospod škof mogel obiskati; v tem času so velikokrat strahoma prisluhnili novicam o nevarnostih, v katerih je bil gospod škof. Zato se pa sedaj njegovega prihoda toliko bolj veselimo. V imenu gospodov bogoslovcev ga je pozdravil Čuk Julij, sedaj župnik v Ekvadorju. Gospodu škofu je izrazil silno hvaležnost za vse kar je doslej za svoje bogoslovce storil, molil in trpel, izpovedal pa tudi otroško vdanost bogoslovcev. G. prelat Odar je želel, naj bo vse kratko, ker bo gospod škof prišel od toliko pozdravov po drugih krajih ves utrujen. Gospod škof je bil s tem prav zadovoljen: "Kratko pa sladko!"

Na pozdrave je prav po očetovsko odgovoril. Povedal je, kako rad bi jih obiskal, ko so bili še v Pragli in v Brixenu, pa ni mogel, čeprav so bili tedaj tako blizu. Ko pa je sedaj prišel tako daleč iz Združenih

držav v Argentino, je bil prvi in najsilnejši nagib: videti svoje bogoslovce. Bal se je, da se mu želje ne bo uresničila, ker ima že od otroških let tako skušnjo, da prav tistega ne doživi, po čemer je najbolj hrepenel. Zato je pa sedaj njegova sreča toliko večja. Poudaril je, da smo begunci po božji volji oz. dopuščanju in da ima Bog z nami svoje načrte. Ne vemo, kaj nas še čaka. Navajal je Pija XII., ki je menda nekemu škofu rekel: "Vrata svetega leta bom odprl, ali jih bom pa tudi zaprl?..." Zaupajmo v Boga, izročimo se v njegove roke, darujmo se mu popolnoma za zveličanje duš. Saj je vredno živeti, če moremo zveličati le eno dušo!"

Prav ta zadnja misel je bila za rajnega gospoda škofa tako značilna. Živo je veroval v vrednost človeške duše. Zato se je še v mirnih časih kot duhovnik in škof tako trudil za zveličanje duš slovenskega naroda. V begunstvu in izseljenstvu pa je zopet toliko sveta obhodel prav iz tega nagiba, da bi mogel čimveč slovenskih duš rešiti. Misel o vrednosti duše je rad ponavljal. Iz tega si tudi moremo razlagati njegovo zanimanje za misijonsko delo. Krasen zgled je videl v božjem služabniku škofu Frideriku Baragi, glede katerega si je kot škof toliko prizadeval, da bi mu pomagal na oltar.

Gospod škof je šel v semenišču takoj na naporno delo. Tam je bil od 24. oktobra dopoldne do 29. oktobra zjutraj. S svojima spremljevalcema je prenočeval v škofiji, čez dan je bil pa skoraj vedno samo v semenišču.

V škofijskih prostorih sta ob prihodu gospoda škofa dr. Gregorija Rožmana v San Luis stanovali še dve slovenski družini. Skraja jih je stanovalo še več. Nekaj se jih je izselile iz San Luisa, druge so pa dobile stanovanje drugod v mestu. Takoj drugi dan po škofovem prihodu so se vse v San Luisu bivajoče družine zbrale v škofijskih prostorih, kjer so se vsi s škofom prav po domače pogovorili.

Gospod škof je seveda vsak dan maševal v semenišču. Gospodje bogoslovci so se za petje prav lepo pripravili. Saj je bilo semeniščnikov takrat kar lepo število: 27 slovenskih, 1 Argentinec in 1 prav majhen Japonček. Med njimi je bilo dosti dobrih

pevcev. Tako so n.pr. pri neki škofovi maši krasno prepevali Tomčevo mašo.

Gospod škof je prve dni dobršen del posvetil razgovoru z vsakim posameznim slovenskim bogoslovcem, da je mogel dobro spoznati vse podrobnosti semeniškega življenja v tujini. Prav tako je poklical k sebi rajnega gospoda prelata dr. Alojzija Odarja, takratnega spirituala g. Alojzija Košmerlja in vse profesorje. Vsi duhovniki, ki so delovali takrat v semenišču, so imeli posebno skupno posvetovanje vsaj dvakrat. V Buenos Airesu je gospod škof obiskal pred prihodom v San Luis tudi takratnega apostolskega nuncija nadškofa Jožefa Fietta. Zato je gospodom duhovnikom v semenišču poročal o vsem, kar je glede semenišča zvedel že v Buenos Airesu od apostolskega nuncija, sanluiskega škofa in drugih cerkvenih osebnosti. Svoje težave so mu povedali posamezni bogoslovci in posamezni duhovniki. Iz vseh razgovorov smo spoznali, kako mu je slovensko semenišče res pri srcu.

Na 27. oktobra zjutraj je gospod škof imel slovesno sv. mašo. Med sv. mašo je zopet z vse očetovsko ljubeznijo pridigal; veliko stvari je hotel povedati vsem: o pobožnosti, o vaji v božji pričujočnosti, o premišljevanju, o medsebojni povezanosti, o učenju, o izrabi duševnih zmožnosti; celo o skrbi za zdravje; o gibanju in zdravem športu jim je govoril. Končno pa je vse prosil, naj bi opravljali devetdnevnice k božjemu služabniku škofu Frideriku Baragi, da bi bilo mogoče srečno urediti vse važne semeniške zadeve.

Po sveti maši je gospod škof podelil zakrament sv. birme nekaterim otrokom. Največ jih je bilo iz družine g. Mirketa Šuštaršiča. Malemu Šuštaršičevemu fantku Mikiju je bil za botra dr. Franc Gnidovec, sedanjí rektor semenišča, Povšetevemu Martinetu pa bogoslovec France Gaber, sedaj na župniji sv. Ludovika v Floodwood-u v duluthski škofiji v Združenih državah.

Dne 28. oktobra zjutraj pa je bil najlepši dan za slovenske semenišče v San Luisu. Gospod škof dr. Gregorij Rožman je podelil svete redove več svojim bogoslovcem. Bogoslovec Janez Šušteršič, sedaj kaplan v Evelethu v duluthski škofiji, je tisti dan

s prejemem tonzure postal klerik. Za eksorciste in akolite pa so bili posvečeni bogoslovci: že omenjeni Gaber Franc, Grilo Janez, sedaj kaplan v Chacao in dušni pastir slovenskih naseljencev v Venezueli, Hlebš Milan, sedaj v službi v nadškofiji San Francisco v Kaliforniji, Kukovica Lojze, prej prefekt v Škofovem zavodu in profesor cerkvenega prava na slov. bogoslovni fakulteti v Adroguetu, sedaj pa v Jezusovi družbi v Münstru (Zapadna Nemčija), Ogrin Anton, sedaj kaplan pri svojem bratu na župniji lujanske Matere božje v sanluiski škofiji, Zupančič Lojze sedaj profesor na srednji šoli in župnik v San Francisco v sanluiski škofiji. Subdiakonat je prejel g. Lojze Legan, sedaj kaplan v velikem zavetišču za onemogle v Ituzaingo pri Buenos Airesu. Za diakona pa je posvetil Ogrina Janeza, sedaj župnika fare lujanske Matere božje v sanluiski škofiji in konzultorja iste škofije.

Na obisk k svojemu škofu v San Luis je došel iz cordobske škofije tudi g. Grčar, duhovnik ljubljanske škofije. Prav tiste dni pa je na bogoslovni fakulteti v San Luisu delal prvi strogi izpit za doktorat takratni kaplan v San Fernando pri Buenos Airesu Mirko Gogala, sedaj vojaški kaplan in profesor za cerkveno pravo v slovenskem semenišču. Dve uri so ga profesorji spraševali sv. pismo, pa je kar odlično odgovarjal. Rajni gospod škof je bil uspeha gotovo vesel.

Medtem ko je gospod škof imel polno drugih skrbi, so se pa 28. oktobra v popoldanskih urah zbrali slovenski bogoslovci okoli gospoda Julčka Slapšaka kar zunaj v skromnem drevoredu, kjer jim je razlagal razmere v Severni Ameriki.

Isti večer so gospodje bogoslovci v dvoranici priredili škofu prisrčno slavo. Na njegovo želje so bogoslovci prepevali narodne in bolj vesele pesmi. Poslovilne besede je govoril takratni prefekt bogoslovcev. Gospod škof je govoril o vezi med nami in o vedrosti ter znova priporočal, naj se v semeniških zadevah zatekamo k božjemu služabniku škofu Frideriku Baragu.

Dne 29. oktobra zjutraj je gospod škof opravil zopet sv. mašo v semeniški kapeli

Koledar 1961

Marije Pomočnice, ob koncu maše pa smo zapeli zahvalno pesem. Odhiteti je moral proti Mendози.

MED SLOVENC V MENDOZI

Na poti proti Mendози ga je v San Martinu najprej pozdravil tamkajšnji kaplan g. Ivan Tomažič. Tja so mu že prišli nasproti iz Mendoze z avtomobilom. V Mendози je bil takrat za slovenskega dušnega pastirja g. Ivan Caserman, sedaj v Jezusovi družbi v Cordobi v Argentini. Slovenci v Mendози so se res postavili. Okoli 5 popoldne so se zbrali na dvorišču sester frančiškank za prvi pozdrav. Gospod škof je obiskoval družine in blagoslavljal podobe Marije Pomagaj in rožne vence. V nedeljo 30. oktobra, za praznik Kristusa Kralja, je gospod škof maševal v kapeli frančiškank, kamor se Slovenci že vsa leta ob nedeljah in zapovedanih praznikih zbirajo k sv. maši; med sv. mašo je 14 otrok iz škofovih rok prejelo prvič Jezusa v svoje srce. Po sv. maši pa je 16 dečkom in deklicam podelil zakrament sv. birme. Popoldne pa so gospodu škofu priredili pristrčno akademijo. K vsem slovensostim je seveda mnogo pripomogel slovenski pevski zbor pod vodstvom g. ravnatelja Markota Bajuka. Gospod škof je v govoru na akademiji močno poudarjal: Božja previdnost nas je postavila med tuje narode, da med njimi pokažemo lik poštenega, vernega Slovenca, da bo tako svet po nas spoznal in sodil slovenski narod. Vsi dogodki našega dosedanjega življenja od begunstva do izseljenstva so bili in so čudež božjega vodstva. Prav v tem imamo popolno poroštvo za bodočnost. Zato vztrajmo in zaupajmo!

Dne 31. oktobra v popoldanskih urah se je gospod škof s svojima spremljevalcema vračal z letalom proti Buenos Airesu. Za nekaj trenutkov je letalo pristalo na skromnem sanluisškem letališču. Duhovniki in bogoslovci smo vsi šli tja, da bi ponovno pozdravili gospoda škofa ter se poslovili od njega. Bogoslovci so mu poklonili lep album fotografij v spomin na lepe dni, ki so jih s svojim škofom preživeli v sanluisškem semenišču. Precej utrujeni škof je

moral kar brž v zrakoplov. Vsi po vrsti smo poljubili roko. Slovo je bilo težko njemu in nam.

PRAZNIK VSEH SVETNIKOV IN SPOMIN VERNIH DUŠ V BUENOS AIRESU

Na praznik vseh svetnikov je bil gospod škof zopet v Buenos Airesu. Čeprav vsi Slovenci niso vedeli, ali se bo gospod škof za vse svete že vrnil, se jih je vendar v salezijanski cerkvi na Belgrano, kjer so Slovenci skraja imeli svojo božjo službo, zbralo ljudi več kot za polno cerkev. Gospod škof je maševal in čudovito lepo pridigal: Zemeljsko domotožje moramo dvigniti v višino ter spremeniti v domotožje po nebesih. Na onem svetu imamo prijatelje, s katerimi smo, kakor nas uči nauk o občestvu svetnikov, v najtesnejši, najgloblji nadnaravni zvezi; ti nam morejo in hočejo pomagati; ničesar bolj ne žele kakor to, da bi nas pritegnili k sebi v nebesa. - Pevski zbor Gallus je prepeval Baragovo mašo.

Na praznik vseh svetnikov popoldne so se slovenski staronaseljenci in novonaseljenci zbrali na velikem buenosaireškem pokopališču (imenuje se Chacarita) v tako imenovanem Jugoslovanskem paviljonu. Pevski zbor Gallus je zapel nekaj žalostink. Gospod škof pa je zbrani slovenski množici zopet spregovoril; kako naj živimo v mislih na večnost, kako naj z molitvami in žrtvami pomagamo ubogim dušam v vicah, kako naj si nabiramo obilo zaslužnja za večnost. Gospod škof je v družbi štirih slovenskih duhovnikov opravil molitve za rajne ter obiskoval potem posamezne grobove.

V BARILOCHE - V ARGENTINSKO ŠVICO

Res se človeku zdi čudno, kako je gospod škof zmogel toliko napornih potov. Pa je z neko svetniško trmo vztrajal ter hotel priti do kolikor mogoče vseh Slovencev v Argentini.

Na 3. novembra je že zopet stopil v letalo v spremstvu g. Janeza Hladnika, ki je v Argentini že od leta 1934 deloval kot dušni pastir slovenskih izseljencev. Zrakoplov je škofa preko Mardel Plata in Neuquena

odnesel proti Bariloche, proti lepi argentinski Švici, kjer živi kar precej Slovencev.

Rajni gospod škof je duhovnikom pogosto priporočal, naj kolikor mogoče veliko blagoslavlajo. Ko so se peljali nad Tres Arroyos, ga je spremljevalec opozoril, da tam pase duše slovenski duhovnik Jakób Fideršek; gospod škof je brž presodil: "Vsaj blagoslov mu lahko pošljem" in z znamenjem sv. križa blagoslovil njegovo dušnopastirsko delo.

V Bariloche so gospoda škofa z radostjo pričakovali. V hitrici je gospod škof mogel ogledati v popoldanskih urah nekatere zanimivosti letoviškega kraja ter obiskati nekaj slovenskih družin. V bolnišnici je obiskal znanega planinca in smučarja Jožkota Bertoničja, ki si je zastrupil roko.

Zvečer se je lepa skupina rojakov zbrala v lepo okrašeni dvorani. Prišel je tudi krajevni gospod župnik in nekaj domačih uradnikov. France Jerman je izrazil željo, naj bi bil škofov prihod za Slovence nekaka "druga birma", potrditev v veri, da bi tudi v teh novih nevarnostih, ki ogrožajo dušno življenje v tej deželi, ostali zvesti vojaki Kristusovi. Gospod škof je izpovedal, da je srčno vesel, da more zopet videti svoje vernike, njihove skrbi in težave in uspehe; hkrati bi jih pa rad navdušil, naj nikoli ne izpuste spred oči najvažnejšega: tistega, za kar so se borili doma in zaradi česar so odšli v tujino: da ostanejo zvesti božji resnici. In še je prosil: "Držite skupaj; podpirajte se! Veliko dobrega ste že storili posebno vi, ljubitelji slovenskih planin, ki ste dosegli slovenskemu imenu čast kot prvaki v športu. Bodite pa tudi zgled lepega krščanskega življenja in medsebojne ljubezni, da vas bodo po tem vsi spoznali kot dobre in plemenite Slovence."

V pozni večerni uri so rojaki uporabili priložnost, da so uredili svoje račune z Bogom. Drugo jutro je gospod škof opravil sv. mašo in svoje drage Slovence obhajal. Med sv. mašo jih je dobri pastir zopet ganljivo prosil, naj ne pozabijo na molitev in prejemanje svetih zakramentov, da bodo tako ostali v zvezi z Bogom.

☆

DOŽIVETJE V COMODORO RIVADAVIA IN V OKOLICI

Na 4. novembra 1949 je letalo prineslo gospoda škofa v Comodoro Rivadavia, v središče številnih petrolejskih vrelcev. Inženir Vivod je s skupino slovenskih fantov sprejel gospoda škofa. Lepo so se izkazali tudi gospodje salezijanci, zlasti p. Moreno, ravnatelj visoke tehnične šole, upravnik petrolejske družbe "Diadema Argentina" in drugi. YPF, državna petrolejska družba, je dala gospodu škofu na razpolago krasno gostinsko hišo, pravzaprav dvorec sredi lepega vrta in razkošnega drevja tik nad morjem.

A gospod škof ni imel miru. Takoj 5. novembra je začel z obiski. P. Moreno je gospoda škofa povabil, da bi obiskal salezijanski fantovski in dekliški zavod. Ob železnici, ki vodi v Colonia Sarmiento je precej naselbin, ki nosijo ime kar po kilometrih: Km 3, ki je bilo takrat (morda je še danes) središče omenjene YPF; tam je tudi župnija in salezijanski zavod; Km 5; Km 8, Km 10, Km 27. V naselju Km 3 in Km 8 je gospod škof obiskal slovenske staronaseljence. Pozdravili so ga tudi zastopniki hrvaške kolonije in Jugoslovanskega doma.

Dne 5. novembra popoldne pa je gospod škof v družbi g. Janeza Hladnika in dušnega pastirja za Km 27 odšel kot dobri pastir v to naselje k svojim slovenskim ovcam. Pred krasno novo cerkvico sv. Barbare so že bili zbrani slovenski fantje. Pomembne so misli, s katerimi je inženir Avgust Vivod pozdravil gospoda škofa: "Sprejemamo vas brez mlajev, slavalokov in vencev, skromno in preprosto, tako, kakor je naše rudarsko življenje na teh patagonskih tleh, ki skriva v sebi zaklade črnega zlata. Ne sodite nas preostro, ker nam tukajšnja življenje daje svoj neizprosni pečat. Kljub vsemu temu pa bije v naših srcih dobrodušno slovensko srce, ki bi dalo vse za Vas, Prevzvišeni, ki se niste ustrašili teh naporov ter prišli k nam, da nas ponovno utrdite v veri, upanju in ljubezni, ki smo je v dneh puščobe in samote nič manj potrebni kot nekoč lačni begunci skorje kruha."

Lepi so bili pozdravi, še lepši pa škofovi napori, da bi tem ubogim fantom pomagal. Že v soboto popoldne so opravili kratko pobožnost v cerkvi ter imeli priložnost, da se spovedo. Takrat je bil med slovenskimi fanti tudi organist Lempel, ki sedaj svoje glasbene zmožnosti lepo uporablja v Združenih državah. V daljni patagonski deželi je učil fante slovenskega petja, za škofov prihod pa so pripravili kar latinsko sv. mašo, ki so jo drugi dan v nedeljo 6. novembra krasno peli. Gospod škof je v nagovoru goreče poudarjal potrebnost molitvenega življenja in ljubezen do Jezusa, ki je najboljši prijatelj vsakemu, ki mu je kaj mar za njegovo ljubezen. Molitev nas veže z Bogom, spoved nas očisti grehov in daje pravico do milosti za bogoljubno življenje, sv. obhajilo pa je zdravilo, nadnaravna hrana in moč naših duš, da nas ne premaga uživanjaželjnost, s katero sovražnik zveličanja slepi ljudi.

K sv. zakramentom in škofovi sv. maši so dospeli tudi Slovenci iz drugih okolišev. Celo več otrok je bilo pripravljenih za sv. birmo. Gospodu škofu je bilo hudo, da nima s seboj škofovske mitre, pa so ga praktični salezijanski gospodje kar potolažili, da kaj takega na patagonski zemlji ni nič izrednega. Saj so v teh krajih prej le na zelo redke čase videli katoliškega škofa. Sedaj pa je prišel po komunistih preganjani škof popolnoma na drug konec sveta, da opominja in osrčuje svoje drage ovce. Hvala Bogu in Mariji, da je Comodoro Rivadavia pred kratkim dobil svojega škofa!

Ob petih popoldne so se Slovenci zopet zbrali v cerkvi sv. Barbare, da zapojejo pete litanijske Matere božje in se posvete Marijinemu brezmadežnemu Srcu. Gospod škof je ob tej priložnosti zbuja živo zanimanje v Marijo ter naglašal, da Marija ne bo prezrla dejstva, da se je prav slovenski narod kot prvi posvetil njenemu brezmadežnemu Srcu.

V NEUQUEN IN PO DRUGIH NASELJIH

V ponedeljek 7. novembra je letalo preko jezer in planin, rek in pustinj gospoda škofa preneslo v kakih 400 km oddaljeni Neuquen

med staro slovenske naseljence. Nekaj pa je bilo tam že tudi novonaseljencev. Nekaj desetoric staronaseljencev pa je bilo zaposlenih tudi pri petrolejski industriji v krajih Plaza Huincul in Chailaco. Te so povabili v Neuquen za škofov prihod. Ob pol sedmih zvečer je bila v cerkvi v Neuquenu zbrana skoraj polna cerkev vernikov, ker se tu začne tisti dan Marijin mesec. Po cerkvi je lepo zadonela slovenska Marijina pesem. Domači župnik je v cerkvi pozdravil gospoda škofa. Škof je podelil vernikom blagoslov ter razdelil tudi vsem svetinjske Brezmadežne za spomin. Med slovenskimi novonaseljenci in staronaseljenci sta bila tudi dva slovenska gospoda salezijanca: Pernišek in Peterlin. Saj v teh južnih in patagonskih krajih teže dneva in vročino pri delu za duše nosijo prav salezijanci. G. Pernišek je bil pred nekaj leti prav v Neuquenu za kaplana.

Dne 8. novembra se je gospod škof odpeljal z avtom v Colonia Centenario, v kraj, ki je kakih 25 km daleč od Neuquena, ob reki, ki se tudi imenuje Neuquen. Na drugi strani struge pa je naselje Cinco Saltos (slovensko pet skokov oziroma pet slapov). V teh dveh vaseh je bilo takrat največ slovenskih rojakov. V Colonia Centenario je bilo treba najprej spovedovati, malo Renerjevo Reziko Marijo pa pripraviti na prvo sv. obhajilo. Pred daritvijo sv. maše je domač gospod župnik pozdravil gospoda škofa. Razlagal je, da ime Rožman pomeni mož cvetja. Res nam prinaša božjih rož kot božji poslanec: božjo besedo, in novo vremo za goreče življenje po veri, zaradi katere je preganjan in za katero hoče rešiti svoje vernike, do katerih je prišel tako daleč kot dobri pastir. P. Vico, župnijski upravitelj v Cipoleti, ki je imel odgovornost tudi za Cinco Saltos, je poskrbel, da je tamkajšnja upravna oblast tudi sprejela gospoda škofa na kar najbolj dostojen način.

Dne 9. novembra pa je gospod škof šel v Cinco Saltos, kjer je ob devetih zjutraj maševal. Nekateri otroci so tisti dan prejeli kar tri sv. zakramente: prvo sv. spoved, prvo sv. obhajilo in sv. birmo.

Gospod škof si je oba dneva ogledal nekaj krasnih slovenskih kmetij, vrtov,

sadovnjakov in vinogradov, obiskal več slovenskih staronaseljskih in novonaseljskih družin ter s svojo ljubeznivostjo in dobroto osvajal tudi tiste slovenske staronaseljence, ki jim je komunistična propaganda znala gospoda škofa tako črno naslikati. Slovencu Mokorelu je krstil tudi malo hčerkico, ki je prav tiste dni prišla na svet. Na obedu pri staronaseljencu Antonu Sinigoju je gospod škof izrazil svojo hvaležnost do rojakov, posebno do staronaseljencev, ki so ga z ljubeznivim sprejemom zares očarali. Hvaležen je bil posebno tudi zato, ker je imel priložnost, da je od blizu videl življenje kmečke Argentine in sadove uspešnega dela slovenskih staronaseljskih rojakov.

NEVARNOST ZA PLJUČNICO

Zopet je bilo treba stopiti v letalo, s katerim se je gospod škof 9. novembra zvečer ob desetih pripeljal v Buenos Aires.

Naporna potovanja, neštetilni govori, brezkončni sprejemi in obiski so gospoda škofa popolnoma izčrpali. Nastopila je vročina, katero je z močno voljo zadrževal, a takoj 10. novembra je čutil, da ne more več. Zvečer je še obiskal slovensko Marijino družbo Kraljice mučencev (Regina martyrum),

kjer so ga tisti slovenski izobraženci, kateri se zbirajo v tej kongregaciji, z vso ljubeznivostjo sprejeli.

Ko se je gospod škof pozno zvečer vrnil s sestanka, je toplomer pokazal, da gre zares in da je nevarnost za pljučnico. Po zdravnikovi odredbi je moral ostati v postelji. Moral bi obiskati rojake v Villa Escasco, Villa Madero, v Moreno in v Hurlinghamu, pa ni mogel. Šele 15. novembra je spet smel sprejemati obiske.

DUŠNOPASTIRSKO NAVODILO DUHOVNIKOM

Dne 16. novembra se je okoli dragega gospoda škofa zbralo okoli 40 slovenskih duhovnikov, da se še pogovore s svojim škofom ter poslove od njega. V poslovilnem razgovoru, se je zopet pojavil pristni dušni pastir, kakršen je bil rajni gospod škof. Takole je prosil slovenske duhovnike:

"Nobena žrtev, noben napor, nobeno delo naj vaš ne bo pretežko. Saj rešujete duše in to duše otrok slovenske matere. Nam so izročeni, iz naših rok jih bo Bog terjal. Videl sem nevarnosti in zapuščenost, v kateri mnogi rojaki živijo raztreseni po širni deželi. Molite in delajte složno, da bo Bog Vaše delo lahko blagoslovil."

(Nadaljevanje sledi! - Dr. Filip Žakelj namerava nadaljevati z opisom škofovih obiskov v Argentini. Hvaležni smo mu za njegovo skrbno sestavljeno poročilo. Marsikaj bi šlo za vedno v pozabo brez tega opisa. Nadaljevanje bo sledilo v "Ave Maria" ali pa v "Koledarju Ave Maria 1962".

Pok. kardinal Alojzij Stepinac

Dne 10. februarja 1960 je umrl v svoji rojstni vasi Krašiču kardinal Alojzij Stepinac. V petek 12. februarja so pripeljali njegovo truplo iz rojstne vasi Krašič v Zagreb, kjer je v stolnici ostalo na mrtvaškem odru do pogreba. Pogrebne svečanosti so bile v soboto 13. februarja od desetih zjutraj. Začele so se z majhno zamudo, ker so pričakovali zastopnika svetega očeta dunajskega kardinala Königa, ki pa se je na potu hudo ponesrečil. Sv. mašo in spominski govor je imel nadškof Seper, upravitelj zagrebške nadškofije. Cerkev je bila natrpana, prisotni so bili vsi jugoslovanski škofi, razen nekaterih, ki jih je zadržala bolezen. Tudi zastopniki vseh zahodnih držav so se udeležili pogreba.

Kardinal Stepinac je končno našel svoj mir na zemlji in plačilo pri Bogu. Kardinalov grob v zagrebški stolici je postal svet kraj, ki ga verniki neprestano obiskujejo.

SOŽALJE SVETEGA OCETA

Sveti oče se je takoj po žalostni novici o smrti kardinala Stepinca zbral v molitvi, nakar je naročil, naj se odpošlje v Zagreb naslednja sožalna brzojavka: "Užaloščeni zaradi novice, da je kardinal Alojzij Stepinac, zagrebški nadškof, dokončal zemsko

Ob smrti kardinala Stepinca

življenje, prosimo skrbnemu in pobožnemu pastirju ter zaslužnemu članu kardinalskega kolegija, ki smo ga imeli sami priliko spoznati in visoko ceniti, po preizkušnjah in delu, da bi v večnem pristanu užival večno življenje. Tebi pa in prizadetim vernikom ljubljene nadškofije naj bo v skupni žalosti naš apostolski blagoslov izraz posebne ljubezni."

Kakor je razvidno iz pisanja lista L'Osservatore Romano, je svetega očeta novica o kardinalovi smrti zelo prizadela, zlasti še, ker je zagrebškega nadškofa spoznal leta 1933 in je vedno upal, da ga bo kdaj lahko sprejel in mu osebno izrazil svoje globoko spoštovanje in iskreno ljubezen. Že naslednjega dne po kardinalovi smrti je sveti oče daroval za velikega pokojnika sveto mašo in odločil, naj kardinalski kolegij kmalu opravi slovesno zadušnico, pri kateri bo sam opravil molitve nad katafalikom.

STEPINČEVA TRDA POT

Pokojni kardinal Stepinac izhaja iz preproste kmečke družine, v kateri je bilo 12 otrok. Njegov stric je bil ugleden duhovnik, ki je brez dvoma izvajal na njega precejšen vpliv. Študije mu je prekinila prva svetovna vojna, ko je bil poklican kot častnik na fronto. Leta 1917 je bil na ital. fronti ranjen in ujet. Iz ujetništva v Italiji se je potem kot prostovoljec prijavil za solunsko fronto, kjer se je boril proti avstrijski vojski za Jugoslavijo. Prav zaradi tega rodoljubnega

dejanja je kasneje jugoslovanska vlada rada pristala na njegovo imenovanje za zagrebškega nadškofa.

Po končani vojni je študiral na zagrebški univerzi agronomijo. A že po enem letu je moral opustiti študij in pomagati doma pri delu. To je trajalo štiri leta in v tem času je dozorel v njem sklep, da se posveti duhovništvu. - Vojna, trpljenje, ujetništvo, trdo delo, stik s preizkušenim ljudstvom, vse to je izoblikovalo v njem moža, ki je bil kasneje postavljen pred težke preizkušnje. S 26 leti je začel filozofske in teološke študije na Gregorijanski univerzi v Rimu kot gojenec zavoda Germanicum. Dne 26. oktobra leta 1930 je prejel mašniško posvečenje. Po opravljenem doktoratu iz teologije se je vrnil v Zagreb, kjer je bil zaposlen na škofijskem uradu ter je istočasno posvečeval prosti čas bolnikom in revežem.

STEPINAC NADPASTIR

Meseca maja leta 1934 ga je Sveta Stolica imenovala za pomožnega nadškofa s pravico nasledstva. Po smrti dotedanjega nadškofa Bauerja bi on avtomatično postal zagrebški nadškof. To imenovanje je vse presenetilo, zlasti še, ker v letih študija v Rimu dozdrevno ni bil nič izrednega. Značilna je brzojavna čestitka, ki mu jo je poslal sošolec iz Holandske, ko je bral, da je neki Alojzij Stepinac imenovan za zagrebškega pomožnega nadškofa: "Če je visoko imenovanje doletelo Tebe, Ti iskreno čestitam, če sem se zmotil, mi vrni brzojavko."

Že leta 1937 je nadškof Stepinac prevzel vodstvo velike zagrebške nadškofije, ki šteje nad dva milijona vernikov. V primeru nadškofa Stepinca vidimo, kako so večkrat ljudske sodbe in načrti v nasprotju z božjimi. Danes moramo priznati, da Sveta Stolica za odgovorno mesto ne bi mogla izbrati boljšega moža, kot je bil on. To so takoj pokazala leta njegovega nadaljnega življenja in dušnopastirskega delovanja.

Prišla je druga svetovna vojna z vsemi grozotami, ki se počasi izgubljajo v pozabo. Jugoslavija je bila pogažena, zrasla je nova hrvatska država, ki je našla v nemškem nacionalizmu svoj vzor. Začelo se je pre-

seljevanje in preganjanje ljudi. Trpljenje mnogih je bilo nepopisno. Nadškof Stepinac je bil postavljen pred težko nalogo, da zagovarja svoj narod in istočasno brani pred vsemi, celo pred lastnimi rojaki, pravice Boga in Cerkve.

Da nadškofa Stepinca ni zaneslo slepo navdušenje ob novi hrvatski državi, dokazuje naslednje poročilo očitidca:

Leta 1942 je imel za veliko noč pri pontifikalni maši ob navzočnosti hrvatskih političnih oblasti in nemškega konzula zelo odločno pridigo, v kateri je odkrito obsodil tako zvani "novi red" Hitlerjeve Nemčije. Istočasno je obsodil tudi nasilnosti, ki so se začele izvajati od nove hrvatske države proti pravoslavnim. Očitidec, ki je bil prisoten pri tej pridigi, se je zelo čudil, kako si je nadškof upal tako odkrito napasti in obsoditi Hitlerjevo nasilje in obenem z njim tudi nasilje Paveličeve države.

Pri cerkveni slovesnosti, ki se je vršila ob otvoritvi hrvatskega sabora, je nadškof Stepinac vsej zbrani vladi in članom sabora z jasno besedo obrazložil, kakšne so dolžnosti države in njenih oblastnikov v luči katoliške moralke.

Na otvoritveni seji sabora, ki se je vršila po cerkveni slovesnosti, je imel nadškof načelni govor o nalogah nove države. Njegova izvajanja je oblast ignorirala, niti objaviti jih niso pustili v časopisju. Zato je Stepinac svoja izvajanja obrazložil v posebni knjižici, toda oblast je dala knjižico zapleniti, da ni šla v razprodajo.

Dolgo bi trajalo, če bi hoteli navajati vse njegove izjave in korake proti preganjanju Judov, pravoslavnih Srbov in vseh drugih preganjanih. Mnogi slovenski duhovniki, ki so jih Nemci izselili, so našli zavetje v njegovi škofiji.

STEPINAC JUNAK

Za večino ljudi je pomenil konec zadnje vojne tudi konec trpljenja in preizkušenj. Ne tako za kardinala Stepinca in za druge jugoslovanske škofo. Vztrajno je Alojzij Stepinac branil versko svobodo, pravice Cerkve in osnovne človeške pravice. A nobena skrivnost ni in listi tudi to poudarja-

jo, da so komunistične oblasti tisti čas iskale njegovo sodelovanje in ga hotele pritegniti k sebi. Poznali so njegov moralni vpliv in njegovo zgrajenost. Tudi njegovi tako imenovani "zločini" niso takoj po vojni predstavljali za komunistične oblasti tiste važnosti, kakršno jim jo je hotel dati sodni proces leto kasneje. Sodelovanje s komunizmom na škodo Cerkve je nadškof Stepinac odklonil. Zaradi tega je bil 18. septembra leta 1946 aretiran in mesec dni kasneje obsojen na 16 let ječe.

Znamenit je njegov zagovor pred sodiščem, katerega je zaključil takole: "Ob koncu povem še besedo svojemu pravemu tožilcu: komunistični partiji. Zmotno bi bilo, če bi kdo mislil, da je naše sedanje zadržanje povzročil ozir zaradi materialnih izgub. Kajti mi smo ostali trdni tudi potem, ko so nam vzeli vse. Če velja svoboda za izpovedovanje materializma in za njegovo širjenje, naj bo dovoljeno tudi nam, da svobodno izpovedujemo nasa načela in jih širimo. Za to pravico so šli katoličani že v smrt in to bodo storili tudi še danes. Kar se tiče mene in moje obsodbe, ne prosim milosti. Moja vest je čista... Zgodovina bo vse moje delovanje pravilno sodila."

STEPINAC MUČENIK

Velik je bil kardinal Stepinac v borbi za pravice Cerkve in za svobodo vesti, velik pa je bil tudi v prenašanju trpljenja. Kolikokrat bi se lahko rešil ječe, če bi hotel kaj popustiti v načelih. Zadostovalo bi, da bi priznal komunistični oblasti pravico, da posega na področje Cerkve, pa bi ga slavili vsi državni oblastniki. Pet let je trpel v zloglasni ječi v Lepoglavi. Pod pritiskom mednarodnega javnega mnenja so mu leta 1951 ječo spremenili v konfinacijo v rodni vasi, kjer je ostal do smrti. Takrat je jugoslovanska vlada želela, da bi kardinal Stepinac odšel iz države in je stavila tudi take predloge Sveti Stolicy. Stepinac je bil vedno pripravljen ubogati svetega očeta, ni pa hotel svojevoljno zapustiti svojih vernikov, ker je bil prepričan o krivičnosti obsodbe. To je Sveta Stolica upoštevala in decembra leta 1951 je L'Osservatore prine-

sel naslednje uradno pojasnilo: Ker je znano stališče Svete Stolicy do procesa v Zagrebu in obsodbe, se razume, da bi bila Sveta Stolica zelo vesela, če bi nadškof Stepinac dosegel zopet svobodo. Sveta Stolica je pa zvedela, da nadškof, prepričan o svoji nedolžnosti, raje ostane pri svojih vernikih. Sveta Stolica ne more drugega, kot upoštevati in spoštovati to prepričanje in nima namena naložiti nadškofu nekaj, kar bi nasprotovalo njegovemu prepričanju. Nadškof Stepinac smatra namreč, da je v vesti dolžan ostati pri svojih vernikih.

Pri tej svoji odločitvi je vztrajal do smrti. Svojemu prepričanju se ni odpovedal, ko ga je pokojni papež Pij XII. odlikoval za njegove zasluge, za njegovo zvestobo in za njegovo trpljenje za kardinala. Ves svet je takrat pričakoval, da bo kardinal prišel v Rim, kjer bo iz papeževih rok sprejel znake kardinalske časti - a kardinal je ostal v svojem tihem trpljenju sredi svojega ljudstva. Tam je ostal tudi takrat, ko so drugi kardinali volili novega papeža. Ni oddal svojega glasu, ampak je s svojo molitvijo in žrtvijo dodal Cerkvi nov izraz veličine.

Dozdevno porazen in uničen je zmagal. Izpolnilo se je geslo njegovega škofovanja: In te Domine speravi, non confundar in aeternum - V tebe Gospod sem zaupal in ne bom osramočen na veke.

Papež o pok. kardinalu

Za osmi dan smrti kardinala Stepinca je bila v sredo 17. febr. velika žalna svečanost v vatikanski baziliki svetega Petra. Sredi cerkve je bil pripravljen velik katafalk, ki ga je obdajalo 100 sveč. Prisotnih je bilo 28 kardinalov, mnogo škofov in nadškofov, celotni diplomatski zbor z osebjem in zastopstva mnogih cerkvenih organizacij. Na odličnem mestu takoj za kardinali je bil ljubljanski škof Anton Vovk. Pogrebno sveto mašo je daroval dekan kardinalskega zbora Evgenij Tisserant. Po končani sveti maši je imel sveti oče govor. Najprej se je spomnil na leta Stepinčeve ječe ter internacije, ki jih je prenašal z neomajno vero, tako da si je pridobil splošno občudovanje.

Omenil je okoliščine njegove smrti, ki so nehote klicale v spomin liturgijo velike sobote pri božjem grobu. Nato je nadaljeval:

DOBRI PASTIR

"Zares, kardinal Stepinac je zvesto upodobil v sebi božjega Pastirja: 26 let svoje škofovske službe je posvetil odlični nadškofiji, sprva v neutrudljivem in gorečem apostolskem delovanju, a v zadnjih predolgih letih boleče ločitve od vernikov je nabral tako bogastvo zasluženja, da ga je nebeški Oče gotovo že razlil v milost in blagoslov vsem družinam in vsem vernikom goreče in pobožne Hrvatske.

V zadnjem času smo kot ponižni naslednik svetega Petra v škofovstvu mesta Rima uživali veliko tolažbo ob škofijski sinodi. Večkrat smo takrat z verniki in duhovniki razmišljali čudoviti zgled Jezusa, dobrega Pastirja, ki je dal življenje za svoje ovce. (Jan 10, 11)

Glejte, s svojo smrtjo nam kardinal nadškof Alojzij Stepinac zopet ponavlja isti veliki nauk in zgled božjega Pastirja, ki da življenje za svoje ovce. Mi molimo za povelicanje njegove duše, on pa nam bo odgovoril z neba s tem, da nas bo potrdil v prenovljeni gorečnosti za duše in v pripravljenosti za delo in za žrtve.

Ljubljeni bratje in sinovi, ne smemo pozabiti njegovega resnega povabila v oporoki, naj neprestano odpuščamo in delamo za mir. Kako ganljiva in tenkočutna je njegova prošnja za odpuščanje vseh, ki jih je v življenju morda užalil, čeprav popolnoma nehote. Kako lepe so njegove besede, ko ponavlja prošnjo umirajočega Jezusa za tiste, ki so mu krivično povzročili toliko trpljenja: Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo!

POZIV K SPRAVI

Veličastna je njegova trditev "Ne vedo, kaj delajo", neizmerno njegovo sočutje, ki prodira s svetlobo v tragično skrivnost človeške pokvarjenosti, ki je potvorila smisel življenja posameznika in skupnosti, kakor smo sami priča.

V tej veliki žalosti nam je v tolažbo, ko opazamo tu pa tam kako iskro človeškega sočutja.

Vsi štirje evangelisti, ki poročajo o mrtvem Odrešeniku na križu, nam povejo tudi, da je Pilat izkrvavljeno Obsojenčevo truplo izročil usmiljenemu Jožefu iz Arimateje, ki je poprosil za truplo, in Nikodemu, ki je prinesel vse potrebno za pogreb. Po zgledu starodavnega rimskega upravitelja so odgovorne oblasti dovolile, da se častitljivemu truplu pastirja in dobrega očeta izkaže počestčenje ljudstva, kar bo ostalo kot svetel spomin skozi rodove in klic k večnim vrednotam duha in k človeški in krščanski dobroti.

O, da bi dopolnjeni žrtvi velikega duhovnika in škofa smele vse dobre in poštene duše pozdraviti vrnitev državlanskega in verskega miru, ki bi, ob spoštovanju trdnih in plemenitih navad, zagotovil prenovljeno rast vseh proti visokim idealom, ki se v Kristusovem duhu združujejo v složno in odkritosrčno sodelovanje pri iskanju in uživanju pravega napredka na zemlji, kar bi napravilo manj žalostno in bolj prijetno človeško sožitje na zemlji.

Naše liturgične molitve, ki se dvigajo z naših ustnic in iz naših src ob oblakih kadila, naj prosijo še enkrat mir in nebeško slavo umrlemu Stepincu. Ob tej molitvi se čutimo združeni z vsemi člani častitega kardinalskega kolegija, ki so tu prisotni in z onimi, ki so se hoteli iz vseh delov sveta pridružiti žalosti skupnega očeta, da bi mu v bratski skupnosti izrazili sožalje vesoljne Cerkve. Kardinal Alojzij Stepinac ni mogel niti enkrat obleči škrlatne kardinalske obleke, ki si jo je bogato zaslužil, kot kardinal ni nikdar prišel iz svojega rojstnega kraja in svoje konfinacije. Toda trdno verjemo in upamo, da bo v milosti in luči Gospodovi raztegnil svoje varstvo nad kardinalskim kolegijem, kateremu ostane on svetla čast, nad vso sveto Cerkvijo in nad celo Jugoslavijo."

PROŠNJA ZA ZDRAVJE DUNAJSKEGA KARDINALA

Nato se je sv. oče spomnil kardinala

Königa, ki je hotel kot papežev zastopnik na Stepinčev pogreb v Zagreb, a ga je po poti doletela težka prometna nesreča.

Govor je prihajal svetemu očetu res iz srca, saj očitvidci pravijo, da se je moral med govorom kak trenutek ustaviti, ker ga je premagalo ganotje in si je obrisal solze. Po govoru je opravil molitve pri katafalku.

Maši zadušnici je pri Sv. Petru prisostvoval tudi ljubljanski škof Vovk kot zastopnik zagrebške nadškofije in celega jugoslovanskega episkopata.

KARDINAL MONTINI SLAVI KARD. STEPINCA

Razne žalne svečanosti za pokojnim kardinalom Stepincem so bile tudi po drugih italijanskih mestih. Tako: v Benetkah, v Bolonji, Firencah, Bariju, Gorici in tudi v Milanu. V Milanu je pri pogrebni sveti maši govoril kardinal Montini, ki je zadevo obsodbe kardinala Stepinca gotovo najbolje poznal, saj je bil v času obsodbe v vatican-skem državnem tajništvu in najožji sodelavec pokojnega papeža Pija XII. Med drugim je dejal: "Mislili smo, da sredi dvajsetega stoletja, po trpljenju osvobodilne vojne, po zmagi demokracije, po slovesnih izjavah o miru, o svobodi mišljenja in verovanja, ne bomo več videli verskega preganjanja. Na žalost je pa versko preganjanje tako razširjeno, tako zasidrano, da se nam zdi nekaj normalnega. - Dandanes bi radi imeli vero, ki ne bi bila združena z nobeno žrtvijo. Vero, ki zahteva žrtve, se zdi, da ni več moderna. Pa ni tako. Naša vera zahteva močnih ljudi in ne bojazljivcev, zahteva trdnih prič ne omahljivcev, zahteva vernike, apostole zvestobe in doslednosti - ne pa takih, ki s svojim vedenjem kažejo, da so bolj pripravljeni povezati se z nasprotniki kakor z brati v veri, samo da rešijo sami sebe in svoje ugodnosti. Stepinac naj nam bo učitelj. Poleg trdnosti v veri naj nas uči tudi upanja in dobrote. Umrli je zaviti v molk, kakor je zavita v molk tudi njegova Cerkev, ki ji je ostal le glas molitve in odpuščanja. Nikomur ni grozil, nikogar preklinjal. Ni hotel zapustiti svoje domovine, ker jo je ljubil. Bratje in sinovi, odpustimo in molimo."

Duhovna oporoka nadpastirja

MOJIM DRAGIM VERNIKOM!

Božja Previdnost mi je po svojih skrivnostnih načrtih poverila mnogo let od tega breme nadpastirja vaših duš.

Prepričan sem, da je bilo takrat v naši nadškofiji mnogo duhovnikov bolj učenih, krepostnih in zaslužnih od mene, saj sem bil posvečen v duhovnika komaj tri leta in pol prej in me nihče ni poznal. Če se danes po vsem tem vprašam, zakaj je Bog izbral prav mene za to službo, se moram poslužiti besed sv. Pavla Korinčanom: "Kar je nespa-metnega na svetu, si je Bog izvolil, da bi osramotil modre, in kar je slabotnega na svetu, si je Bog izvolil, da bi osramotil, kar je močnega; in izvolil si je Bog, kar je na svetu preprostega in zaničevanega, to, kar ni nič, da uniči to, kar je, - da se noben človek ne bo hvalil pred njim." (I Kor 1, 27 - 29).

Od dneva moje izvolitve je preteklo mnogo let, viharjih in težkih, ki so končno strla moje moči. Slutim, da ne bom več dolgo. Zavedam se, da nisem bil brez napak, in še bolj to čutim, če se spomnim na besede sv. Janeza: "Ako rečemo, da nimamo greha, sami sebe varamo." (1 Jan 1,8).

Če sem naredil komu kaj slabega, ga odkritosrčno prosim odpuščanja; in tistim, ki so meni hudo storili, odpuščam iz vsega srca. Če bi tega ne naredil, bi ne bil vreden, da stopim pred Kristusa Odrešenika, ki je na križu molil za tiste, ki so ga križali: "Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo." (Lk 23,34).

Ko se poslavljam od vas, dragi verniki, se mi zdi potrebno, da vam povem nekaj besed, ki so kot moja duhovna oporoka. Tudi po smrti bi rad, kolikor je v moji moči, da bi bili daleč od nevarnosti, ki vam grozijo, in da bi se vaša sreča pomnožila, kolikor je mogoče v tej solzni dolini. Zdi se mi to toliko bolj potrebno, ker vi, dragi verniki, sestavljate velik del hrvaškega ljudstva, kjer mi je božja Previdnost odkazala delo; kar vam bom povedal, bo v korist tudi drugim.

OSTANITE TRDNI V VERI

Med nas so se vrinili brezbožni ljudje, ki so, čeprav v manjšini, vse naredili, da bi iztrgali iz vaših duš Boga, in ki trdijo, da boste srečni tudi brez Boga. Toda jaz vam v trenutku, ko zapuščam to zemljo, moram povedati o vsakem takem poskusu z besedami preroka Izaija: "O moje ljudstvo, tisti, ki te blagrujejo, te varajo in rušijo pot, po kateri boš moralo hoditi." Ali niste slišali, kar pravi od Boga navdihnjeni pesnik: "Če Gospod ne zida hiše, zastonj se trudijo tisti, ki jo gradijo; če Gospod ne varje mesta, zastonj bdi straža?" (Ps 126). Hoteti biti srečen brez Boga pomeni graditi babilonski stolp, katerega gradnja je prinesla graditeljem zmedo v jezikih in razpršitev po svetu. Tako se bo vrez dvoma zgodilo tudi v bodoče. Vsak tak poskus graditi kulturo, civilizacijo in blagostanje kakega naroda brez Boga, pomeni pospešiti njegov pogin za ta svet in za večnost. Zato vam tudi jaz ob slovesu od vas ponavljam besede sv. Pavla Filipljanom: "Bodite trdni v Gospodu." Samo v Bogu je vaša časna in večna sreča, proč od Boga je le poguba. Ali ni res, da je tudi izgubljeni sin v evangeliju mislil, da bo našel srečo, ko je zapustil očetovo hišo? Odšel je z doma bogat, a potem kakšen je bil? Rad bi se nasitil z želodom, ki so ga jedle njegove svinje, a nihče mu ga ni dal.

Ljudje, ki zaničujejo Boga, vas hočejo torej oddaljiti od njega in vas tako ponižati na zelo nizko stopnjo. Njihovo delo je od Boga preklet; in to je razumljivo, ker: "Gospod se ne da zasmehovati." Namesto sreče, ki jo obljublja, vam ob koncu ne bodo mogli dati niti človeku najbolj potrebnih reči. Vedno bo tako, ker je beseda božja nezmotljiva. Prerok pravi: "O Gospod, Ti si upanje Izraelovo. Vsi tisti, ki Te zapustijo, bodo osramočeni, in tisti, ki se oddaljujejo od Tebe, bodo zapisani v prah, ker so zapustili Gospoda, vir žive vode." (Jer. 17, 13).

OSTANITE ZVESTI KATOLIČANI

Veliki in dobri Bog po podcu v zemljskem raji ni zapustil človeka, čeprav bi to

zaslužil. Ljubil je svet tako, da je poslal svojega Sina, da ga reši, kot pravi apostol: "Otel nas je iz oblasti teme in prestavil v kraljestvo svojega preljubega Sina." (Kol. 1, 13). To kraljestvo je Kristusova Cerkev, katoliška Cerkev, ki je toliko stara, kot je stara krščanska vera. Cerkev ni spremenila svojega nauka niti za črko, ampak uči danes, kar je prejela od svetih apostolov. Svoj sedež ima v Rimu in ga bo imela do konca sveta. Tam je bival prvi namestnik Kristusov, ki je vodil Cerkev, tam bivajo njegovi nasledniki, papeži. Znano je vam, kar je rekel Jezus Petru: "Ti si Peter, skala in na to skalo bom sezidal svojo Cerkev in peklenska vrata je ne bodo premagala." (Mt. 16, 18). Pravilo je torej to: "Kjer je Peter, tam je Kristusova Cerkev."

Dragi moji verniki, ostanite zvesti Kristusovi Cerkvi za vsako ceno, tudi za ceno življenja, če je treba, Kristusovi Cerkvi, ki ima za vrhovnega poglavarja naslednika sv. Petra. Vi veste, da so naši očetje in naši predniki skozi stoletja prelivali potoke in reke krvi, da so ohranili zaklad katoliške vere in da so ostali zvesti Kristusovi Cerkvi. Vi bi ne bili vredni imena svojih očetov, če bi dopustili, da vas odtrgajo od skale, na kateri je Kristus zgradil svojo Cerkev.

Leta 1941 smo se pripravljali na slovesno prostavo 13. stoletnice prvih vezi s Sv. Stolico, a vojna je to preprečila. Toda ne vojna ne mir ne sreča ne nesreča ne smejo omajati naše odločitve, da ostanemo do smrti zvesti Kristusovi Cerkvi. Ponavljati moramo z Izraelci ob babilonskih rekah: "Če pozabimo nate, Jeruzalem, naj se posuši naša desnica." (Ps. 136). Če bi bil kdo med vami, duhovnik ali laik, ki bi samo za trenutek omahoval, naj bo njegova hiša daleč od vas. Rekli boste, da sodim prestrogo. Vaš najhujši sovražnik bi bil, če bi vam skrival resnico. Če tako govorim, delam to za vaš večji blagor. Ali ni opozarjal Jezus: "Glejte, da vas kdo ne premoti?" (Mt 24, 4).

Biti ločen od Kristusa pomeni biti kot od trte odsekana mladika. Usoda takega človeka bo tista, kot jo je opisal Jezus pri zadnji večerji: "Če kdo ne ostane v meni, se kakor mladika vrže ven in usahne; in

jih poberejo, vržejo v ogenj in gore." (Jan 15,6).

Zvestoba torej katoliški Cerkvi do grobal

RADI ČASTITE MARIJO DEVICO

Teško bi bilo življenje v družini, če bi manjkala mati. Cerkev je velika božja družina. Bog je dal mater svoji družini, preblazeno Devico Marijo, ki je božja in naša mati. Dragi verniki, naši predniki so posejali našo domovino s cerkvami, Mariji posvečenimi. Njena slika je bila na praporih naših očetov, ko so šli v boj za Kristusa in svobodo; pred njene oltarje so poklekali spokorniki, od Gospoda proseč odpuščanje svojih grehov po priprošnji nje, ki je Pribežališče grešnikov; vanjo so zaupali naši očetje v vseh težavah zasebnega in narodnega življenja. Držite tradicijo naših očetov. K temu vas spodbujajo tudi vrhovni poglavarji Cerkve, najvišji učeniki v veri. Če boste z iskreno in stalno ljubeznijo častili Marijo, bo veljala tudi za vas beseda sv. pisma: "Kdor mater spoštuje, je podoben tistemu, ki zbira zaklade." (Eccl. 3,5). Samo komunistični brezbožniki so bili zmogni vtakniti v šolske učbenike kletvine proti Materi božji, kletvine, ki sem jih obsodil že leta 1946 med znanim tako imenovanim procesom zoper mene, ko so z njim upali, da bodo lahko izbrisali katoliško Cerkev iz naše domovine z zamahom peresa. Bog naj ne dovoli, da bi kdo izmed vas posnemal te hudobneže v zasramovanju Matere božje. Za takega velja beseda sv. pisma: "Kdor greni življenje svoji materi, je preklet od Gospoda." (Eccl. 3,18).

Končno, ker je Bog ljubezen, kot pravi apostol, ljubite se med seboj! Bratsko se vedno ljubite! Bodite enega srca in enega duha! A ljubite tudi svoje sovražnike, ker je to božja zapoved: "Da boste otroci vašega nebeškega Očeta, ki velewa soncu, da vzhaja nad hudobnimi in dobrimi, ter pošilja dež pravičnim in krivičnim." (Mt. 5,45). Od ljubezni do sovražnikov naj vas ne zadržuje njihova hudobija: eno je človek, drugo je njegova hudobija. Človek, pravi sv. Avgustin, je delo božje, hudobija je delo človekovo; ljubi to, kar je naredil Bog, in ne tega, kar je naredil človek.

Spomnite se včasih v molitvah tudi na mene, vašega nadpastirja v težkih časih, da mi bo Bog usmiljen. Upam, da mi bo usmiljeni Jezus naklonil milost, da bom lahko v nebesih prosil za vse vas, dokler bo stal svet in bo obstojala naša škofija, da boste dosegli namen, za katerega vas je Bog ustvaril.

Krašič, 28. maja 1957.

Alojzij kard. Stepinac
zagrebški nadškof

Pismo sodnikom

Priobčujemo pismo, ki ga je kardinal Stepinac poslal okrajnemu sodišču v Osijeku, ko ga je to pozvalo na pričevanje v procesu zoper skupino duhovnikov Djakovskega semenišča. Pismo se glasi:

Prejel sem poziv Okrajnega sodišča v Osijeku št. 280/59 z dne 1. dec. 1959 glede zaslišanja v zadevi "Kos Ciril in drugi" na podlagi čl. 118! KZ.

Štejem si v čast, da vam sporočam, da se pozivu ne morem odzvati, tudi če sem se l. 1953 odzval, čeprav me ni vezal na to noben zakon, da sem takrat pregledal vsebino pisma, ki mi je prišlo iz Vatikana in je bilo name naslovljeno.

Da ne bodo potem trdili, da izzivam spore in delam neprimernosti!

Razlogi, zaradi katerih se v tem primeru ne morem odzvati, so sledeči:

MOJA VEST JE ČISTA

1) Po vesteh, ki sem jih prejel že pred časom, je DBA odkrila mnogo mojih pisem na raznih krajih dežele, kot n.pr. v Djakovu med hišno preiskavo v semenišču, kjer je bil Ciril Kos duhovni vodja. V teh pismih odgovarjam duhovnikom, ki so mi poslali pozdrave in voščila. Če se dokaže, da sem kako pismo res jaz pisal (ne na podlagi prepisa, pač pa originala), ga ne bom zatajil, ker sem ga pisal kot zakonit predstavnik ali kakemu duhovniku svoje škofije ali pa drugim duhovnim gospodom ali prijateljem, da sem jih tolažil ali jim dajal poguma. Če

moram biti sojen zaradi tega, sem pripravljen, ker se ne čutim krivega najmanjšega prestopka zaradi takih pisem.

NAD MANO STE ZAGREŠILI JURIDIČNI UMOR

2) Drugi razlog, zakaj se ne morem odzvati pozivu, je naslednji: Obsojen sem bil od najvišjega sodišča Hrvatske ljudske republike dne 11. okt. 1946 na 16 let prisilnega dela najprej v lepoglavski ječi in zdaj v internaciji v Krašiču. Ta obsodba je bila juridičen umor nedolžnega človeka, kot je to dobro razumel ves civilizirani svet. To so izrecno priznali celo nekateri voditelji F.N.R.J., ki so se srečali z prof. Meštrovičem iz ZDA. To mi je povedal sam prof. Meštrovič, ko me je letos obiskal v moji konfinaciji v Krašiču; on ve tudi za imena.

Posledica obsodbe, nad katero se je ves svet zgražal, je ta, da je moje telesno življenje v trinajstih letih ječe in konfinacije dospelo do robu groba. Tuji in domači zdravniki so naredili vse, da bi mi podaljšali življenje, toda mojega zdravja mi niso vrnili in mi ga ne bodo mogli vrniti nikdar. Do danes so mi odvzeli 34 litrov krvi in ni še dovolj; morali so me operirati na obeh nogah, da so me rešili smrti zaradi zaprtja žil (trombosa). Po teh operacijah sem danes invalid, ki ob palici komaj drsam po dvorišču pred svojim bivališčem. Poleg tega sem bolan že pet let na mehurju in, kljub pogostemu uživanju zdravil, redko prenehajo vse bolečine. Ne bom omenjal še smrtonesne bolezni, ki me je zadela pred dvema letoma, ko so me časnikarji smatrali že za umirajočega. Ne bom omenjal raznih drugih bolezni, zaradi katerih trpim, kot je n.pr. pljučni katar. Že več let trpim zaradi tega in prof. Šercer je nekoč prosil, da bi mi dovolili iti k morju na zdravljenje, pa je bila njegova prošnja odbita.

Moje težko zdravstveno stanje dobro pozna župnik v Krašiču in redovnice, ki pogosto prebijejo po cele dneve in noči ob moji bolniški postelji, da mi strežejo. Večkrat moram opustiti sv. mašo, tudi ob nedeljah, zaradi bolečin. Moje noge so otekle;

zato vsak dan prebijem mnogo ur na divanu, da se kri laže pretaka.

Pa boš rekli: Ali te morda ne vidijo naše straže, ko hodiš po dvorišču, greš v cerkev in se pogovarjaš z otroki?

Da, grem v cerkev, kadar morem (mnogo-krat ne morem), da vsaj na ta način izpolnim svojo dolžnost, da učim in vzpodbujam vernike s svojo besedo in končno da pomagam župniku v Krašiču, ker mu iz bližnjih vasi ne sme noben duhovnik priti pomagat, kot je bila to navada že iz davnih časov.

Tudi se sprehajam po dvorišču ali bolje drsam, oprt na palico, kot pač morem, da dobim malo svežega zraku, in da se malo sprehodim, kot mi priporočajo zdravniki. Povedal sem zdravnikom, da mi je težko se sprehajati (že eno leto nisem več šel na sprehod); tega mi sicer niso izrecno povedali, pač pa zaradi zadržanja stražnikov, ki mi sledijo na vsakem koraku, če stopim pred hišo ali na dvorišče.

NIKOLI SE NISEM PREGREŠIL ZOPER DRŽAVO

3) Katoliški škof sem že 26 let. Nikoli nisem zagrešil prestopka proti državi kot taki, ne sedaj ne prej. Toda nikoli nisem smatral in ne smatram za državo katerokoli politično stranko, pa naj bo to komunistična partija Jugoslavije (KPJ) ali zveza kmečkih strank (S.Z.S.) ali hrvatska kmečka stranka (H.Š.S.) ali katerakoli druga.

Če se borim proti ideologiji partije, delam zato, ker sem prepričan, da je popolnoma zgrešena. Je-li to boj proti državi? Če lahko KPJ preganja katoliško Cerkev z ognjem in mečem že petnajst let, če trga ljudi od cerkve, ovira krst otrok, krščanski pouk mladine in cerkveno poroko; če partija lahko uničuje katoliške šole in zavode, katoliške tiskarne, tisk in lastnino, če lahko uganja nešteto drugih nasilstev, kako si upa dolžiti mene zločina, če sem dvignil glas v obrambo krščanskih svetinj? Ali sem morda kršil človečanske pravice, uzakonjene v listini Združenih narodov, ako me po krvavih krivicah in neštetih nasilstvih hočejo mučiti z dolgotrajnimi zaslišanji o stvari, glede katere ne bom nikoli priznal niti najmanjše krivde?

VAŠI VODITELJI SAMI PRIZNAVAJO MOJO NEDOLŽNOST

Ali vam ni dovolj, da so nekateri vaši voditelji odkrito priznali prof. Meštroviču, da ni bilo nobene osnove za proces proti meni, a ste kljub temu izvršili proces z vsemi znanimi posledicami, ki praktično pomenijo mojo smrt, kot sem prej povedal?

Zato pravim: jaz sem človek z obema nogama v grobu in malo manjka, da vanj padem. Ker sem težko bolan, se ne morem odzvati pozivu sodišča. Če me bodo pa skušali s silo mučiti z vprašanji ali na bolniški postelji ali med skromnim sprehodom na dvorišču, že zdaj izjavljam, da ne bom dal odgovora in že zdaj odklanjam vso odgovornost za javno zgražanje, ki bo sledilo, ko bo vest razširjena v svetovnem tisku, preko katerega bo svet zvedel o novem nasilju nad polmrtvim človekom.

Če organi ljudske oblasti menijo, da umiram prepočasi, naj ukažejo mojo fizično

likvidacijo, kot so pred 14 leti določili moj juridični umor.

JAZ PA VEM, KAJ JE MOJA DOLŽNOST

Sv. Ciprijan je dal 25 zlatnikov rablju, ki ga je imel obglaviti. Jaz zlatnikov nimam, zato za tistega, ki bi to naredil, lahko samo molim, naj mu Gospod odpusti in mu nakloni večno življenje, meni pa naj da mirno umreti.

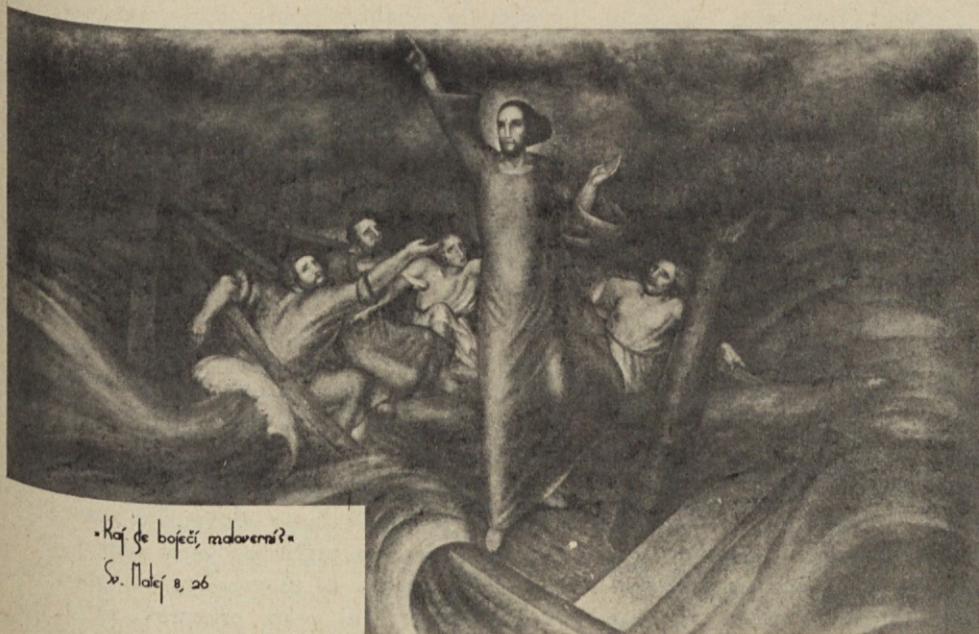
Če ste me prisilili, da sem spregovoril o vašem nečloveškem ravnanju z menoj v teh dolgih letih, nikar se ne užalite, ker so že Rimljani rekli: "Vsaka stvar do določene meje."

Moji krvniki me po vaših navodilih lahko še naprej stražijo ter mi s tem krajsajo življenje, jaz pa vem, kaj je moja dolžnost. S pomočjo milosti božje jo bom vršil do konca, brez vsakega sovraštva, brez slehernega maščevanja, a obenem tudi brez strahu pred nikomer.

Krašič, 4. dec. 1959

Alojzij kard. Stepinac
zagrebški nadškof

Iz tednika KATOLIŠKI GLAS, Gorica - Trst,
18. in 25. februarja 1960; 10. in 17. marca 1960.

Slovanska kapela
v Cirilovem
akadamskem domu
v Ljubljani.

Slikal

Tone Kralj - 1940

P. Odilo Hajnšek, O. F. M.

STARA GORA

PRI

ČEDADU

Stara Gora je božja pot Beneških Slovencev. Na tej gori je mejnik med latinskim in slovanskim svetom, med Vzhodom in Zahodom že iz dobe, ko sta italjski-langobardski in slovenski narod prišla v dotiko. Furlani, ki so beneškim Slovincem že nad 13 sto let sosedi, so imenovali Marijo na Stari gori "Stara slovenska Marija - Madonna antica slava." Naj bo torej za uvod povedano nekaj o beneških Slovincih.

V sedmem in osmem stoletju, nekako od leta 600 do 700 po Kristusu so se Slovenci naselili na severovzhodnem delu Italije. Takrat so imeli Italijo v posesti Langobardi, ki so skušali drugim narodom zabraniti vhod v deželo. Zato so postavili za branilca pred napadi Slovencev najhrabrejšega vojvodo Gizulfa in mu izročili Čedadsko vojvodino, imenovano po mestu Čedadu, kar pomeni staro mesto. Toda Langobardom to ni veliko pomagalo. Slovenci so se za svoj obstoj hrabro borili. Letnica 610 bo skoraj gotovo

pravilna, ko so prišli Slovenci v te kraje: v gornjo Italijo, na Furlansko. Furlani govorijo še zdaj nekako mešanico romansko-keltskega jezika. Slovenci so v zvezi z Langobardi premagali celo glavno mesto pokrajine Čedad. Potem so se lahko brez ovir selili v Italijo. To je bilo zlasti verjetno, ker so imeli takrat mogočno Samovo slovansko državo. Slovenci so prišli v deželo deloma kot vojaki, deloma kot miroljubni poljedelci. Ustalili so se v severovzhodnem delu prostrane severoitalijanske nižine. Zasedli so pa tudi gorske doline in pobočja gričev na južnih predelih visokih alpskih planin. Tu so se ohranili do danes.

Iz starih listin posnemamo, da so v 10. in 11. stoletju obstojale čisto slovenske vasi in celi okraji. O tem nam priča predvsem mnogo imen za vasi in mesta, ki so slovenskega izvora. Naj bo tu navedenih vsaj nekaj primerov! Prvo ime je italijansko, drugo slovensko: Sedegliano-Seljani,

Beano-Beljan, Lonca-Loka, Blanzo-Blavce, Vilecogna-Velikonja, Revidischia-Robidišče, Sella-Selo, Cusignaco-Kozinjak, Sammardenchia-Smrdenka, Boreana-Borjana, Puja-Polje, Briche-Brišče, Lancenigo-Ločnik.

Ne smemo misliti, da se navedena imena le slučajno in navidezno slovensko glase in da se v njih skriva romansko jedro! Italijani sami so prisiljeni priznati tem imenom slovenski izvor. Nepristranski italijanski zgodovinarji in jezikoslovci tega ne taje. Ravno tako je zgodovinsko dokazano v listinah, ki so shranjene v arhivih oglejskih patriarhov, da so po furlanskih vaseh govorili več slovensko kot furlansko.

V 12. stoletju je postal slovenski jezik splošen po vsem Furlanskem. Smatrali so ga kot "navadni ljudski jezik". Tudi listine ga tako imenujejo. Slovensko so govorili tudi na dvoru longobardskih vojvod v Čedadu, za kar imamo pisane dokaze. Celo longobardski vojvode so se učili slovenskega jezika.

Oglejski patriarhi so pa vedno upoštevali slovenščino. Saj je oglejski patriarh Bertrand v 14. stoletju nameraval ustanoviti v Čedadu univerzo, na kateri naj bi se šolali Italijani, Slovenci, Nemci in Madžari. V ta namen je poslal svoje odposlance v Rim, da bi od papeža dobil dovoljenje za ustanovitev vseučilišča. Toda protestiral je škof iz Padove, ker se je bal za svojo univerzo.

Slovenski jezik je bil v čisljih tudi med Benečani, saj tudi med njimi najdemo slovenska imena kot: Zagornjan, Gradnik, Močnik. Celo mnogo gradov na Furlanskem ima slovensko ime. Slovenski vpliv opazujemo v srednjem veku v vsem javnem življenju. Listine nam poročajo poleg rimske in longobardske mere tudi o slovenski meri za žito in polje. Imeli so tudi slovenski denar "lira schiavonesca". Poleg tega imamo v tej dobi tudi slovensko plemstvo na Furlanskem. Znani ste bili zlasti plemiški rodbini Čuk in Bojan, ki sta živeli v Čedadu.

Beneški Slovenci so imeli tudi svoja mirovna sodišča, ki so bila sestavljena iz takozvanih "sosedenj". Beneški Slovenci niso poznali velikih občin, temveč le male soseske ali srenje, ki so spominjale na stare slovanske zadruge. Take srenje so bile na priliko: Drenke, odtod rodbinsko ime Dreščak; Praprotna-Praprotnik, Kraja ali Krajna-Krajnik; Trinkov-Trinko, Brnkov-Bernik, Trušna-Trušnik; Brega ali Brezja-Brežan.

V sosednjo so prihajali vsi rodovinski starejšine in hišni gospodarji. Kdor je v srenji obdeloval kakšno zemljišče, je imel sosednjske pravice, ki jih ni smel prodati. Na čelu soseske je bil župan ali dekan, to je vaški predstojnik, ki je nosil kot znamenje svoje oblasti palico. Predsedoval je sosednjam, katere je sklical v njegovem imenu obhodnik, nekaki sel. Ta je obvestil zaporedoma vse može, ki so se potem zbrali na dano znamenje, ki so ga dali navadno z zvonom v cerkvi.

Poleg župana so sedeli trije prisedniki, dva zaprisežena moža, cerkveni ključar in vsa dvanaestija. V teh sosednjah so se može posvetovali o vseh javnih potrebah, zlasti o pašnikih in njih mejah, o občinskih potih, prepirih med sosedi, o odlokih oblastev, o desetinah, o vzdrževanju in stanovanju župnikov, o zidanju in popraviljanju cerkva... Po posvetovanjih so naredili takozvani "roš ali rovaš", to je glasovanje, kjer je odločevala večina. Prisotni pisar, ki so ga imenovali "notar" je sestavil zapisnik. Če se posvetovanja ni mogel udeležiti, mu je obhodnik povedal potek posvetovanja ter je sestavil zapisnik doma. Glasove je obhodnik zarezoval v leskovo palico. Tudi tej palici se je reklo "roš".

Več sosesk skupaj je tvorilo veliko županijo. Beneški Slovenci so imeli dve taki županiji in sicer Landarsko z 21 soseskami in Mersinsko z 15 srenjami ali soseskami. Župani so se zbrali okrog velikih kamenitih miz. Tako mizo so imenovali "laštra". Mersinska velika županija je imela svoja posvetovanja pri cerkvi sv. Antona Puščavnika pri Šempetru; landarska županija se je zbirala v Bjačah. Kadar ste se zbrali obe veliki županiji skupaj na važen sestanek, se je to vršilo pred prastaro cerkvijo sv. Kvirina. Tu so zborovali redno enkrat na leto, izredno pa po potrebi. Tako ste bili ti dve veliki županiji skoraj popolnoma samostojni deželi pod beneško oblastjo do 18. stoletja, ko je Avstrija zasedla Benečijo. Pod oblastjo Benečanov so bili beneški Slovenci nad tri sto let. Ti so jim pustili vse stare svoboščine, govorijo celo o parlamentu beneških Slovencev, zato so bili Slovenci s to oblastjo zadovoljni. Benečani so jim celo izročili varstvo državne meje proti "Nemčiji". Smatrali so njih deželo za vojaško granico proti Avstriji.

Leta 1797 je Napoleon Avstrijce premagal in po miru, ki ga je Avstrija sklenila z njim, je

prisla Beneška Slovenija pod Avstrijo. Zanimivo je, ko so pozneje pod generalom Suvarovom prišli Rusi v Italijo, so se silno čudili, ko so slišali beneške Slovence govoriti, pa so govorili skoraj popolnoma njih jezik. Tako čudovito so se ti Slovenci ohranili, ker so živeli le zase, odmaknjeni od ostalih slovenskih rodov. Leta 1866 so Beneški Slovenci pripadli nazaj Italiji. Zanimivo je, da so sami po plebiscitu glasovali za Italijo, ker so jim stari ljudje pripovedovali, kakšno svobodo so uživali prej stoletja pod Benečani. Avstrija ni lepo ravnala z njimi, pa so menda prišli z dežja pod kap. Vsled pritiska in vsled premajhne narodne zavesti se beneški Slovenci naglo izgublajo v italijanskem morju. Zdaj jih je se samo kakih 60 tisoč. So pa beneški Slovenci zelo dobri in globoko verni ljudje. Sami pravijo o sebi: "Pijanimo se po laško, ker sami nimamo vina, davke plačujemo po laško, toda molimo pa vedno slovensko, pridigo imamo slovensko, nauk imamo po slovensko, pojemo po slovensko in trudimo se po slovensko". V vseh dolgih stoletjih je beneške Slovence varovala Marija in njih versko središče je bilo in je še vedno na Stari gori pri Čedadu.

Beneški Slovenci so se, kot kaže, prav kmalu po svojem prihodu v deželo pokristjanili. Morda jih je res prikupno in tako na srečnem mestu postavljeno Marijino svetišče na Stari gori pripeljalo tako kmalu v naročje prave vere.

ZAČETEK STARE GORE

Svetišče na Stari gori pri Čedadu je zgodovinsko eno najstarejših katoliških svetišč v teh krajih; gotovo pa najstarejša Marijina cerkev starodavnega oglejskega patriarhata, kamor je prišel že leta 46 po Kristusu razširjat sv. vero evangelist sv. Marko, ki je postavil za svojega naslednika sv. škofa Mohorja. Stara gora namreč ni daleč od Ogleja. Prvotna cerkev na Stari gori je bila posvečena sv. nadangelu Mihaelu, ki ima še zdaj glavni oltar v spodnji cerkvi ali v kripti na Stari gori. Po nekem izročilu je bilo na Stari gori že zgodaj pagansko svetišče, preden je krščanstvo prodrlo v te kraje in to svetišče je zamenjala krščanska cerkev sv. Mihaela. Še le pozneje je svetišče bilo posvečeno Materi božji.

Zelo stari zapiski namigujejo, da je cerkev Matere božje stala na Stari gori že leta 428 po Kristusu, torej že pred prihodom Slovencev. Nekateri pa stavijo začetek Stare gore v leto 762. Zgodovinsko dokazano pa je, da so redovnice sv. Benedikta, ki so imele svoj samostan v Čedadu, že v osmem stoletju romale na Staro goro in so ondi opravljale posebne

Stara gora

pri Čedadu

romarske pobožnosti. Imele so za to romanje dvakrat na leto posebno cerkveno dovoljenje, kakor je bilo dovoljeno tudi njihovim sestram v Rimu, da so lahko dvakrat na leto obiskale sedmere rimske bazilike. Skoraj gotovo je imelo svetišče na Stari gori iste odpustke. Stara gora je oddaljena osem kilometrov od Čedada in Gora je 618 metrov visoka. Ob času teh nunskih romanj so bili pri Čedadu in na Stari gori že Slovenci. Procesija je morala iti skozi slovensko ozemlje in nikjer ni zapisano, da bi bile imele redovnice kakšne težave glede procesije. Romanje je bilo torej varno. To kaže, da so bili Slovenci zelo mirni ljudje, skoraj gotovo so pa Slovenci bili takrat že katoličani. Morda jih je ravno Marijino svetišče na Stari gori priklenilo nase in pa ganljive nunske procesije so jih prignale do tega.

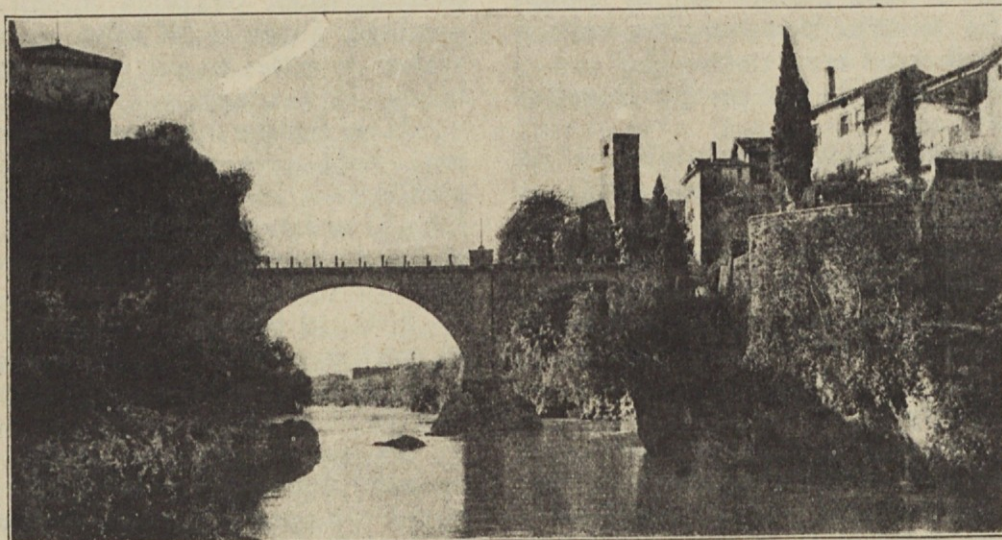
Zelo zanimivo stvar pa poroča v svojih spisih leta 1729 čedajski kanonik Vincencij Sillani - morda Selan? - namreč, da je leta 1585 poreški škof Cezar De Nares izvršil kanonično vizitacijo starogorskega svetišča v imenu oglejskega patriarha. Ta vizitator pa je pismeno izjavil, da je v Rimu videl in bral star zapisnik, ki je iz njega razvidno, da je svetišče Matere božje na Stari gori pri Čedadu obstojalo že pred tisoč leti. Torej že leta 585. Na vsak način je dokazov dosti, da se svetišče res lahko imenuje na Stari gori.

Leta 1015 je oglejski patriarh Ivan IV. daroval cerkev Matere božje na Stari gori s hišami in obzidjem vred opatu ali proštu Sv. Štefana v Čedadu. Leta 1273 pa, ko je bila prošnja pri Sv. Štefanu ukinjena, je Stara gora prešla v last čedajskemu kapitulju, ki je takrat štel 40 kanonikov. Že v starih časih so bile prizidane svetišču hiše za duhovnike in za prenočišče romarjev. Obdane so bile z visokimi in trdnimi zidovi v varstvo pred napadi roparjev, zlasti Turkov, ki so pogostoma vpadali v Furlanijo ropat, požigat in pobijati. V svetišču je pred leti viselo mnogo zastav, ki so bile iztrgane raznim sovražnikom, zlasti Turkom. Zmage so torej pripisovali Marijini pomoči, Mariji Zmagovalki na Stari gori. Stara gora je seveda veljala tudi kot trdnjava ali vojaški tabor, kamor so se v starih časih zatekli ljudje pred sovražnikom.

To so zgodovinski podatki o Stari gori. Ljudje pa naravno pripovedujejo mnoge pravljičice in legende o nastanku Marijinega svetišča in o božji poti. Zelo napeta in zanimiva je legenda o čedajskem mostu in o Stari gori.

VRAGOV MOST POD STARO GORO

Bilo je v onih časih, ko je prihrul Atila s svojimi pesoglavci na Beneško. V Čedadu so trepetali in da bi se ubranili

Čedad (Vragov most)

pesjanov, so podrli most čez Nadižo pred mestom. Toda nič ni pomagalo. Pesjani so reko prebredli in preplavali ter so mesto izropali ter požgali. Nato so jo sovražniki udrli na jug, kjer jim je prišel naproti sam papež s svojo vojsko. Toda te nebeške vojske so se pesjani tako prestrašili, da so se spustili v beg. Čedajci in vsi okoličani so se oddahnili. In začeli so graditi nov most preko Nadiže. Gradili so in gradili, toda komaj so pozidali stebre, da bi na nje pripeli most, je voda tako narastla, da jim je vse razdrila ter odplavila. Čedajci so bili že kar obupani. Iskali in iskali so mojstra, ki bi jim zgradil most in obljubljal so, da mu bodo plačali s suhim zlatom. Mnogi so začeli, pa nobeden ni mogel dovršiti. Nekega dne pa, ko je Nadiža spet odnesla stebre, so mestni očetje sklenili, da bi bilo najbolje napraviti brod preko Nadiže, ki naj bi nadomeščal most. Ob reki so stali in premišljevali, kako in kaj.

"Hahahahahaha!" se jim je nasmejal neki tujec, ki je stal ob strani in je možakarje poslušal.

"Kaj se smeješ?" ga je vprašal župan, ki mu je segala siva brada prav do pasu.

"Kdo bi se ne smejal, ko nimate v celem Čedadu mojstra, ki bi znal zidati tak most, da bi ne bilo treba stebrov!" je dejal tujec, ki ga še nikdar ni nihče videl v onih krajih.

In takrat reče župan: "Kaj se široko-ustiš? Če si tako pameten, pa nam ti pozidaj tak most brez stebrov!"

"Zelo rad!" je bil takoj pripravljen sumljivi tujec.

"S suhim zlatom ti ga plačamo!" je obljubil župan in vsi mestni možje so pritrdili.

"Ne maram zlatat! Toda, preden si morete predstavljati, bo most dograjen, a za plačilo si vzamem prvo živo bitje, ki pojde čez novi most!" je predlagal tujec. "Možje, ste zadovoljni?"

"Zadovoljni, zadovoljni, muhasti mojster!" so dejali možje in udarili so si v roke v znak, da je pogodba sklenjena. Mojster je vsakemu posebej podal roko. Toda vsak možakar se je skremžil, ko je

držal tujčevo desnico. Vsakega je začela roka kar peči in žgati.

Ono noč se je strahovito bliskalo in grmelo, kot bi se bližal sodni dan. Župan in mestni očetje so bili vsi nemirni in prestrašeni. Vsakega je pekla roka kot bi jo imel v ognju in vsak je vedel, da je delal pogodbo s samim vragom iz pekla. Roka je pekla, še bolj pa je pekla vest, ki je vsakemu očitala, da bo odgovoren za dušo, ki jo bo dobil vrag za plačilo.

Proti jutru je nevihta ponehala, nebo se je zjasnilo in sonce se je prismejalo ter je zbudilo župana in mestne očete. Vsi so prišli k Nadiži in so strmeli: Pred njimi se je bočil preko reke krasen zidan most brez vsakega stebra.

Tuji mojster je zdaj pristopil k županu in rekel: "Most sem napravil in zdaj bi rad zgovorjeno plačilo!"

"Počakaj, mojster tri dni! Preden pustimo koga čez novi most, moramo imeti še sejo, da določimo, koliko bo znašala mostnina za pešče in za vozove!" je prosil župan in mojster je bil zadovoljen. Saj je vrag gotovo imel še kako drugo delo v mestu.

Mestni očetje so premišljevali in modrovali, kako bi se rešili vruga, da bi mu ne bilo treba plačati z dušo. Dva dni so modrovali in niso mogli ničesar pametnega določiti. Napočilo je jutro tretjega dneva. Mojster ni hotel več čakati na plačilo. Tedaj pa pride mestni birič in predlaga županu: "K vsem trem mestnim vratom bom šel in pri vsakih vratih bom bobnal in naznanil:

"Črni mojster, ki nam je zgradil v eni sami noči prekrasen most, zahteva za plačilo prvo živo bitje, ki pojde čez most. Kdor bi se žrtvoval, mu ne bo nikdar treba plačevati mostnine in še mošnjo zlatnikov dobi."

Birič je bobnal in razglašal od jutra pa notri do poldne, pa niti enega človeka ni pridobil. Vsak se je prestrašil, se pokrižal in se niti ni upal mostu približati.

Ko se je birič že mislil vrniti in povedati županu in mestnim očetom, da ni mogel nič opraviti, takrat je stopil pred biriča hribovski pastir, ki je prinesel na

trg prodajat ovčji sir. Razen enega najmanjšega hleba je prodal vse. Pastir spregovori:

"Jaz bi rad zaslužil ono mošnjo zlatnikov!" Poleg pastirja je stal ovčarski pes, ki ga je spremljal na vseh potih.

Birič je takoj stekel k županu in je naznanil njemu in mestnim očetom, da je našel človeka, ki jih bo rešil in je pripravljen iti preko mosta.

Takoj so hiteli vsi k mostu, kjer se je bliskoma zbrala velika množica ljudi. Vsi so radovedno in prestrašeni čakali, kako bo črni mojster odnesel ubogega pastirja.

"Črni mojster, prišli smo, da te plačamo," je župan dejal in pokazal na pastirja. Pastir je takoj vzel z ramen vrečo, segel je vanjo, ter je privlekel iz nje kolo sira. Kolo je takoj potočil po mostu. Zvesti pes, ki je stal ob pastirju, je planil za sirom, pastir pa se je smejal. Prvo živo bitje, ki je prišlo preko mosta, je bil pes.

"Mojster, kar vzemi ga!" pravi pastir. Črni mojster je bil opeharjen. Pogledal je pastirja in na njegovih prsih se je takrat zasvetila svetinjska Matere božje. Jezno je vrag zatulil ter je švignil kot goreča strela pod mostom, da se je zasvetilo in zakadilo za njim. Še zdaj se pozna, da je nekaj mostu okrušenega, ko se je vrag s tako silo zagnal v njega. Hotel ga je skoraj gotovo podreti, pa ga je Marijina svetinjska tako prestrašila.

Pastir je prejel mošnjo cekinov in je potem res prvi šel čez most, ko se je vračal nazaj domov v hribe. Dolga leta je še živel in svoje premoženje si je podestatoril. Ko se je postaral, je šel na Staro goru za puščavnika ter se je tam v samoti pripravljaj na smrt. Tri dolga leta je pastir nosil skupaj kamenje in pesek, potem je tri dolga leta žgal apno, nato pa je tri dolga leta zidal cerkev na čast Materi božji. Seveda so mu dobri ljudje radi pri delu pomagali. Ko so prvič zapeli starogorski zvonovi in ko je bila opravljena prva sv. maša na oltarju v Marijini cerkvi, tedaj je stari pastir pristopil k sv. obhajilu, prejel je Gospoda za sv. Popotnico in kmalu po sv. maši je umrl. Takrat je bel golob - pastirjeva duša - trikrat

obletel Marijino cerkev in duša se je nato dvignila v nebo in sama Marija je vjela goloba pred nebeškim pragom, ter ga je nesla nebeškemu Očetu.

Črnega mojstra pa ljudje niso nikdar več videli ne v Čedadu, ne na Stari gori; most pa še stoji in zgodba o njem gre iz roda v rod. Da se vrag nikoli več ne prikaže v one kraje, je zasluga Marijina, ki je zapovedala nadangelu Mihaelu, da ga tišči k tlom v kapeli pod cerkvijo na Stari gori.

BOŽJEPOTNA CERKEV

O prvotni cerkvi na Stari gori ni nikakih zapiskov. Morda so kar poganski tempelj spremenili v katoliško cerkev, kot marsikje. Vzdržuje se ustno izročilo, da je bila na Stari gori velika naravna votlina v živi skali in da je bila to prvotna cerkev oziroma so to votlino rabili za službo božjo. Nekaj podobnega imajo beneški Slovenci še zdaj v znameniti Landarski jami, ne tako daleč od Stare gore. Tam imajo prav pod zemljo cerkev sv. Ivana v "čele", kar pomeni; v skali. Zelo zanimiva stvar: Ob navpični steni vodi 115 kamnitih stopnic z železnim držajem do vhoda v jamo; na eni izmed stopnic je vsekana letnica 1101. Prav v tej jami je cerkev, ki je 16 m dolga, 10 m široka in 14 m visoka. Torej kar velika cerkev, pa vse naravna skala. Na steni je vdolbena letnica 1477. Tedaj so morali cerkev popravljati. Stari zgodovinarji imenujejo to cerkev in jamo "trdnjavo Slovencev". Gotovo jim je bila jama varno skrivališče in zatočišče ob sovražnih napadih. Morda je bilo kaj podobnega prvotno tudi na Stari gori. Ker na gori ni gostih gozdov, je bila votlina tudi lepo zatočišče ob viharjih in hudi uri. Pravijo, da so še le okrog leta 1200 postavili prvo cerkev na Stari gori. Iz 14. stoletja imamo zapisano, da je bila cerkev na Stari gori podobna cerkvi Sv. Treh Kraljev pri Pripotišču v Šentpeterski fari, ki še danes obstoji: Spremaj je lopa ali veža, vrata in okna so ostro gotska, notranjščina je zelo preprosta, na stropu se vidi tramovje, pač

pa je pred oltarjem takozvano svetišče krasno izdelano in lepo poslikano s prizori iz sv. pisma. Tako je morala izgledati prvotna cerkev na Stari gori.

Leta 1535 je slikar domačin Janez iz Vidma (Udine) poslikal starogorsko Marijino cerkev. Janez Videmski je bil posebno slaven slikar, saj je s Stare gore šel naravnost v Rim, da je poslikal takozvane Vatikanske lože ali galerije. Slikar je bil velik častilec Marijin in ko je nekoč priromal na Staro goro in je videl velikanške množice romarjev, je bil tako navdušen, da je napravil obljubo, da bo cerkev poslikal. Posebno lepo je poslikal Marijino kapelo. Vlaga je mnogo teh slik poškodovala, toda še danes delo hvali velikega mojstra in umetnika. Dobro se še vidita na stenih dva angela. Na loku, ki loči svetišče od ladje so naslikane razne cvetlice in sadeži zemlje. Med cvetjem in sadjem je naslikana Marija z Detetom: Marija cvetlica prinaša sad svojega telesa grešnemu svetu. Na desni strani nosijo angeli človeške duše proti nebu, na levi pa love satani duše v svoje mreže, da jih spravijo v pekel. V sredini stropa pa je mogočna, veličastna podoba Odrešenikova, ki so mu ob strani angeli, ki drže v rokah široke trakove, ki so na njih natiskane besede proseče milosti in nebeškega blagoslova.

Po stenah je razstavljenih vse polno

zaobljubljenih slik in predmetov. Mnoge je naredila umetna roka, še več pa roka preprostega človeka.

Četudi je bila cerkev lepa, dostojna, primerno okrašena in z vsem preskrbljena, vendar je bila veliko premajhna za velike množice romarjev. Razmere so glasno kričale po novi cerkvi, ki bo lahko ustregla večjim romarskim shodom. Sklepa se, da je stara cerkev dosegala mere sedanje spodnje cerkve ali kripe sv. Mihaela.

Z delom za novo cerkev so pričeli nekako okrog leta 1650. Na zidovih stare stavbe so postavili novo, ter jo podaljšali do sedanjega zvonika. Kakor se lahko po nekaterih znakih sklepa, je imela cerkev tudi primerno veliko vežo ali lopo. Stare cerkve niso podrli, temveč so jo spremenili v kripto ali spodnjo cerkev. Marijino milostno podobo so prenesli v novo cerkev, v kripti pa je dobil glavni oltar sv. Mihael. Oltarni nastavek v kripti predstavlja prizor iz cerkvene molitve: "Sv. nadangel Mihael...vodnik nebeške vojne, satana z božjo močjo v pekel pahni!"

Zgornja cerkev je sicer veličastna ali preprosta: Na stropu se vidi tramovje in streha. Stene so ravne in gole; nad glavnim oltarjem je strop obokan. Vsi trije oltarji so spredaj za obhajilno mizo, kar je za romarske cerkve zelo praktično, da se lahko romarji s pridom in z lahkoto

Na Stari gori

Koledar 1961

udeležijo svetih maš tudi pri stranskih oltarjih. Vsi trije oltarji so kameniti z mramornatimi oltarnimi mizami v raznih barvah. Prekrasni stebri na glavnem oltarju so vsi z afriškega marmorja. Mnogi angeli na oltarju svetišče silno poživijo. Glavni oltar je seveda posvečen Materi božji, stranski oltar na listni strani je posvečen presv. Trojici, na evangelski strani sv. Antonu Padovanskemu. Pred vsemi tremi oltarji so prekrasne srebrne svetilke. Na stranskih oltarjih ste glavni podobi dragocene slikarsko delo. Posebno slika presv. Trojice je dobro ohranjena in zelo živa.

Leta 1700 so cerkev na Stari gori še za 11 metrov podaljšali, vežo so pridružili cerkvi in tako ima zdaj starogorska cerkev sledeče mere: Dolga je 35 metrov, široka je 10 metrov in ravno toliko visoka. Torej na vsak način obširna in veličastna stavba. Novi stavbi je manjkalo samo še: cerkveno posvečenje. Za ta obred so naprosili oglejskega patriarha Daniela Delfina. Zanimivo je, da je bil to zadnji izmed oglejskih patriarhov. Oglejsko Cerkev je vladal od leta 1734 do 1751. Večina slovenskih dežel je pripadalo 940 let pod Oglej.

Za slovesno posvetitev cerkve so do- ločili 15. maj 1744. Bila je naravnost veličastna slovesnost z mnogimi škofi, duhovniki in z velikanskim številom pobožnih romarjev.

Ko je patriarh končal obrede, je pustil dragocen mašni plašč za spominski dar novo posvečeni cerkvi. Plašč je bogata zlata vezena in veliko umetniško delo. To mašno obleko hranijo še zdaj v svetišču.

Štiri leta po posvečenju Marijinega svetišča na Stari gori je isti oglejski patriarh preskrbel starogorski cerkvi veliko odlikovanje: povzdignjena je bila v bazi- liko in je bila 25. decembra 1748 pridru- žena baziliki Maria Maggiore - Mariji Snežni v Rimu.

MILOSTNA PODOBA - ŽIVA MARIJA

Marijin kip v glavnem oltarju je pre- krasno delo rezbarja, podobarja. Ena naj- lepših, kar jih je sploh mogoče misliti in

Marijin kip na Stari gori

imeti na svetu. Delo stavijo umetnostni zgodovinarji v polovico petnajstega sto- letja, torej nekako iz leta 1450.

Marijasedi na bizantinskem sedežu ali tronu. Podoba je v naravni človeški veli- kosti in na Materi so izraženi vsi človeški čuti dobre, skrbne matere, predvsem pa božje Matere, ki svoje Dete ljubi, moli, da v tem prekosi vsako človeško mater. In to ravno najbolj privlači srce vsakega resnega romarja. Obraz je temnorjav, oči so vse žive. Barve na podobi se kar zlijejo v eno. Vsaka stvar, vsaka poteza je tako fino in ljubeznivo dovršena. Če gledaš Marijin obraz, moraš kar vzklkniti: "Vsa lepa si, Marija, in madeža ni na tebi!" Res Marija je najlepša med ženami! Devica ima na sebi obleko rdeče barve, na prsih

ima beli obesek. Obleka pada prav do tal, barve obleke se kar prelivajo. Bogat plašč pada Mariji od ramen doli do nog na desni strani, bogat zlat pajčolan obkroža Marijino lepo čelo. Tudi Dete je dovršeno z veliko natančnostjo in fineso ter kaže popolnoma otroški izraz. Sedi na levem Materinem kolenu in je obrnjeno na polovico k Mariji, pa tako, da vsak lahko vidi njegov sinovski obraz. Navadno drži Mati Marija Dete na desnem kolenu, tu pa na levem. Jezušček gleda Marijo tako živo in sladko z očmi polnimi ljubezni. Desno ročico stega po materinih prsih.

Podoba je človeška in božja obenem, ker pač prestavlja človeški in božji prizor, zato se tej podobi romar s tolikim zaupanjem in s toliko varnostjo približa, posebno še matere ne morejo odtrgati svojih oči od milostne Matere starogorske. Jezušček ima ogrnjen popolnoma zlat plašček, pa čisto kratek, otroški. Z Detetovih ustnic pa se zdi, da slišimo besede: "Karkoli me boš prosila, o ljuba mati, vse boš dobila od mene!" Romar mora pri tem pogledu kar sam od sebe vzklikniti: "Blagoslovljene prsi, ki so te nosile in dojile!"

Ne pravijo torej romarji zastonj: "Milostna podoba na Stari gori je živa Marija!"

BOGATI ODPUSTKI

Marijino svetišče na Stari gori je obdarovano z bogatimi duhovnimi dobrotami: z odpustki. Skoraj gotovo je cerkev na Stari gori obdarovana z odpustki sedmerih glavnih bazilik v Rimu, ali vsaj sedmerih oltarjev v baziliki sv. Petra v Rimu. Posebnih potrdilnih listin ni za to, toda sklepati se da radi romanja benediktinskih redovnic iz Čedadu dvakrat na leto. Pri poročilu o tem romanju je namreč omenjeno, da imajo rimske redovnice sv. Benedikta dovoljenje obiskati dvakrat na leto sedem glavnih rimskih bazilik, da se redovnice udeleže odpustkov.

Zapisani so pa sledeči odpustki: Papež Inocencij IV. je podelil posebne odpustke cerkvi na Stari gori leta 1247. Eno stoletje kasneje je dvanaest škofov starogor-

skim romarjem podelilo 40 dni odpustka za obisk božje poti. Potem je papež Sikst IV. leta 1478 podelil zopet posebne odpustke za Staro goro. Isti papež je podelil svetišču odpustke za molitev odvrnitve turške nevarnosti.

Ob priliki slovesne posvetitve starogorskega svetišča leta 1744 je papež Benedikt XIV. podelil popolni odpustek za vsak dan celega leta. Verniki ga lahko dobe enkrat na leto, kadar koli obišejo svetišče na Stari gori.

ROMANJA

Romarska pot na goro je bila dobro in primerno zaznamovana. Ob celi romarski poti iz Čedadu so že v starih časih, pred 900 leti stale kapelice z Marijinimi slikami. Bile so te podobe s kamna in postavljene na glavnih ali izbranih mestih. Eden teh starodavnih kipov je še bil ohranjen na pročelju cerkve sv. Štefana v Čedadu, toda ta cerkev je bila porušena in je kip Marijin zdaj v mestnem muzeju. - Druga podoba s te poti, zelo preprosto toda razgibano delo, je še ohranjena v kapelici pred stopnicami na Stari gori. - Tretji tak kip je v mali skalnati vdolbini nekako na polovici romarske poti. - Četrty Marijin kip z onih časov pa je vzdian v pročelje Marijine bazilike na Stari gori. Pravijo, da je bil ta kip svoj čas v neki uti ob potu na Staro goro.

V drugi polovici 17. stoletja, torej po letu 1650, pa je bilo ob romarski potu na Staro goro postavljenih 15 kamenitih stebrov in vrhu vsakega stebra je bila upodobljena ena izmed skrivnosti sv. rožnega venca. Ti stebri so stali ob poti nekako 200 let. Proti koncu 19. stoletja, torej pred letom 1900, pa je neki duhovnik v testamentu zapustil vsoto denarja, da so postavili nove in veliko večje stebre ob poti. Ti stebri so zelo dobro in solidno delo. Še danes vzbujajo pobožnim romarjem svete misli na skrivnosti sv. rožnega venca, ki ga pobožni verniki vedno na glas molijo, ko gredo na goro.

Ravno ob tej poti so postavljena tudi štiri nekaka zavetišča: lope ali ute, kjer

se romarji lahko malo odpočijejo, morda malo okrepčajo s popotnico, ki jo navadno nosijo s seboj; če se vlije ploha, dobijo romarji v teh utah tudi streho. Tako je za romarje na vse strani lepo preskrbljeno.

Prav iz najstarejših časov božje poti na Stari gori nam zgodovina omenja dvojno zanimivo romanje: V čedajskem kapitelskem arhivu je opisano romanje benediktinskih redovnic, ki so začele svoje romanje že v osmem stoletju. Dvakrat na leto se je to romanje vršilo. Dneva romanj je določil benediktinski opat. Med potjo so redovnice molile in prepevale v procesiji. Nekaj časa so se tudi razgovarjale o verskih stvareh. Na Stari gori so se zbrale pred svetiščem. Ko so se malo oddahnile, so začele nebeško lepo prepevati Marijine himne. Ko so prišle pred Marijin oltar, so padle na kolena ter so presunljivo pobožno zapele:

"Maria, Mater gratiae - Marija, Mati milosti,
dulcis Parens clementiae - o sladka Mati usmiljenja.

Tu nos ab hoste protege - Ti varuj nas sovražnika,
et mortis hora suscipe - in v smrtni uri sprejmi nas!"

Ta pesem je zdaj uvrščena med himne v Malem oficiju preblazene Device Marije. Skoraj gotovo so verzi benediktinskega izvora. Kot so pred dolgimi stoletji opravljale romanje redovnice, tako se še danes vrše romanja na Staro goro. Ko pridejo romarji na pot do Gore se zresnijo: začnejo moliti, peti svete pesmi in govoriti verske razgovore. Navadno pri vsakem stebri počakajo ter opravijo desetko sv. rožnega venca. Zelo stara je navada, da si romarji pripravijo male lesene križce, ki jih puščajo pri stebrih ali postajah. Pravijo pa, kdor prvič roma na Staro goro, da tak križec mora imeti in ga prinesiti s seboj ter ga nekje sredi gore položiti k Marijini podobi. Isto navado imajo na Svetih Višarjah, kjer je pri kapeli blizu vrha naloženih teh križcev cele kupe. Ta navada spominja gotovo na začetek božjih potov v Sveti deželi na kraju Kristusovega

trpljenja in smrti, na pot križa, ki ga je Jezus prehodil noseč težki križ. Ko so se potem božja pota razširila po svetu, so romarske skupine vedno prihajale z velikim križem na čelo procesije. To se mnogokje še danes vrši. Saj imajo zapisano v Lurdu, da je prišel za 100 letnico prikazovanj leta 1958 v Lurd 28 let stari Janez Azzara iz Palermo, Italija. Prehodil je peš 1800 milj, vsak dan 19 milj. Fant je nesel s seboj sedem čevljev visok lesen križ. Romanje je napravil v zahvalo za ozdravljenje. Potovanje je trajalo tri mesece in romar je na poti izgubil 15 funtov svoje teže. Da resen romar vzame na svojo pot križ, je prav gotovo poslušnost besedi Gospodovi: "Kdor hoče iti za menoj, naj zadene svoj križ..." To pomenijo tudi prav gotovo leseni križci starogorskih romarjev.

Od 11. stoletja dalje je bilo starogorsko svetišče Matere božje ali "Žive Marije" v lasti in v upravi čedajskih kanonikov. Ti so se skupno z mestnimi očeti zaobljubili, da bodo vsako leto dvakrat romali na Staro goro. Bilo je to ob priliki moreče kuge. Ta obljubljena procesija je šla na Goro vsako leto na Belo nedeljo in prvo nedeljo meseca septembra, to je na angelsko nedeljo. Gotovo so morale biti to veličastne procesije in slovesnosti, če je bilo v kapitlju 40 kanonikov, ki so imeli tudi mestno faro. Torej je bilo za ti dve procesiji vse mesto pokonci. Še le pred nekako 100 leti je čedajski magistrat udeležbo pri procesiji odrekel, leta 1866, takrat ko je Beneška Slovenija pripadla Italiji. Kanoniki pa svojo obljubo še zdaj zvesto izpolnujejo in tudi mestna fara.

O Božiču leta 1400 so imeli na Stari gori posebnega romarja: To je bil furlanski plemič grof Tristan Zavorinjan, ki je umoril oglejskega patriarha Ivana V. Sobieslava, Moravskega. Dne 22. decembra istega leta je bil grof po samem papežu odvezan, toda za pokoro je dobil, da mora romati na Staro goro.

V onem času so imeli na Stari gori velike romarske shode na vse Marijine praznike: na Svečnico, na praznik Mari-

jinega Oznanenja, na Vnebovzetje Marijino, na Rojstvo Marijino ter na praznik sv. nadangela Mihaela 29. septembra. Ta praznik so obdržali še iz prvotne cerkve. Praznujejo ga še danes: navadno na zadnjo nedeljo v septembru. Posebno velike množice romarjev so prišle na Staro goro v onih časih na Mali Šmaren 8. septembra. Imenujejo se romarji iz Furlanske, to pomeni predvsem Beneška Slovenija, potem s Kranjske, Koroške, iz Istre in celo iz Dalmacije. Leta 1405 je bilo za ta praznik toliko ljudi, da je mestna občina Čedad bila prisiljena zapreti vsa mestna vrata in dvigniti vse obrambne mostove. Mesto je bilo namreč tako napolnjeno, da se ljudje niso mogli drug drugega izogibati in se je bilo bati kake nesreče.

Poročilo pravi tudi, da so na Stari gori imeli ob romarskih shodih dvanajst posebnih rediteljev z lastnimi uniformami. Bili so oblečeni približno tako, kot smo včasih videli one stražnike pri božjem grobu: s sulico in ščitom.

S posebno slovesnostjo so vsa stoletja na Stari gori obhajali praznik Marijinega vnebovzetja. Tej skrivnosti in verski resnici je namreč Marijino cerkev posvečana. Takrat torej obhajajo praznik cerkvene patrone. Ta praznik je bil tako imeniten, da so ga že v 14. stoletju postavljali za rok, do katerega je treba plačati in vračati blago.

Pretrsljive romarske pobožnosti so se vršile na Stari gori v jesen 1499. Septembra so zagoreli kresovi. S Hrvatske se je valila mogočna in kruta turška vojska. Že so se začeli razlivati Turki po furlanski nižavi. Ljudje so spravljali poljske pridelke. Vse so morali pustiti in bežati. Kam? K Mariji na Staro goro. Čedajski kapitelj je prosil vojaško oblast, naj vendar popravi trdnjavo ali tabor pri Marijinem svetišču. To se je zgodilo. Vojaki: fantje in moške so se borili za obzidjem, žene, dekleta in otroci pa so v cerkvi molili in klicali k Mariji, naj pomaga in naj da zmago krščanski vojski. In res: Marija je pomagala; obvarovala je ljudstvo in njeno svetišče je ostalo nepoškodovano. Ko so Turki odšli, so romale

dolge procesije k Mariji na Staro goro od vseh strani. Beneški Slovenci so do danes ohranili svojo procesijo in svoje zaobljubljeno romanje na praznik Marije Pomagaj 25. maja. Beneški Slovenci poromajo skupno kot Slovenci na Staro goro vsako leto še 1. maja in na god sv. Jakoba 25. julija. V starih časih sta bila oba ta dneva zapovedana praznika, ker sta bila godova sv. apostolov. Prvi dan maja so do zadnjega časa obhajali praznik sv. apostolov Filipa in Jakoba.

Kronika na Stari gori sporoča tudi, da so leta 1505 Benečani – tu je misliti na beneško državo, ne na beneško Slovenijo – premagali cesarsko avstrijsko vojsko. In takrat so Furlani ne samo obljubili temveč slovesno prisegli zase, za svoje sinove in vnuke, da bodo vsako leto praznovali spomin na to zmago na ta način, da bodo v slovesni procesiji romali na Staro goro.

Štiri leta pozneje 1509 je nemška vojska prihrumela nad Benečijo. Zopet je bila Marija zmagovalka. Velike množice so se prišle zahvalit Mariji.

Leta 1576 so napravili Huminci (Gemoni) veliko obljubo procesije na Staro goro. Po mestu in po okolici je namreč takrat morila strašna kuga. Pri tej procesiji so huminski meščani prinesli s seboj dragocen dar Mariji: Srebrni model mestne palače, farne cerkve in Stare gore s podobo Marije Rešiteljice. Spomin je še zdaj v posebni vdolbini pri vhodu starogorske cerkve.

Nekako v istem času je bila na Stari gori ustanovljena bratovščina presv. Rešenjega Telesa, ki je imela potem večkrat svoje romarske shode. Število članov je bilo zelo visoko. K letnim romarskim shodom bratovščine so se pridružile tudi bratovščine iz okolice. In tako je 17. junija 1612 prispela na Staro goro istoimenska bratovščina iz Humina. Prišlo je 150 članov v posebnih društvenih uniformah in z zastavami, križi in svečami. Čedajska bratovščina je Humince pri mestnih vratih slovesno sprejela ter bogato pogostila. Tudi čedajska bratovščina se je romanju pridružila in mnogo meščanov in med njimi veliko odličnikov in plemenitašev je

romarje spremljalo na Staro goro, kjer so jih spet ljubeznivo sprejeli in pogostili s pecivom, vinom, gnjatjo in sirom. Vršile so se seveda velike cerkvene slovesnosti.

Mnogo so svoj čas romali na Staro goro koroški Slovenci. Podpisana je posebej romarska slovesnost leta 1725, ko se je zbralo pri Mariji na Stari gori izredno veliko Korošcev. Prišli so seveda peš skozi Trbiž pod Svetimi Višarji. Morda so celo oboje božjih poti združili, kar je skoraj verjetno.

Omeniti je še treba, da so Beneški Slovenci poravnali vse stroške za novi marmornati veliki oltar na Stari gori. Prej je bil oltarni nastavek lesen. Sprememba se je zgodila leta 1683. Ko je bilo delo dovršeno, so imeli beneški Slovenci na Gori veliko zahvalno slovesnost.

Leta 1873 so po vsem katoliškem svetu opravljali velike romarske prireditve v protest italijanski vladi, ki je papežu ugrabila vse premoženje. In tako se je tudi za romanje na Staro goro tistega leta priglasilo 90.000 romarjev z namenom, da bi molili za sv. očeta Pija IX. Toda italijanska vlada je romanje strogo prepovedala in se torej ni mogla vršiti.

PRVA IN DRUGA SVETOVNA VOJNA

Prav gotovo, da je Stara gora obe vojni bridko čutila, toda Marija je ostala, nihče se je dotaknil njene podobe. - Kratko pred prvo svetovno vojno se je zgodila na Stari gori velika sprememba: Božjo pot so prevzeli italijanski patri kapucini iz beneške redovne provincije. Po eni strani je seveda dobro, če prevzamejo božjo pot redovniki, ker je na ta način vedno več duhovnikov na razpolago, ki skrbijo za duhovne potrebe romarjev. Toda v tem oziru je težava ta: vsa stoletja so upravljali božjo pot Slovenci, slovenski duhovniki, ki so znali oba jezika: slovensko, italijansko in skoraj gotovo še nemško. Značaj božje poti pa je bil popolnoma slovenski, ker so glavne slovesnosti opravljale le slovensko. Gotovo je, da za shode naprosijo kake slovenske duhovnike za spovedovanje, s slovenskimi

procesijami pa pride navadno tudi slovenski duhovnik. Sicer pa kapucini božjo pot zelo dobro vodijo in so na Stari gori mnogo naredili. Božjo pot so prevzeli 13. septembra 1913.

Prvo delo kapucinov je bilo, da so začeli izdajati mesečnik "Marija Starogorska" seveda v italijanskem jeziku. Imenuje se "La Madonna di Castelmonte". Zdaj izhaja že 46. letnik. Slovenci, ki spadajo pod Italijo, znajo seveda tudi italijanski jezik in ga radi berejo. Pisan je list v popolnoma ljudskem duhu in zelo praktično. Bilo je ravno na pragu prve svetovne vojne, ko se je list začel razcvetati.

Vojna je bila takrat med Italijo in Avstrijo, Stara gora pa je bila ravno na meji obeh sovražnih držav. Torej kar v ozadju znane strahovite soške fronte. Stara gora je takrat postala vojaška trdnjava; italijanski vojaki so jo takoj zasedli. Takoj spočetka vojne je Staro goro obiskal italijanski kralj Emanuel III. Toda Stara gora je bila celo zasedena od sovražnika in italijanska vojska se je morala umakniti, kot vemo, samo začasno. V svetišču so bila izvršena bogoskrunska dejanja: tabernakelj na velikem Marijinem oltarju je bil zdrobljen, oltar onečaščen in svete hostije so bile raztresene po tleh. Toda milostna "Živa Marija" kip starogorske Matere je ostal nedotaknjen. Vojna je minila in rane so se zacelile, otroci pa so zopet in še bolj vneto ter še z večjim zaupanjem romali k svoji Materi na Staro goro.

Kmalu po prvi svetovni vojni so imeli na Stari gori velikansko slovesnost. Dne 3. septembra 1922 so slovesno kronali Marijino milostno podobo. Zapisano je, da so Furlani in Beneški Slovenci že leta 1845 sprožili misel in željo, da bi bila starogorska milostna podoba uradno kronana, pa je zadeva zaspala. Zanimivo je, da je bil za slovesnost kronanja naprošen in določen kardinal Ahil Ratti, toda med časom, ko so se vršile priprave za slovesnost, je umrl papež Benedict XV. in na njegovo mesto je bil izvoljen kardinal Ahil Ratti kot novi papež Pij XI. Sloves-

nost kronanja je potem moral izvršiti videmski nadškof Msgr. Anastazij Rossi. Slovesnost kronanja samega se je izvršila na prostem, v dolini blizu Planjave. Navzočih je bilo 30.000 romarjev, zastopana je bila tudi civilna oblast.

Marijino kronanje se je zdelo ljudstvu kakor vzhod sonca po tolikih oblačnih letih strahovite vojske, sončni vzhod po tolikih viharjih in tolikih nalivih krogel, granat in bomb. Navdušenim vernikom se je zdelo, da se je ta dan temnorjavo obličje Marije Starogorske ljubeznivo smehljalo iz pod bliščeče zlate krone. Kronano Kraljico so pozdravljali ne samo starogorski zvonovi, temveč vsi zvonovi iz sleherne cerkve cele starodavne videmske škofije, ki je naslednica Ogleja.

Zopet so oživela srca Marijinih otrok in vse je hitelo k Materi. Tisto leto Marijinega kronanja 1922 je videla Mati Starogorska 150.000 svojih otrok, vernih romarjev v svojem svetišču. Takoj nato so pričeli na Stari gori velika popravila pri cerkvi, kar je bilo nujno potrebno popraviti. Postaviti so morali skoraj celo novo pročelje, ki je bilo med vojsko poškodovano. Nova vrata so prekrasna in široka: podboji so z rezanega kamna, vrata sama so orehova. Nad vratmi je dragocen mozaik "Žive Marije" starogorske. Človek mora obstati in ostrmeti.

Po prvi vojni so napravili tudi novo cesto na Staro goro. To je bilo veliko, dolgotrajno in drago delo. Stara cesta je bila namreč popolnoma razruvana med vojno.

Leta 1932 je bila cerkev na Stari gori bogoskrunsko izropana. Ukradeni ste bili obe zlati kroni in tatovi so pobrali tudi vse dragocene spominske predmete, ki so jih romarji prinesli in darovali Mariji v zahvalo. Toda zločin ni ljubezni do Materne božje pogasil, temveč jo je še bolj razplamtel. V enem letu so romarji zbrali toliko zlata, da sta Jezus in Marija dobila novi kroni in 15. avgusta 1933. se je ponovil prizor iz leta 1922: Na istem mestu in z enakimi slovesnostmi in v navzočnosti ogromne množice romarjev je kardinal

Peter LaFontaine, patriarh iz Benetk izvršil obrede kronanja.

Takoj nato so uredili pokopališče pri cerkvi. Prekrasno in umetniško je bila urejena spodnja cerkev ali kript. Dali so ji starinski vtis in značaj, ker je to res ostanek prvotne cerkve, stoletja stare. Narejena je bila dostojna železna ograja, ki loči prezbiterij od kripe. Ograja je v modernem ali prebujenem slogu. Poleg tega je bila zgrajena nova, zelo svetla, obširna zakristija. Preurejene so bile tudi spovednice.

Popravljen in pomnožen so bili stanovanja ali sobe za romarje, ker je naval romarjev naraščal vedno bolj in bolj. Saj jih včasih pride toliko že na predvečer, da morajo prenočevati kar v cerkvi in je za velike romarske shode cerkev vso noč odprta, ob sobotah skoraj stalno. Romarske hiše so dvignili za eno nadstropje, tako so dobili tudi prostora za obednice romarjev. Romarska domova sta dva: eden za moške, drugi za ženske. Ob romarskem domu zunaj je napravljen stebrišče s streho, da so lahko romarji v senci ob veliki vročini, ali pod streho v slučaju slabega vremena.

Cerkev je bila tudi od znotraj popravljena, osnažena. Oskrbeli so nov kovinast tabernakelj na glavnem oltarju, ker je bil stari mramornat med vojno zdrobljen. Tabernakelj je tudi varen pred ognjem.

Pa je prišla nova, druga svetovna vojna. Spet so zabobneli topovi in novo orožje je bilo strašno. Hudo so čutili vojsko tudi na Stari gori. Dvakrat je bilo svetišče napadeno. Zdaj so sicer bili Italijani in Nemci zavezniki, pa je bil proti obema skoraj ves svet. In najhujša je bila notranja revolucija.

Prvo bombardiranje je bilo 6. novembra 1943. Granate so zadele cerkev in zakristijo. Čudno pa je, da je streljanje s topa nenadoma prenehalo. Ko je kanon prvič bruhnil ognjeno točo na svetišče, se je takoj razletel. Strelca Nemca je celo takrat ubilo in ranilo več ostalih vojakov. Kronika ne pove, zakaj so Nemci streljali na Staro goro, saj so bili Italijani vendar njihovi zavezniki! Kdor pozna razmere,

bo to razumel: Na Stari gori so bili namreč komunisti in te so Nemci napadli. Hvalo Bogu, da sta ostala pri tem napadu nedotaknjena glavni oltar in milostna podoba.

Drugi napad so naredili 18. novembra istega leta. Nemci so nastavili proti Stari gori kar tri kanone po 88 mm in sicer iz mosta sv. Kvirina. Streljali so na cesto, ki vodi na Staro goro in celih 45 minut so letele granate na Staro goro. Približno 300 jih je priletelo k svetišču. Vsi prebivalci Stare gore so šli in se poskrili v zaklonišče v spodnjo cerkev, k vojskovodji sv. Mihaelu. Pri tem napadu je bila poškodovana cerkev, zakristija, zvonik ter stanovanja romarjev in redovnikov. Ostale granate so padle poleg poslopij in so precej poškodovale obrambne zidove. In tudi zdaj ni bil poškodovan noben oltar v cerkvi in podoba Marijina je bila brez vsake poškodbe. Toda vsi so se bali za Marijino milostno podobo in zato so jo odstranili z glavnega oltarja ter so jo prinesli v spodnjo cerkev, v kripto sv. Mihaela.

Ko so meščani iz Čedadu gledali prazni tron Marijin, so obljubili, da bodo Marijin sedež dostojno okrasili, če jih obvarje bombnih napadov iz zraka. Marija je mesto res obvarovala in meščani so obljubo držali ter so Marijin tron res kraljevsko uredili in okrasili. Takoj po vojski, ko je potihnil bojni grom in sicer 15. julija 1945 so slovesno prenesli Marijino podobo na glavni oltar. Skoraj dve leti je bila Marija v kripti, kjer je bil pred stoletji njen pravi prestol. Po prenosu Marijine podobe na zlati tron je bila pontifikalna sv. maša v cerkvi ob prekipavajočem veselju vernih romarjev.

Leta 1959 je prišel na Staro goro slovenski kapucin p. Metod in je tam nastavljen kot redni dušni pastir za slovenske romarje.

ČUDODELNI KRAJ

Nebeški koncert: Po večernem zvonjenju angelskega pozdravljenja v mesecu maju, pred davnim časom so prebi-

valci in okoličani Stare gore slišali prekrasno godbo in premilo petje. Od vseh strani so ljudje prihajali, da bi bolj jasno videli in bolj natančno slišali, kaj se vendar godi na gori. Šli so pogledat v cerkev, pa cerkev je bila prazna. Odkod vendar ta godba in to petje? Bil je to nebeški koncert, ki je povdaril imenitnost in svetost kraja. Angeli so priredili koncert na čast Kraljici nebes in zemlje: Mariji.

Skrivnostni romarji: Slabotni starček iz starodavnega Ogleja se je pripravil na romarsko pot k Mariji na Staro goro. S težavo je hodil po prašni cesti, pa kar nenadoma omaga in čutil je, da pota ne bo zmagal. Moči odpovedujejo. Pokleknil je na sredi pota in je iskreno prosil Marijo, naj mu vendar podeli milost, da bi še vsaj enkrat, zadnjikrat v življenju, lahko molil pred njenim tronom na Stari gori. In takrat je starčka zakril teman oblak in mož se je v trenutku znašel na kolenih pred Marijinim oltarjem na Stari gori.

Z drugimi ženskami je romala na Staro goro stara ženica. Prišla je iz daljnega Koroškega. Toda pod Goro blizu cerkve Sv. Lenarta, je ženico napadla slabost in morala je počivati. Ostali romarji so nadaljevali pot; in ko so dospeli k cerkvi, so tam zagledali staro ženico, ki je pod hribom onemogla. Zdaj je bila na gori pred njimi. Vprašali so jo, kako se je to moglo vendar zgoditi. In ženica je povedala: "Prišla je k meni zelo lepa gospa, prijela me je za roko in me je peljala prav do tu". Lepa gospa! Bila je Marija sama, ki je tako poplačala trud, žrtve in močno vero dobre ženice.

Dekle iz Slovenije je bila obsedena od hudobnega duha, pa so jo pripeljali na Staro goro. Med sv. mašo pred Marijinim oltarjem je dekle padla na tla pred duhovnike noge ter tako obležala kot mrtva prav do konca sv. maše. Po sv. maši se je dekle dvignila vsa osupla in prepadena, kot bi se zbudila iz nekake omedlevice. Bila je prosta, zdrava.

Slepi vidijo: Monsignore Vincencij Sillani, (Selan) čadajski kanonik je

zapisal: Teta mojega prijatelja je oslepela, ko je bila stara 7 let. Vse so poskusili, da bi ozdravela, pa brez uspeha. Starši so se zatekli k "Živi Mariji" na Stari gori. Bosi so prišli s svojo slepo hčerko na božjo pot. Naročili so sv. mašo in so bili vsi pri njej pričujoči. Kar naenkrat pa je med sv. mašo deklica zaklicala: "Mama, mama! Vidim lepo Marijo!" Pa da bi se starši res prepričali o čudežu, so vprašali hčerko: "Kakšne barve je Marijina obleka?" In deklica je Marijino podobo popolnoma natančno v vseh barvah popisala.

Gluhi slišijo: Judita Venuti iz Zavornjana pri Vidmu je imela gluhega otroka. Polna zaupanja je začela opravljati devetdnevnic na čast starogorski Materi božji. Prepričana je bila trdno, da Marija ne bo njene prošnje preslišala. In res: ni še devetdnevnic končala, je otrok dobil sluh in ga je tudi obdržal.

Kmetica Marija iz Parme je izgubila sluh popolnoma, oglušela je. Dobra in usmiljena oseba jo nagovori, naj začne devetdnevnic na čast "Živi Mariji" na Stari gori. Povedala ji je ta oseba, da že sama moli v ta namen na čast Materi božji vsak dan tri očenaše in tri Zdrave Marije. In pričeli ste obe devetdnevnic. Marija ni bila gluha in je slišala gorečo molitev: Četrty dan devetdnevnic se je kmetici začel vračati sluh, na koncu devetdnevnic pa je slišala natančno, da še nikoli tako.

Mutasti govorijo: Jožef Gregorič s Hudega polja je bil že skoraj štiri leta star, pa ni mogel še nobene besede spregovoriti. Njegova mati je bila radi tega silno žalostna in potrta. Svojim prijateljem je s solzami pripovedovala: imam mutastega sina. Njena najboljša, globoko verna prijateljica ji svetuje: Obrni se k Mariji na Stari gori in pomagala Ti bo. Mati je dober nasvet sprejela in je začela goreče prositi Marijo starogorsko za pomoč: molila je, prosila, delala obljube. In kmalu je prišlo veselje v materino stiskano srce: Kar naenkrat je zaslišala da mali Jožek tako jasno izgovarja: "Mama, ata!" In potem je začel govoriti vse, kot bi se na lepem odpel bistri in čisti studenec.

Hromi hodijo: Mlad fant doma z Vidma-Udine se je s kolenom hudo zadel ob skalo. Vse si je zdrobil v kolenu. Takoj so ga prinesli v bolnišnico, kjer so izvršili tri težke operacije. Vkljub temu je noga popolnoma ohromela. Zdravniki so rekli: "Da rešimo fantu življenje, je nujno potrebno, da mu nad kolenom nogo odrežemo!" Seveda so to povedali materi. Obupana mati pa je rekla: "Dobro, če je res potrebno za ohranjenje sinovega življenja, se vdam in dovolim, toda poskusila bom prej še pri Mariji. Nesla bom ali peljala bom fanta na Staro goro! Marija, ki jo ljubim, bo gotovo pomagala." In po nekaj dneh se res odpravijo na božjo pot. Do vznožja gore so se peljali, po hribu pa je fant s težavo šel po bergljah. Prišli so do stopnišča pod svetiščem. Mati je ves čas molila, molila, prosila Marijo. Prehitela je vse druge romarje. Pa zakliče za materjo dobra znanka-romarica: "Počakaj, počakaj, Rozal! Ali vidiš, kako je tvoj ravnokar vrgel od sebe berglje, poglej ga, kako varno gre sam po stopnicah proti cerkvi." Ko mati to opazi, skoči k sinu in ga objame. Oba sta začela jokati, prelivati solze veselja in hvaležnosti do Marije. Mati in sin sta potem vsako leto parkrat poromala na Staro goro iz hvaležnosti.

Bolniki ozdravljeni: Ana Piščanec iz Zavrha pri Štanjelu se je lepo razvijala telesno in duševno do 12. leta starosti; takrat pa je bila uničena njena mladost. Začela je hirati v vsakem oziru. Šlo ji je tudi na pamet. S starši je šla na božjo pot na Staro goro že po nekaj letih bolezni. Britko je sirota jokala pred Marijo in prosila za ozdravljenje. Molili so tudi starši v ta namen. Vso bolezen in vso potrtost je pustila dekle pri Mariji na Stari gori in je šla domov zdrava, vesela in začela se je razvijati kot mlado drevo spomladi, ko ga ogreje toplo sonce.

Judita Miani iz Furlanije je hudo zbolela. Telo se ji je čisto zvilo in skrivilo in silno je trpela, kar omedlevala je. Stanje je postajalo vedno hujše. Trpela je več let silne bolečine. Judita je videla romarje, kako gredo na Staro goro, sama pa se ni

mogla ganiti in tako rada bi šla na božjo pot. Pa je začela doma goreče moliti in klicati Marijo na pomoč. Nekega dne se je med molitvijo onesvestila od presilnih bolečin. Nič več ni videla in nič slišala. Mislila je, da bo zdaj umrla. Kar naenkrat zagleda pred seboj "Živo Marijo" s Stare gore. "Marija!" je zaklicala, začutila je silne bolečine, toda vstala je in se zavnala in bila je popolnoma zdrava.

Mrtvi vstajajo: Rina Missano iz Št. Lenarta blizu Stare gore je bila bolana dve leti. Prejela je že sv. zakramente za umirajoče. Že skoraj umirajoča je zaklicala: "Marija starogorska, pomagaj mi!" Po nekaj minutah je zaspala. V spanju je imela čudovite sanje: Prikazala se ji je Marija z Detetom v naročju in Gospa je povedala umirajoči sladke besede: "Pogum, Rina! Vstani, ozdravljena si!" Takrat je nekaj zašumelo okrog postelje, v njenem telesu se je vse zganilo in začela se je prelivati sveža življenjska moč od uda do uda. Vsedla se je na postelji, potem skočila na tla. Zdelo se ji je, kot bi bila na novo ustvarjena, kot bi ravnokar začela živeti. Marija jo je z ljubim Sinom blagoslovila in je umirajoči prinesla življenje.

Lizika iz Neme pri Čedadu je imela hudo bolno mater, ki je imela raka na jetrih. Zdravniki niso znali več pomagati in so bolnici prisodili le še nekaj dni življenja. Hčerka pa je iskala specialista, ki bi mamo ozdravil. Ko je hodila po Čedadu, bila je ravno sobota, Marijin dan, je videla velikanske procesije, kako gredo skozi mesto, pojejo in molijo. Na Staro goro gredo, jutri bo na Gori velika slovesnost: Kronanje "Žive Marije" - bilo je ravno 2. septembra 1921. Lizika je opustila iskanje zdravnika in se je pridružila procesiji na Staro goro. Pred Marijo, ki še ni imela krone, je goreče molila za umirajočo mater. Do slovesnosti kronanja ni mogla in ni smela čakati, če je taka nevarna bolnica v hiši. Še tisti večer se je vrnila domov. Ko je stopila v hišo, ji skoči nasproti mati in zakliče: "Ozdravljena sem in močna!" Prihodnje jutro na vse zgodaj ste šli obe k slovesnosti krona-

nja na Staro goro, da ste se Mariji zahvalili. Ozdravljena mati je živela še 20 let in je umrla še le leta 1944 med drugo svetovno vojno.

Grešniki se spreobračajo: Rimska plemkinja Rina de Bergamaschi je pisala na vodstvo božje poti na Stari gori:

"Preteklo je že 38 let, kar nisem bila pri spovedi. Vsa ta leta nisem čutila nobenega veselja in apetita do božje hrane sv. obhajila. Tupatam mi je prišla v srce kakšna dobra misel, pa sem jo kmalu pozabila. Včasih sem začela moliti, pa ni bilo stanovitnosti in nobene želje po spreobrnjenju. Toda previdnost božja je poslala na pot mojega življenja dobro verno služkinjo: beneško Slovenko - znano je, koliko naših slovenskih deklet išče zaslužka v rimskih družinah. - Ta dekle me je opozorila na moje žalostno dušno stanje in svetovala mi je, naj molim na čast "Živi Mariji" na Stari gori. Začela sem res moliti in dekle je molila z menoj. Led okrog mojega srca se je začel tajati in zdelo se mi je, da nekdo močno trka na vrata mojega srca. Molila sem dolgo, dolgo. Po nekaj mesecih me ni več zdržalo doma v palači. Šla sem na cesto. Kam? Nisem vedela. Stopila sem v prvo cerkev, ki jih je toliko v Rimu. Videla sem, da je v neki spovednici duhovnik. Neka skrivna moč me je kar potegnila k spovednici. Povedala sem vse, kar me je težilo na srcu. Prejela sem sv. obhajilo in odšla sem domov. Kako sem srečna! Zdaj še le vem, kaj je sreča, ko sem postala zopet katoličanka."

To je samo nekaj teh čudežnih dogodkov, ki so zapisani na Stari gori. Če bi vse naštel, bi bila knjiga prevelika.

KAKO JE ZDAJ NA STARI GORI?

Kakor prijetno gnezdo je Marijino svetišče na Stari gori, kamor ptičice tako rade prilete k Materi. Tisoč in tisoč Marijinih otrok prihaja objokanih k temu gnezdu in vračajo se potolaženi, oveseljeni, s svetim mirom v srcih. Marijino Glasilo ve povedati na priliko, da je leta 1956 samo meseca septembra obiskalo

"Živo Marijo" na Stari gori 25.000 romarjev in v Marijinem svetišču je bilo v onem mesecu razdeljenih 18.000 sv. obhajil. To so res razveseljive številke.

Poročilo imamo z leta 1959: Koroški Slovenci so s posebnim avtobusom za binkošti romali k sv. Antonu v Padovo. V jutranjih urah ravno na binkoštno nedeljo so se romarji peljali preko Vidma in Čadada po Furlanski nizini. Avtobus se je povzpел po novi asfaltirani cesti na Staro goro, kjer so romarji zadostili nedeljski dolžnosti. Ti romarji popisujejo v "Našem tedniku - Koroški Kroniki", kako veličasten je razgled od Marijine cerkve na Stari gori: tja proti morju, severno pa se razprostira cela Beneška Slovenija, ki je tako lepa s svojimi vasicami in cerkvicami vse tja do visokega Matajurja, pod katerim počiva oče beneških Slovencev Msgr. Trinko.

Ko so koroški romarji prišli v cerkev, je bilo v svetišču že polno ljudi. Romarji so čakali na spoved. Vse spovednice so bile zasedene. Dva kapucina znata tudi slovensko - tako je napisano na spovednicah. Naši romarji morajo po dobri uri nadaljevati pot in bi radi hitro opravili sv. spoved. Toda vse dopoldne bi ne prišli na vrsto, če bi se postavili na koncu. Takrat pa je duhovnik prosil in razložil naj bi naše romarje pustili prve k spovednicam. Toda duhovnik je to povedal italijansko, ker je pač mislil, da je bilo v cerkvi vsaj tri četrtine Italijanov. Takrat pa stopi drugi duhovnik iz spovednice, pa pravi: Povejte to tudi po slovensko, ker v cerkvi so sami Slovenci in nobenega Italijana. Bili so večina Beneški Slovenci, pa tudi nekaj goriških in morda tržaških. Med sv. mašo pri Marijinem oltarju je vsa cerkev s koroškimi romarji pela in molila po

slovensko. Ker so koroški romarji že malo pred 7. uro zjutraj zapuščali Staro goro, so morali priti že ob pol 6. uri in takrat so beneški Slovenci velikansko cerkev že skoraj napolnili. Toda nazaj, ko so se z avtobusom peljali doli z gore, so morali zelo varno voziti, ker so srečavali procesijo za procesijo z duhovniki na čelu. Bile so same slovenske procesije in samo slovenski duhovniki. To je prelepo spričevalo beneškim Slovincem! Na Staro goro se naši ljudje tako radi ozirajo: Kot svetilnik jim je na potu življenja. Iz vsakega slovenskega doma lahko vidijo svetišče Marijino. Posebno zanimivo je zjutraj in zvečer, ko se vzhajajoče ali zahajajoče sonce upre v okna svetišča in se zdi, da je cerkvenik prižgal vse luči. Takrat mora vsak pogledati na goro, če bi tudi ne hotel. Takrat poje vsa beneška Slovenija: "Marija, pomagaj nam sleherni čas, na tebe ozira se vsak izmed nas!" Vsak beneški Slovenec, odkar ga je mama v prvič nesla kot majhnega otročiča k Mariji, roma po večkrat na leto na Staro goro. Na Staro goro romajo fantje, preden odidejo k vojakom, na Staro goro gre vsak beneški Slovenec po slovo k Mariji, kadar gre na tuje in se izseli iz siromašne dežele. Na tujem misli vsak na prelepo Staro goro, na Staro goro poroma vsak, kadar in če se vrne domov. K Mariji na Stari gori se zatekajo v vsaki stiski in potrebi. Slovenski narod je bil vsa dolga stoletja varuh starogorskega svetišča in Marija je bila in je še varuhinja njegova. Bog obvaruj, če bi ne bilo tako! Slovincem je Stara gora draga in Slovenci so dragi Mariji. Tako naj ostane! Tako bo ostalo, dokler bodo Slovenci ostali v božji in Marijini ljubezni.

Viri: H. Špekonia "Rod za mejo" zgodovinska in socialna slika Beneške Slovenije in Režije. - Simon Rutar: "Beneška Slovenija", prirodoznanski in zgodovinski opis, Ljubljana 1899. - Rudolf Wagner: "Poglejmo v Beneško Slovenijo". Mladinska knjižnica III. zvezek. Založila in izdala "Slovenska družba" v Ljubljani. - Naš tednik - Koroška kronika z dne 2. julija 1959 Celovec. - Castelmonte, Breve storia dell'antico Santuario della "Madona del Monte" A cura della Direzione del Santuario Castelmonte 1947. - Glasilo svetišča "La Madonna di Castelmonte" Januar 1957.

Romanje članic ZOD iz Clevelanda 13. in 14. avgusta 1960. *Zgornja slika:* Procesi-
ja na Škofov grov v nedeljo 14. avgusta pred glavno romarsko mašo pri lurški votlini.
Spodnja slika: Med glavno romarsko mašo pri lurški votlini v nedeljo ob enajsti uri.

P. Bertrand Kotnik, O.F.M.

Spomini misijonarja Fr. Weninger-ja

Fr. Frančišek Weninger (slovensko bi pač pisali Benigar, kakor se piše naš kitajski misijonar) se je rodil 31. oktobra 1805 blizu Maribora na graščini Viltuš, župnija Sevnica ob Dravi. Znano je, da je imel še mlajšega brata Aleksandra, ki je bil rojen 13. febr. 1813 in je postal tudi jezuit. Naš vneti sotrudnik pri zbiranju Baragovega gradiva, g. E. Bayr, nam je spisal iz avstrijskega biografskega leksikona, ki ga je sestavil Ljubljčan Konstantin Wurzbach, najvažnejše podatke o Fr. Weningerju. Študiral je na liceju (višji gimnaziji) v Ljubljani skupaj s poznejšim ameriškim misijonarjem Skopcem, katerega je srečal v Severni Ameriki v cerkvi sv. Mihaela, Fryburg, Pa., (gl. A.M.K. 1919, stran 74). Na kongresu svete alijanse v Ljubljani ga je vzela cesarica Karolina Avgusta s seboj na Dunaj, da se izšola dalje. Tam je dokončal bogoslovje ter napravil doktorat. Vstopil je k jezuitom. V Ternopolu v Galiciji je podučeval filozofske predmete, nato pa bogoslovne v Innsbrucku. Ko so začeli l. 1848 izganjati jezuite, je prosil svoje predstojnike, da bi ga poslali za misijonarja v Ameriko. Kakor vsi ostali slovenski misijonarji, razen onih, ki so bivali med Indijanci, je pridigal po nemško in francosko, pozneje pa tudi po angleško. Na zunaj je bil Fr. Weninger močne postave in pa železnega zdravja. Mnogokrat je pridigal po 25krat na teden in spovedoval pozno v noč. Umrli je 29. junija 1888. v Cincinnatiju. Kakor Baraga je tudi on pridno poročal o svojem delovanju in o svojih uspehih: dunajski Leopoldinski ustanovi ter Ludovikovi družbi v Münchenu in sploh katoliškim listom po Ameriki in Evropi. Tudi za svoje predstojnike je napisal kratka latinska letna poročila. Ob koncu svojega misijonskega delovanja pa je sam napisal za svoje nekdane zveste poslušalce "Spomine iz mojega življenja" (*Erinnerungen aus meinem Leben in Europa und Amerika durch 80 J. - 1805 bis 1885. von Franz Xaver Weninger, S.J., Columbus, O., 1886*). Knjiga ima 682 strani ter še 11 strani uvoda povrh. Spomini pa nikoli niso bili objavljeni. Samo očetje jezuiti v St. Louisu hranijo en celotni krtačni odtis ter njihova

tamkajšna univerza enega nepopolnega. Zato štejejo ta dva krtačna odtisa med rokopise. Ta spis omenja menda prvič Sestra Mary Gilbert Kelly, O.P., v svoji knjigi "Catholic Immigrant Colonization Projects in the United States, 1815 - 1860, New York 1939, med viri na strani 275. Po ljubeznivem posredovanju sestre Priscile, prednice dominikank tu v Lemontu, me je obvestila sestra M. Kelly, v kateri knjižnici je našla Weningerjeve spomine. Obema iskrena hvala!

Fr. Weninger je napisal svoje spomine predvsem za one, ki so ga spoznali na njegovih misijonih. O svojih domačih govori samo toliko, v kolikor so bili v zvezi z njegovim poklicom. Tako prav nič ne omenja svojega brata Aleksandra. Niti ne omenja svojih starišev, ker pač to ne bi zanimalo njegovih bivših poslušalcev. V Baragovih zapiskih beremo, da mu je sporočil Weninger hudobne govorice o njegovem duhovniku Weikampu v Cross Village-u. Baraga je bil hud in je nameraval spočetka vrniti pismo, potem se je pa premislil in je le pisal 27. dec. 1856 Weikampu, da naj opusti, kar zbuja sumničenje. Weikampov odgovor pa je poslal 31. 1857 Weningerju. Mogoče je Weninger le prehitro verjel raznim čenčam. Barago pa je vedno bolj spoštoval, kar je razvidno iz njegovih spominov. L. 1855 mu je poklonil svojo knjigo "Epitoma Pastoralis", za kar se mu je Baraga 26. decembra pismeno zahvalil: "Hvala za dragocen dar."

Fr. Weninger je bil naravno nadarjen, imel je univerzitetno izobrazbo, bil je v starem kraju profesor bogoslovja in zato zelo pripraven na razne protestantske ugovore in težave. V svojih govorih je znal stvar živahno naslikati, tako, da so ga ljudje radi poslušali. Kdor betako, da so ga njegove spomine, mora priznati, da je imel dar jezika. Posamezne dele njegovih spominov najdeš že v prejšnjih pridigarskih in drugih bogoslovnih knjigah in razpravah in v raznih poročilih, in sicer kar precej dobesedno kakor v Spominih.

Jakob Trobec, poznejši škof v St. Cloudu, Minn., ga slika takole v svojem pismu z dne 3.

marca 1865 iz St. Vincenta, Latrobe, Pa., ki ga je prinesla Zg. Danica 20. jul i. l.:

"Razen neutrudlive delavnosti domačih misijonarjev po njih sosekah, jih je tudi veliko samostanskih duhovnov, ki hodijo okrog in imajo misijone, kjerkoli je bolj potrebno. To je neki poseben pomoček, jih veliko sveti cerkvi pridobiti. Tudi v. č. g. mis. Skopce so mi pisali, da imajo tudi tja (Fryburg, Pa.) v kratkem misijonarji priti, in zdi se mi, da so ravno zdaj v njih soseski. Skoraj v vsaki soseski na deželi je postavljen na prostem kraju zraven cerkve, v mestih pa v cerkvi, velik misijonski križ, znamenje takih misijonov. Posebno veliko so jih postavili slavni g. Veninger; tudi na našem homcu oznanjuje velikanski križ (kamor hodijo ljudje vedno molit, ker zadobijo nekaj odpustkov) gorečnost tega pridnega delavca v vinogradu Gospodovem. G. mis. Veninger postavijo, ko pričnejo misijon, krstni kamen na prost zvišen kraj, ga lepo ovenčajo in ozaljšajo; skrbijo posebno, da se oltar lepo opravi in razsvetli. Kolikor je le mogoče, mora goreti lučic. Pomagajo večidel sami z lastnimi rokami zaljšati cerkev in pripravljati potrebnih reči. Imajo poseben dar od Boga, omečiti trda srca; težko se ustavlja še tak trdovratnež moči njihove zgovornosti zedinjene z ljubeznjivostjo. Neki brat iz reda sv. Benedikta mi je o tej zadevi kaj mične reči o njih pripovedoval; naj Vam le nekatere črtice tu naznamim: Enkrat, pravi, me srečajo blizu nekega trga, kakor znanca me prijazno pozdravijo in povabijo, naj grem z njim v bližnjo gostilno. Jaz v samostanski obleki začudeno rečem: Kaj v tej obleki k takemu "frajmavrerju", ki tepta z nogami vse, kar je Božjega? Veninger pa pravijo: "Nič se ne boj, le pojdi z menoj!" Plaho sem stopal za njimi v gostilno. Ko stopijo Veninger noter, na glas pozdravijo: "Hvaljen Jezus in Marija, prečista Devica, - jaz sem Veninger; žele me je prignala sem." Potem govorijo nekaj z gostilničarjem, kar pa nisem razumel, videl sem pa, da se je začel gostilničar jokati;... postal je čez nekaj dni katoličan in je živel prav pobožno. - Pridige začnejo včasih tako, da se vse smeje,, končajo pa tako, da se vse na glas joka. Nekoč so začeli nekako takole pridigati o smrti: Ti brhka, nežna gospodična, pridi, pridi, hočem ti nekaj pokazati. Glej tega tu; ravno umira; glej, kako se mu premikajo oči, kako postajajo steklene, kako giblje svoje ustnice, kako

Photos: Courtesy of The Jesuit Bulletin

Jezuit Fr. Francišek Weninger

se mu krči koža itd. Oj nehajte, ljubi Veninger, nehajte; če ne, mi ne bo dišala kava, ko pridem domov. - No, vse zastonj, le pojdi sem. Tudi tvoja rdeča, mogoče zardela lica se bodo spremenila; tudi tvoje svetle bistre oči bodo otemnele; tudi tvoje lasje, ki jih tako skrbno neguješ, bodo zginili; tudi tvoje drage cunje se bodo raztrgale; tudi ti boš morala vse zapustiti" itd. Vse se je začelo jokati na glas. Nekega dne so pridigati o pokori. Naenkrat nekoliko prenehajo, stopijo z lece, pokleknejo v samotni kot cerkve ter jamejo na glas molitikonfiteor(spovem se). Ljudje so ravno tako poklekali in obžalovali grehe. To je bila priprava, da je "padalo seme na dobro zemljo". Pripovedoval mi je še več drugih reči pa nimam dovolj časa, da bi vse zapisal. Mislim, da so Veninger v Severni Ameriki za Lincolnom najbolj znan človek; vsak ve o njih kaj pripovedovati, povsod ga imajo radi; - seveda mu tudi ne manjka sovražnikov in kadar umrje, bodo gotovo oznanili tukajšni brezštevilni "mavtarji" največji praznik veselja, ker jim je zdaj ta "nepopoljšljivi jezuit" grozno napoti."

V naslednjem bomo prevedli one odstavke iz Weningerjevih SPOMINOV, ki so zanimivi za vsakega katoliškega Slovenca v Ameriki, vmes pa bomo dodali Weningerjeva sodobna poročila,

v kolikor jih je posnela po tedanjih časopisih
ZGODNJA DANICA.

MLADA LETA

"Bilo je na predvečer Vseh svetih 31. okt. 1805, ko sem zagledal luč sveta na gradu svojega očeta, ki se imenuje Viltuš (Wildhaus), pri Mariboru na Štajerskem. Moj oče se je pisal Boštjan Weninger. Bil je res krščanski hišni oče. Poleg svoje graščine na Štajerskem je imel še drugo na Ogrskem. Moja mati Barbara je bila rojena plemenita Mandelstein. Bila je odlično pobožna žena. - Svoje študije sem začel na gimnaziji okrajnega mesta Maribora. Nisem bil star še 9 let, ko sem moral imeti govor pri delitvi nagrad. Gotovo nihče ni tedaj slutil v malem govorniku bodočega misijonarja Amerike, najmanj pa jaz sam. Moral bi dokončati nato gimnazijo v Ljubljani. Bival sem pri očetovem prijatelju, ko se je tam vršil zaradi revolucije karbonirajev v Neapolu kongres cesarjev (1821). Bil sem star tedaj 15 let in bi naj prosil v posebnih zadevah svojega očeta za avdienco pri cesarici Karolini Avgusti, soprogi Njihovega Veličanstva cesarja Franca prvega, zadnjega rimsko-nemškega cesarja ter prvega avstrijskega. Mojo oče je moral namreč predložiti cesarju pritožbo glede svojega posestva na Ogrskem. Po želji mojega očeta naj bi prejela ta pritožni spis ter potom nje cesar, jaz pa najga bi izročil cesarici. Me ne fantja je spravila ta zadeva v velikansko zadrego. Ker je pa hotel tako moj oče, sem moral ubogati. Prosil sem na dvoru, če bi smel govoriti s cesarico. Poslali so me k višjemu dvornemu cesaričinemu upravniku grofupl. Wurmbrandu. Vesel sem bil in sem menil, da sem opravil svojo dolžnost, kajti dvomili so, da bi dala cesarica sploh avdienco petnajstletnemu fantu. - Tedaj

je sledil trenutek neskončne važnosti. - Odhajajoč domov sem obstal na cesti. Rad bi sam sebe prepričal, da bi bilo tako ali tako zastoj iti k cesaričinemu višjemu dvornemu upravniku in da bi pisal lahko svojemu očetu, da je bil moj trud zastoj, ker cesarica ne daje avdience. - Toda popolnoma me ni pomirilo. Zdelo se mi je, dame opominja glas v moji notranjosti: Ubogaj svojega očeta! Torej sem se vrnil na cesti, da grem k grofu Wurmbrandu. Mislim, da bi lahko pokazal še sedaj prostor in kamen v ozki ulici, kjer se je izvršil ta obrat, na katerem je visela vsa moja življenska pot za čas in večnost, kakor bo pokazalo takoj nadaljevanje moje zgodbe. Na tej dobesedni izpolnitvi četrte zapovedi je viselo zveličanje moje duše. Šel sem h grofu Wurmbrandu. Ta sicer zelo svečani dvornik pa me je poslušal z velikim zanimanjem in vljudnostjo. Izgleda, da je napravil način mojega govorjenja in sploh moje celotno zunanje obnašanje na visokega gospoda čudovito ugoden vtis. Prevezel je sam nalogo oddati spis cesarici. Posledica tega je bila, da je naročil tedanjemu ljubljanskemu guvernerju grofu Attemsju na željo cesarice, da naj pazi pri izpitih, ki so se v gimnaziji ravno vršili, na moje znanje in napredek in naj mu o tem poroča.

(O tedanjem cesarjevem obisku in njegovem nagovoru do ljubljanskih profesorjev piše dr. Josip Mal na strani 292: "Par dni pred svojim odhodom iz Ljubljane je obiskal tudi licej, gimnazijo in normalno šolo. Pri vhodu ga je pričakoval in pozdravil celokupni učiteljski zbor. V skrbi za trajnost svojega političnega sistema je tole govoril: Med ljudstvom se širijo nove misli, ki jih ne bom nikdar odobral. Ostanite pri starem redu, ki je še vedno najboljši! Našim prednikom se je pri tem dobro godilo, zakaj se ne bi tudi

vam? Ne potrebujem učenjakov, temveč pridnih državljanov, in tako vzgajajte mladino. Kdor meni služi, mora podučevati, kakor jaz ukazujem. Kdor pa tega ne more, ali kdor se mi bavi in nastopa z novotarijami, ta naj gre kamor mu drago, ali pa ga dam odstraniti jaz. ")

Med tem je bilo tudi konec kongresa cesarjev. Poklicali so me h grofu Wurmbrandu, ki me je povabil v imenu cesarice, naj potujem z njim na Dunaj, da bi se dalje izobrazil tam v državni prestolici, češ cesarica bi me rada pustila vzgojiti, da bi izkazala na ta način mojemu očetu uslugo. Poročilo te visoke milosti me je sicer razveselilo, toda v prvem trenutku sem bil preveč presenečen. Odgovoril sem grofu, da hočem najprej prositi očeta za dovoljenje. Ta otroška ljubezen ter vdanost v voljo mojega očeta je bila mojemu visokemu dobrotniku zelo všeč, vendar pa me je smehljaje zagotovil, da bo moj oče lahko samo zadovoljen s tem potovanjem na Dunaj. In tako sem sledil temu tako važnemu in za celo moje življenje tako odločilnemu klicu.

Moje potovanje na Dunaj samo pa, kakor moj prihod tjakaj so spremljale čisto nepričakovane in rekel bi romantično zanimive okoliščine. Moral bi sedeti prav v istem vozu poleg cesaričinega višjega dvornega upravnika. Cesar naj bi potoval v prvem vozu skupaj s svojim višjim dvornim upravnikom grofom Wermbna, v drugem vozu cesarica s svojo višjo upravnico grofico Lašanski, tretji dvorni voz pa je bil določen za grofa Wurmbranda. Ker je pa pri odhodu malo rosilo, se je vsedel cesar zraven cesarice v zaprti voz; grofa Wurmbrand in Wermbna sta sedela v drugem dvornem vozu, in tako sem ostal v tretjem vozu sam in so me pozdravljali na vseh postajah kot dvorno osebo. Ko smo se približali Dunaju, se

s cesarico ni odpeljal v prestolnico, temveč je odšel od zadnje poštne postaje pred Dunajem naravnost na svoj poletni grad Schonbrunn. Šest sivcev, ki so vozili cesarski voz, se je vrnilo na imenovano poštno postajo, ko je prispel tja dvorni voz, v katerem sem se vozil jaz. Teh 6 belih konjev so takoj vpregli v ta voz. - Ker so pričakovali na Dunaju cesarja, so se motili ljudje zaradi teh 6 belcev in so mislili, da sedi cesar v tem vozu. Vpili so torej navdušeno svoj vivat (živjo), vojaki na stražah pa so paradirali, ko je peljal voz mimo. To je bil v resnici cesarski sprejem, ki mi niti v sanjah ne bi prišel na misel.

Na potu samem pa me je varovala božja previdnost na prav očividni način. Nekega dne namreč, ko je nehalo deževati, je sedel grof Wurmbrand v svojem vozu. Onin jaz sva ušla ta dan veliki življenjski nevarnosti. Konji, bilo je 6 žrebcev, so se splašili in voz se je prevrnil pred Beljakom na Koroškem v precej globok prepad. Voz je ležal razbit v prepadu, toda ranjen ni bil niti grof Wurmberg niti jaz. To rešitev svojega življenja pripisujem posebnemu Marijinemu varstvu, ker se je zgodila ta nesreča pred Beljakom, kjer je sezidal sv. Hijacint, ta veliki Marijin služabnik ter učenec sv. Dominika, na svojem potovanju iz Rima na Poljsko, prvi dominikanski samostan.

Na Dunaju sem prišel v tedaj slavno znani plemenitaški zavod gosпода pl. Klinkowströma. Klinkowstrom je bil švedski konvertit. Bil je v tesni zvezi s častitljivim (sedaj svetnikom; op. prev.) patrom Dvoršakom (Hofbauer, ustanovitelj redemptoristov na Dunaju) in s Caharijem Wernerjem, znanim konvertitom in pesnikom "Makabejcev", ter s Pilatom, zasebnim tajnikom slavnega kneza Metternicha, in z vso elito (cvetom) najbolj gorečih in naj-

bolj vplivnih dunajskih katoličanov.

(Leta 1870 je imel njegov sin, jezuit p. Klinkowström večerne govore v ljubljanski stolnici. Tedaj je pripovedoval tudi zgodbo o prestopu svojih starišev v katoliško cerkev. Zgodnja Danica je omenila to na kratko dne 9. sept.: "Njegov oče vojaški častnik, gre nekega dne z Dunaja po opravilih v Kolin na Nemško. Nagnjenje, ki ga je imel že poprej do katoliške cerkve, se na potovanju tako vname, da vpravna precej potrebne reči za prestop in pride že katoličan domov. Ženi se je godila med tem doma enaka. Šla je z neko sorodnico k tako imenovanemu "abendmalu" (Gospodovi večerji, ki hoče biti nekako posnemanje sv. obhajila v katoliški cerkvi. Toda obema se tako pristudi, da sta rekli obe precej po pravilu: "Bilo je zadnjikrat!" in mati Klinkowstrova gre precej prosit znanega rajnega č. o. Hofbauerja (Dvoršaka), naj jo poučuje, ter prestopi še predno se je povrnil mož domov. Nobeden pa ni vedel, kaj drugi počenja, in častnika je skrbelo, kako bo naznanil svoji ženi svoj prestop, ženo pa, kako bo povedala možu. Častniku je bilo to toliko težavnejše, ker žena ni imela poprej nagnjenja do katoliške cerkve ali vsaj ni bilo ga videti; večkrat je namreč očitala možu, kaj da ima opraviti v katoliški hiši božji, kamor je rad hodil že kot protestant; on pa se je izgovarjal, da ga mikajo lepi cerkveni paramenti, ker je bil izvrsten slikar. Ko je bil mož že doma in so nekega dne odkosili ter čakali na kavo, stopi vojaški častnik k oknu in da ženi znamenje, da naj pride bliže. Nato ji reče nekako takole: "Veš kaj?... Nič več nisem mogel prenašati; postal sem katoličan v Kolinu (Keln ali Kolonja)". - Žena odgovori začudena: "Tudi jaz nisem mogla več prenašati in sem postala katoličanka na Dunaju. ")

Brez dvoma je vplivala taka okolica na mojo duhovno usmeritev. Rajni Boštjan Job, cesaričin spovednik, je bil moj spovednik, ki mi ga je dala božja previdnost. Bil je učen, pritem pa svetniški božji služabnik. S škofom Wittmannom vred je ustanoviluboge šolske sestre v Münchenu, ki imajo sedaj kot sestre noterdamke svojo materno hišo v Milwaukee-u. (Op.: V Sloveniji so imele svoji hiši v Šmihelu pri Novem mestu in na Mirju v Ljubljani.)

TEŽKI IZPITI NA DUNAJSKI UNIVERZI

Napraviti doktorat na Dunaju je zahtevalo v mojem času ogromnega učenja. Treba je bilo napraviti (na bogoslovni fakulteti) ne samo rigoroz (izpit) v orientalskih jezikih: arabščini, hebrejščini, kaldejščini in sirščini ter javno braniti propozicije, ampak treba je bilo napraviti še privaten izpit čez vso dogmatiko (nauk o verskih resnicah), cerkveno zgodovino, moralko (nравoslovje) in cerkveno pravo ter spisati disertacijo (razpravo). Nato šele se je vršila javna disputacija (izpitno dokazovanje - razprava) v univerzitetni dvorani... Ko sem bil v tretjem letniku bogoslovja in je prišel na Dunaj moj domači škof (t. j. graški, kamor je pripadala tedaj še Spodnja Štajerska), v Avstriji zelo slavni, v resnici svetniški knezoškof Roman Zengerle (izg.: Cengerle), poseben Jobov prijatelj, mi je podelil v cerkvi Matere božje na stopnicah (Maria Stiegen) nižje redove... in 30. sept. 1828 tudi vižje redove. Cerkev so vodili očetje redemptoristi.

DUHOVNIK GOSPODOV

Kakor že omenjeno, je bil moj oče posestnik gradu Viltuš pri Mariboru na Štajerskem. Pozneje ga

je prodal, drugega kupiti pa ga ni veselilo, temveč se je preselil iz Maribora na Dunaj. Z gradom vred so prodali moji starši tudi vso opremo z vsemi paramenti, razen keliha. Vzeli so ga s seboj ter ga najskrbneje hranili v naslednjih vojnih nemirih, ko so vkorakale francoske armade v premagano Avstrijo.

Ko sem bil 12 let star in bi moral iti v Ljubljano, je ležal moj oče bolan v postelji. Tedaj je dejal moji materi: "Vzemi kelih ter ga daruj za fanta v romarski cerkvi Marije Pomagaj v Puščavi." Je to zelo častitljiv božji hram obdan od visokega hribovja Spodnje Štajerske. Sezidal ga je opat v Sankt Gallenu (Švici) na čast Mariji, ker se je moral zahvaliti njej, da ga je obvarovala na tem kraju pred smrtjo. V to cerkev, ji je obenem romarski kraj, je romala moja mati s kelihom ter ga položila za me na milostni oltar kot dar. Tedaj se je zdelo materi, da jo opominja Marija: "Zakaj mi prinašaš samo kelih? Prinesi mi tudi dečka, da postane duhovnik."

Pri moji novi maši mi je pridikal slavni dunajski pridigar p. Emmanuel Veith. Pridigo lahko berete v njegovih pridigarskih knjigah. (Op. Pater Veith je bil nekdanji žid in profesor na živinozdravniškem zavodu na Dunaju, leta 1819 pa celo direktor tega zavoda. Toda l. 1816 se je dal krstiti in začel študirati bogoslovje. L. 1821 je odložil službo direktorja ter bil posvečen v duhovnika in bil sprejet med redemptoriste. Toda sv. Klemen M. Dvoršak mu je baje že naprej napovedal, da bo sicer v red stopil pa da ga bo spet zapustil, kar se je zgodilo l. 1830. Bil pa je sprejet tam kot oblat (tretjerednik). Napisal je celo vrsto nabožnih knjig.) Že kot slušatelj bogoslovja sem pobijal marsikatero zmotno mnenje, ki so ga tedaj učili nekateri profesorji, ki so se nalezli jožefinizma, kar je povzročilo pre-

cej hrupa. Še bolj se je to zgodilo pri mojem rigorozu (pri izpitu za doktorat), predvsem pa pri moji nastopni disputaciji v univerzitetni dvorani. Branil sem teze (postavke) cerkvenega prava, ki si jih nihče ni upal izgovoriti od časov cesarja Jožefa sem, torej približno pol stoletja. Postal sem nato doktor bodoslovja ter obenem član dunajske univerze. Iz Dunaja sem odšel potem v Gradec, v svojo škofijo. Tam sem postal študijski prefekt v škofijskem semenišču, leto nato pa adjunkt (pomočnik) ter član univerze in profesor dogmatike (verskih resnic). Leta 1832 sem stopil v Družbo Jezusovo.

SPOVEDNIK BIVŠIH KRONANIH GLAV,

ki počivajo sedaj na naši Kostanjevici

L. 1840 sem prišel v Gradec, da napravim po redovnih predpisih tretje leto preizkušnje. Isto leto sem postal tam spovednik bivše francoske kraljice vojvodinje pl. Berry, ki je živela tam v pregnanstvu s svojim sinom grofom Chambord-om, ki si je prisvojeval francosko krono... Nekega dne me vpraša vojvodinja: "Ali veste, gospod pater, katerega dne je bilo, ko je bil prisiljen Karel X. zapustiti Francijo?" Odgovoril sem: "Seveda vem; bil je praznik sv. Ignacija (ustanovitelja jezuitov)." Sam pri sebi pa sem si mislil: "Katerega leta pa je zatrl Karel X. jezuitska semenišča v Franciji?" Bilo je istega leta, 16. junija (1830), na praznik sv. Frančiška Regis, francoskega jezuita. Sovražniki družbe so si izbrali prav ta dan svetega francoskega jezuita, da predlože kralju dokument, ki je odločal, da se zatro mala semenišča.

Nekega dne mi pravi grof Chambord sam: "Molite zame. Vous savez bien que notre affaire est commune, t. j.: Vi dobro veste, da je

naša zadeva skupna." Mislil sem pri tem na tihem: "Ubogi plemeniti kraljevič iz rodu Bourbonov, ali si kaj študiral zgodovino sveta?"

V AMERIKO

Prišlo je leto 1848., znano leto preobrata. Bral sem tedaj poročila o doseljevanju v Ameriko. (Op.: Primerjaj, kar piše Baraga o prihodu rudarjev v njegov okoliš v pismu dne 9. junija 1847.) Cerkveno življenje v Avstriji in Nemčiji pa je bilo silnoutesnjeno. Iz izkušnje sem spoznal tudi neizmerni blagoslov misijonov. Pisal sem zato generalnemu predstojniku patru Rothaanu. ... Innsbruck sem zapustil 1. 1848... Potoval sem v duhovniški obleki, čeprav so mi to odsvetovali. Rekel sem sam pri sebi: "Svojega duhovniškega vedenja in zunanosti tako ali tako ne morem zakriti. To poveča potem samo še sum. Bolje je, da hodim kar naravnost." V resnici nisem imel zaradi tega na potu nobenih težav, niti v Parizu, kjer je bil julijski preobrat v polnem teku. Ob Pantheonu (grobnici kraljev, Napoleona in drugih veličin) so bili razpostavljeni kanoni. Vojaki so odpravljali ljudstvo nazaj. Ker sem pa moral iti k našim patrom v Rue de la poste (na cesti pri pošti) sem se bližal straži. Zavrnila me je nazaj. Na moje besede pa: "Je suis un prêtre je dois y aller (Sem duhovnik, jaz moram iti tja)", me je pogledal od nog do glave ter rekel: "Passez (Pojdite)!"

Potovanje v Ameriko je trajalo 12 dni. Morske bolezni nisem čutil in imel sem srečo, da sem bral lahko vsak dan sveto mašo. V nedeljo, edino, ki sem jo prebil na morju, sem imel pomenljivo pridigo za Nemce, ki so bili na ladji. Med njimi ni bilo niti enega katoličana. Sploh sta bila na krovu samo dva katoličana, dva Španca iz Paragvaja.

Med tednom sem se večkrat živahno pomenkoval z možmi raznih veroizpovedi, pa tudi s popolnimi brezverci. Povedal sem jim vso resnico v obraz. V nedeljo pa pridejo nekateri teh gospodov k meni in me vprašajo, če mislim kaj pridigati. Odgovorim: "Kdo me bo pa poslušal, saj sta samo dva katoličana na ladji in ta sta Španca?" Tedaj odgovore možakarji: "Mi Nemci, vsi Vas bomo poslušali z veseljem. Dvorano smo že pripravili in tam se bomo zbrali." Tako se je tudi zgodilo. Bili so sami moški ter nobenega katoličana. Nagovorim jih zato takole: "Gospodje! Med tednom sem govoril z marsikaterim izmed Vas in sem povedal odkrito resnico. Zato ne rad žalim z izbiro predmeta svoje pridige. Naj mi torej eden izmed Vas, gospodje, pove, o čem naj bi govoril." Dvigne se tedaj eden med njimi, žid iz New Yorka, ter reče: "Prečastiti gospod, mislim, da bi bilo vsemu zbranemu občinstvu zelo všeč, če bi nam kaj povedali o človekovem namenu." Bolj prijetnega predmeta mi gotovo ne bi mogel svetovati. Prav te pridige so bili najbolj potrebni, on in njegovi sopotniki. Po pravici sem rekel na koncu: "Gospodje! Bog je navdihnil temu našemu prijatelju pokazati na ta predmet. Ne vem, zakaj greste Vi, gospodje, v Ameriko. Zakaj grem tja jaz, to Vam je povedala ta pridiga. Tisoči in tisoči gredo, kakor berem in slišim, iz Evrope v Ameriko in žive po amerikansko - žalibog po vsem videzu samo za ta svet ter brez skrbi za večnost. Bojim se, da žive v resnici premnogi tako in ti gredo le pre zgodaj nepripravljeni iz Amerike v nesrečno večnost. Grem torej zato v Ameriko, da opomnim, kolikor morem, ljudi tam na njihov namen ter jih privedem do tega, da bodo živeli za to, za kar jih je ljubi Bog ustvaril."

Ta govor je napravil očitno

najgloblji vtis na vse poslušalce. Eden, ki je sedel prav pri meni, se je vedel med tednom z največjo nesramnostjo kot brezverec. Ko sem pa rekel "Amen", je vstal ter mi podal svojo roko in rekel s solzami v očeh: "Prečastiti gospod, hvala Vam. Te pridige ne bom pozabil v svojem življenju." Ko smo se bližali newyorškemu zalivu, pride zelo izobražen bostonski potnik in mi zakliče: "Pridite, pridite!" Pelje me na prednji konec ladje in mi pokaže na obalo, ki se je začela dvigati iz morja, rekoč: "Glejte, to je Amerika! Voila l'Amerique!" Na to sem mu rekel: "Kmalu torej se bom ločili. Spominjajte se vse svoje življenja, kar sem Vam govoril na tem potovanju o človekovem cilju in o potu tja. Upam, da Vas srečam na koncu najinega življenjskega potovanja na drugi ladji, na Petrovi ladji in potem Vam jaz zakličem: "Pridite! Volila le ciel! Glejte, to so nebesa! Upam, da me razumete." O, kajpada", je odgovoril. Naj ga Bog razsvetljuje, da bi postal otrok prave edino zveličavne Cerkve.

V AMERIKI

Cincinnati je obstojal šele 60 let, ko sem dospel tja. Poprej je bil tu sam divji pragozd. Cincinnati je postal središče katoliškega življenja nemških Amerikancev. Imenujejo ga amerikanski Rim. Nemške podporne organizacije so bile mestu posebno naklonjene, predvsem Ludwigs-Verein (v Münchenu) ter Leopoldinska družba. Pij VII. je ustanovil tukaj l. 1821. škofijški sedež, Edward Fenwick pa je bil prvi škof, ki ga je zasedel. Svojo službo je vršil s pravo apostolsko gorečnostjo. Svoje delavno življenje je zaključil l. 1832. Umrl je na koleri, ko je potoval po svoji škofiji. Njegov naslednik je postal Janez Krstnik Purcell, rojen l. rec (+1883).

MILWAUKEE IN CHICAGO l. 1851.

V onem času je služila še mala cerkva iz hlodov kot stolnica (škofu Henniju v Milwaukeeju)... V Chicagi pa sem imel misijon v cerkvi sv. Petra. (na Clark in Polk Street). Tuditam smo šli v procesiji na pokopališče skozi veliko mesto. Nihče nas ni motil, samo čudili so se našemu pogumu storiti kaj takega v mestu, kakor je Chicago. Danes (t. l. 1885) bi bilo seveda kaj takega nemogoče, če gleda človek neznanske množice, ki se prerivajo celi dan po cestah.

1853. PRIKAZEN SV. KRIŽA.

Dne 13. maja 1858. je prinesla Zgodnja Danica neko Weningerjevo poročilo iz l. 1856. Takole piše, pravi Zg. Danica: "Občina sv. Mihaela v Chicagi, mesto z 10,000 prebivalci, ki pa hoče prekositi skoraj New York, je bila zložila precej po misijonu 11,000 dolarjev za zidavo nove cerkve. -- Zapustil sem Chicago na praznik Marijinega obiskanja. Naslednjega dne, 3. jul., bil je četrtek, sem se vozil mimo Gutenberga. To je ono mesto ob Mississippiju, kjer smo postavljali 7. okt. 1853. (po končanem misijonu) misijonski križ, in se je bil prikazal ravno nad tem križem na nebu velik križ in je ostal tako dolgo nad njim, da je bil zasajen v zemljo misijonski križ, nekako četrtrt ure dolgo. Zelo sem se veselil, da sem lahko pozdravil ta kraj, ki je posvečen z ono čudovito prikaznijo. Bilo je okoli dveh popoldne, ko smo se peljali s parobrodom mimo Gutenberga. Šel sem doli v kabino, pokleknil ter molil sveti križ poln hvaležnosti in ljubezni. Potem sem šel gori na krov, da bi posvečeni misijonski križ mimogrede gledal in hvaležno pozdravljal. In glej! ravno tista prikazen svetega križa

kakor tistikrat, je bila zopet na nebu. Ako me je napolnila prikazen sv. križ že prvokrat z veseljem v Gospodu, je bila zares radost, da ugledam ravno ta križ vdrugič na ravno istem mestu, zame nezmerno večja. Križ je bil, kakor prvokrat, kakih 100 čevljev dolg, povprečni hlood 25 čevljev, širok pa 3 čevlje."

F. Weninger je zapisal k temu letu v svoje Spomine: "Imel sem misijon v New Vienna (Novi Dunaj), Iowa. Prevzv. škof je imenoval mesto tako iz hvaležnosti zaradi darov Leopoldinske družbe."

Zgodnja Danica (1868, 19) prinaša pod naslovom "Ali se tudi papež spoveduje?" Weningerjevo doživetje iz tega leta: "Vsa Amerika pozna velikega Fr. Ks. Veningerja; katoličani, protestante in vsi drugoverci ga spoštujejo in ljubijo. Tega moža je vprašal l. 1853 v čolnu na Michiganu metodistovski pridigar: "Ali smem Vas nekaj vprašati?" Zakaj ne, reče misijonar. "Slišite, reče nato, ali se tudi papež spoveduje?" Imate prav, je bil odgovor. "Kaj, papež se tudi spoveduje?" zakliče ves začuden. Kaj pa da, mu odgovori, ako bi se papežu ne bilo treba spovedovati, bi se tudi nobenemu drugemu človeku ne bilo treba. Ali je mar Kristus zanj drugo cerkev postavil? "Komu se pa spoveduje?", vpraša strmeči krivoverec. "Ali se mar spoveduje Kristusu Gospodu?" Ne, mu odgovori Veninger, spoveduje se kakemu mašniku. "Tega pa vendar še nikoli nisem slišal", odvrne zavzeti pridigar. Preslavni mož pa mu reče: Gospod, vprašajte me še več o katoliški cerkvi, ker pač marsikaj drugega tudi še niste slišali.

1854. DRUŽBA KNOW NOTHING.

V tem času je nastala med protestantskimi Amerikanci družba, ki je bila katoličanom zelo sovražna.

Imenovala se je sekta Know-Nothingov. To ime naj bi opominjalo člane, če bi jih kdo vprašal po namenu njihove tajne družbe, da morajo odgovoriti vedno isto: "know nothing t. j. ne vem ničesar".

(Op. Baraga je pisal 18. apr. 1855 tozadevno škofu Purcell-u: "Opazil sem v časopisih veliko poročil o poskusih in dejanjih raznih zakonodaj, ki povročajo naši Cerkvi mnogo bridkosti, čeprav upam, da nazadnje nebo nobene materialne škode. Jaz pa, v svoji oddaljeni in napol indijanski škofiji, ne bom čutil ničesar. Ljudje ki ne znajo ničesar ("Know Nothing") kakor uganjati hudobijo ne sežejo tako daleč. Vi pa, dragi nadškof, boste mnogo trpeli, to je jasno, kajti Cincinnati je najbolj sovražen kraj v celi Uniji.")

1855. PRI NAŠEM ROJAKU G. SKOPCU V FRYBURGU, PA.

Zgodnja Danica je prinesla 18. dec. 1856. po Tiroler Blätter naslednje Weningerjevo misijonsko poročilo: "V cerkvi sv. Mihaela sem naletel na duhovna iz Kranjskega, čast. g. Skopca. Ravno je bil z menoj v Ljubljani v šolah, ko me je vzela svetla cesarica Karolina Avgusta, moja največja dobrotnica na zemlji, od ondod s seboj na Dunaj kot gojenca... Komu bi prišlo takrat na misel: Čez toliko let se spet snideva - v Ameriki! Tako vlada Božja usmiljena, premilostna previdnost pota človeških otrok v zveličanje zanje same in za druge. - Prav viden zgled te prečudne previdnosti sem pa tudi doživel v cerkvi sv. Mihaela. Bilo je prečudno spreobrnjenje protestantskega mlađeniča. Imel sem pridigo o presv. srcu Jezusovem, ustanovil sem bratovščino, opravil molitev za spreobrnjenje grešnikov ter prosil Gospoda v najsvetejšem zakramentu, da se posebej usmili danes kake

duše. Namerilo se je, da je žgal neki protestantski mladenič v gozdu oglje. Tako delo se sicer ne more kar tako pustiti; ta mladi človek tudi ni vedel ničesar o misijonu. Kar naenkrat pa začuti v svojem srcu ginjenje in ksanje. Zapusti delo, gre globokeje v log, se joka in kliče k Bogu za razsvetljenje. S tem pa se približa cerkvi sv. Mihaela, kjer sem ravno krščeval štiri protestantske mladeniče. Pristopi k njim in razodene svojo željo, da hoče biti tudi otrok svete cerkve. Podučil sem ga in ga sprejel še med misijonom v sveto cerkev."

1856. V MINESOTI

Minesota še ni bila država, temveč teritorij (ozemlje), čisto dobesedno nova dežela "new country", kakor imenujejo v Ameriki pokrajine, kjer se šele začenjajo naseljevati. Prvi naseljenci potujejo na vozech, ki so pokriti s platnom po načinu hrvaških in ogrskih tovornih voz. Ti so nato tudi prva stanovanja na kraju, kjer se ustavijo. Najprej vzamejo potem v posest zemljo. Novi naseljenec namreč obhodi in zaznamuje del sveta, ki si ga prisvaja, v kolikor mu to dovoljuje deželna vlada, 160 oralov namreč. Če ima oče več otrok, starih preko 21 let, si prisvoji vsak otrok enak del sveta, ki si ga nato kupijo za majhno ceno od vlade t. j. oral za nekaj čez en dolar. Angleži imenujejo ta del "claim" (prisvojitev). Da pa kdo taki "claim", ki si ga je prisvojil, tudi obdrži, si mora tam takoj postaviti majhno hišico iz tramov ali desk in v določenem času mora nato svet iztrebiti, kar imenujejo "improvement" (prim. nemško "Edling", za slov. Koseze) Stopnje "improvementa" - izboljšanja pri teh novih naselitvah so sledeče: Najprej postavijo ono hišico iz desk ter jo popravljajo. Tako zasilno

stanovanjsko uto imenujejo šendo (shanty). Nato si postavi naseljenec hišo iz obtesanih tramov. To imenujejo "blockhouse". Pozneje si postavijo lepšo hišo iz žaganega lesa ter jo imenujejo "framehouse" (hiša z ogradjem). Končno si sezida lastnik hišo iz opeke ali kamna: brickhouse ozir. stonehouse.

Prekoračil sem Mississippi ter imel misijon v občini, ki jo je vodil stari indijanski misijonar preč. gospod Pirc. Občina sestoji iz kanadskih Francozev in iz poludivjakov. Te imenujejo metifs ali half-breeds (mešance). To so pol Francozi pol Indijanci. Francozi so edini, ki žive pomešano skupaj z Indijanci v severozapadnih predelih Amerike. Tako najde misijonar svoje tolmače med divjimi indijanskimi rodovi onih pokrajin. Veliko naselbino imajo Francozi in poludivjaki ob Red River-u ali Rdeči reki, kjer jih žive okoli 10.000 v Bambini (Pembini). Pridigal sem po francosko. To vsi razumejo. Kar se jih pa ni moglo spovedati po francosko, jih je spovedal gospod Pirc, ki razume indijanščino. Ta misijon v bližini Fort Ripley-a v Belle Preriji, v rezervaciji čipevskih Indijancev mi je dal veliko tolažbe... Nato sem odšel k reki Minnesota ter začel na skrajnem koncu v Mankato tik ob rezervaciji Indijancev iz rodu Winnebago. Vladni agenti (zastopniki) so tam. Indijancem izplačujejo letno denar, ki ga jim je dolžna ameriška vlada za zemljo, ki jim jo je odvzela. Kadar pride plačilni dan, tedaj pridejo prekupčevalci, ki odvzamejo spet ubogim Indijancem denar. Prodajajo jim drago volnene odeje, v katere se zavija Indijanec in druge malenkosti. Če se pa posreči komu primesti Indijancem žganja, lahko dobi za par glažkov od Indijanca tudi konja ali pa toliko denarja, kolikor ga divjak le ima... Indijanci ki žive

ob meji, kjer občujejo z belimi, so navadno zelo pokvarjeni. Napravilo je na človeka čuden vtis pri misijonu v Mankato, ko si čul v gozdu divje vpitje Indijancev posebno po noči. Sicer se mi je zbudila v resnici mnogokrat želja, da bi šel pridigati tem divjakom; toda to ni moj poklic. Tolažil sem se s tem, da je po nauku šole, kakor uči posebno Tomaž Akvinski, bolj zaslužno pomagati otrokom Cerkve, ki so v nevarnosti, kakor pa pridigati poganom. Kristus Gospod je pridigal samo Judom, nikoli poganom. Kljub temu pa vendarle zelo želim, da bi sledili drugi, ki čutijo, da so za to poklicani, zgledu kakor ga dajeta Baraga in Pirc, in bi se usmilihi teh zapuščenih otrok gozda.

Iz Mankato sem šel v New Ulm ob rezervaciji Sioux Indijancev. Ta rod velja kot eden najbolj divjih. New Ulm je eno izmed mest, ki so ga ustanovili cincinnatski in new-yorkški turnerji (po naše sokoli!). Protikrščanski duh pravih turnerjev je dovolj znan. Še 4. julija t. l., na ameriški politični praznik, je zaklical eden izmed teh radikalnih turnerjev v svojem političnem govoru: "Kar me tukaj najbolj veseli, je to, da tukaj ne vidim farijev." To veselje sem mu odvzel, zato pa so se tembolj veselila srca božjih otrok."

1857. DOBRI OTROCI

Zgodnja Danica prinaša 30. jul. 1857 iz Amerike naslednje poročilo: O. Weninger obhaja neprenehoma skozi celo leto ljudske misijone. Potuje skoraj po vseh severno-ameriških Zveznih državah. Pretečeno jesen je postavil samo v državi Minesota 16 misijonskih križev, storil da so zidali 4 nove cerkve in pa da je bila napravljena pri sv. Jožefu nova fara. V začetku tega leta je imel 10 dnevni misijon v

Detroitu, Mich.; pri katerem je prestopilo 13 ljudi iz krivih ver v katoliško cerkev, poleg tega pa se je spreobrnilo obilno zastaranih grešnikov. V New Yorku je bilo pri njegovem misijonu o veliki noči neštivilno poslušalcev - katoličanov in nekatoličanov. Pri misijonu v Richmond, Va., se je milo zjokal fantek, star 9 ali 10 let, pri pridigi o poslednji sodbi. Na vprašanje drugih otrok, zakaj se tako bridko joka, je odgovoril: Iz srčne žalosti, ker so moj oče protestant in, če tako umro, bodo pogubljeni na dan sodbe; zakaj le prva cerkev je edino prava, tako so rekli pridigar." Povedo to očetu, nekemu uradniku. Oče premisli besede svojega otroka, pridobi tudi svojega brata in oba se spreobrnela k katoličanstvu. To slišita dve deklici, hčere protestantskega očeta. Celo noč molita za spreobrnenje svojega očeta, zjutraj pa poklekne predenj in ga prosita s povzdignjenimi rokami, naj posluša glas milosti. In glej! Bog gine očetovo srce, odpove se luteranstvu... Glas da bi bil izvoljen o. Weninger za škofa, se pa ne potrjuje. Kot misijonar bo storil več za zveličanje duš. (Kath. Bl.) (Op. 25. jun. i. l. je naznanila namreč Zg. Danica na kratko: "V Ameriki je izvoljen o. Weninger... za škofa v St. Paulu v Minesoti. Pričakuje se le še potrjenje iz Rima.")

1860. V JOLIETU

V Jolietu je spravil uspeh pri misijonu, posebno pa ker so se spreobrnilo mnogi protestanti, nekega protestantskega preacherja popolnoma iz tira. Ko sem že odšel, je začel pridigati, češ da hoče zavrniti moje trditve. Bil pa sem že proč in so se mu samo smejali... Tam stoji v spomin na misijon marmornat misijonski križ. Vdolbene so besede: Kdor vztraja do

konca itd. To je prvi križ iz mar-morja, ki sem ga posvetil v spomin na misijon.

1862. ZAPUŠČENI ČEHI

V bližini Iowa City sem pridigal tudi v francoski občini ter imel misijon skupaj s češkim duhovnikom v napol nemški napol češki občini. Ubogi Čehi! Kakšno zapuščeno ljudstvo v Ameriki! Če bi le vedeli duhovniki na Češkem in Moravskem, v kako veliki stiski se nahajajo tukaj njihovi rojaki, bi se gotovo odločili in jim prišli na pomoč. Eden češki in slovanski duhovnik velja tukaj toliko kot trije ali celo šest nemških, t. j. trikrat in šestkrat lažje najdeš nemškega duhovnika kakor pa češkega. Rad bi videl, da bi prišle te vrste tudi v roke češkim in moravskim duhovnikom ter pridobile nekatere izmed njih, da bi prišli v Wisconsin, Iowo, Missouri in Minnesoto. Kako zaslužno bi bilo to delo.

1863. DRŽAVLJANSKA VOJNA

Veseli me, da se je dvignil odločno vsaj en katoliški list, cincinnatski Telegraph, za vlado ter proti suženjstvu pod pokroviteljstvom nadškofa (Purcella)... ter da so med generali katoličani prav med najbolj zmožnimi in izvrstnimi.

1864.

Leto 1864 je bilo v političnem oziru posebno važno. Volili smo novega prezidenta in izvoljen je bil Lincoln.

1865.

Mir!! Kakšna tolažilna beseda, posebno pa po takem boju. Izgledalo je, da ne bomo doživeli nikoli več njegovega blagoslova v tehle državah.

1871. V MINNESOTI

Odkar sem imel pred 15 leti misijone v Minnesoti, so se čudovito namnožile katoliške srenje... Iz Two Rivers sem šel v mestece Little Falls ter imel misijon za Francoze v njihovi cerkvi, ki so jo šele pravkar odprli. Prišli so tudi Kanadčani iz Belle Prairie. Tudi Father Pirc, očak minesotskih misijonarjev je prihitel iz Rich Prairie. Bilo je res ganljivo gledati tega sedaj 86 let starega indijanskega apostola, ko mi je podajal roko v slovo pod misijonskim križem. Od veselja so mu tekale solze, ko sem mu častital, da mu je dano gledati na tem kraju tole rast katoliškega življenja, kjer je našel pred 20 leti samo neobljudeno divjino.

(Op. O teh misijonih so poročali slovenski benediktinski bogoslovci iz opatije sv. Ludovika 11. sept. 1871 ter misijonar g. Jož. Buh dne 3. nov. iz Belle Prairie. Tu samo nekaj odlomkov. Bogoslovci takole pišejo: "Zdaj ima (Wen.) misijon v "Šmartnu", 9 milj od Richmonda proti severozahodu. Tam je tudi nekaj Kranjcev. - V Richmondu je prišla Kranjica in bi bila šla rada k spovedi. Brž je bil pripravljen. Možu je pa naročil, naj (pove ženi, da naj) obžaluje svoje grehe, potlej naj se jih pa še enkrat spove, kadar pride slovenski duhovnik. Ženica je bila ginjena do solz, da je bila tako srečna biti pri njem pri spovedi. Pri mizi pa je pravil, kako s Kranjci ravna: "Za pokoro Očenaš" - pokaže pa s prsti kolikokrat, pa se lepo razumeta. Ko je bil v Ljubljani, pravi, je govoril slovensko bolje kot pa nemško, zdaj je pa čisto pozabil, le očenaš še ve, kaj se pravi." (Op. Njegov študentovski besedni zaklad verjetno ni vseboval vseh izrazov, ki se rabijo pri spovedi.) Misijonar g. Jož. Buh pa je pisal 3. nov.: "Mene ni bilo doma, bil sem

namreč okoli na misijonih z visoko čislanim misijonarjem Fr. Ks. Weningerjem... V enem mojih misijonov je pridigoval 6 dni; bila je tam posebno zanemarjena družina; pred enim letom še nisem imel upanja pridobiti koga iz te družine za sveto vero. Po božji milosti pa se spreobrne lani najprej mati, letos poleti ob času birmе sem pridobil dva sinova in hčerko, zdaj pa ob misijonu so se spreobrnili še drugi otroci. Ali oče družine se še ni maral spreobrniti, čeprav je prišel poslušat sem ter tja kako pridigo. Mati, njegova žena se joka in ga celo noč med solzami pregovarja, naj se spreobrne in naj gre k spovedi, ko je bil misijon skoraj pri koncu. Zjutraj je bil ginjen, pride k svetim zakramentom in zdaj je vesel, da je ud svete cerkve... V drugem misijonu, ki se imenuje Long Prairie (Dolgo Polje), sva bila z misijonarjem Weningerjem samo eno nedeljo. Prosil sem ga, naj on pridiga, ker mene slišijo ljudje tako večkrat. Po maši najde dve protestantski ženi pri cerkvi. Pravite mu, da name čakate, ker sta bile že parkrat pri poduku in bi bile rade sprejete čimprej v katoliško cerkev. Weninger ji sprejme slovesno v sveto cerkev ter podeli pogojno sveti krst. Pri popoldanski službi božji moj sloveči misijonar zopet pridiga in postavi v zgled te dve dušici, ki ji je pridobil sv. Cerkev, ki sta padli kakor dve zreli jabolki ravno pri tej priložnosti z drevesa protestantizma in sta zdaj shranjeni v hramu sv. katoliške cerkve. In glej! Po krščanskem nauku pripelje spreobrnjenec, ki sem ga krstil pred kakima dvema mesecema, svojega brata, da bi postal tudi katoličan. V ponedeljek sva šla z misijonarjem iz Long Prairie proti Otter-tailu. Od jutra do večera se voziva po novoizmerjenih potih, kjer je bilo polno parobkov in še ne narejenih

mostov ali pa položene čez samo kake rante ali tramovi. Zvečer sva imela namen prenočiti pri nekem pol-Indijancu, ali bilo je predaleč, dan hoda, pot pa preslaba za hitro vožnjo. Zvečer prideva k Crowwing Crossingu. Reka je bila kakih tristo stopinj široka in nič mostu. Peljali smo se čez, kjer je bila bolj plitva, vendar nam je prišla voda na voz, da nas je malo zmočila... Mislili smo, da smo najhuje prestali, toda malo naprej je bila pot zasekana in velik kup drv je ležal čez pot tako, da ni bilo mogoče naprej. Pregledujemo na vse strani... Na eni strani je bil potok, na drugi gosti gozd. Eden najinih spremljevalcev zagleda od daleč kočico in leti tja povprašat zavoljo pota, in potem nas pelje skozi trdi gozd kake pol ure daleč, da sem mislil, da se bo vsak trenutek naš voz polomil. Ko pridemo k kočici, začne narahlo pršeti in se mračiti. Mislili smo tam prenočiti, ali gospodar je podrl ravno svoj platneni šotor, ko tja pridemo, ker je nameraval drugi dan oditi drugam... Kar nekdo pravi: malo tja doli je drugo stanovanje za delavce. Nama je bilo dovoljeno se vsesti ali pa se vleči na klop ali na mizo v drugi sobi, kjer so jedli... ni bilo pa mogoče dobiti nobene reči za podzglavje, niti odeje."

1872. KAKO DOBER JE BOG!

Fr. Weninger pripoveduje v poročilu, ki ga je poslal Leopoldinski družbi 1. 1882 (Berichte 52.), kjer popisuje svoje delovanje v letu 1881, o železniški nesreči: "Bilo je pred 9 leti, ko se mi je pripetila nesreča na železnici med Cincinnati-jem in Baltimorom. Bila je silno mrzla zimska noč. Ob dveh ponoči počijo ob jezu tračnice in padel sem kakrat 40 čevljev globoko. Voz se je trikrat prevrnil... Ko je ležal vlak z vozovi v globini, je začelo na obeh straneh

goreti. Ležal sem med ruševinami kakor pokopan, pokrit s posteljami in sedeži. Štirje vagoni so ležali po strani. Treba se je bilo torej rešiti skozi okna, ki so bila najbolj zgoraj. Poškodovan nisem bil čisto nič, pač pa ves pretresen v svojih čutih in sem si mislil, to je konec mojega življenja ter sem sprejel to kakor iz božje roke. Pomagal sem nekemu možu do takega okna gori: ali kdo bo pomagal meni? Nikogar ni bilo več v vozu. Glej, kar se priplazi k oknu zamorec po vseh štirih, velik močan mož, in mi zakliče: "Urno rešite se!" Pomagal mi je gori do okna in nekaj moških prihiti ter me potegnajo iz voza ven. Le še eno minuto je bilo časa, sicer bi zgorel tisto noč. Ogenj je vnel voz že pod mojimi nogami, ko sem se reševal. Stisnil sem zamorcu nekako 100 trdnjakov v roko in, ko smo dospeli v New York, sem mu izročil svoje angleško pisane knjige. Opomnil sem ga, naj prebira zlasti knjigo spreobračanja za Amerikance ter priročnik katoliške vere in, ako se prepriča o resnici katoliške vere, naj prestopi k njej. In zdaj (1881), čez devet let, ko sem prišel v New York, se zgodi, da je ta zamorec slišal o mojem prihodu. Kmalu me pride obiskat. Zelo sem bil vesel in sem ga vprašal, če je kaj bral moje knjige in kakšen vtis so napravile nanj? Odgovoril mi je: "Zmeraj sem si mislil. Vsi ljudje bi morali imeti le eno samo vero, saj so vsi enako ljudje, in saj je Bog le en sam; toda nisem mogel razložiti, katera je ta edina vera. Medtem sem prebiral Vaše knjige, zdaj pa uvidem, da je katoliška vera tista."

1874. V GORNJEM MICHIGANU

Po 26 letih svojega misijonskega delovanja v Združenih državah sem končno prišel tudi na severno

mejo... Način življenja se odraža, bi človek rekel, celo na obrazu prebivalcev posameznih predelov Združenih držav. Človek severnega Michigana ob Gornjem jezeru je ves rudar, kopač rude. Tukaj v teh pokrajinah železa in bakra je ležala zemlja doslej takorekoč neobdelana. Železnica je speljana vdolž vse obljudene pokrajine mimo komaj nekaj kmetij. Vrsti se pa rudokop za rudokopom, okoli katerih so nato razvrščene hiše, parni mlini in prodajalne v večjem ali manjšem številu. Baker leži v jamah od 1000 do 1800 čevljev globoko in sicer na posameznih mestih samoroden v žilah, ki so 2 do 3 čevlje debele. Izkopavajo kose čistega bakra, ki tehtajo po 15 ton. Ta pokrajina bi bila sicer poleti najprijetnejša, kakoršno bi si človek želel, zaradi svežega zraka. Minnesoto leži deloma še bolj severno od Gornjega jezera, toda kljub temu kako je poleti včasih vroče! Tukaj pa piha vselej osvežujoča sapa. Navzlic temu pa na mnogih krajih ne moreš uživati tega zraka zaradi brezštevila zbadajočega mrčesa začeni s komarji, sandflies (peščene muhe), blackflies (črne muhe) in kakorkoli se ves ta mrčes imenuje, ki je vedno pripravljen te nadlegovati in ti puščati zastonj kri... Najprej sem imel misijon v Eagle Harborju. Kraj leži na skrajnem koncu rta. Drugi sem imel v Cliftonu, približno 14 milj od Eagle Harborja. Potekel je kakor običajno zelo blagoslovljeno; delo pa je bilo tudi utrudljivo, ker je treba povsod pridigati obenem Angležem, Nemcem in pa Francozom... Od tu sem šel v Negaunee, v drugo največje mesto v državi (t.j. v Gornjem Michiganu). Župnija Negaunee je zelo velika in ima najlepšo cerkev v državi Michigan. Sedanji marquetteški škof je prevzv. gosp. Mrak, Kranjec. Ko je bil posvečen za

škofa v cincinnatski stolnici, me je povabil nadškof Purcell, da sem imel slovesno pridigo. Naslednik je dobro znanega ter visoko spoštovanega škofa in apostola Indijancev Baraga. Spomin poslednjega je visoko čislán tukaj v okolici. En cel okraj (county) nosi njegovo ime... Povsod vedo pripovedovati primere, ki pričajo s kako ljubeznijo se je žrtvoval za bližnjega ta veliki apostol Indijancev, ko je deloval v tem delu Združenih držav. Negaunee ni daleč od Marquettea. Tam sem moral pridigati po angleško, nemško ter francosko.

(Zgodnja Danica je prinesla 1876, str. 182 in 405 Weningerjevo lastno poročilo o njegovih misijonih v letu 1874. pod naslovom: "Delo Slovencev za spreobrnjenje Amerike. Veninger, Možina, Mrak. Preslavljenje škofa Baraga v Ameriki." Med katoliškimi misijoni so sedanji čas posebno amerikanski znameniti, in med ondotnimi misijonarji je po svojem obširnem delu po vsej Ameriki brez dvoma znani Slovenec po rodu, P. Frančišek Ksav. Veninger, prvi in nekako očak drugih... Tudi v škofiji mil. gosp. Mraka je opravljal več misijonov, med drugimi v Eagle-Harbor-u, kjer je župnik naš rojak č. g. L. Možina. Veninger pravi: "... Povsod pripovedujejo zglede njegove (Baragove) darežljive, junaške ljubezni do bližnjega v prid Indijanov." Naš rojak preč. g. Vertin (župnik v Negaunee-u) piše, da je imel tam (v Negaunee-u) čez 90 govorov, vsaki dan po tri ali štiri v angleškem, francoskem in nemškem jeziku. Bolj kakor temu, da mu glas ne opeša, pravi, se je čuditi presrčnosti, s katero ve vsakemu narodu govoriti. - Na veliki šmaren tistega leta je začel misijon v Lockportu in potem v Lemont-u, v državi Illinois. V obeh krajih in tudi v Joliet-u ter Napperville-u je postavil marmornate misijonske križe,

ker se lomi v tistih krajih marmor in se izdela in izbrusi s parnimi stroji v kratkem času tak križ.)

1877. PONOVO V GORNJEM MICHIGANU

Zopet sem šel gori v pokrajine slovitega Lake Superior, kjer je deloval nekdanj škof Baraga kot misijonar med Indijanci. Bilo je začetka julija, ko sem prišel tja. Mislim sem da se bom lahko vrnil čez nekaj tednov, da bom imel misijone v škofiji Greenbay. Toda božja previdnost je drugače ukrenila. Ostati sem moral tam do srede novembra. Žetev je bila preobilna. Z ozirom na tla države Michigan bi se moral poslužiti druge primere ter reči: rudniki (majne) so bili prebogati. Prebivalci sestojijo iz Ircev, Angležev, Francozev, Nemcev, Poljakov. Pridigal sem torej po angleško, francosko ter nemško, poljski duhovnik pa je pridigal po poljsko. V večini krajev (postaj) sem moral ostati po 14 dni. Tele so bile srenje: Rockland, Greenland (Baragov Maple grove), Ontonagon, Houghton, Hancock, Calumet ter Torchlake (sedaj Lake Linden). Ker se nahaja calumetska cerkev na prostem malo zunaj mesta in ker na cestah ni plinske razsvetljave, so prinesli rudarji svetilke, katerih imajo v izobilju, s seboj. Krasno je bilo tedaj gledati odsev nešteti premikajočih zvezd, ko so ljudje prihajali in odhajali v raznih skupinah. Mimogrede na poti v škofijo Greenbay sem pridigal v Negaunee-u, ki ima najlepšo cerkev marquette-ske škofije. Preč. Vertin, Kranjec, je vodil srenjo z veliko vnemo; od tedaj je postal marquetteški škof.

1878. V L'ANSU

Misijoni ob Lake Superior-u so bili to leto zame še posebno zani-

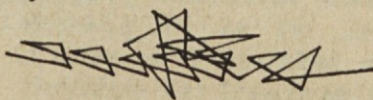
mivi. Prvikrat sem imel namreč priložnost imeti celoten misijon v eni najbolj znamenitih indijanskih srenj. Sicer se mi je že večkrat pripetilo, da so prisostvovali mojemu misijonu na severu in ob obali tihega morja Indijanci, toda tedaj nisem pridigal naravnost njim samim, niti ne v njihovi cerkvi. To se je pa zgodilo tukaj. Kraj se imenuje Baraga (sedaj je to Assinins, po Režku, vol. II, str. 247, je nastal sedanji Baraga šele l. 1883!). Duhovnik (Fr. Terhost), ki oskrbuje srenjo, je Westfalec, ki pa govori zelo gladko indijansko. Najprej sem imel misijon v L'Ansu ob zalivu istega imena, kjer je isti duhovnik za župnika. S tem sem hotel napraviti Indijance radovedne ter zbuditi v njih željo doseči tudi milost in srečo misijona. V L'Ansu sem pridigal po angleško, francosko in nemško. Indijanci ki so razumeli angleško ozir. francosko, so pripovedovali nato svojim prijateljem v Baraga, kar so slišali ali videli pri misijonu, in tako so prosili tudi oni za misijon. Baraga leži L'Ansu nasproti na drugem bregu zaliva, ki nudi krasen pogled posebno zvečer ob sončnem zatonu. Zaliv obdajajo na lahno se dvigajoči griči. Na enem izmed teh stoji prav slikovito v krasnem zelenju vas Baraga. Mestece s county-em vred nosi njegovo ime, da ovekoveča spomin na znamenitega in velezaslužnega misijonarja in ustanovitelja kraja: pokojnega škofa Friderika Baraga.

Sestre sv. Jožefa bivajo v mogočni stavbi ter vodijo farno šolo. Imajo tudi posebni zavod za vzgojo deklet. Sedaj je tam približno 50 indijanskih deklet z nekaj belimi vred. Najprej sem imel tam duhovne vaje za sestre. Tem je sledil misijon za Indijance, pri čemer se je izkazal naslednji način kot najbolj pripraven in uspešen: Najprej sem

pridigal po angleško Indijancem, izmedteh je razumelo nekaj mlajših angleško, ter odraslim belim ljudem, ki so prišli k misijonu. Indijanci so prisluškovali napeto in pozorno mojim besedam. Ko sem prenehal, je takoj potolmačil Indijancem njihov misijonar in župnik, kar sem povedal, v njihovem materinem jeziku. Storil je to z veliko lahkoto pa z mnogim povdarkom. Na tak način so pridigali nekoč tudi Vincencij Ferrerij, Kapistran (n. pr. v Beljaku!) narodom v Evropi, katerih jezika niso znali. Učinek je isti. Ta način pridiganja včasih celo prav poveča napetost in vnemo pri poslušalcih, ki bi tako radi vedeli, kaj je misijonar povedal, da je napravil tak vtis. Župnik mi je dejal ob koncu misijona: "Zelo me je skrbelo, ali bova mogla pritegniti vse naše Indijance, ko ne znate njihovega jezika. Toda, je pristavil, ne verjamem da bi imeli kdaj v svojem življenju misijon, čigar učinek bi bil tako popoln kot ta tukaj." Imenoval je uspeh po angleško "a sweeping success". Dejal je celo "Popolnoma vsi Indijanci so prišli, celo oni ki se nekoč niso hoteli vdati, ko jih je vabil mogočni indijanski misijonar Baraga."

1879. PRI VERTINOVI POSVETITVI ZA ŠKOFA

Spet sem šel v Negaunee, Mich., da se udeležim posvečenju svojega prijatelja in rojaka, novoizvoljenega marquetteškega škofa. Od tu sem ga spremljal v sam Marquette ter pridigal pri njegovem vходу v stolnico po angleško, nemško in francosko. Nato sem imel v Marquette duhovne vaje za sestre sv. Jožefa. Od tam pa sem odšel v škofijo Greenbay.

1881. LETA TEČEJO, NIČ NE REČEJO.

Dne 18. maja 1883 posnema Zgodnja Danica po poročilih Leopoldinske družbe (Berichte 52.): "Slavni P. Fr. Ks. Veninger piše v 52. Leopold. letniku prav pomenljivo, kakor kako poslednjo voljo. Prvi misijon v tem letu 1881, pravi, sem pričel v postnem času v Springfieldu, illinoiski prestolnici. V začetku tega leta me je zadrževala v Cincinnati-u izdaja mojega velikega dela cerkvenih govorov. Čez 30 let je, kar sem obhajal neprenehoma od l. 1848 do 1881 misijone... Zdaj ko imam večnost pred očmi, me srce močno žene, da bi delal tudi še po smrti za kraljestvo božje na zemlji. Ker misijonarim že 33 let po Zveznih državah in so tisti, ki so bili ob mojem prihodu v moški starosti, od takrat postali starčki in se jih je pač ločilo že osem desetih iz tega sveta, se je preselil v večnost en cel človeški rod, ki me je osebno poznal in poslušal kot misijonarja... Ako tedaj pridem zdaj čez 20 ali 30 let zopet v kako sretno, najdem nov rod, ki stopa v moško starost, in le - ti slišijo toliko od svojih staršev o prejšnjih misijonih, torej budi to med njimi neizrečeno navdušenje, ako pridem po tolikih letih zopet med nje. - Nadalje pripoveduje misijonar, kako se je podal iz Hanovera (nasproti St. Louis-u) na visoki sever, v Marquette ob Gornjem jezeru, v pokrajino rudarjev, katerih ne zadržuje poleti žetev od obiska misijona. Misijon je imel v Eskanabi.

1882. OJ SLADKI SPOMINI!

Kako tolažilno je gledati nazaj na leta, ki si jih preživel, ko so prešle težave. V spomin ti prihaja, kar si napravil ter doživel. Mnogo-

krat se spomnim pri tem izreka svojega profesorja na dunajski univerzi. Bil je plemeniti dvorni župnik kanonik Pletz, ki je nagovoril nas bogoslovce pri predavanju o božji previdnosti takole: "Gospodje! Kdor ni gledal potov božje previdnosti v svojem lastnem življenju, takemu ne more dovolj jasno predočiti teh noben profesor nobene univerze."

1885. TEŽAVE POTOVANJA STAREGA MISIJONARJA

Obiskal sem Marquette. Stolnica, ki jo je tam postavil škof Vertin, je krasota; toda treba bo še podpore iz Evrope, da bo mogoče dokončati tudi notranjost v enakem slogu. V Marquetteu sem obljubil francoski občini preteklo leto, da jim bom imel letos misijon. Pridigal sem še v Point St. Ignace ter Republique, nato pa sem odšel v Manistique, ki se je začelo šele razcvitati. Mesto leži sredi onih neizmernih pokrajin, kjer raste sama smreka in ki jih imenujejo pineries (smrečevje). V te gozdove se selijo proti koncu poletja stotine, da tisočine mladih moških, večinoma priseljenih Kanadčanov, ki se porazdele v skupine, takozvane "camps" (taborišča) in ostanejo tam celih 6 ali 7 mesecev in podirajo les. Zame je bila pot v Manistique izredno težavna, posebno ker si se vrnil lahko samo s pošto kočijo. Pot skozi pragozdove vodi namreč preko brezštevilnih močvirij. Da jih lahko premoste, polože kratkomalo hlod pri hladu; in tako neprestano premetava voz v močvirnih sunkih. Imam navado, da pravim v šali, če kdo govori, da ga boli glava: Kaj je to, glavobol? V resnici se komaj zavedam, da imam glavo, ne čutim je. Toda pri tej vožnji s pošto kočijo čez mostove iz povalov, pa sem tudi jaz začutil, da imam glavo. Čudil sem se samo, da ni odletela med potjo na desno ali pa na levo iz mojega vozička.

ZA ZAKLJUČEK

Spomnil sem se na nekdanjo vožnjo čez neobdelano prerijo v Texasu, kjer so spremljali jezdec v skoku moj kmečki voz in kjer sem prvič čutil, da je sestavljeno človeško telo v notranjosti iz več delov, ki so opletali, kakor bi viseli na nitki, da sem bil ves čas v strahu, da se bo nekaj pretrgalo... Da, ako v Ameriki ne bi bilo treba potovati, toži Weninger v začetku svojih spominov, tedaj bi bilo lahko delo imeti misijone... Medtem ko lahko sediš tam v Evropi varno in udobno v poštni kočiji ali pa se voziš brez posebne nevarnosti s paro, se mora privaditi tukaj misijonar, ko je preletel nekaj stotin milj v veliki nevarnosti, da se bo kaj podrlo ali se kaj razletelo, na počasno plazenje ladje po prekopu, ali pa na premetavanje vprenapolnjeni poštni kočiji in je pri tem v nevarnosti, da si polomi na vozu svoje noge; ali pa se mora vsesti na kljuse, s katerim se pogreza do sedla v močvirje; ali pa je končno prisiljen, da si dela pešpot skozi goščavo pragozda. (Op. Nekdo je pripisal na robu opombo: "übertrieben (pretirano)". Najbrž ni upošteval, da je bil Weninger še pod vtisom potovanja iz Manistique-a, ko je to zapisal.)

Takole pa zaključuje svoje spomine za l. 1855: Nato sem imel še misijon v St. Michael-u v greenbayski škofiji. Potem pa sem odšel v Cincinnati, da praznujem tam na tiho svojo 80 letnico rojstva, obenem pa da začnem nemudoma z izdajo teh-le svojih Spominov, ki jih imam res že tiskane, ko je končano leto 1885.

Še nekaj odlomkev iz Veningerjevega življenjepisa, kakor ga je prinesla Zgodnja Danica 19. dec. 1873: "Father J. M. Obermüller pravi v svojih spominih iz življenja in delovanja očeta Fr. Ksav. Weningerja: "Kdor je kdaj opazoval njegovo jasno obličje, njegovo živo gorečnost, njegove prisrčne govore, rodovitno delo pri ljudstvu, obilna spreobrnjenja nevernikov, vselej srčno rešitev iz mnogih in raznih nevarnosti, mora spoznati očitno pomoč božjo, ki ga je spremljala od stopinje do stopinje." Med petindvajsetletnim misijonskim delovanjem v Ameriki, in sicer od Virginije do meksikanske meje ter od New Yorka do Dakote bo ostalo Weningerjevo ime v vednem spominu... Do tod povedano se bere že l. 1864 v Marijinem koledarju (Cincinnati Marien-Kalendar) v Cincinnati v Ameriki, katerega več letnikov je poslal naš rojak preč. g. Andrej Skopec raj. g. šk. kanc. Kašp. Velkavrhu, zdaj pa so v knjižnici katol. društva za Kranjsko. Ta priljudni gospod je pristavil vmes tudi sem ter tja svoje opombe, kar dela te zvezke še bolj mične. Koliko pa je storil zopet nadalje v teh 9 do 10 letih misijonar Weninger, to je nepopisljivo. Že Danica je povedala marsikaj o njem, amerikanski časniki pa pišejo skoraj neprenehoma o njegovi neutrudljivi in neizmerno rodovitni delavnosti... Kakor izgleda, ima o. Weninger že blizu 70 let in je po silovitih in naporih že precej oslabil. Ali kadar začne pridigati, takrat je videti živ in močan kakor mladenič. Bog ohrani še dolgo dolgo moža, ki ga smemo imenovati svojega slovenskega rojaka!"

Rt. Rev. Msgr. John Oman, župnik fare sv. Lovrenca v Clevelandu, Ohio, polaga venec na škofov grob na dan slovesne poklonitve pokojnemu škofu dr. Gregoriju Rožmanu 3. julija 1960

Rt. Rev. Msgr. Matija Butala, župnik fare sv. Jožefa v Jolietu, govori ob škofovem grobu članicam Materinega društva svetega rožnega venca na dan njihovega romanja v Lemont 18. avg. 1960.

Srečanje z Marijo

(Poroča Slovenka iz stare domovine).

SLOVENCİ V LURDU

Pred dvema leti mi je prišlo v roke staro poročilo iz leta 1886 o velikem romanju v Lurd, ki se ga je med drugimi udeležilo tudi mnogo Slovencev. Med romarji je bila tedaj tudi pokojna mati moje znanke. "Le kaj boste vi delali v Lurdu, ko niti nemško, niti francosko ne znate!" ji je nekdo poočital, ko je odhajala na pot. Pa ga je žena modro zavrnila: "Delala bom, kar so delali pastirci v Betlehemu." To se pravi: pokleknila bom in molila.

Takrat sta živela v Lurdu še Bernardkina brata.

"Bernadette, Bernadette!" je eden od njih govornil slovenskim romarjem, ki so ga obiskali, in kazal na Bernardkino sliko, ki je visela nad njeno siromašno posteljičco. Bernardka sama je bila namreč med tem že umrla daleč gori na severu, v samostanu šolskih sester v Neversu.

O priliki imenovanega romanja je v Lurdu ozdravel nek mož iz Slovenskih goric. Nenadoma se mu je zacelila huda rana na vratu, zaradi katere je že štiri leta trpel in zaman iskal pomoči pri zdravnikih v Mariboru, Gradcu in Varaždinskih toplicah.

Slovenci so torej že od nekdaj radi romali v Lurd. Ko je ob stoletnici Marijinih prikazovanj papež Pij XII. proglasil sveto lurško leto, je z romarsko skupino iz Jugoslavije pohitelo v Lurd tudi več Slovencev.

V času od 11. feb. 1958 do 11. februarja 1959 se je v Lurdu poklonilo Kraljici nebes in zemlje okoli 10 milijonov ljudi. Med njimi je bilo tudi mnogo naših rojakov iz Amerike.

Takrat je mlada, svetlolasa Amerikanca takole pisala moževim sorodnikom v Slovenijo: "Kar smo v Lurdu doživeli, se

ne da popisati." In spet v naslednjem pismu govori o "nepozabnih spominih".

Imenovana je pred nekaj leti prestopila iz protestantske v katoliško vero in je leta 1958 z možem Slovincem in s štirimi otročiči obiskala Lurd. Marija, ki je vsakega vernega srca najnežnejši spev, je postala tudi njeno veliko in sladko doživetje.

Po vsem tem sem se tudi jaz odločila, da pojdem v Lurd. Skupinsko romanje iz Jugoslavije v Lurd sem zamudila, zatem sem se za dva meseca obležala s poškodbo na nogi in tudi stara bolezen se je spet močnejše pojavila. Kljub temu misli na romanje nisem opustila. Da, šla bom. Toda kako? Zaupala sem v Marijino pomoč, in glej! Prelepa lurška Gospa je nežno, a odločno roko pričela uklanjati vse ovire z moje poti. Prav čutila sem v vsem njeno materinsko pomoč. Tudi zdravje se je vtoliko izboljšalo, da se potovanje ni zdelo več nemogoče.

V Lurd sem nameravala potovati pred pomladjo 1959.

"Pridite, pri nas je vse v cvetju!" mi je tiste dni pisala neka žena iz južne Francije. To je bilo sredi marca, ko so pri nas v prisojnih zavetjih marelice boječe pričele odpirati svoje rožnato cvetje.

Z odhodom sem se spet nekoliko zakasnila in poromala v Lurd šele v maju, ko so v domačih vrtih zagorele že potonike.

Pred odhodom in že prej so pričela deževati naročila:

"Prinesi mi rožni venec, ves bel in zlat, kakršnega je držala v rokah Marija, ko se je prikazala Bernardki."

"A meni, prosim, prinesite podobico. Pa blagoslovljena naj bo in na Masabjelsko pečino jo položite."

"Srečni vi! Ko boste na kraju milosti, se prav posebej spomnite name."

"Lepo mi pozdravite tam lurško Gospo."

"Pa mojo družinico ji priporočite!"

"In na našega bolnika ne pozabite!"

In tako dalje. In tako dalje.

"Pa saj ne morem, saj bom prav gotovo

pozabila vsa ta naročila", je pričelo pomalem in narahlo godrnjati v meni, a potem so se mi orosile oči. Bilo mi je, kot da počiva na meni resen Marijin pogled. Začutila sem, da sem poslanka vseh teh premnogih src, ki ljubijo Marijo, in da Mati hoče, naj vse te prošnje v srcu ohranim in v Lurdu položim k njenim nogam.

OD LJUBLJANE DO LURDA

Pred leti nam je znanec v prijetni družbi opisoval svoje potovanje po Italiji in Franciji. Obenem se je pohvalil, kako lepo je potoval brez vse prtljage ter pomiloval sopotnike, ki so se v potu svojega obraza mučili s težkimi kovčki.

Tako brez vse prtljage ponavadi seveda ne gre, vendar je res, da lahka prtljaga potovanje olajša, olepša in poceni.

Tudi odvišnih skrbi ne jemljimo s seboj, ker nas bodo itak vse lepo doma počakale.

Vse za pot potrebno pripravimo že prej, ne šele tik pred odhodom. Običajna naglica pred odhodom utruja namreč bolj kot vsa dolga pot.

Na ta način bomo mirni in vedri odhajali od doma in dobre volje prispeli v kraj svojih želja in svojih sanj.

Sicer pa nobeno potovanje ni brez težav, ki pa jih Marijin romar potrpežljivo in celo z veseljem prenaša. Kaj neki bi sicer rekla naša dobra nebeška Mamica, ki je s tolikšno resnostjo zaklicala v svet besede: "Pokora, pokora, pokora!"

Vožnja iz Ljubljane v Lurd traja polnih 36 ur. Zaradi ugodnih zvez sem se odpeljala iz Ljubljane s Simplon ekspressom ob 9.40 dopoldne.

Mimo Vrhniške in čez Kras je vlak brzel proti Trstu. Iz domače zemlje mi je bilo nasproti mehko in toplo, in ko smo pri Sežani prešli mejo, mi je kljub svetlemu cilju v srce kanila bolečina.

Nato je polagoma pričelo vabiti iz daljave: Venezia, Padova, Milano, Genova.

Blag zrak je prihajal z morja, iz lagun so vstale Benetke in kmalu spet utonile za obzorjem, lepe kot sanja in v prosojnem

ozračju lahko zarisane kot bežen privid.

Ko smo se bližali Padovi, je mehka poznopoldanja svetloba ozarila nebo in se razlila čez širno in plodno Padsko nižino. Tiha, davna želja se je izpolnila, in spokojno sem se nasmehnila, ko je iz mesta sem pozdravil "il Santo" (sveti Anton).

V spominu mi je še Vicenza s kasteli na mestnih gričih in Verona sredi slikovite okolice ter Gardsko jezero, kjer so nekje že iz globokega mraka temnele cipresse.

Na šumnem kolodvoru v Milanu sem prestopila za Genovo in za Marseilles. Razsvetljena ura na cerkvenem stolpu je kazala pol čez polnoči, ko smo prispeli v Genovo. Zunaj na morju so v temi svetile številne lučke: ribiči so bili tam s svojimi barkami in lovili ribe.

Ko se je pričelo svitati, sem stopila k oknu. Obala Ligurskega morja od Genove do Cannesa se po pravici imenuje "obala cvetja". V poljih dehte vrtnice, iz cvetličnjakov žare nageljni in še čez skalni krš lijo slapovi živobarvnega cvetja, ki se tu mnogo bohotneje razrašča kot na skromnejšem severu.

Vlak vozi mimo krajev svetovnega slovesa: San Remo, Monte Carlo, Nizza, Cannes, ki so vse shajališča bogatega sveta. Vendar so me bolj kot bogatini zanimali delavci, ki sem jih videla zaposlene na gradiliščih in na kolodvorih. Pomislila sem, kako neki oni gledajo na vse to razkošje, ki se mu tu že od nekdaj čez mero vdaja uživanja željni in razkristjanjeni svet.

Južni predel Francije je od Cannesa dalje nekaj časa enoličen in pust, a postane pozneje spet plodnejši in prijaznejši. Pokrajina je slikovitejša, čim bolj se bližamo Lurdu. Tudi zrak je postal planinsko svež in to ne le radi bližajočega se večera.

Nekaj postaj pred Lurdom je vstopil eden naših črnih bratov iz vroče Afrike. Zamišljeno je zrl v smeri proti Lurdu ter se malo boječe umikal potnikom, ki so vstopali in izstopali.

Lep večer je legel na pokrajino, ko smo bili že blizu Lurda, svečan je bil in

miren večer. Še malo in stopila bom na posvečeno zemljico, ki so jo pred sto leti gledale prečiste Marijine oči.

A da je vse lepo bilo še lepše, me je na kolodvoru v Lurdu sprejela znanka, žena nenavadne ljubeznivosti in srčne dobrote.

Ob štirih zjutraj sem se po petih urah trdnega spanja zbudila nenavadno sveža in spočita. Naj še spim, mi je s sosedne postelje prigovarjala moja znanka. A le kako naj bi bila spala ob misli na skorajšnje srečanje z Marijo! Vstala sem in pokleknila ter se zahvalila Bogu, ki mi je dal dočakati to uro in ta dan.

Ko sva s prijateljico stopili na prosto, naju je zajel val svežega jutranjega zraka, ki je prihajal z bližnje planine Pic du Jer. Po še tihih lurških ulicah sva hiteli proti votlini in moja ljuba znanka mi je mimogrede pravila o tej in oni znamenitosti prelepega Marijinega mesta. Pa je nisem poslušala in ona mi je oprostila, saj je vedela, da so vse moje misli pri Mariji.

Zatem je prišel trenutek, ko sva stopili na širni, krasni prostor pred baziliko. Ah, predragi! Ko sem od daleč zagledala lepo belo cerkev, z belim vitkim zvonom, bi bila najraje kar tam sredi trga pokleknila in molila, a bi bilo to tudi v Lurdu proti vsem običajnim pravilom. Vendar solz se nisem mogla in tudi ne hotela ubraniti.

Nato sva čez trg ali esplanado in mimo bazilike hiteli k votlini in moja prijateljica me je komaj komaj dohajala.

In potem me je s pečine dol pozdravila Marija - in jaz sem pozdravila njo. - Srce mi je zajela sreča, tiha, velika, nepopisna, vso dušo mi je napolnil sladek mir. Še vedno mi glas drhti, če o tem čudovitem srečanju spregovorim in še vedno se sprašujem, odkod meni nevredni ta nepojmljiva sreča, da sem na tistem svetem in milostnem kraju smela poklekniti k Marijinim nogam. Obenem se zavedam velike odgovornosti, ki mi jo prejeta milost še posebej nalaga: da namreč vse dni, ki mi še preostanejo, služim Resnici in da z življenjem po veri še druge v veri utrdim.

Prihajajoče sonce je od strani obsijalo in pozlatilo votlino in poslalo svoje prve žarke pred oltar, kjer se je pravkar obhajala najsvetejša daritev. V bližini je rahlo šumel Gav, ptički so peli svoje jutranje hvalnice in lahen vetrič je zdaj pa zdaj zanesel s strme pečine pred oltar rožni listič.

Ko sem po obhajilu vstala z drugimi verniki od mize Gospodove, sem čutila, da mi česa lepšega od tega jutra svet ne more več dati.

MASABJELSKA VOTLINA Z OKOLICO

Dve poti vodita k votlini od bazilike: ena vodi mimo njenega pročelja in pod mogočnimi oboki na širni prostor pred votlino, s ceste za baziliko pa se vije senčna pot navzdol k votlini. Votlina se namreč ne nahaja pod cerkvenim pročeljem, marveč bolj ob strani pod baziliko.

S prostrane tlakovane ravnice pred votlino je videti visoko gori cerkveno ograjo, pod ograjo pa strmo pečino, deloma svetlosivo, deloma potemnelo in z zelenjem preraslo. Tudi divje rože vise dol s pečine in še celo svetla mala breza je nekje visoko gori našla skromen prostorček za veselo rast.

Votlina sama ni pregloboka in tudi ne temačna. Precej visoko na desni je v manjši vdolbini Marijin kip v naravni velikosti in iz belega kararskega marmorja. Ta kip je poznan umetnik izdelal po Bernardkinem opisu. V votlini ie majhen in preprost oltar, kjer se vsak dan berejo svete maše od zgodnjih jutranjih do poznih dopoldanjih ur.

Na velikanskem svečniku, ki ima podobo krone, gore pred Brezmadežno noč in dan številne sveče. Posebno dolge in debele sveče pa gore na nasprotni strani. Včasih po dva moža prineseta k votlini tako svečo.

(V votlino lahko vsak romar vstopi. Če pa je najavljena večja romarska skupina, tedaj za nekaj časa dohod za ostale vernike zapro.)

V lepem redu romaajo dan za dnem

Marijino svetišče
v Lurdu

silne množice mimo Marijinega kipa. Tam poljubljajo pečino in se je v spomin dotikajo z rožnimi vencami, podobnicami in svetinjcami, nato pa za oltarjem odhajajo na drugi strani.

Na ravnici pred votlino kleči vedno vse polno pobožnih romarjev. Po običaju svoje dežele molijo večkrat tudi z razproštrtimi rokami, držeč v eni roki rožni venec. Ko prihajajo ali ko se poslavljajo radi poljubljajo tla pred votlino in s tem izkazujejo svojo vdanost presveti Devici. Kakšnega zanesenjaštva ves čas svojega bivanja v Lurdu nisem opazila, pač pa globoko, iskreno in živo vero vsepovsod, med duhovščino in med ljudstvom.

(Ob času velikih romanj duhovniki vernike kar tu obhajajo. Duhovnik gre s ciborijem med ljudi in kdor želi biti obhajen, pa poklekne. Duhovnika spremlja strežnik ter drži nad njim in nad Najsvejšim mal okroglast baldahin iz bele svile. Ob takih prilikah duhovniki tudi spovedujejo kar tu zunaj ob Gavu, ki pod lepim in ne visokim nadzidkom šumi tod mimo v precej široki strugi.)

Izpred votline se lepo vidi na desni breg Gava, kjer se širijo sočni zeleni

travniki, a onstran travnikov so trije lepi samostani, ki so s svojim pročeljem obrnjeni proti votlini. (Mlade bukve v travniku od časa do časa prirezujejo, da se vidi z drugega kraja proti votlini.)

Na mestu, kjer je klečala Bernardka, ko je prvič videla presveto Devico, je v tleh posebna spominska plošča, in prav tako na kraju, kjer je pod Bernardkinimi prstki pričel izvirati studenec. Voda iz tega studenca je lepo napeljana v hrib na levi strani votline, da je videti, kot bi številni majhni vrelci pritekali naravnost izpod skale in izpod hriba. Vsak romar se lahko po mili volji napije vode iz čistega gorskega vrelca in si je tudi s seboj lahko vzame kolikor hoče. Tu sem nekega dne videla čudovito pristrčnega otročiška z Madagaskarja, ki mu je očka pravkar obesil čez ramo lepo stekleničko z lurško vodo. (Tudi mlado Indijko sem videla, ki si je lepe in otožne rjave oči orosila z vodo iz lurškega studenca. Slikovito sivo-sinje oblačilo, dolgo, svilen in v lepe gube nabrano, se je kaj lepo prilegalo ponosni in nenavadno vitki postavi. Čez ramo ji je, podobno kakor sveti Bernardki, padala lahna naglavna ruta enake barve.)

V LURŠKIH CERKVAH

Farna cerkev Srca Jezusovega v Lurdu

Pod gozdno potjo na desni strani votline so v dolgi vrsti nameščene kamnite klopi, kjer romarji lahko počivajo ali pa čakajo na kopeli, ki so pripravljene za bolnike v daljšem nizkem poslopju s številnimi bazeni. Voda je zelo mrzla in kogar vanjo potope, vsaj prvič skoro vsak malo zastoka in vzdrhti.

Izpred votline se vije skoro sleherno popoldne veličastna procesija proti mestu in nato na trg pred baziliko kjer čakajo bolniki na blagoslov z Najsvetejšim.

Tiste dni, ko sem bila v Lurdu, je med bolniki ozdravela neka Belgijka, ki ni mogla vstati že osem let.

Sicer pa se človeku, ko vidi na tem kraju z vsega sveta zbrane toliko človeške bede, ne zdi več tako silno važno, da li sam ozdravi ali ne.

In res je važno le eno edino: da se vedno, vsepovsod in v vsem zgodi božja najsvetejša volja.

Lurška župna cerkev je posvečena presvetemu Srcu Jezusovemu. Pred cerkvijo je ob strani spomenik župnika Peyramalla, on sam pa počiva v cerkveni kripti, kjer je nad njegovim grobom bel marmornat sarkofag. Zada v cerkvi je krstni kamen, kjer je bila 7. januarja 1844 krščena sveta Bernardka.

(V tej cerkvi sem nekega jutra bila pri sveti maši, ki jo je bral duhovnik domačin iz Indokine. Bil je romar kot mi in v Lurdu le nekaj dni. Pri svetem opravilu se je le po nekoliko živahnost gibih ločil od domače duhovščine. Po sveti maši je v cerkvi pobožno opravljal svoje molitve, popoldne pa je v svečani opravi z ostalo duhovščino šel v procesiji za Najsvetejšim.)

V nedeljo dne 24. maja sem bila v župni cerkvi pri pridigi, ki je z oznanilom vred trajala le kakšni dve minuti. Zanimala sem se in izvedela, da so v Franciji tako kratke pridige običajne, ker bi daljših pridig ljudje ne bili voljni poslušati. Pri tem sem pomislila, da ob tako kratkih pridigah prav gotovo trpi poglobitev verske izobrazbe in da preveč trdni tudi njeni temelji ne morejo biti, ker mladina že zgodaj preneha posecati verski pouk.

Nekaj posebnega je lurška podzemna bazilika svetega Pija X.: vse je sivo v sivem, cement in beton, vendar je cerkev lepa in veličastna kljub nenavadni preprostosti. Nič ni čudno, da je ta cerkev ravno njemu posvečena, saj je s svojimi odloki o zgodnjem in pogostem svetem obhajilu vrnil svetu evharističnega Boga. V tem mu sliči papež Pij XII., ki je z odloki o evharističnem postu vernikom tako zelo olajšal prejetje svetega obhajila. Kako ljuba morata biti oba presveti božji Porodnici, ki je dala in še daje svetu Jezusa!

(Bazilika svetega Pija X. je zamisel sedanjega tarbskega in lurškega škofa Théasa. Nahaja se v neposredni bližini Marijinega svetišča ter je v njej prostora

za 20.000 ljudi. To vse je zelo ugodno za romarje ob času velikih romanj in to zlasti v deževnem vremenu, ko se služba božja ne more vršiti na prostem.)

(Ta preprosta in vendar veličastna cerkev je podobna amfiteatru z areno, sredi katere je na vzvišenem prostoru glavni oltar. Stranskih oltarjev v cerkvi ni, razen oltarja presvetega Rešnjega Telesa. Tam visi ob strani podoba svetega očeta Pija X. Drugih podob tukaj ni, vse je sivo v sivem, cement in beton.)

(Tik preden je bila bazilika dograjena, je vanjo pričela vdirati podtalna voda, nakar so jo vso obdali z železnimi, med seboj zvarjenimi traverzami.)

Na praznik presv. Rešnjega Telesa dne 28. maja sem v Pijevi baziliki prisostvovala pontifikalni sveti maši. Skozi številne vhode okoli in okoli so se romarske množice zgrinjale v prostorno cerkev. Za številne bolnike so bili v cerkvi določeni kar najugodnejši prostori v bližini oltarja. Po širokih in gladkih vhodnih poteh so jih iz bližnjih bolnic strežniki vozili navzdol v cerkev v običajnih bolniških vozičkih. (To je mogoče le na ta način, ker pri vходу in v cerkvi sami ni nobenih stopnišč.)

Sodelovanje množice pri sveti maši je name napravilo najsilnejši vtis. Tako podobno se je morala vršiti slovesna služba božja v prvih časih krščanstva. Poleg mene sta stali tudi dve zamorski deklici v živobarvnih oblačilih svoje dežele in med sveto mašo z drugimi verniki vred odpevali v latinskem jeziku.

Prizadevanje svetniškega papeža Pija XII. za liturgično obnovo že rodi prekrasne sadove. Slovenci se bomo morali zelo potruditi, da ne bomo v tem pogledu preveč zaostali za katoliškimi množicami drugih narodov.

Kakor povsod, je tudi v Lurdu župna cerkev matica vseh cerkva v kraju. Zarišče pa, kjer se za Boga dan za dnem vžigajo številna srca, je v Lurdu seveda prelepo Marijino svetišče z Masabjelsko votlino.

To svetišče je liki dragulj v prelepem

okviru. Bela cerkev v slikoviti gorski okolici ostane vsakomur, ki jo vidi, v nepozabnem spominu. "Sursum corda!" "Kvišku srca!" nas vabi in kliče z Masabjelske pečine, in Bog daj, da bi mogli mi vsi in vsak čas iz vse duše in iz vsega srca odpevati: "Habemus a Dominum!" "Imamo jih pri Gospodu!"

Svetišče napravlja na zunaj enoten vtis, vendar so tu v resnici tri cerkve nad drugo.

Spodaj je cerkev presvetega rožnega venca, ki so jo pričeli zidati leta 1883, potem ko je papež Leon XIII. dal dovoljenje, da za njeno gradnjo prekopljejo Masabjelsko pečino. Milostna bazilika s kripto, ki so jo leta 1864 pričeli graditi na Marijino naročilo glede kapele, pa stoji na pečini.

Roženvenska cerkev je iz sivega lurškega marmorja. Zidana je v čast Kraljici presvetega rožnega venca in v

Kip sv. Bernadke v bližini lurške železniške postaje

spomin petnajsterih skrivnosti rožnega venca. Saj je Mati božja ob času svojih prikazovanj držala rožni venec v svojih prečistih rokah in tudi priporočila njega molitev za rešitev grešnega sveta.

Bazilika, ki je vsa iz belega marmorja, sestoji iz kripe in iz prave gorenje cerkve. Pri vhodu v kripto je na desni strani velik kip: sveti Peter sedi na papeškem prestolu. Spodaj je napis: Kdor vas posluša, mene posluša. Ljudje poljubljajo svetemu Petru prste na nogi in polagajo nanje roke, v znamenje svoje vdanosti sveti Cerkvi.

Precej ozka in dolga vhodna ladja je kot nekaj vhod v katakombe in vodi v nekoliko širši prostor pred oltarjem. Glavni oltar je ravno nad krajem, kjer se je Marija prikazala Bernardki. Tajinstveni polmrak v kripti, ki ga razsvetlujejo luči, romarja še prav posebno vzpodbuja k pobožni molitvi in premišljevanju.

Od kripe vodi z obeh strani široko stopnišče na tlakovani prostor pred baziliko, odkoder se lepo vidi na vse strani. (V ospredju so lepi nasadi, sredi njih je na visokem podstavku kip Brezmadežne z lovorjevim vencem ob straneh in z zlato krono na glavi. Na levi so zeleni sočni travniki onstran Gava, na desno pa je Kalvarija s Pireneji v ozadju.)

Ko romar prvič vstopi v baziliko, ga v hipu vsega prevzame prisrčna in čista lepota Marijinega svetišča. V cerkvi je vse polno bogato okrašenih stranskih oltarjev z bleščeče belimi kipi, glavni oltar s kipom Naše ljube lurske Gospe pa je nepopisno lep. Ves je iz kararskega marmorja ter dovršeno umetniško delo polno lepote in miline. Nad njim blesti iz plamenečih zlatih src sestavljen napis: "Je suis l'Immaculée Conception." "Brezmadežno Spočetje sem."

(V Masabjelski votlini je vse naravno in vse je tako ostalo, kot je bilo ob času prikazovanj. V baziliki pa je ljubezen človeških src skušala Kraljici nebes in zemlje pripraviti vredno bivališče. Skušala, pravim; zakaj nič na svetu ne more biti vredno nje, ki je radost presvete Trojice same.)

Vse stene v baziliki Naše ljube lurske Gospe so obložene z belimi marmornimi ploščami, ki nosijo zlate posvetilne in zahvalne napise. Prekrasna darila pa, ki so jih verna in ljubeča srca poklonila Brezmadežni, so tako lepo in harmonično, in s tolikšnim umetniškim čutom razporejena, da so vsa kot en sam slavospev Brezmadežni. (Neštevilna zlata in srebrna srca, mirtni venčki v ličnih okvirih, meč in epote, križi častne legije, dragocene krone. Nadvse dragocene pa so številne zastave, ki jih narodi vsega sveta poklanjajo svoji Zavetnici in Gospodarici.)

Ko se solznih oči spominjam vse te krasote, mi pač prihajajo na misel besede svetega Pisma, ki se nanašajo na Marijo:

"Kdo je tista, ki prihaja kakor vzhajajoča jutranja zarja, lepa ko luna, izbrana ko sonce, strašna kakor urejena vojska?"

Marija je strah hudobnih duhov. Pred prvimi vrstami se bori za božje kraljestvo, njej ob strani njeni najhrabrejši vitezi. Padle dviga, ranjene leči, žalostne tolaži, obupanim vliva novega poguma, umirajoče sprejema v varno zavetje. Kjer je nevarnost največja, je njena pomoč najbližja in še tako slabotnega klika na pomoč ne presliži. Saj je Mati, in ta beseda vse pove.

Kdor se ob Marijini strani bori, je oborožen z molitvijo in pokoro. Cilj pa, ki se zanj bori, je Bog sam, ki je Ljubezen.

NA KALVARIJO

Na levo od bazilike je onstran ceste poslopje s spovedno kapelo. Pred poslopjem je kip svetega Janeza Vianaja, v kapeli pa so številne spovednice, kjer spovedujejo v najrazličnejših jezikih. Od kapele vodi pot na Kalvarijo. Po dobro opravljeni sveti spovedi se romar za pokoro prav rad še tja gor povzpne.

Pot je precej strma in s kamni tlakovana, da je čim bolj podobna pravi poti na Kalvarijo, posamezne postaje križevega pota pa so tudi nekaj posebnega. Postave so namreč nadnaravne velikosti in vse iz

brona. Na vrhu Kalvarije je velik križ, ki je viden daleč naokoli. Pred mnogo leti so pobožni romarji prinesli ta križ iz Jeruzalema. To je bilo takole:

Pod vodstvom patroav avguštincev se je leta 1884 v Marseille-u vkrcalo na ladjo okoli 400 romarjev. Ko so prispeli v sveto deželo, so si v Jeruzalemu dali stesati velik križ iz oljčnega lesa. Ta križ so po ulicah jeruzalemskega mesta nesli od postaje do postaje na goro Kalvarijo, kjer so ga duhovniki blagoslovili. Po prihodu v domovino so križ svečano postavili pred Masabjelsko votlino, a leta 1885 so ga bosi in v slovesni procesiji ponesli na lurško Kalvarijo.

V duhu pokore tudi dandanes mnogi romarji bosi gredo tja gor, tako na primer lani belgijski vojaki. Ko sem slišala o tem praviti, sem se spomnila naših slovenskih božjepotnikov, ki so po vojni prenekateri bosi romali k Mariji Pomagaj na Brezje, da izpolnijo obljubo in se nebeški Materi zahvalijo za pomoč v stiskah in nadlogah.

Koncem križevega pota so v hribu na nasprotni strani velike podzemske votline. Legenda pripoveduje, da se je tu nekoč prikazala Marija Magdalena in tako je v eni teh votlin sedaj njen kip.

Naj na tem mestu vstavim še tole:

Po Jezusovem vnebohodu in po prihodu svetega Duha so Jezusovi učenci odšli po svetu, da oznanijo poganom njegov nauk. Lazar, Marta in Marija Magdalena so še z nekaterimi drugimi kristjani prišli v južno Francijo. Marija Magdalena je umrla nekje blizu Marseille-a, a njena sestra Marta počiva v mestni cerkvi v Tarasconu, nedaleč od tam.

V Toulousu blizu Lurda pa hranijo v veličastni baziliki telesne ostanke svetega škofa in mučenca Saturnina, ki je bil Petrov učenec in je prišel v imenovano mesto v 1. stol. p.Kr.

Tako zelo so torej Jezusovi sodobniki bili prepričani o resničnosti njegovega nauka in o njegovem božanstvu, da so pustili dom in vse, kar jim je svet nudil in revni šli za križanim Jezusom.

Še dandanašnji je skrb za širjenje kraljestva božjega znamenje vseh božjih

ljudi, to je vseh zares pobožnih ljudi. Bog namreč hoče, da sodelujemo z njim pri delu odrešenja. Nekoč bo terjal od nas duše naših bratov.

Z lurške Kalvarije vodi pot okoli hriba nazaj v mesto. Že v vznožju hriba sem srečala mlado Indijko, ki je delila vabila za ogled misijonske razstave tam v bližini. Narahlo sem jo prejela za drobno rjavo ročico, nekaj lepega bi ji bila rada povedala in sem pričela: "Ave Maria, gratia plena-". "Oui!" "Da!" je veselo zažgoleda, potem pa me je poljubila in in objela za slovo.

Naj te z ljubljnim Sinkom blagoslov-lja Devica Marija kjerkoli boš hodila, ti draga, mala sestra iz Indokine!

PO BERNARDKINIH STOPINJAH

Nedaleč od lurškega kolodvora je samostan in v samostanu kapelica, kjer je Bernardka prejela prvo sveto obhajilo. Tam hranijo pred oltarjem še sedaj njen mali klečalnik, a v stekleni omarici na steni še nekaj drugih njenih relikvij.

Ob cesti, pred samostanom, je spomenik: Bernardka je tam, s pastirsko torbico v rokah odhaja zdoma, v hribe onstran velike ceste.

"Kam, srček?" jo vprašam.

"V Bartres," mi tiho odgovori.

Tudi jaz sem se bila pravkar namenila v Bartres. In sem šla za njo po njenih drobnih stopinjah.

Gotovo, pot je širša kot pred sto leti. Sploh ni več pot, avtomobilska cesta je. Večkrat naju prehitevajo motorna vozila, a peš je lepše, svobodneje. Saj ni daleč Bartres od Lurda: samo tri kilometre, niti eno uro ne.

Med sočnimi travniki in cvetočimi vrtovi se pot počasi vzpenja navkreber v Bernardkino gorsko vasico. Cvetje in drevje je kot pri nas in tudi ptički se enako oglašajo. Borovnic, jagod in gob pa v gozdčih tam okoli menda ni; te uspeva-jo višje gori na severu.

S poti se vidijo tu in tam kmetije. Nekje je sredi zelenja bel samostan, kjer

vzgajajo mladino. Malo višje gori je drug samostan, odkoder odhajajo redovnice v misijone. Z belim peskom posuta pot vodi pot k lepemu nizkemu poslopju sredi cvetočih nasadov, ki jih skrbno negujejo pridne roke. Prekrasen je od tu pogled na Pireneje.

Malce se ustavim in si oddahnem. Vse mogoče, da je tu tudi Bernardka kdaj postala. Sirotica, malo naduhe je imela že v otroških letih.

Ozrem se nazaj proti Lurdu in na prehojeno pot. Hladen planinski zrak veje sem od visokih gora, ki v polkrogu obdajajo dolino.

Čez čas krenem dalje. Po senožetih tod naokoli je Bernardka verjetno večkrat pasla svojo čredico. Da, seveda! Saj je na desno ob cesti znamenje, kapelica s kipom svete Bernardke in dve ovčici se stiskata k njej.

Tu je Bernardka nekoč pasla ovčice svojih gospodarjev. Nastala je nevihta in naenkrat je prihrumelo toliko vode, da je bilo v hipu vse poplavljenno. Bernardka ni vedela, kaj naj s svojo čredico naredi. Pokleknila je in pričela moliti rožni venec. Tedaj se je voda na obe strani predelila in Bernardka je ostala s svojo čredico na suhem. V spomin na ta dogodek so ljudje pozneje na tem kraju pozidali kapelico.

Pri kapelici že zagledamo bartreško župno cerkev. Okoli cerkve je nekaj več hiš, a blizu cerkve je velik križ, ki so ga postavili v spomin na 14. junij 1925, ko je bila Bernardka prišteta blaženim. Cerkev je posvečena svetemu Janezu Krstniku. Zaradi slikanih oken je močno temačna.

Pod cerkvijo ob cesti je gostilna, kjer se radi ustavijo slovenski rudarji iz Lieveja, kadar pridejo v Lurd in obišejo Bartrès. Tu potem kosijo. Z njimi je vedno tudi izseljenski duhovnik, Slovenec monsignor Valentin Zupančič. Takrat je silno prijetno in domače in prepevajo domače slovenske pesmi.

Približno sto metrov od cerkve je hiša, kjer je mala Bernardka služila. Ta kmetija je bila pred sto leti in je še danes naj-

večja v vasi. Domači sin je duhovnik nekje blizu Pariza.

Hiša je prostorna in enonadstropna. Na levi v pritličju je prostor, ki je v Bernardkinih časih služil za kuhinjo in je ostal kot nekoč ter ga sedaj več ne rabijo. Tu hranijo mnogo spominkov na Bernardko. Enega najlepših spominkov, njen rožni venec, pa sem videla v lurškem muzeju. Nanj je molila mala Bernardka, ko se ji je prikazala Devica Mariji.

Ko sem se vračala v Lurd, so bili Pireneji vsi zaviti v deževno meglo. Malo čez poldne sem prispela pod hrib in tam mi je z onstran ceste nasproti že prihajala Bernardka, vsa majhna in tiha sredi šumečega mesta, z očmi čistimi kot gorsko jezerce in v vsem svojem drobnem bitju nevidno zaznamovana s križem Gospodovim.

V Lurdu samem sem nekega dne obiskala tudi rojstno hišo Bernardkino.

Ob vhodu na desno je nekdanji Soubirousjev mlin, na levi pa je za leseno pregrado reven, temen in vlažen prostor, ki je družini služil za kuhinjo.

Iz veže vodijo stopnice navzgor v sobo. Tam stoji v kotu pri oknu Bernardkina posteljica, pregrnjena z rožastim pregrinjalom. V sobi je še nekaj preprostih postelj, omara, predalnik in po stenah nekaj svetih podob in družinskih fotografij.

To revno stanovanje pa je razkošno v primeri z brlogom, kjer je prebivala družina ob času Marijinih prikazovanj. Še prej je bila tam mestna ječa ("le chachot"). Sorodnik, ki je poslopje odkupil, je Soubirousjevim dovolil, da tam prebivajo.

Vendar ta prostor niti za ječo ne bi bil primeren. Bila bi krivica, prisiliti katerokoli človeško bitje, da tamkaj biva.

V Lurdu sem nekega dne šla tudi na pokopališče. Med številnim marmornimi sarkofagi okrašenimi tu in tam s pisanim porcelanastim cvetjem, sem iskala in našla grob Soubirousjevih. Vsi so tam: oče, mati, bratje in sestra, Bernardka pa, njih

Koledar 1961

mala deklica, počiva daleč gori na severu v Neversu. Kako boleče je morala občutiti ločitev od ljubljenih planin in predvsem od Masabjelske votline! "Votlina so bila moja nebesa," je dejala, ko je tam vsa v solzah jemala slovo.

Bernardkino življenje je bilo resda življenje križa in nebeška Gospa je svojo izvoljenko osrečila šele na onem svetu.

V prostornem zunanjem polkrogu Marijinega svetišča so v Lurdu tri krasne kapele, med njimi najlepša je Bernardkina, ki je prava podoba razkošnega maja. Vse v njej nam priča o Bernardkini nebeški slavi.

Tudi za nas v nebesa in k Bogu ni druge poti razen kraljeve poti svetega križa. Kdor noče s Kristusom v trpljenje, ne more z njim v poveličanje.

Sveti Avguštin pravi: "Da bi imeli pot, po kateri naj gremo, je prišel odondod on, h kateremu smo hoteli iti. In kaj je storil? Dal nam je les, s katerim bi mogli čez morje. Nihče namreč ne more čez morje tega sveta, razen če ga prenese Kristusov križ."

Pravičnega človekovega teženja za srečo in napredkom krščanstvo seveda ne ovira, pač pa ga pospešuje. Vseeno pa ostane človekov delež na zemlji trpljenje, ki mu bo do konca časov mogel dati smisel le Kristusov nauk.

Farna cerkev v Bartres-u

Počitniški dom frančiškanskih Marijinih misijinarov ob potu iz Lurda v Bartres

SLOVO IN VRNITEV

Na predvečer odhoda sem se v Lurdu udeležila večerne procesije. Še prej smo pred votlino molili rožni venec in še nikjer ga nisem slišala tako moliti: tako hrepeneče in tako ljubeče.

Nato je v sveži in dehtivi majski večer zadonela pesem, ki jo vsi poznate: "Zvonovi zvonijo, premilo pojo..."

Po procesiji je v svitu zvezd in sveč vsa nepregledna množica zapela in izpovedala z nepopisnim zanosom: "Credo in unum Deum!" Verujemo! Verujemo v enega edinega, pravega in živega Boga, ki je neskončno resničen, dober in lep.

Naslednje jutro sem poslednjič poljubila Masabjelsko pečino in se poslovila od Marije in le ona in ljubi Bog vesta za vso bolečino slovesa.

Na poti domov sem izstopila v Milanu in v Padovi.

V prekrasni milanski stolnici sem v cerkveni kripti molila ob grobu svetega Karla Boromejskega, a v Padovi, tam je pa grob enega najljubeznivejših svetnikov katoliške Cerkve, svetega Antona Padovanskega. V mestu je prelepa bazilika, posvečena njemu v čast in če le spregovoriš ime "il Santo", ti pot k baziliki vsak domačin prav rad pokaže.

V Padovo prihajajo iz vseh krajev sveta častilci svetega Antona. Z baziliko je onstran ceste gostišče za romarje, kjer je mogoče dobiti snažno in ne predrago prenočišče.

Bazilika ima sedem kupol in v notranjosti tri ladje. V levi stranski ladji je krasna kapela, kjer hranijo pod oltarjem svetnikove telesne ostanke. Vsa polna svetega veselja sem se pridružila številnim romarjem, ki za oltarjem polagajo roke na marmorno ploščo nad svetnikovim grobom ter se mu goreče in z zaupanjem priporočajo. Še prav posebej sem se tam v molitvi spomnila vseh onih, ki v domovini radi prižigajo luči pred njegovo podobo ter se z vernim in ljubečim srcem k njemu zatekajo.

V cerkveni zakladnici hranijo v lepem relikviariju nestrohnjen jezik svetega Antona. Sveti Anton je namreč neizrečeno lepo pridigal in s svojimi govori vse poslušalce vnel za Boga.

Ko sem počastila dragoceno svetinjo, sem se spomnila svete Bernardke. V duhu sem pohitela še v Nevers, kjer počiva v samostanski cerkvi nestrohnjeno truplo te nedolžne in ponižne deklice, ki jo je Marija posvetila. Pri tem sem pomislila: Če je Bog že svoje svete na tem svetu tako poveličal, ni li potem samo po sebi umevno, da je pred vsemi odlikoval svojo sveto Mater in jo z dušo in s telesom v nebesa vzел?

Nedaleč od bazilike svetega Antona je cerkev svete Justine, a v cerkvi počivajo pod glavnim oltarjem zemski ostanki svete mučenice.

Komaj pet minut od cerkve je kapucinski samostan, kjer je leta 1942 v sluhu svetosti umrl naš rojak p. Leopold Mandič iz Ercegnovega pri Kotoru v južni Dalmaciji. V Padovi je deloval kot spovednik dolgo vrsto let.

Med zadnjo vojno je bomba razrušila kapucinsko cerkev in samostan, spovedna celica p. Leopolda pa je ostala skoro nepoškodovana. Vse to je bil p. Leopold že vnaprej napovedal.

Po vojni so cerkev in samostan obnovili, spovedna celica p. Leopolda pa je ostala nespremenjena. Tja sedaj od vsepovsod prihajajo ljudje, da počaste njegov spomin, še prav posebno pa ga časte in ljubijo domačini.

"Patra Leopolda sem dobro poznala. Bil je drobne in majhne rasti" in jaz sem ga vedno klicala "il santino" ("svetniček"). Tako mi je pravila domačinka iz Padove, ki mi je na pokopališču pokazala njegov grob.

Pater Leopold počiva namreč zaenkrat še na pokopališču zunaj mesta in tam sem pred odhodom v domovino položila tudi v Vašem imenu rdeč nagelj na njegov grob. S tem sem v glavnem tudi zaključila svojo romarsko pot.

Naj bi vse bilo v večjo čast božjo in v zveličanje neumrjoch duš!

M. P.

Skladatelj

p. Vendelin Špendov

OFM

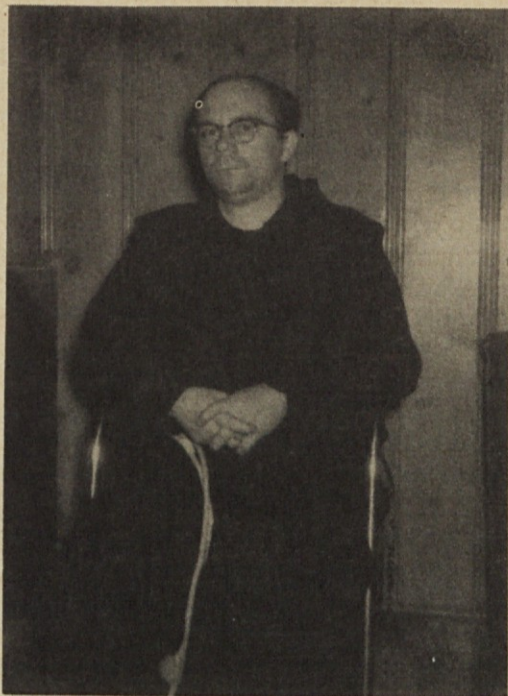
Nekako 10 let je minilo, odkar se je pater Vendelin uvrstil med naše najboljše cerkvene in svetne skladatelje in je danes brez dvoma najplodovitejši in največji slovenski komponist v Severni Ameriki. Zato ne bi bilo prav, da bi šli brezbrizno mimo te desetletnice.

Najprej naj kratko podam njegov življenjepis. P. Vendelin je bil rojen leta 1921 pri Kropi na Gorenjskem. Veselje do glasbe je podedoval po svojem očetu organistu. Teološke študije je dokončal v Rimu. Istega leta se je preselil v Lemont na Ameriške Brezje, kjer je bil profesor na internem bogoslovju. Od decembra 1953 pa pater Vendelin deluje kot pevodja kar treh zborov, cerkvenega, mladinskega in otroškega, in prireja leto za letom vedno uspešnejše koncerte.

Do leta 1951 je bil p. Vendelin glasbeni samouk. S tipično žilavostjo slovenskega človeka si je sam pridobil toliko znanja v harmoniji, kontrapunktu ter kompoziciji, da je v rekordnem času štirih let dokončal študije v kompoziciji na glasbeni akademiji De Paul univerze v Chicagu in to pod vodstvom profesorja dr. Čerepnina, ki je slavljen kot eden najboljših komponistov in koncertnih pianistov v Združenih državah. G. pater je dosegel z odličnim uspehom obe akademski stopnji Bachelor's in Master's degree.

Če bi hotel izčrpno opisati in oceniti skladateljsko delovanje našega patra, bi moral napisati obširno znanstveno razpravo, za kar pa v koledarju razumljivo ni mesta. Zato bom omenil samo njegove poglavitne skladbe.

1.) Najprej naj opišem, kako je pater

P. Vendelin Špendov OFM

Vendelin obogatil cerkveno glasbeno literaturo.

Leta 1950 je zložil Pasijon sv. Mateja in Pasijon sv. Janeza. Obe skladbi se odlikujeta po preprosti dasi svojstveni harmoniji. Skladbi sta bili namenjeni zboru klerikov v Lemontu, katere je pater Vendelin podučeval v gregorijanskem petju.

Leta 1953 je v Lemontu izšla prva pomembnejša maša na čast Marije Pomagaj za mešan zbor in orglje, kjer naš skladatelj uporablja motive gregorijanske Marijine maše iz Kyriale št. X.

Leta 1954 zasledimo mašo na čast Materi dobrega Sveta. Tukaj uporablja p. Vendelin motive slovenskih nabožnih pesmi.

Zlasti bi priporočil zborom mašo "Missa brevis" za moški zbor, ker glasovni obseg ni velik in oblika je kratka.

Bogata v kontrapunktu je skladba "Propria missae in Resurrectione Domini" za mešani zbor, kjer pevci pojejo za spremenljive dele svete maše.

Vse premalo zbori upoštevajo zbirko 6 Marijinih pesmi za mešani zbor in orglje, ki je izšla v Lemontu. Prva pesem v tej zbirki nosi naslov "Ave Marija, Rajska devica", ki je bogata harmonije. Druga pesem "Marija v raj u slavljen a" je komponirana v slavnostnem mogočnem stilu in je bogata kontrapunkta. Preprosta in zato primerna za povprečni pevski zbor je tretja pesem v zbirki z naslovom "Marija, Mati ljubljena". Najlepša skladba v tej zbirki je četrta pesem z naslovom "O Gospa, o Mati moja", ki se tako tesno naslanja na besedilo, da na prvi pogled ni mogoče zaslediti kako konvencionalno obliko. Precej kromatično pa je pisana naslednja skladba z naslovom "Ave Marija" za dvoglasni zbor odnosno za duet in orglje. Najobširnejša in najzahtevnejša pa je zadnja pesem "Pozdravljena Kraljica" z bogato kromatiko in zapletenim kontrapunktom.

S tem seveda še zdaleka ni izčrpana delavnost p.Vendelina na cerkvenem glasbenem polju.

2.) Zlasti pa je naš skladatelj obogatil mladinske igre z glasbenimi vložki, ki se odlikujejo po preprosti obliki in pristrčni melodioznosti. V letih 1957 do 1960 je p.Vendelin uglasbil sledeče otroške in mladinske igre:

"Babica pripoveduje", ki jo je spisala gospa Milena Šoukal.

"Snegulčica". Libretto za to opereto je napisala ga. Šoukal.

"Sirota Jerica", katero je napisal Ivan Albreht.

"Čevljar in vrag", katero je izvajal Mladinski pevski zbor in "Materin blagoslov".

Na tem polju se je izkazal za neprekosljivega mojstra. Le malo je umetnikov na svetu, ki so sposobni poglobiti se v otroški svet. Tu je p.Vendelin v polni meri dosegel svoj cilj. Otresel se je vseh vplivov; tu ni nič več učenega, šolskega, temveč samoniklo, kjer mnogokrat najdemo narodne pesniške motive obdelane na mojsterski način.

3.) Da je p.Vendelin tudi mojsterski skladatelj za orkester in klavir, je dokazal v več primerih.

Znana je njegova klavirska skladba "Sonatina", kjer uporablja narodne motive. Ta skladba je bila pozneje prirejena za orkester z naslovom "Fantazija". V tej zvezi naj bo omenjena klavirska skladba "Meditacija".

Seznam skladb pa bi bil bistveno pomanjkljiv, če bi pozabili na največjo skladbo p.Vendelina, na njegovo kantato "Revertimini" ki pomeni višek njegovega komponiranja. Ta obširna skladba za soliste, mešani in moški zbor ter za velik orkester je bila sprejeta kot mojstersko delo na De Paul univerzi. Besedilo za kantato je priredil srebrnomašnik p. Kalist Langerholz, tedanji profesor bogoslovja v Lemontu. Kantata izraza hrepenenje Judov, ki so trpeli v babilonski sužnosti po vrnitvi v domovini. Kantata obsega 6 delov, ki pa so ozko povezani drug z drugim. Skladba sloni na realizmu in ne zasledimo nobene osladne lažne sentimentalnosti, ki tolikokrat razvrednoti podobne skladbe. Temu se ne smemo čuditi, da je naš skladatelj tako zadel stil te skladbe, ko pa je bil sam begunec s tihim hrepenenjem, da se vrne v domovino, kjer ga tako željno čakata oče in mamica. Glasbena oblika te kantate je komplicirana. Kulminacija in krona vsega je končna fuga, zgrajena na Aleluji, kjer se prepletata zbor in orkester in končata v mogočnem "fortissimo".

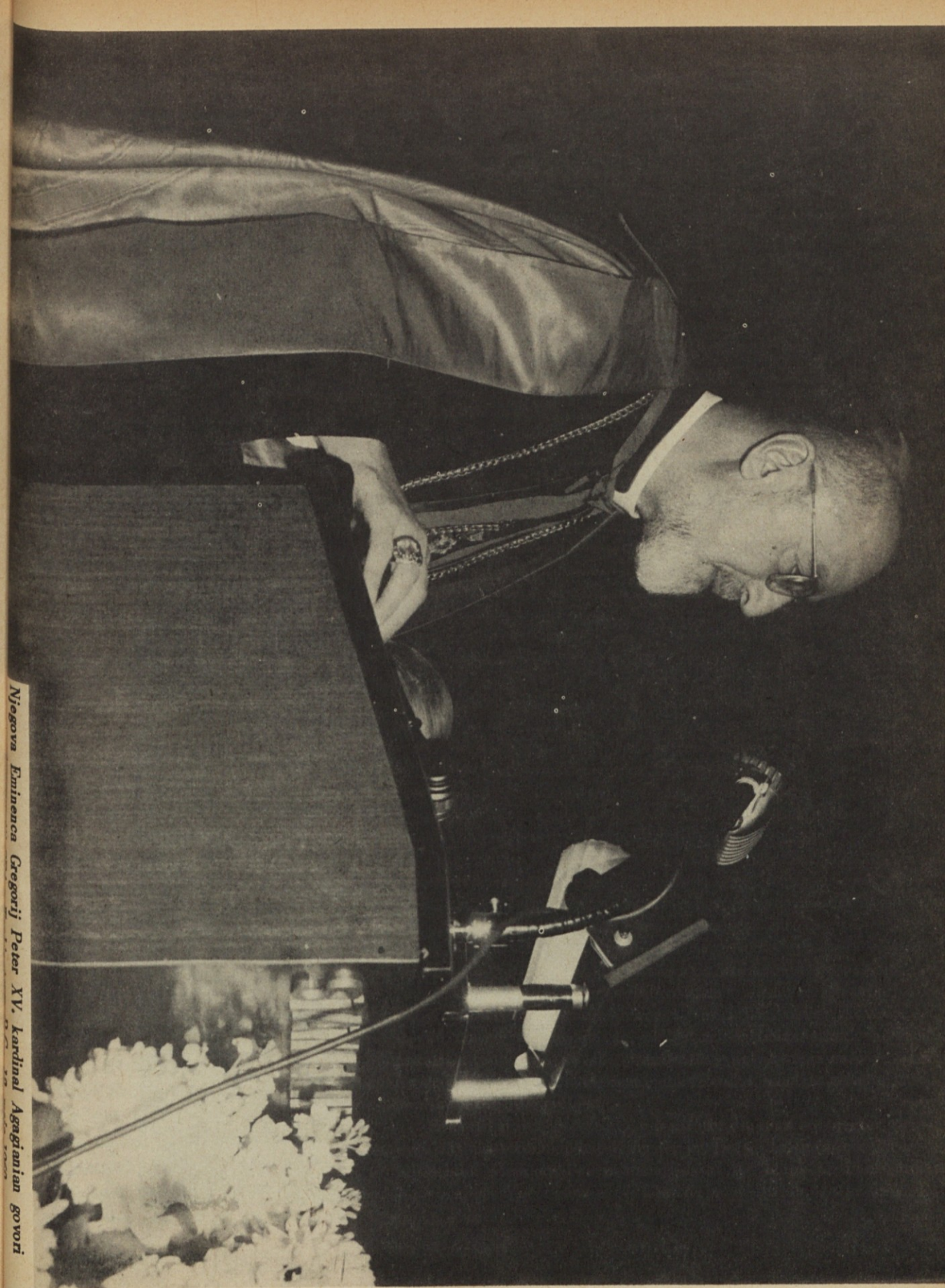
Naj končam ta skromni prispevek k glasbeni zgodovini z željo, da bi p. Vendelin še dolgo uspešno deloval med nami. On bo preprečil, da slovenska pesem v cerkvi in izven nje ne bo izumrla. K dosedanjim njegovim uspehom mu pa Slovenci okoli sv. Štefana iskreno čestitamo.

Chicago, 15. julija 1960.

Alfred Fishinger, B. M.

Nisgova Eminenca Gregorij Peter XV. kardnal Agagianian govori

Pogled z Rebra nad Dovjim na Mojstrano in Triglav

P. CIRILU V SPOMIN

Dne 17. oktobra 1959 je umrl p. Ciril Šircelj, O.F.M., bivši urednik "Ave Maria" in našega koledarja ter profesor filozofije in psihologije.

P. Ciril je bil rojen 26. februarja 1913 v Sheboyganu, Wisconsin. Pri krstu je dobil ime Alojzij. V frančiškanski red je vstopil v Lemontu 8. septembra 1930. Neslovesne ali začasne obljube je napravil 9. septembra 1931; slovesne ali večne pa 10. septembra 1934. V duhovnika je bil posvečen 16. maja 1937. Doktorat iz filozofije je dobil 29. maja 1942 na katoliški univerzi v Washingtonu. Za disertacijo je napisal "Enoglasnost pojma bitja v filozofiji Duns Scota". V samostanskem bogoslovju v Lemontu je predaval filozofijo. Zadnjih devet let je bil profesor filozofije na St. Francis College-u v Jolietu. Od leta 1954 je vodil poletne teološke tečaje za redovnice in je temu delu pritegnil nekatere poljske frančiškane. Bil je več let tajnik Baragove zveze. Leta 1947 je začel izdajati angleški Bulletin Baragove zveze. Urednik je bil do leta 1953. Sodeloval je tudi pri komisiji za frančiškansko bogoslovno vedo. Več let je delal v upravi "Ave Maria". Bil je tudi urednik "Koledarja Ave Maria". Ustanovil je sedanjo našo tiskarno.

Po svojem značaju je bil pokojni p. Ciril živahen in veder. Nikoli ga nismo videli žalostnega ali zaskrbljenega. Kadar mu je v težavah, ki jih ni manjkalo, ušla iz ust trpka ali žalostna beseda, je v trenutku spremenil obraz in spremenil predmet razgovora. S svojim zgledom je učil vse, ki so ga poznali, da mora biti

Pok. p. Ciril Šircelj, O.F.M.

pravi Frančiškov otrok vedno poln optimizma in svetega veselja. Tudi v boleznih je ohranjal v sebi mir in veselje, čeprav so bile bolečine pogostokrat neznosne. Bil je vdan v božjo voljo. O svojem trpljenju ni rad govoril. Tudi na bolniški postelji je hitro obrnil pogovor proč od trpljenja.

Službe, ki jih je opravljal v kratkem času svojega življenja, nam povedo, da je bil zelo delaven. Od zgodnjega jutra do poznega večera je delal kot duhovnik in profesor. Poleg tega je tudi veliko študiral, pisal in razmnoževal svoja predavanja. Tudi počitniški tedni so bili zanj tedni dela. Še zadnje počitnice, komaj štiri mesece pred smrtjo, je začel s počitniškim tečajem za redovnice, čeprav je že čutil, da bo kmalu omagal. Sredi julija je moral prekiniti s svojim šolskim delom in iti v bolnico, kjer se je v hu-

dem trimesečnem trpljenju pripravljaj za srečanje s sestro Smrtjo.

Kot duhovnik je bil znan svetovalec onim, ki so imeli razne osebne težave. Zelo mnogim je uspešno pomagal in jih usposobil za poklicne in stanovske dolžnosti. Dan za dnevom so prihajali k njemu na posvetovanje. Tako hitro je umrl, da so nekateri povpraševali po njem še po smrti, ker niso vedeli, da je že v večnosti.

Ljubil je svoje domače, prav posebno pa starše. Svoje kratke počitnice je vedno preživel pri njih. Februarja 1959 so njegovi starši obhajali zlati jubilej zakonskega življenja. P. Ciril jim je za ta jubilej preskrbel papežev blagoslov. Ker se Šircljevi februarja niso mogli zbrati pri svojih dobrih starših, se je slovesnost zlate poroke vršila 15. avgusta. Za ta dan so p. Cirila odpeljali iz bolnice v Sheboygan, da je v slovenski farni cerkvi sv. Cirila in Metoda opravil obrede zlate poroke.

Dva dni pred smrtjo so sporočili staršem, da se naglo bližajo zadnji trenutki življenja p. Cirila. V noči od četrтка na petek sta prišla oče in mati k umirajočemu sinu duhovniku in redovniku. Bil je še pri popolni zavesti. Svoji mami je govoril: "Pridi mama, da ti izkažem svojo ljubezen. Ti si bila najboljša mati na svetu in zdaj vem, da sem te premalo ljubil, ko si toliko za nas otroke žrtvovala. Najlepša hvala! Mama, ali ljubiš Boga? Ali upaš v njega?" S temi besedami jo je pripravljaj za zadnjo žrtev. Mama je odgovorila: "Seveda verujem in upam v Boga." Potem je umirajoči sin poklical k sebi očeta ter ga pretresljivo nagovoril: "Ata, za vse se ti iz srca zahvalim, posebno pa zato, da si dal študirat, da sem lahko postal duhovnik. Dobrega očeta ima naša družina!"

To je bila najkrajša in najbolj pretresljiva pridiga pokojnega p. Cirila.

Njegovo truplo čaka poveličanega vstajenja na samostanskem pokopališču pri Mariji Pomagaj v Lemontu. Na njegov grob prihajajo njegovi domači, prijatelji in oni, ki jim je bil svetovalec in vodnik, in se ga spominjajo v hvaležni molitvi.

P. Ciril zapušča poleg svojih staršev tri sestre in osem bratov. Bratje in sestre po starosti so: Anton, Joe, Frank, Sr. M. Blanche, šolska sestra, sedaj predstojnica redovne družine pri Sacred Heart Church v Chicagi, John, Carl, Angeline, poročena Dekanich, Cyril, Metod, Edward, Agnes, poročena Schuster. Razen redovnice Sr. Blanche so vsi poročeni. Starši pokojnega Cirila so prišli iz fare Trnovo pri Ilirski Bistrici na Notranjskem.

PRI SPREVODU

Oj težka pot, oj tožna pot,
Ko od srca srce se loči!
Mi spremljamo te žalujoči,
Saj ti na veke greš od tod -
Oj solzna pot, oj zadnja pot!
Ti v kraje romaš nam neznane,
Odkoder več vrnitve ni;
Slovo nam bridke seka rane,
Solze rosijo nam oči, -
Oj z Bogom, drago srce ti!

A dasi nam se je ločiti,
Nad tabo treba ni solziti:
Na srečni poti ti si zdaj,
Na poti v grob, na poti v raj.

Pokoј sladak te čaka v jami,
Neskončna sreča nad zvezdami;
Mi spremljamo v miru te kraj,
Krilatci pa v nebeški raj!

Simon Gregorčič

Pok. brat Viktorijan OFM

Dne 30. septembra 1959 je umrl v našem samostanu redovni brat Viktorijan Žnidaršič O. F. M.

Brat Viktorijan je bil rojen 8. februarja 1876 v Loki pri Zidanem mostu. V frančiškanski red je vstopil 15. novembra 1904. Začasne ali neslovesne obljube je naredil 16. novembra 1905, slovesne ali večne pa 8. decembra 1908. Tri leta pozneje je odšel proti Sveti Deželi, a so ga predstojniki obdržali do konca prve svetovne vojne v Egiptu. Od prve do druge svetovne vojne je deloval v Sveti Deželi; le za kratek čas je bil v domovini. Do leta 1937 je bil v Getsemani. Tam je skrbel za oljčne nasade. Iz teh oljk so dobivali olje, s katerimi so oskrbovali vsa svetišča v Sveti Deželi. Ob začetku zadnje vojne je prišel v Lemont. Tu je živel mirno in samotno življenje. Najraje je zahajal na samostansko pokopališče, ki ga je oskrboval. Bil je vse življenje zdrav in krepak, le zadnje tedne je začel hirati. Dne 29. septembra ga je zadela možganska kap, vendar je še prišel k zavesti in dobil milost, da je pri zavesti prejel zakrament sv. poslednjega maziljenja.

Dne 2. oktobra 1959 je bil pokopan na samostanskem pokopališču.

Pok. brat Akurzij OFM

Še en svež grob je na našem pokopališču. V njem počiva truplo pok. brata Akurzija Somraka, O. F. M., ki je umrl 14. januarja 1960 v bolnici sv. Aleša v Chicagi. Pogreb je bil 18. januarja.

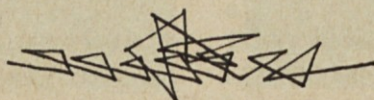
Brat Akurzij je bil rojen 6. junija 1889 v Pišecah na Štajerskem. V frančiškanski red je vstopil v Kamniku, kamor je prišel 10. aprila 1909. Tu je bil dve leti, nato je odšel v Novo mesto. Opravljal je službo mizarja in zakristana. Leta 1913 je bil prestavljen v Gorico, kjer je začel novicijat ali leto preizkušnje. Prve redovne obljube je naredil 23. januarja 1915, slovesne pa 25. avgusta 1921.

Leta 1916 je zaradi vojne zbežal iz Gorice. Nato je šel k vojakom. Nekaj časa je bil na goriški fronti, večji del vojaškega življenja pa je prebil v Mariboru. Leta 1919 se je vrnil v samostan. V Ameriko je prišel 23. februarja 1921 s p. Hieronimom in p. Kornelijem. Do marca 1926 je bil v New Yorku na Osmi, kjer je vršil službo kuharja, obenem se je pa tudi živahno udeleževal pri oderskih prireditvah. To so bila leta, ko je bilo prosvetno življenje na Osmi zelo živahno. Teh let se je pokojni brat rad spominjal. Leta 1926

je bil prestavljen v Lemont, kjer je do leta 1929 sodeloval pri upravi Ave Maria. Leta 1929 je šel na obisk v domovino, a se je še isto leto vrnil nazaj. Nato je do leta 1933 pomagal v Johnstownu pri gradnji cerkve in župnišča. Leta 1933 je šel v New York, kjer pa je ostal samo eno leto. Nato je prišel v Lemont, kjer je ostal do smrti. Med tem časom je bil le za kratko dobo pri sv. Štefanu v Chicagi in pri sv. Janezu Evange-

listu v Milwaukee. V Lemontu je bil kuhar in mizar. Dve leti je bil upravnik Ave Marije. Pokojnemu p. Aleksandru je pomagal pri gradnji križevega pota v Baragovem parku.

Po svojem značaju je bil vesele narave in družaben. Skupnih molitev se je vestno udeleževal, dokler mu niso opešale moči. Bolehal je dve leti. Zadnje tedne je veliko trpel. Z molitvijo in trpljenjem se je pripravljaj za večnost.

Čas

Kraljestvo je moje prostrano,
kje konec njegovih je mej?
Počiti nikjer mi ni dano,
od vekov drvim se naprej!

Jaz videl sem zemlje stvarjenje
in rojstvo nebeških svetov,
zrl prvo njih divno migljanje
in gledal razpad bom njihov.

Zemljana jaz slehernega štel sem,
kar vek jih na vek je rodil,
pri prvi zibelki bedel sem
in zadnjo bom krsto kropil.

Sezidal sem mesta, gradove,
gradove in mesta podrl,
neštete rodil sem rodove,
rodove neštete sem strl.

Jaz gledal sem narodov roje,
njih boj in njih bol in radost;
zdaj boje in trude zrem tvoje
in tvojo sladkost in bridkost.

Kot duh na peroti mogočni
nevidno nad tabo hitim,
zdaj venec ti vijem poročni,
a venec mrtvaški za njim.

S skrbmi razoravam ti čelo
in sejem bridkost v srce;
spet zjasnim oko neveselo,
obrišem pekoče solze.

Zdaj cvetje, zdaj trnje bodeče
iz mojih ti vzraste poljan,
popolne, neskajlene sreče
pod soncem ne včaka zemljan.

O, tudi moj novi oddlek
pač raznih prinese darov
in mnogo izteše zibelek
in mnogo izkoplje grobov.

Luka Lukič

Iz njenega dnevnika

"...Še sedaj nisem prišla k sebi. Niti slutila nisem, kaj se skriva za vsem. Mene je zanimalo drugo, ko tisto, do česar sem nazadnje prišla... Smo angeli: dobri ali slabi. A vedno smo angeli... Pa pravijo, da ni Nekega nad nami..."

Naj napišem vse po vrsti. Zaradi sebe, ker le tako morem vse še enkrat doživeti:

Mama ni vedela, zakaj sem oblekla za fakulteto sivi kostum in si ovila zeleni šal. V torbico sem skrila rjavi klobuček, tega mama res ni smela videti. Papir in svinčnik sem skrbno spravljala pred njenimi očmi.

Prsti so mi ob zavijanju nagonsko obstali, kot da sem se nečesa spomnila. Pa ni bilo nič. Le v bolj živih barvah mi je stopilo pred oči, kar mi je bilo vedno navzoče. Začutila sem neko vznemirjenje, neko očitjanje, pa sem odločno z glavo sunila nazaj, da odpodim misel. Vtis sem imela, da je mama opazila tisti zamah z glavo. Nisem ji pogledala v oči, da bi ji ne potrdila njenega suma.

Prav za prav je čudno, da se imam dobiti nocoj po predavanjih s svojim profesorjem psihologije v kavarni. Ta čudni položaj se spremeni celo v nekaj slabega, če pomislim, da je gospod profesor poročen.

Mogoče bi me kdo že obsodil, kajti vse te okoliščine... A vendar: ali bom zaradi tega srečanja res nujno slabi angel? Kaj bi ne mogla biti vsaj enkrat dobri angel? Mogoče prav danes...

Mamine oči so bile prepomenljive.

"Ah!" sem se udarila z desnico po čelu, "pozabila sem Psihologijo." Zdirjala sem po stopnicah v prvo nadstropje. Namenoma sem ta prizor prihranila za konec, za zadnjo rešilno bilko pred mamom.

Vrnila sem se v kuhinjo. "Tako." Ponudila sem mami, lice v poljub in jo sama poljubila. Uboga mama! Ko bi vedela! Vendar: kdor vse razume, vse odpusti.

"Ne zamudi se predolgo." Te besede niso bile le želja: bile so očitjanje, bile so moj poraz v igri. Jezilo me je.

"Kot da ti lažem," sem se naredila užaljeno. "Če ti ni prav, pustim vse skupaj in ostanem doma. Pri dvajsetih letih..."

"Ne, ne. Pojdi, le pojdi. Le zaradi večerje sem rekla."

Stopila sem na cesto. Občutek poraza je bilo edino, kar je motilo porajajoče se popoldne, ki je vse dišalo po vlagi in odpadlih listih.

Čutila sem na sebi mamin pogled izza oknic. Bolelo me je. A kaj naj naredim? Mama bi ne razumela. Na videz mimo sem se ozirala vzdolž po asfaltni cesti.

Avtobus je pripeljal. Vstopila sem. Misli so same prihajale.

NOV CERKVENI KOLEDAR

Med tiskanjem našega koledarja je izšel nov cerkveni zakonik, ki urejuje cerkveno leto in molitve ter obrede v bogoslužju. Vsebuje 530 zakonov. V veljavo stopi 1. januarja 1961.

Namen novega koledarja ni vpeljati popolnoma nove stvari v bogoslužje in skupne molitve Cerkve, ampak poenostaviti že obstoječe liturgične predpise in jim dati večjo jasnost. Verniki ne bodo opazili velikih sprememb, ker se večji del novih stvari nanaša na molitev duhovniških dnevnic ali brevirja, ki so ga dolžni moliti duhovniki vsak dan. Zato tudi ni potrebno, da bi tu navajali vse spremembe. Omenimo naj samo nekatere.

Stalni del maše ostane nespremenjen. Zato bodo lahko oni, ki uporabljajo pri maši missale (mašno knjigo), obdržali mašne knjige, ki jih že imajo. S tem je tudi odstranjena bojazen, da ne bo mogoče rabiti slovenske mašne knjige, ki so jo nekateri že naročili pri Mohorjevi družbi v Celovcu.

Nov liturgični zakonik ima velik povdarek na nedelji. Nedelje cerkvenega leta so razdeljene v dva razreda:

adventne in postne nedelje so prvega reda, vse ostale nedelje pa drugega reda.

Vigilije so naslednje:
božična in binkoštna
(prvega reda);

pred Vnebohodom, Vnebovzetje, Rojstvom Janeza Krstnika in praznikom sv. Petra in Pavla (drugega reda);

vigilija pred godom sv. Lovrenca (tretjega reda).

Osmine so:
velikonočna in binkoštna
(prvega reda);

božična (drugega reda);

Osem praznikov je odpravljenih, ker so se obhajali dvakrat na leto in vsebujejo isto skrivnost ali so bili posvečeni istemu svetniku. Ti prazniki ali godovni dnevi so: Stol sv. Petra v Rimu, 18. januarja; Najdenje Svetega Križa, 3. maja; sv. Janez pred latinskimi vrati, 6. maja; Prikazanje sv. Mihaela nadangela, 8. maja; sv. Leo II., 3. julija; sv. Anaklet, 13. julija; sv. Peter v verigah, 1. avgusta; Najdenje trupla sv. Štefana, 3. avgusta.

Dodani so tri novi prazniki: Krst našega Gospoda, 13. januarja (obhajamo ga že nekaj let); sv. Gregorij Barbarigo, 17. julija; sv. Anton Claret, 23. oktobra.

Trije prazniki so spremenili ime:

Obrezovanje Gospodovo, 1. januarja, je sedaj Osmina rojstva Gospodovega; Sv. Petra, stol v Antiohiji (22. februarja) je sedaj Stol sv. Petra, apostola; praznik presvetega rožnega venca je sedaj Preblazena Devica rožnovenska.

Kdaj se je prav za prav vse to začelo? Letos. Jasno, letos. Letos šele je postal moj profesor. Da so njegova predavanja nezanimiva, o tem sem slišala, predno sem ga prvič videla. Takoj pri prvi uri sem dobila poseben odnos do njega.

Je srednje velik, predebel, da bi bil simpatičen, v hoji neroren, glavo ima preveč geometrijsko pravilno in redke modre lase prenatanko speljane preko lobanje. Na desni roki nosi prstan, ki je v očividnem nasprotju z vso njegovo pojavo. Preveč enostaven (stavim, da ne zna plesati) je, premalo kompliciran, da bi mogel biti vseh kaki ženski.

Moja simpatija! Toliko, da se nisem na glas zasmejala.

Že ob prvem pogledu nanj mi je bilo jasno: ta človek ni psiholog. Zaradi predhodnih informacij? Nikakor. Vsakomur je bilo takoj jasno, čim ga je videl. Imela sem vtis, kot da so oblekli v elegantno diplomatsko obleko nekoga, ki bi mu pristojalo vse kaj drugega. So stvari, ki jih čutimo, vidimo, zaznamo, čeprav jih ne znamo dokazati.

Ko je odprl usta, je naredil se poraznejši vtis. Spoznala sem, da ta človek niti ni intelektualac. Nekaj nemogočega bi bilo, da bi ta človek izrekel eno samo samostojno misel. In ko bi jo izrekel, bi se ustrašil, da jo je izustil, v zavesti, da je zaplaval v vode, kjer ga vsako otroče lahko potegne na dno.

Govori počasi, s silnim trudom, kot da bi prenašal cent težko vrečo. Dela vtis, kot da pri vsakem predavanju do zadnjega vlakenca prepoti srajco. Predavanjem daje vtis znanstvenosti tako, da vpleta vanja brez števila nemogočih francoskih, nemških in angleških fraz. Ubogi profesor!

Ubogi? Ta beseda me je zbudila iz misli. Kot da sem se nečesa ustrašila. Ali ne pomeni ta beseda ze neki moj določeni odnos do njega? Odnos? Da, toliko, kolikor me je začel človek zanimati. Zanimati zlasti še, ko sem začutila za vso to zunanostjo srce, ki grozno občuti svoje neskladje. Ta disharmonija mi je postalo nekaj, kar sem hotela spoznati, pregledati, poiskati do dna. Nisem se slučajno odločila za študij psihologije.

To utelešeno neskladje. Ta zunanji videz brezdušnosti, geometričnosti, mrtvosti, ki nosi v sebi življenje, mali svet, svoje nemire, svoje probleme, svojo tragiko. Od vseh sošolcev sem ga edina poslušala. Vselej sem ga nepremično gledala. Niso me zanimala predavanja. Zanimal me je on.

Hitro je opazil, da ga poslušam. Vznemirila ga je moja pozornost, saj sem bila v mnogih letih verjetno edini tak primer. Za drugo uro se je vestneje pripravil: se pravi, nekaj stavkov več se je naučil na pamet, da jih je mogel bolj neposredno meni podati. Predavanja so se spremenila v nekaj pogovor med nama dvema: meni je predaval, meni dokazoval. Jaz sem ga gledala, z mislimi sem bila drugje.

Upam si trditi, da ni bilo v meni nič drugega kot zanimanje za matematični problem, kateremu se je, ker je bil problem pač živ, pridružilo sčasoma čustvo usmiljenja. Ne bi si pa upala trditi isto o njem. Več kot samo slučaj se mi je zdelo, da se je začel lepše oblačiti.

Ali se on zaveda svoje tragike neskladja? Odgovorila sem si, da se zaveda, zakaj naj bi sicer dajal svojim predavanjem umetno tak znanstveni značaj?

Pred petimi dnevi se mi je njegova tragika razodela skoro fizično: okrog njegovih oči sem začutila nekaj, kakor bi bil pravkar jok. Tedaj sem sklenila, da vderem v njegovo intimnost, da mu iztrgam skrivnost. Ne samo, ker bi me ta zanimala. Tu zadaj je človek, tu je nekdo, ki se utaplja. Moram vstopiti v to dogajanje. Moram.

Ta volja je postala še močnejša, ko sem se potrdila v sumnji, da se je začel profesor na zunaj zanemarjati in da med predavanji ne govori več meni: ni več tolikokrat pogledal sem dol.

Novo luč so vrgle na vse dogajanje Dinine besede v petek zvečer: "Poznam njegovo ženo." Dini so v zmagoslavju žarele oči. Dva dni prej sem jo prosila, naj ugotovi, kdo in kakšna je profesorjeva žena. Danes je že tukaj s podatki. Vedno sem bila prepričana, da bi bila Dina dobra detektivka.

"Res?" je bil ves moj odgovor.

"Res. Tudi ti jo poznaš. Se spomniš tiste sloke črno laske, ki jo vsak četrtek srečujeva na promeni v družbi z Borisom?" Obstala sem.

"Tista?" Novica je bila premočna, da bi ne prebledela, čeprav sem naredila v tistem trenutku vso silo, da bi se ne izdala.

"Spomnim se je. Zanimivo. Neverjetno smešno je vse skupaj."

Tisto noč sem malo spala. Neprestano mi je prihajalo vprašanje: on to ve ali ne? Želela sem, da bi ne vedel, da bi nikdar ne zvedel. A znova mi je prihajala slutnja, da ve. Zjutraj sem bila podzavestno gotova, da profesor ne ve o svoji ženi in Borisu. Ne, ne ve. Ne sme vedeti.

Tedaj šele sem se zavedla, da se peljem na univerzo. Pogledala sem skozi okence. Nisem se zapeljala predaleč, hvala Bogu! Še nekaj poti ostane.

K njemu moram. Moram. Na razgovor. In to čim prej. Ne smem čakati.

Po predavanju sem mu sledila. Na vrhu stopnic sem ga dohitela.

"Gospod profesor!"

Bolno se je nasmehnil. Nikdar do tedaj me še ni slišal.

"A, vi stel!"

"Oprostite mi, ali nujno bi se rada z vami pogovorila. In to čimprej. Osebni problemi."

Gledal je v steno in mislil na glas: "Osebni problemi... Nujno... pogovor..." Zdelo se mi je, kot da šele sedaj išče miselno zvezo med pojmi. Okleval je in ni mogel skriti oklevanja. Videla sem, da bi najraje rekel: "Ne" in da bi bila to edina beseda, ki bi mu prišla iz srca. Razumela sem, da je prav v tem trenutku pritirana njegova igra do vrha. Od tega trenutka zavisi mnogo. Mogoče vse.

"Prav. Kdaj hočete?"

"Danes verjetno ne bo več mogoče. Morda jutri?"

Votivna maša znana pod imenom "Proti pogonom" se sedaj imenuje "V obrambo Cerkve"; votivna maša "Za odpravo razkola" je sedaj imenovana maša "Za edinost cerkve".

To so nekatere od sprememb, ki jih vpeljuje nov liturgični zakonik. Liturgični zakonik je izdala vatikanska kongregacija za obrede. Fr. Joseph Loew, C.S.S.R., ki je član svete kongregacije za obrede, je zapisal, da je nov liturgični zakonik "krona obnovitnega dela, ki ga je začel papež sv. Pij X., da bi dal Gospodovemu dnevu pravilno praznovanje". Nedelja naj bi nas spominjala na Gospodovo vstajenje in pa na krst, po katerem smo začeli prejemati sadove odrešenja in postali udje skrivnostnega telesa Kristusovega. Vse cerkveno leto nam predstavlja skrivnosti Jezusovega odrešitnega dela. Zato imajo nedelje in Gospodovi prazniki prednost pred godovi svetnikov.

EVHARISTIČNI POST

Evharistični post se imenuje od Cerkve predpisani zdržek od jedi in pijače pred sv. obhajilom.

Sedaj je v veljavi naslednji evharistični post:
Splošno pravilo:

Vsi se morajo tri ure pred sv. obhajilom zdržati jedi in alkoholnih pijač.

Eno uro pred sv. obhajilom se morajo vsi zdržati nealkoholnih pijač, n.pr. sadnih in zelenjadnih sokov, mleka, kave, čaja itd.

Vodo lahko pijemo ob vsakem času pred sv. obhajilom.

Posebno pravilo za bolnike, ki velja tudi za one, ki niso stalno v postelji:

Tri ure pred sv. obhajilom se morajo zdržati od jedi in alkoholnih pijač.

Vsaka prava zdravila, trda ali tekoča, in nealkoholne pijače smejo zavživati kadarkoli pred sv. obhajilom.

Opombe:

1. Vsa zgornja pravila veljajo za obhajilo ob katerem koli času: zjutraj, zvečer, ponoči ali opolnoči.

2. Čas se šteje od zadnjega grizljaja pa do trenutka sv. obhajila.

3. Kdor se poslužuje teh pravil, ne potrebuje nobenega dovoljenja.

4. Zdravila, ki jih zavživa bolnik, smejo vsebovati tudi alkohol; seveda velja to samo za alkohol v zdravilih, ki jih vsi smatrajo za zdravila in se uživajo samo kot zdravila.

"Prav. Jutri. Kje?"

"Pri rdečem mlinu?"

"Dobro. Kdaj?"

"Ob sedmih zvečer."

"Prav."

Čez deset korakov se je ustavil. Hotel se je ozreti. Pomišljal je nekaj časa. Potem je zamahnil z roko in zamrmral: "Obljubil sem."

Vesela sem bila. Zmagala sem. Zmagala.

Avtobus je pripeljal. Izstopila sem.

Manjkali sta dve minuti do sedmih, ko sem v rjavem klobučku stopila skozi velika steklena vrata "Pri rdečem mlinu". Sedel je ob mizici na desni. Nasmehnila sem se preprosto, nemumno, kot se smejemo, kadar glumimo.

Vstal je, ko me je zagledal, se nerodno priklonil in mi ponudil stol.

Sam je pil močno žganje, meni je naročil kavo.

Govorila sva. O mojem kompleksu manjvrednosti, ki ga sicer nimam niti najmanj, ki pa sem ga postavila za kuliso najinemu razgovoru. Ni šlo zame, nisem bila jaz važna ta večer. Šlo je zanj, zanj je moralo iti.

V razgovoru je bil kakor odsoten in komaj se mu je ljubilo govoriti. Posebno srečo sem doživela, ko je po pol ure začel več govoriti in se oddaljevati iz svojega sveta, v katerem je bival zadnje dni. A sem vedela, da imava še dolgo pot, predno bova na koncu.

"Čudim se vam včasih, da morete stalno čepeti med knjigami, ko življenje vendar ni v knjigah. Že večkrat sem - oprostite - med predavanji mislila, da morate imeti izredno veselje z znano, da se ji tako do kraja dajete." Rahlo je zavzdihnil. Zaslutila sem, da si utegne jeti stikati masko z obraza.

"Prav za prav..." Zamahnil je z roko kot čes: meniva se o čem drugem.

Srknil je žganje in zapazila sem, da se mu je roka narahlo tresla. Moški tistega tresljaja ne bi opazil. Gotova sem bila svojega uspeha. Razodel se bo.

"Večkrat sem se že analiziral... ni veselje tisto, kar me vzdržuje pri študiju." Pogledal me je zbegano, kot da je povedal preveč, kot da se je razgalil sredi kavarne. V njegovem pogledu sem videla celo strah, da se morda ne dvignem s stola in ne odidem brez slovesa iz kavarne.

"Torej močna volja?" sem nadaljevala neljub razgovor in ga gledala z občudovanjem.

"Kaj še." Gledal je v tla kakor obsojenec. Razumela sem, da ga ponižujem s temi vprašanji, a sem tudi vedela, da je to edina rešitev.

"Pa bi mogoče lahko..." sem pomišljala.

"Nemogoče. Nemogoče." Nemočno je zmajeval z glavo.

"Občudujem vas. Saj vendar počnete nekaj nemogočega."

"Res, nemogočega. To je beseda. Je nekaj nemogočega, kar pa vseeno mora biti mogoče, ker je nasprotno temu še bolj nemogoče. Ubijam se med dvojim nemogočim in plačujem davek obojemu."

Mojih vprašanj ni bilo več treba. Morala sem sedeti tam le kot nema priča njegovih besed.

"In to še ni vse. Odgovornost, odgovornost. Med predavanji vsa predavalnica spi ali bere romane. Mislite, da ne vem tega? In to zaradi mene. Ljudje, ki bi jih moral pripraviti na življenje... Da ne govorim o onih treh, ki komaj čakajo, da zasedejo moje mesto, stokrat bolj sposobni ko jaz. Zaradi mene stradajo..."

"Pa bi..." sem šepnila čisto tiho.

"Ne," je odločno zamahnil z desnico, "je nemogoče. To je tisti drugi nemogoče, silnejši, zahtevnejši, zaradi katerega vzdržujem prvega. Ne morem pustiti tega mesta. V tistem trenutku sem vrgel zadnjo desko v vodo in mi ne preostane drugega, kot da se vržem za njo."

Nisem si mogla pojasniti, zakaj bi naj bilo tako težko pustiti to mesto. Če je toliko trpljenja na eni strani... Tedaj se mi je posvetilo.

"Pa ne da bi..."

"Seveda. Kako bi ne razumeli. Niste se zmotili. Ona je zadaj." Iz poudarka sem razumela, da je "ona" ves njegov smisel, vsa njegova tragika. Pred oči mi je prišla tista lepa, visoka črnolasa postava v svetlosivi obleki, kot sem jo zadnji četrtlet srečala na promenadi v družbi medicince Borisa.

"Ko bi bil sam, bi dva dni ne vzdržal v predavalnici. Bil bi uradnik. Nikdar nisem sanjal o nič večjem kot o tem, kako bi ob večerih udobno zleknjen v naslonjač zaključeval svoje dneve. A razumite! Ona bi ne hotela biti žena navadnega uradnika. Tudi bi si ne mogla privoščiti stvari, kot si jih tako. S tistim dnem bi pobrala svoje kovčke in zaprla vrata za seboj, ne da bi mi sploh rekla zbogom."

Vedela sem, kako je z njegovo ženo. On - prepričana sem - ni ne ve o njenih sprehodih.

"Rad jo imam, a moram glumiti. Govorim o psihologiji kot znanstvenik, izmišljam si, da me nameravajo poslati v Prago, da me kličejo v Berlin, a da odklanjam vse zaradi nje. Nakupil sem si knjižnico, kot je zlepa kdo nima, vse le, da delam vtis nečesa, kar nisem. In če pomislite, da bi bil rad iskren, iskren."

"Oprostite indiskretnosti. Otroci bi..."

"Ne, otrok ni. Bi bili, ko bi bilo po mojem. A ona jih noče, ker mora ohraniti linijo, kot pravi. Vse noči prezdim jaz v svoji delavni sobi, kjer se za nekaj ur zleknem. Nje seveda ne smem motiti ne pri spanju ne pri izhodih. Zato spi v drugi sobi. A že za to, da smem sploh stanovati pod isto streho, jemljem to težko trpljenje nase."

Molk je postal mučen. Ne vem, kako sem začela z besedo, ki se mi še sedaj zdi neumna: "In vendar je mogoče vedno najti kako možnost."

"Res je." Govoril je odsoten, zamišljen nekam daleč, nekam

5. Onim, ki prejemajo sv. obhajilo zjutraj, se priporoča, da se drže starega evharističnega posta od polnoči, ako jim je mogoče; ni pa to dolžnost. Onim, ki se drže nove postave evharističnega posta, se priporoča, da nadomestijo prejšnji težji evharistični post z zglednim in krepostnim življenjem ter z deli pokore in ljubezni.

* * *

Sedanje določbe za evharistični post niso znamenje, da Cerkev popušča v strogosti. Kdor bi tako mislil, ne razume duha novega evharističnega posta. Ta post je olajšan, zato, da je omogočeno sv. obhajilo - tudi pogosto sv. obhajilo - vernikom, ki delajo ponoči ali pa v takih okoliščinah, da so po prejšnji evharistični postni postavi zelo težko našli priložnost za sv. obhajilo.

POSTNA POSTAVA

V zakramentu sv. spo-vedi so nam odpušteni grehi in večne kazni ter del časnih kazni za naše grehe. Za ostale časne kazni pa moramo zadoščevati na tem svetu ali pa po smrti v vicah. Ker sveta Cerkev pozna slabost človeške narave, ve, da je nevarnost, da bi zadoščevanje za grehe odlagali do konca življenja, zato je določila nekatere dni v letu za pokoro. Največ grehov je storjenih, ker

človek ustreza svojim slabim nagnjenjem. Zato nam Cerkev nalaga tako pokoro, da z njo krotimo svoja slaba telesna nagnjenja.

Cerkev je postavila postavo delnega in popolnega zdržka od mesa ter postavilo pritriganja v jedi.

Popolni zdržek od mesa pomeni, da verniki nad sedmim letom starosti na določene dneve ne smejo jesti mesnih juh, mesnih jedi in mesa.

Delni zdržek od mesa pomeni, da smejo verniki nad sedmim letom starosti na določene dneve samo enkrat na dan jesti mesne juhe, mesne jedi in sicer pri glavnem obedu.

Pritriganje v jedi pomeni, da se smejo verniki med 21. in 59. letom starosti na določene dneve samo enkrat na dan do sitedga najesti. Na te dneve smejo jesti samo enkrat na dan mesne juhe, mesne jedi in meso; ako na isti dan pade tudi popolni zdržek od mesa, se morajo seveda tudi tega držati.

Za vse od 7. do 21. leta starosti in za vse nad 59. letom starosti velja naslednje:

Popolni zdržek od mesa jih veže vse petke v letu, na pepelnično sredo, dan pred praznikom Brezmadežne, dan pred Božičem.

Delni zdržek od mesa jih veže: kvatrne srede, kvatrne sobote in na binkoštno vigilijo.

Za vernike med 21. in 59. letom starosti velja naslednje:

v neznanu. "Mogoče. Mogoče. Jaz sem jo na primer nameraval najti nocoj. Pa ste vi prišli na pot. Ne vem, ali kot hudič ali kot angel."

"Če nadlegujem..." sem začela jemati torbico, čeprav sem vedela, da moram ostati.

"Sedite," je rekel odločno. Ta odločnost me je potrdila v sumnji, da sva že preko vrha, mimo nevarnosti. "Kot hudič ali angel sem rekel. Ne samo: kot hudič... Prav sedajle bi moral stati pod tistimi brezami ob reki, od koder je tako lepo videti ribiško koč. Na tistem pomolu. Prišla bi rešitev - skozi devetmilimetrsko cev... Takó enostavno... Pa ste vi prišli..."

Potem naju je zagrnul dolg molk. Dolg, a ne več mučen. Govoril je ta molk sam in njegove besede so bile kakor olje na rane.

Profesor se je dvignil. Tudi jaz sem vzela torbico. Šla sem za njim in stavim, da ni več vedel, da ni sam. Stopil je na tramvaj, ne da bi mi sploh dejal besedo v slovo.

A nič hudega. Vem, da bo jutri spet prišel v prevalnico. Urejen in z zdravno glavo.

Hudič ali angel, hudič ali angel?

Mislim, da vendarle enkrat angel."

POPRAVEK: Na strani 68 beri v naslovu **ROMANTIKA**
namesto **ROMATIKA**

SLOVENSKI DUHOVNIKI

BAZNIK, Rt. Rev. Louis, 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio
BLAZIC, Rt. Rev. John, 61 No. Mt. Vernon Ave., Uniontown, Pa.
BUTALA, Rt. Rev. Mathias, 416 No. Chicago St., Joliet, Ill.
KORETIC, Rt. Rev. Francis, St. Patrick Church, Dumont, Minn.
KRALJIC, Rt. Rev. John, 3835 Balboa St., San Francisco 21, Calif.
OMAN, Rt. Rev. John, 3547 E. 80th St., Cleveland 5, Ohio
SCHIFFRER, Rt. Rev. John, St. Joseph Church, Chisholm, Minn.
SKERBEC, V. Rev. Matt., 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio
TROBEC, Rt. Rev. Joseph, St. Mary Cathedral Rectory, St. Cloud, Minn.
ZAPLOTNIK, Rt. Rev. John, D.C.L., St. Patrick Church, Gretna, Nebr.

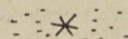
ADAMICH, Rev. Albert, 520 W. 10th St., Waukegan, Ill.
AMBROZIC, Rev. Aloysius, Piazza Capranica 98, Rome, Italy
AMBROZIC, Rev. Bernard, OFM, 66 Gordon, Paddington, Sydney, Australia
ANZIC, Rev. Anton, Carmelite of Mary, Wahpeton, No. Dakota
ARCH, Rev. Joseph, 444 St. John St., Pittsburgh, Pa.

BANDI, Rev. Bona., OSB, Holy Cross Abbey, Canon City, Colo.
 BARAGA, Rev. Francis, 881 E. 222 St., Euclid 23, Ohio
 BARBIS, Rev. Rudolph, 2920 Azle Ave., Fort Worth, Texas
 BERGLES, Rev. Ignacij, 2912 93rd St., Kenosha, Wis.
 BLATNIK, Rev. Francisco, SDS, Box 7006, Santurce, Puerto Rico
 BLENKUSH, Rev. Mathias, 632 Julian St., Denver 8, Colo.
 BOGOLIN, Rev. Leonard, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 BOMBACH, Rev. Anthony, 881 E. 222nd St., Euclid 23, Ohio
 BORGOLA, Rev. Bona., OFM, 386 Geneva Ave., Detroit 3, Mich.
 BREZNIK, Rev. Aloysius, Box 247, Tekoa, Wash.
 BREZNIKAR, Rev. Victor, S. 110 First St., Dayton, Wash.
 BROOKER, Rev. Richard, M.M., Maryknoll Seminary, Glen Ellyn, Ill.
 CADONIC, Rev. William, St. Mary Church, Winterhaven, Calif.
 CAGRAN, Rev. Joseph, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 CANJAR, Rev. John, 4695 Pearl St., Denver 16, Colo.
 CASL, Rev. Joseph, CM, 750 Roy St. E., Montreal, Que., Canada
 CEGLAR, Rev. Charles, SDB, Don Bosco College, Jacquet River, N.B., Canada
 CEGLAR, Rev. Stanley, SDB, Sacred Heart Juniorate, Ipswich, Mass.
 CELESNIK, Rev. Joseph, 264 15th St. N.W., Barberton, Ohio
 CEPON, Rev. Dr. Ludwig, St. Vincent's College, Latrobe, Pa.
 CEPON, Rev. Michael, 6005 So. Marshfield Ave., Chicago 36, Ill.
 CHEMAZAR, Rev. Blase, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 CIMPERMAN, Rev. Victor, 3547 E. 80th St., Cleveland 5, Ohio
 CUK, Rev. Dr. Alphonse, St. Vincent's College, Latrobe, Pa.
 CUKJATI, Rev. Rudolph, Holy Rosary Cathedral, Vancouver, B.C., Canada
 CVELBAR, Rev. Joseph, 270 Henderson Ave., Washington, Pa.
 DALEY, Rev. Neil, OFM, 1615 Vine St., Cincinnati, Ohio
 DEMSHER, Rev. Ferd., Brooke Army Medical Center, Ft. Sam Houston, Texas
 DOBNIKAR, Rev. Ivan, OSB, St. Procopius College, Lisle, Ill.
 DOLSINA, Rev. John, 326 2nd St., Nashwauk, Minn.
 DOLSINA, Rev. Stanko, St. Joseph's Church, Deerwood, Minn.
 ERZEN, Rev. Edward, ODM, P.O. Box 327, Las Cruces, New Mexico
 ESTOK, Rev. Gabriel, OFM, 386 Geneva Ave., Detroit 3, Mich.
 FALE, Rev. Richard, P.O. Box 33, Monroe, Louisiana
 FARKAS, Rev. Dr. Andrej, 450 Pine St., Bridgeport, Conn.
 FERKULJ, Rev. Joseph, 1340 No. 10th St., Quincy, Ill.
 FERYAN, Rev. Philip (Innocent) OFM, Box 1317, Fort Sill, Oklahoma
 FERLIC, Rev. Ciril, SDB, St. Benedict's Church, Brooklyn, N.Y.
 FLAC, Rev. Mirko, SDB, 13640 So. Bellflower Blvd., Bellflower, Calif.
 FLAJNIK, Rev. Rudolph, O.C., Kenwood Dr. & Laughlin Ave., Louisville, Ky.
 FURLAN, Rev. William, St. Charles Church, Herman, Minn.
 GABER, Rev. Franc, St. Louis Church, Floodwood, Minn.
 GABRENJA, Rev. Edward, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 GERMOVNIK, Rev. Francis, CM, St. Mary's Seminary, Perryville, Mo.
 GNIDICA, Rev. Daniel, OSB, 217 E. Mesa Ave., Pueblo, Colo.
 GNIDOVEC, Rev. Albin, 633 Bridger Ave., Rock Springs, Wyo.

Popolni in delni zdržek od mesa jih vežeta kot mladoletne in starčke.

V jedi so se dolžni pritrgati na vse dneve 40danskega posta, (razen na nedelje), na kvatrne srede, kvatrne petke in kvatrne sobote, na bin-koštno soboto, na vigilio Brezmadežne in na vigilio Božiča.

To je postna postava, ki velja v večini škofij v Združenih državah. Opozarjamo pa, da se tekom leta postna postava lahko spremeni.

OSMI SLOVENSKI SOCIALNI DAN

Slovenci v Argentini so imeli dne 4. septembra 1960 svoj osmi študijski dan, posvečen socialnemu vprašanju. Letos so obravnavali vprašanje socialne pravičnosti in ljubezni s posebnim ozirom na zamejske Slovence. Velika udeležba je znova pokazala, da je med Slovenci še mnogo smisla za resna aktualna vprašanja in da je seme, ki ga je vsadil ustanovitelj in idejni utemeljitelj socialnih dni - prof. dr. Ivan Ahčin, padlo na rodovitna tla. Pokoj. dr. Ahčin pa ni samo ustanovil socialne dneve, ampak je tudi vsako leto skrbno izbral vsebino teh dni, predaval in sestavljal resolucije. Že na smrtni postelji je predlagal tvarino tudi za letošnji socialni dan in sicer vprašanje socialne pravičnosti

in ljubezni. Stalni odbor socialnih dni, ki ga sestavljajo gg. Janez Majeršič, Avgust Horvat, Jože Šeme in Rudolf Smersu, je ta predlog sprejel.

Tudi letošnji socialni dan se je vršil v prostorih Slovenske hiše in se je začel s sv. mašo, ki jo je daroval direktor slov. dušnih pastirjev g. Anton Orehar in ki se je v svoji pridigi dotaknil vprašanj, ki so bila predmet razpravljanj socialnega dne. Povdaril je misel papeža Pija XI. v Quadragesimo anno, da je za srečnejše življenje na svetu potrebna obnova nravi in obnova ustanov. Razmere na svetu se bodo izboljšale, ko bodo ljudje premagali sebičnost in materializem. To velja tudi za nas slovenske izseljence.

Na osmem slovenskem socialnem dnevu so sprejeli te resolucije:

1) Lastnina nalaga dolžnosti, ki niso samo dolžnosti ljubezni, menjalne, razdelilne in zakonite (legalne) pravičnosti, ampak so tudi dolžnosti, ki izvirajo iz socialne pravičnosti, ki sta jo oznanjala papeža Pij XI. v okrožnici Quadragesimo anno ter papež Pij XII. v svojih številnih govorih. Potruditi se moramo, da bomo te dolžnosti dobro poznali in jih nato tudi uresničili v vsakdanjem življenju.

2) Najmanj, kar socialna pravičnost terja od delodajalca, je to, da pravično plača svoje delojemalce, to je, da jim daje plačo, ki jo

GODINA, Rev. Joseph, 11607 Honeydale Ave., Cleveland 20, Ohio
 GODINA, Rev. Mirko, OFM Conv., 330 E. 45th Ave., Gary, Ind.
 GOLE, Rev. Joze, Sacred Heart Seminary, Hales Corners, Wis.
 GOLIA, Rev. P., 236 Campbell Ave., Vancouver 4, B.C. Canada
 GOLOB, Rev. Joseph, OSB, St. Martin's Abbey, Lacey, Wash.
 GOLOBIC, Rev. John, Box 625, Tower, Minn.
 GRABRIAN, Rev. Joseph, OSM, 350 So. Main St., Ironton, Mo.
 GRABRIAN, Rev. Victor, OSM, 7 Locust St., Carteret, N. J.
 GREGOR, Rev. Joseph, CM, 1509 Tulane Ave., New Orleans 13, La.
 GREGORY, Rev. Edmund, St. Mary's Church, Reddick, Ill.
 GROM, Rev. Lawrence, OFM, 1852 W. 22nd Pl., Chicago 8, Ill.
 GRUDEN, Rev. John, 192 Southwood Dr., Fremont, Calif.

HAJNSEK, Rev. Odilo, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 HITI, Rev. Mathias, 520 W. 10th St., Waukegan, Ill.
 HLEBS, Rev. Milan, 11 First St., Gilroy, Calif.
 HOBART, Rev., 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio
 HOCHEVAR, Rev. Mark, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 HODNIK, Rev. Emile, Immaculate Conception Church, Custer, Wis.
 HOGE, Rev. Benedict, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 HOGE, Rev. Thomas, OFM, 1852 W. 22nd Pl., Chicago 8, Ill.
 HORVAT, Rev. Stefan, 124 Maple St., Rossford, Ohio
 HORVATH, Rev. Francis, 12704 Foothill Blvd., Etiwanda, Calif.
 HORZEN, Rev. Bernard, OSB, St. Bede's College, Peru, Ill.
 HREN, Rev. Innocent, OP, 505 Washington, Oak Park, Ill.
 HRIBSEK, Rev. Aloysius, SDB, 178 Greenwich Ave., Greenwich, Conn.

IVANDIC, Rev. Louis, OFM, 1479 Albert Rd., Windsor, Ont., Canada

JAGER, Rev. Mathias, 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio
 JAKLICH, Rev. Dr. Francis, Holy Family Home, Marquette, Mich.
 JAZBEC, Rev. Stanley, Box 1283, Brawley, Calif.
 JENKO, Rev. Aloysius, 595 Minneford Ave., New York 64, N. Y.
 JENKO, Rev. Valerian, OFM, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
 JERASA, Rev. Francis, St. Ann's Church, P.O. Box 6, Olmitz, Kans.
 JERSHE, Rev. John, 307 Adams Ave., Eveleth, Minn.

KAPUS, Rev. Joseph, 301 No. Hooker Ave., Caney, Kansas
 KAPUSHION, Rev. Marvin, 320 E. 5th St., Salida, Colo.
 KAUSEK, Rev. John, St. Joseph's Church, Gilbert, Minn.
 KEBE, Rev. Matthew, 223 57th St., Pittsburgh 1, Pa.
 KNIFIC, Rev. Francis, SDB, P.O. Box 299, Aptos, Calif.
 KOLARIC, Rev. Dr. Jakob, CM, St. Jakob im Rosental, Karnten, Austria
 KONCNIK, Rev. Innocent, OFM Conv., P.O. Box 501, New Cumberland, W. Va.
 KOPAC, Rev. John, CM, 594 Manning Ave., Toronto, Ont., Canada
 KOPUSAR, Rev. Dr. Milan, R.F.D. 1, Ashton, Nebraska
 KORBIC, Rev. Beno, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 KOREN, Rev. Louis, 7963 So. 116th St., Hales Corners, Wis.
 KOSTELZ, Rev. Richard, St. Peter's Church, Piper City, Ill.
 KOTNIK, Rev. Bertrand, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 KOVACIC, Rev. Dr. Anthony, 1004 St. David St., Tarboro, N.C.

KOVACIC, Rev. Francis, Box 2325, Fort Benning, Georgia
 KOZINA, Rev. Vladimir, 738 Calhoun St., Hayward, Calif.
 KRALJIC, Rev. Stephan, St. Bonaventure Church, Underwood, No. Dakota
 KRISTANC, Rev. Leo, 37891 - Second St., Niles, Calif.
 KRIZEK, Rev. John, SJ, 1220 No. 11th St., St. Louis 6, Mo.
 KUZMA, Rev. George, St. Rose Church, Wilmington, Ill.

LANGERHOLZ, Rev. Kalist, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 LATTYAK, Rev. Clement, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 LAVRIH, Rev. John, 419 W. First St., Liberal, Kansas
 LEKAN, Rev. Joseph, SM, 144 Beach 111th St., Brooklyn, N.Y.
 LOCNIKAR, Rev. Julius, OSB, Assumption Abbey, Richardton, No. Dakota
 LOVRENCIC, Rev. Athanasius, OFM, 386 Geneva Ave., Detroit 3, Mich.

MACEK, Rev. Rudolph, 1281 Troy Ave., Brooklyn 13, N.Y.
 MADIC, Rev. Aloysius, OFM, Holy Family Rectory, Willard, Wis.
 MAIERLE, Rev. John, 11031 Mack Ave., Detroit 14, Mich.
 MAJHENIC, Rev. Pelagij, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 MALAVASIC, Rev. Roman, 416 No. Chicago St., Joliet, Ill.
 MARTELANC, Rev. Jost, 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio
 MAVSAR, Rev. Joseph, 2641 St. Ann Ave., Butte, Montana
 MAZOVEC, Rev. Robert, OFM, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
 MEJAK, Rev. Heliodore, 274 Orchard Ave., Kansas City, Kansas
 MELOVASICH, Rev. Frank, Box 745, Biwabik, Minn.
 MERKUN, Rev. Anton, 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio
 MERVAR, Rev. John, 3108 Van Buren St., Alameda, Calif.
 MIHELIC, Rev. Francis, St. Anthony Church, Ely, Minn.
 MIHELICH, Rev. Francis, R.R. 5, Lindsay, Ont., Canada
 MIHELICH, Rev. Leopold, 4695 Pearl St., Denver 16, Colo.

NACHTIGAL, Rev. Frederick, 1401 Washington Ave., Waco, Texas
 NADRACH, Rev. Adolph, 534 W. Kilgore, Kalamazoo, Mich.

OHMANN, Rev. Daniel, MM, 1920 Gerard Ave. So., Minneapolis, Minn.
 OKORN, Rev. Claude, OFM, 823 W. Mineral St., Milwaukee 4, Wis.
 OKORN, Rev. Dusan, St. Richard Church, Columbia Falls, Montana
 OMAN, Rev. Edwin, RFD. 1, St. Stephen, St. Joseph, Minn.
 ORENDAC, Rev. Cyril, OFM Conv., 1130 Congress St., Schenectady, N.Y.
 OZIMEK, Rev. Joseph, 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio

PAIK, Rev. Francis, 300 Union St., Bedford, Ohio
 PAKIZ, Rev. Rudolph, Carlton, Minn.
 PAPESH, Rev. Francis, 26 Montezuma Ave., Cortez, Colo.
 PECOVNIK, Rev. Karel, St. Peter's Church, Dumont, Minn.
 PERCIC, Rev. Joseph, St. Hubert Church, Sebeka, R. 1, Bluegrass, Minn.
 PERKOVICH, Rev. Francis, 610 99th Ave. W., Duluth 8, Minn.
 PETERNEL, Rev. Warren, OFM, 701 E. Pyron Rd., San Antonio, Texas
 PETRASIC, Rev. Martin, St. Patrick Church, Elkhorn, Nebraska
 PETRIC, Rev. Pius, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 PEVEC, Rev. Edward, St. Charles B. Sem., Wickliffe, Ohio
 PIERCE, Rev. Justin, SDS, Salvatorian Seminary, St. Nazianz, Wis.

predpisuje zakon ali pogodbe ter plačuje vse zavarovalne prispevke. Poleg teh minimalnih dajatev pa je delodajalec dolžan plačevati toliko več, kolikor bolje uspeva njegovo podjetje, kajti k uspehom podjetja so prispevali svoj delež tudi delojemalci.

3) Socialna pravičnost zahteva, da so tudi duhovne dobrine pravično razdeljene. Do teh dobrin imajo pravico tudi tisti, ki se zaradi svojega poklica zanje ne morejo posebej zanimati. Zato so izobraženci vseh stanov in poklicev dolžni najširšim slojem naše skupnosti posredovati duhovne vrednote s pisano in govorjeno besedo, z udejstvovanjem v društvenem in javnem življenju.

4) Cilj socialne pravičnosti je dobro posameznika in skupnosti - socialna blaginja. Skupnost predstavljajo naše skupne ustanove (cerkev, tisk, šole, semenišče, domovi, kulturne ustanove) in naše organizacije. Vse to je potrebno podpirati z lastnim delom in gmojnimi sredstvi. Sedaj, ko smo v glavnem že premagali prve gospodarske težave izseljenstva, moramo več prispevati za skupne zadeve. To terja socialna pravičnost zlasti od premožnejših. Kdor ima več, mora dati več.

5) Socialna blaginja ni zgolj tvarna blaginja, ampak zavisi tudi od medsebojnega spoštovanja, edinosti in ljubezni. Prizadevajmo si za krepost resnične dejavne krščanske ljubezni. Vodi naj nas krščanski občestve-

ni duh, ki je nujno pripravljen tudi na osebne žrtve, na potrpljenje, na odpustčanje.

6) Gradimo resnično bratsko skupnost krščanskih ljudi, v kateri ne bo ne duhovno ne stvarne revščine, kjer bo pravica vedno spoštovana, kjer bomo vsi bratsko čutili in si bratovsko medsebojno pomagali.

POMOČ ZAOSTALIM DEŽELAM

Leta 1957 so trije laiki pod vodstvom Most Rev. James A. McNulty-a, škofa v Paterson-u, N.J., ustanovili "Association for International Development" (AID). Ta organizacija sprejema za člane laike, ki so izvežbani v raznih strokah, da jih pošilja v se nerazvite in zaostale kraje. Organizacija ima sedaj 52 članov, poročenih in samskih. 33 od teh dela sedaj v Koreji, Malaji, Južni Afriki, Meksiki in Čile. V to organizacijo sta včlanjena tudi Mr. in Mrs. Dick in Carolyn Mischler. Spoznala sta se v Fort Wayne, Ind., ob uprizoritvi "Oklahoma". Dick je pevec, Carolyn pa je plesalka. Dick je nastopil v "Rigoletto" v "La Traviata" in v "Germont". Carolyn pa je plesala v "Cinderella", "The Nutcracker Suite" in "Les Sylphides"; nastopila je tudi na "Cherry Blossom Festival" v Washingtonu. Mr. in Mrs. Dick Mischler bosta šla v Morelia, Mexico, kjer bo Dick kot član AID deloval na katoliškem kulturnem centru.

PIRC, Rev. Joseph, 347 Grand St., Redwood City, Calif.
 PLANINSEK, Rev. Henry, CSSp, 3610 Mary St., Riverside, Calif.
 PLAZNIK, Rev. John, St. Joseph's Home, Lemont, Ill.
 PLEVNIK, Rev. Joseph, SJ, Loyola College, Montreal, Que., Canada
 POPESH, Rev. Bernard, College & Kenwood Ave., Duluth, Minn.
 POPESH, Rev. Michael, St. Martin's Church, Tower, Minn.
 POTOCHNIK, Rev. Aloysius, OSB, Box 351, Canon City, Colo.
 PRAH, Rev. John, OCD, 2131 Lincoln Rd. N.E., Washington 2, D.C.
 PRAZNIK, Rev. Rudolph, 26200 Lake Shore Blvd., Cleveland 32, Ohio
 PREBIL, Rev. Andrej, CM, 594 Manning Ave., Toronto 4, Ont., Canada

REBOL, Rev. Anthony, 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio
 REBOL, Rev. Francis, MM, Catholic Mission, Yanli, Formosa
 RINK, Rev. Louis, CSC, Park Ave. & Jefferson St., Bridgeport, Conn.
 ROBERTS, Rev. Edward, SSS, 17608 Euclid Ave., Cleveland, Ohio
 ROGAN, Rev. Richard, OFM, 62 St. Mark's Place, New York 3, N.Y.
 ROGEL, Rev. Michael, Box 375, Philipsburg, Montana
 RUPAR, Rev. Aloysius, 881 E. 222nd St., Euclid 23, Ohio
 RUS, Rev. Gabriel, SM, 22 Via Latina, Rome, Italy

SAVINSHEK, Rev. Stephen, OFMConv., Holy Rosary Church, Aurora, Minn.
 SCHERINGER, Rev. Frank, 330 Oak St., Manistique, Mich.
 SCHWAB, Rev. Alan, OSB., Box 351, Canon City, Colo.
 SCHWEIGER, Rev. Francis, 1501 Kenwood Ave., Duluth, Minn.
 SEDEJ, Rev. Francis, Hibbing General Hospital, Hibbing, Minn.
 SEDLAK, Rev. Christopher, OFM, St. Mary's Retreat, Lemont, Ill.
 SEDLAR, Rev. Daniel, OFM, 9546 Ewing Ave., Chicago 17, Ill.
 SELLA, Rev. Jerome, OFM, 9546 Ewing Ave., Chicago 17, Ill.
 SENTA, Rev. Robert, St. Joseph's Church, Chisholm, Minn.
 SESEK, Rev. Raphael, OFM, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
 SETNICAR, Rev. Dr. Math. Setnicar, 1210 So. 61 St., Milwaukee 14, Wis.
 SEVER, Rev. Edgar, OFM, St. Francis Mission, San Antonio, Calif.
 SHUBITZ, Rev. Thomas, 1028 E. 8th St., Duluth 5, Minn.
 SILVESTER, Rev. Mirko, OFM, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
 SIMCIC, Rev. Joseph, SDB, 2851 North Ave., Richmond, Calif.
 SKUMAVC, Rev. Franc, 194 Simcoe St. No., Oshawa, Ont., Canada
 SKUMAVC, Rev. Michael, St. Joseph's Church, Chisholm, Minn.
 SLAJE, Rev. Milan, 1709 E. 31 St., Lorain, Ohio
 SLAPSAK, Rev. Julij, 3547 E. 80 St., Cleveland 5, Ohio
 SMERKE, Rev. Frank, OSC, Hostyn Rt. 3, La Grange, Texas
 SMERKE, V. Rev. John, OSC, 31 Gedney Park Dr., White Plains, N.Y.
 SMERKE, Rev. Joseph, OSC, 31 Gedney Park Dr., White Plains, N.Y.
 SNOJ, Rev. Joseph, Box 21, Bryn Mawr, Calif.
 SODJA, Rev. Franc, CM, 594 Manning Ave., Toronto 4, Ont., Canada
 SODJA, Rev. Max, on sick leave
 SOKLIC, Rev. Sebastian, TOR, ch. U.S.A.F.
 SOKLICH, Rev. Dr. Anton, CM, 9745 Memorial Dr., Houston 24, Texas
 SPEHAR, Rev. George, 424 W. 2nd St., Leadville, Colo.
 SPENDOV, Rev. Vendelin, OFM, 1852 W. 22 Pl., Chicago 8, Ill.
 SREBERNAK, Rev. Frank, 2221 Winchell Dr., Ann Arbor, Mich.
 STARC, Rev. Martin, Box 899, Stockton, Calif.

STARESINIC, Rev. Edbert, OC, 6428 Dante Ave., Chicago 37, Ill.
 STARESINIC, Rev. Nicholas, OC, 1545 E. Copper St., Tuscon, Ariz.
 STEPANICH, Rev. Dr. Martin, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 STERBENTZ, Rev. Ralph, St. Ann's Church, Baraga, Mich.
 STERLE, Rev. Aloysius, 404 E. 87 St., New York 28, N.Y.
 STOPAR, Rev. Anton, 101 Boynton Lane, Reno, Nevada
 STRAGISHER, Rev. Henry, 1210 Oakwood Ave., Bedford, Va.
 STRAGISHER, Rev. Raphael, OFM, Holy Family Rectory, Willard, Wis.
 STRANCAR, Rev. Ignatius, Box 743, Park City, Utah
 SUSTERSIC, Rev. John, Box 586, Eveleth, Minn.
 SISTRICK, Rev. Stephen, OSB, Box 351, Canon City, Colo.
 SVETE, Rev. Andrew, OFM, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
 SVETE, Rev. Augustine, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 SVETE, Rev. Jernej, Box 6, Hartville, Wyoming

 TARMAN, Rev. William, Church of St. John the Baptist, Bluffton, Minn.
 TKALEC, Rev. John, SDB, 1046 E. 34 St., Los Angeles 11, Calif.
 TKAVC, Rev. Albin
 TOMC, Rev. Victor, 7367 York Rd., Cleveland 30, Ohio
 TOMTZ, Rev. Louis, 2390 Grant St., Concord, Calif.
 TRINKO, Rev. John, OFM, 62 St. Mark's Pl., New York 3, N.Y.
 TRPIN, Rev. Thaddeus, OFM, 823 W. Mineral St., Milwaukee 4, Wis.
 TRUNK, Rev. George, 245 Linden St., San Francisco 2, Calif.
 TURK, Rev. Martin, 545 Mahon Ave., No. Vancouver, B.C., Canada

 URBIC, Rev. Rudolph, R. 2, Bloomer, Wis.

 VALENTIN, Rev. Basili, OFM, 19 A'Beckett St., Melbourne, Vic., Australia
 VARGA, Rev. Joseph, 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio
 VIRANT, Rev. Ludwig, Box 235, Peninsula, Ohio
 VODUSEK, Rev. Vital, 245 Linden St., San Francisco 2, Calif.
 VOGGIN, Rev. Joseph, St. William's Church, Parkers Prairie, Minn.
 VOLK, Rev. Robert, OSM, R. 2 Box 202, St. Charles, Ill.
 VOVK, Rev. Joseph, St. Mary's Church, Cook, Minn.
 VUKSINIC, Rev. Anton, 146 Bell St., Port Colborne, Ont., Canada

 WEBER, Rev. Albin, Our Lady of the Lake Rectory, Whalom, Mass.
 WILIMEK, Rev. B. J., 822 New Jersey St., Sheboygan, Wis.
 WOLBANG, Rev. Charles, CM, Box 351, Princeton, New Jersey

 YAKES, Rev. William, 9530 St. Mary's Ave., Detroit 27, Mich.

 ZAGAR, Rev. Albert, TOR, 24 Maryland Ave., Pittsburgh 9, Pa.
 ZAGORC, Rev. Francis, CSC, Box 76, Vircka C.M., Fort Portal, Uganda, B.E.A.
 ZAVBI, Rev. August, 310 W. 2nd St., Reno, Nevada
 ZDOLSEK, Rev. Aloysius, St. Gerard Hospital, Hankinson, No. Dakota
 ZELEZNIKAR, Rev. Michael, 542 Crosat St., La Salle, Ill.
 ZITKO, Rev. Aloysius, 2620 Pleasant St., Oakland 2, Calif.
 ZORE, Rev. Richard, 950 Prospect St., Indianapolis, Ind.
 ZORMAN, Rev. Fortunat, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 ZUPAN, Rev. Peter, OSB, St. Vincent's Archabbey, Latrobe, Pa.

VRNITEV

Gledališka igralka Helen Hayes je bila rojena 10. oktobra 1910. Bila je vzgojena v katoliški Cerkvi. Spolnjevala je verske dolžnosti, dokler ni prišla leta 1928 v New York na "Broadway stage". Na svoji poti v gledališče je dnevno obiskala cerkev. Nekega večera v avgustu 1928 je zadnjikrat obiskala cerkev. Vedela je, da je to njen zadnji obisk, zakaj naslednji dan se je poročila z Charles MacArthur-jem. Ker je bil on ločen, ni bila možna cerkvena poroka. Ko je bila njena hčerka Marija smrtno bolna, je zopet obiskala cerkev. "Nisem molila," pravi, "da bi Bog prizanesel Mariji. Prosila sem le, da bi dobila razumevanje tega, kar se je dogajalo in da bi bila dovolj močna, da bi vse sprejela. Bog je uslišal mojo molitev. Ob Marijini smrti sem se naučila trpeti. Spoznala sem, da je trpljenje skupno vsem in da ga moramo biti vsi deležni. Tudi drugi starši so izgubili svoje otroke. Z njimi sem delila preizkušnje, posebno pri delu, ki sem ga začela pri kampanji proti polio. Ustvarili smo "Mary MacArthur Memorial Fund". Sad smrti naše Marije je bil rešitev drugih. Njena smrt je bil moj prvi korak nazaj." Po smrti svojega moža, s katerim je bila neveljavno poročena, je začela zopet redno zahajati v cerkev in je uredila svoje račune z Bogom v dobri spovedi.

